

Biblioteka Śląska w Katowicach

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEKI ŚLĄSKIEJ I BIBLIOTEK PUBLICZNYCH WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO W ROKU 2011

KATOWICE 2012

Biblioteka Śląska w Katowicach

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEKI ŚLĄSKIEJ I BIBLIOTEK PUBLICZNYCH WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO W ROKU 2011

KATOWICE 2012

KOMITET WYDAWNICZY:

prof. zw. dr hab. Jan Malicki – przewodniczący
mgr Magdalena Skóra – zastępca przewodniczącego
dr Barbara Maresz – sekretarz
dr Teresa Roszkowska
mgr Aneta Sattawa

Sprawozdanie z działalności Biblioteki Śląskiej w roku 2011,
oprac. Magdalena Skóra

Sprawozdanie z działalności bibliotek publicznych
województwa śląskiego w roku 2011,
oprac. zespół pracowników Działu Instrukcyjno-Metodycznego
Biblioteki Śląskiej

Materiały statystyczne,
oprac. Janusz Otwinowski, Lidia Przybylska

Redakcja tomu:
Maria Gutowska, Magdalena Skóra

Projekt graficzny okładki:
Marcin Płonka

Wykonanie zdjęć
Miroslaw Dziedzic, Adam Grycner, Arkadiusz Ławrywianiec,
Joanna Rzepka-Radłowska, Monika Wieczorek

Skanowanie ilustracji:
Sekcja Archiwizacji Zbiorów Biblioteki Śląskiej

Skład i łamanie:
Zdzisław Grzybowski, Jolanta Mierzwa

Druk i oprawa:
Biblioteka Śląska w Katowicach

Nakład: 240 egz.

SPIS TREŚCI

I. Sprawozdanie z działalności Biblioteki Śląskiej w roku 2011

Wstęp	9
1. Sprawy osobowe	12
2. Gromadzenie i opracowanie zbiorów	16
3. Udostępnianie zbiorów	24
4. Działalność informacyjna	30
5. Usługi reprograficzne	32
6. Działalność instrukcyjno-metodyczna	33
7. Ochrona i przechowywanie zbiorów	41
8. Działalność naukowa i wydawnicza	
8.1. Publikacje	46
8.2. Konferencje, sesje naukowe i popularnonaukowe	48
9. Działalność edukacyjna	57
10. Działalność wystawiennicza	91
11. Promocje książek i spotkania literackie	98
12. Koncerty, Recitale	105
13. Inne imprezy i spotkania w Bibliotece	107
14. Komputeryzacja procesów bibliotecznych	111
15. Prace administracyjno-techniczne	116

II. Sprawozdanie z działalności bibliotek publicznych województwa śląskiego w roku 2011

Wstęp	125
1. Podstawowe dane liczbowe oraz wskaźniki czytelnictwa	125
2. Sieć biblioteczna i organizacja bibliotek	
2.1. Stan sieci i organizacja bibliotek	127
2.2. Zmiany w sieci	
2.2.1. Utworzenie nowych filii, punktów bibliotecznych; powołanie nowych agend (lokalizacja, wyposażenie)	130
2.2.2. Likwidacja filii, punktów bibliotecznych, połączenia placówek (przyczyny)	131
2.3. Współpraca z samorządem	132
2.4. Kontrole w bibliotekach	132
2.5. Nagrody i wyróżnienia	134
2.6. Stan i działalność bibliotek powiatowych	136

3. Modernizacja bazy lokalowej	
3.1. Informacje podstawowe	143
3.2. Zakupy nowych sprzętów, urządzeń technicznych poprawiających jakość pracy i estetykę pomieszczeń (przykłady).....	144
3.3. Liczba sprzętów otrzymanych przez biblioteki uczestniczące w II rundzie Programu Rozwoju Bibliotek (wiodące i partnerskie)	147
3.4. Modernizacja lokali bibliotecznych – nowe lokale, adaptacje, przykłady największych remontów i ich zakres; czy zaszły w ciągu roku jakieś zmiany w zakresie przystosowania lokali bibliotecznych do potrzeb osób niepełnosprawnych (windy, podjazdy, odstępy między regałami, odpowiedniej szerokości drzwi itp.)	149
4. Komputeryzacja bibliotek	
4.1. Dane liczbowe dotyczące komputeryzacji bibliotek samorządowych w województwie śląskim	157
4.2. Wykorzystanie komputera do prac bibliotecznych	161
4.3. Internet w bibliotekach	167
5. Kadra	
5.1. Struktura zatrudnienia	170
5.2. Kwalifikacje bibliotekarzy	172
5.3. Ocena stanu zatrudnienia i wynagradzania pracowników bibliotek	174
5.4. Udział pracowników w doskonaleniu zawodowym	176
5.5. Udział pracowników w innych formach doskonalenia	178
6. Zbiory biblioteczne	
6.1. Stan zbiorów	184
6.2. Polityka gromadzenia zbiorów (książkowych, nieksiążkowych); preferencje	190
6.3. Dotacja Biblioteki Narodowej „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek”; procent książek zakupionych w ramach tej dotacji przekazywany na filie biblioteczne.....	192
6.4. Prenumerata czasopism, w tym czasopism bibliotekarskich; czasopisma otrzymywane nieodpłatnie	192

7. Czytelnictwo. Promocja. Działalność informacyjna	
7.1. Zasięg czytelnictwa; obserwowane preferencje czytelnicze; przykłady najbardziej poczytnych w 2011 r. książek z literatury pięknej, dziecięcej i popularnonaukowej	194
7.2. Wybrane przykłady wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych, promocyjnych	205
7.3. Czytelnictwo dzieci i młodzieży (problemy, obserwacje, tendencje)	213
7.4. Przykłady form pracy z dziećmi i młodzieżą	218
7.5. Dyskusyjne Kluby Książki	221
7.6. Obsługa czytelnicza specjalnych grup użytkowników bibliotek	223
7.7. Współpraca z bibliotekami i instytucjami zagranicznymi	229
8. Wybrane problemy działalności informacyjnej bibliotek	
8.1. Usługi informacyjne Biblioteki; ogólna liczba kwerend w 2011 roku	232
8.2. Bibliografie regionalne i lokalne	233
9. Finanse	239
10. Podsumowanie	253

III. Materiały ilustracyjne

(Z nowych nabytków Biblioteki Śląskiej;
Wydarzenia w Bibliotece Śląskiej).....po s. 258

IV. Tabele statystyczne wg załącznika

WSTĘP

Większość zaplanowanych zadań wykonano.

Przychody Biblioteki zmniejszyły się kwotą 18 134 760 zł, z czego 15 785 682 zł stanowiła dotacja podmiotowa na działalność. Przychody własne wyniosły 2 349 078 zł, w tym: 70 000 zł – środki na realizację projektu „Rok Miłozza” z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, 5 000 zł – środki na realizację projektu „Poznajdaj mi bajkę” pozyskane z Instytutu Książki, 84 500 zł – środki na realizację projektu Dyktando w Klasy Książki pozyskane z Instytutu Książki, 89 433 zł – środki na realizację programu operacyjnego „Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek”, przekazywane przez Bibliotekę Narodową. Koszty działalności Biblioteki w 2011 roku wyniosły 19 597 065 zł.

I

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEKI ŚLĄSKIEJ W ROKU 2011

Biblioteka Śląska posiadała w dniu 31 grudnia 2011 roku 1 480 000 wolumenów.

Opublikowano 32 wydawnictwa, przygotowano 45 wykładów.

Zorganizowano ponad 300 różnego rodzaju przedsięwzięć, głównie książki, wystawy, konkursów, warsztatów, spotkań integracyjnych, szkoleń i t.

Od 1 IV powstał nowy dział Biblioteki – Centrum Integracji Społecznej (wzrost 2000 m²), sytuowany w siedzibie przy ul. Francuskiej.

2011 – podpisano umowę darowizny pomiędzy Ireną J. Krzyżowską (z domu Malicka, zdansem A. Krzyżowskim, Marianem J. Krzyżowskim (znanymi jako w Stanach Zjednoczonych) a Biblioteką Śląską (reprezentowaną przez dyrektora Jana Malickiego i Magdalę Skórego). Na dar składają się listy, karty pocztowe, koperty, listy z lat 1942-1951; stanowi on pierwszą część całości, która w całości dopełnią zdjęcia i dokumenty archiwum rodziny Krzyżowskich. Całość jest opisana i zeskanowana przez Mariannę J. Krzyżowską, który przekazał część archiwum w imieniu rodziny.

Biblioteka Śląska była współorganizatorem Kongresu Języka Polskiego w Katowicach (4-6 V); dyrektor prof. Jan Malicki przewodniczył Komitetowi Organizacyjnemu Kongresu.

WSTĘP

Większość zaplanowanych zadań wykonano.

Przychody Biblioteki zamknęły się kwotą 18 134 760 zł, z czego 15 785 682 zł stanowiła dotacja podmiotowa na działalność. Przychody własne wyniosły 2 349 078 zł, w tym: 70 000 zł – środki na realizację projektu „Rok Miłosza” z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, 5 000 zł, – środki na realizację projektu „Poskładaj mi bajkę” pozyskane z Instytutu Książki, 84 500 zł – środki na realizację projektu Dyskusyjne Kluby Książki pozyskane z Instytutu Książki, 89 433 zł – środki na realizację programu operacyjnego „Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek”, przekazane przez Bibliotekę Narodową. Koszty działalności Biblioteki w 2011 roku wyniosły 19 597 095 zł.

W okresie sprawozdawczym nowo zarejestrowanym czytelnikom **wydano 12 930 kart bibliotecznych** (w 2010 roku – 13 055).

Ogółem w czytelniach i wypożyczalni zarejestrowano **366 660 odwiedzin**, czytelnikom indywidualnym udostępniono **571 319 wol. i jedn.** Ogółem udostępniono **573 231 wol. jedn.**

Bibliotekę odwiedziły 123 grupy zwiedzających, tj. 2 660 osób.

Opublikowano 30 wydawnictw, przygotowano 65 wystaw.

Zorganizowano ponad 500 różnego rodzaju przedsięwzięć: promocji książek, wykładów, koncertów, warsztatów, spotkań integracyjnych, szkoleń i in.

Od 1 IV powołano nowy dział Biblioteki – Centrum Integracji Sztuk (w organizacji), usytuowany w siedzibie przy ul. Francuskiej.

29 IV podpisano umowę darowizny pomiędzy Iloną J. Krzyżowską (z domu Małysz), Tadeuszem A. Krzyżowskim, Marianem J. Krzyżowskim (zamieszkałymi w Stanach Zjednoczonych) a Biblioteką Śląską (reprezentowaną przez dyrektora Jana Malickiego i Magdalenę Skórę). Na dar składają się listy, karty pocztowe, koperty, telegramy z lat 1945–1951; stanowi on pierwszą część całości, którą wkrótce dopełnią zdjęcia i dokumenty archiwum rodziny Krzyżowskich. Całość jest opisana i zeskanowana przez Mariana J. Krzyżowskiego, który przekazał część archiwum w imieniu rodziny.

Biblioteka Śląska była współorganizatorem Kongresu Języka Polskiego w Katowicach (4–6 V); dyrektor prof. Jan Malicki przewodniczył Komitetowi Organizacyjnemu Kongresu.

22 VI w sali Rady Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego odbyła się uroczystość Jubileuszu dyrektora Biblioteki prof. zw. dr. hab. Jana Malickiego. Program uroczystości obejmował liczne wystąpienia i laudacje wychowanków i współpracowników Jubilata, m.in. prof. dr. hab. Piotra Wilczka, dr Marty Kasprowskiej-Jarczyk (Czas wspomnień – o relacjach między Profesorem Janem Malickim a Jego najmłodszymi wychowankami) oraz przyjaciół i współpracowników Jubilata spoza środowiska akademickiego. Promowano też okolicznościowe wydawnictwo – „Liber amicorum Professoris Ioannis Malicki” pod red. prof. dr. hab. Dariusza Rotta i prof. dr. hab. Piotra Wilczka przy współudziale dr Beaty Stuchlik-Surowiak, na które składają się artykuły i eseje napisane przez przyjaciół i najbliższych współpracowników Profesora – przede wszystkim z Uniwersytetu Śląskiego i Biblioteki Śląskiej, ale też z innych ośrodków, z którymi współpracuje od lat: Częstochowy, Krakowa, Łodzi, Opola, Ostrawy, Warszawy i Wrocławia. Jubilat otrzymał wiele listów gratulacyjnych od instytucji, organizacji, stowarzyszeń i osób prywatnych.

Uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 4 lipca 2011 roku Bibliotece Śląskiej nadano nowy statut, który określił organizację Biblioteki, powołując nowy dział – Instytut Badań Regionalnych Biblioteki Śląskiej i nowe stanowisko zastępcy dyrektora Biblioteki Śląskiej do spraw Instytutu Badań Regionalnych. Zgodnie z zapisem statutu główne zadania Instytutu to: badania naukowe obejmujące województwo śląskie, wykonywanie ekspertyz naukowych na potrzeby regionu, przygotowywanie programów i materiałów na potrzeby edukacji regionalnej. Organem doradczym i opiniodawczym dyrektora Biblioteki w zakresie działania Instytutu jest Rada Naukowa Instytutu, której zasady funkcjonowania określa regulamin nadany przez Zarząd Województwa Śląskiego. Pierwsze posiedzenie Rady Naukowej Instytutu Badań Regionalnych Biblioteki Śląskiej odbyło się 12 XII. Przewodniczącym został prof. dr hab. Dariusz Rott.

Uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 21.07.2011 odwołano i powołano w nowym składzie Radę Programową Biblioteki Śląskiej w Katowicach.

W czasie XV Krajowych Targów Książki w Krakowie (3–6 XI) Biblioteka Śląska była – wspólnie z Muzeum Śląskim – współorganizatorem organizowanego po raz pierwszy Salonu Małe Ojczyzny – Śląsk.

Dyrektor Biblioteki uczestniczył w pracach Krajowej Rady Bibliotecznej, został także powołany przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na kolejną kadencję Rady ds. Narodowego Zasobu Bibliotecznego oraz Rady Naukowej Biblioteki Narodowej (2011–2017). Pełnił funkcję przewodniczącego Rady Programowej Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sosnowcu, pozostawał członkiem Rady Programowej Muzeum Prasy Śląskiej w Pszczynie, powierzono mu funkcję przewodniczącego Rady Programowej Regionalnego Ośrodka Kultury w Katowicach. Wchodził w skład Rady Naukowej czasopisma „Bibliotheca Nostra”, wydawanego przez AWF w Katowicach. Był członkiem kapituł Nagród: im. Wojciecha Korfatego, im. Karola Miarki, im. Juliusza Ligonja, im. bł. ks. Emila Szramka. Uczestniczył w posiedzeniach Regionalnej Konferencji Rektorów Szkół Akademickich.

W roku sprawozdawczym Biblioteka została uhonorowana kilkoma wyróżnieniami:

- Projekt Społeczna Pracownia Digitalizacji Biblioteki Śląskiej został wyróżniony w konkursie Koalicji Cyfrowego Włączenia Generacji 50+ Doirz@łość w sieci. Dobre Praktyki – za realizację wzorcowych działań w zakresie edukacji cyfrowej osób 50+. Konkurs objął patronatem Prezydent RP.
- Grupa (15) wolontariuszy Społecznej Pracowni Digitalizacji zdobyła I nagrodę w śląskiej edycji ogólnopolskiego konkursu „Barwy wolontariatu”; 29 XI podczas Śląskiej Gali Finałowej w Teatrze Korez wolontariusze pracujący na rzecz Śląskiej Biblioteki Cyfrowej zostali uhonorowani tytułem Wolontariusza Roku 2011 Województwa Śląskiego; otrzymali też wyróżnienie w konkursie ogólnopolskim „Barwy Wolontariatu”, organizowanym przez Sieć Centrów Wolontariatu w Polsce (I XII).

Dyrektor Biblioteki został uhonorowany wyróżnieniami:

- Nagrodą *Lux ex Silesia 2011*, przyznawaną przez metropolię katowickiego ks. abp. Damiana Zimonia osobom, które w działalności naukowej lub artystycznej ukazują wysokie wartości moralne i wnoszą trwały ślad w kulturę Górnego Śląska. Nagrodę, przyznaną w sierpniu, wręczono w archikatedrze Chrystusa Króla w czasie Międzyuczelnianej Inauguracji Roku Akademickiego; laudację wygłosił Rektor Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Kardynała Augusta Hlonda w Mysłowicach dr Mirosław Wójcik (16 X)

- *Nagrodą imienia Marii Weryho-Radziwiłłowicz* – za szczególny wkład w Edukację i wychowanie dzieci, przyznana przez miesięcznik „Bliżej Przedszkola” (wręczoną podczas obrad VI Ogólnopolskiego Forum Edukacyjnego w Krakowie, 6 IV); Nagrodę otrzymał też Ogólnopolski Festiwal Ekspresji Dziecięcej i Młodzieżowej.
- *Złotą Odznaką za Zasługi dla Chorągwi Śląskiej ZHP*, wręczoną w czasie uroczystości obchodów 100-lecia Harcerstwa w Zagłębiu i 50-lecia Harcerskiej Akcji „Zamonit” na Zamku w Ogrodzieńcu (8 VII)
- *Dyplomem Uznania dla Przyjaciela Uczelni*, przyznany przez Wyższą Szkołę Zarządzania im. Gen. Jerzego Ziętka w Katowicach – w podziękowaniu za pracę i poświęcenie włożone w rozwój Szkoły
- tytułem „*Przyjaciel Śląskiego Budownictwa*” (przyznany uchwałą Kolegium Forum Budownictwa Śląskiego); nagrodę wręczono 19 XI – w czasie XIV Gali Budownictwa w Teatrze Rozrywki w Chorzowie.

Prof. Jan Malicki otrzymał także Różę Wdzięczności – Nagrodę Śląskich Technicznych Zakładów Naukowych – w podziękowaniu za wsparcie udzielone Szkole w staraniach o zachowanie historycznej nazwy. Nagrodę wręczono w czasie uroczystości obchodów 80-lecia Szkoły.

1. SPRAWY OSOBOWE

Stan zatrudnienia na 31 XII 2011 r. wynosił 230 osób (220 zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy i 10 osób niepełnozatrudnionych), 1 osoba przebywała na urlopie wychowawczym. Etyty w pełnym wymiarze czasu pracy zajmowało 150 pracowników działalności podstawowej (w tym 1 pracownik naukowo-badawczy), 57 pracowników administracyjno-technicznych oraz 13 pracowników obsługi.

W niepełnym wymiarze czasu pracy pracowało 2 pracowników działalności podstawowej, 6 pracowników administracyjno-technicznych oraz 2 pracowników obsługi.

W ciągu roku zwolniło się 13 osób, przyjęto 25.

2 osoby uzyskały stopień doktora; Beata Skawińska – doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o sztuce (rozprawa „Twórczość fotograficzna Zofii Rydet”), Anna Musialik – doktora nauk huma-

nistycznych w zakresie literaturoznawstwa (rozprawa „Lata Święte w kulturze dawnej Polski”).

5 osób uczęszczało na studia doktoranckie.

6 osób ukończyło studia podyplomowe (2 – bibliotekoznawstwo i informacja naukowa, Uniwersytet Śląski, 1 osoba – informacja naukowa – broker informacji, Uniwersytet Jagielloński, 1 osoba – archiwistyka i bibliotekoznawstwo, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II, 1 osoba – administracja publiczna, Wyższa Szkoła Humanitas w Sosnowcu, 1 osoba – zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy, Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej), 1 osoba ukończyła studia magisterskie (informacja naukowa i bibliotekoznawstwo, Uniwersytet Warszawski), 1 osoba – studia inżynierskie (informatyka – inżynieria systemów informatycznych, Wyższa Szkoła Technologii Informatycznych w Katowicach), 2 osoby ukończyły studia licencjackie (1 osoba – kulturoznawstwo, Uniwersytet Śląski, 1 osoba – turystyka – organizacja i marketing, Wyższa Szkoła Bankowa w Chorzowie).

2 osoby uczęszczały na studia licencjackie (bibliotekoznawstwo i informacja naukowa, Uniwersytet Śląski), 3 osoby na studia inżynierskie (2 osoby – transport przemysłowy – systemy informatyczne i magazynowe, Politechnika Śląska, 1 osoba – logistyka w organizacji, Wyższa Szkoła Bankowa w Chorzowie), 1 – studia magisterskie (informatyka, Politechnika Częstochowska, Wydział Inżynierii Mechanicznej i Informatyki), 2 osoby studia podyplomowe (1 – biblioterapia, Uniwersytet Wrocławski, 1 – pedagogika specjalna w zakresie oligofrenopedagogiki, Uniwersytet Śląski, Filia w Cieszynie).

Ogólna liczba nieobecności w pracy wyniosła 9 102 dni, w tym:

Urlopy wypoczynkowe	5 304
Urlopy na żądanie	187
Choroby pracowników	2 774
Opieka nad chorym dzieckiem	237
Opieka nad chorym członkiem rodziny	39
Urlopy macierzyńskie	228
Urlopy wychowawcze	201
Opieka (art. 188 KP)	89
Urlopy okolicznościowe	39
Urlopy bezpłatne	4

Stan zatrudnienia na dzień 31 XII 2011

Dział	Ogółem		Pracownicy dział. podst.		Pracownicy nauk.-badawczy
	pełno-zatr.	nie-pełno-zatr.	pełno-zatr.	nie-pełno-zatr.	pełno-zatr.
Dyrekcja	4		3		1
Dz. Grom. i Oprac. Zb.	23	1	23	1	
Dz. Udostępniania Zb. i Informacji Naukowej	34		34		
Dz. Czytelń	17		17		
Dz. Zb. Śląskich	13		13		
Dz. Zb. Specjalnych	21		21		
Dz. Starego Zasobu	7		7		
Dz. Naukowo-Badawczy	2		2		
Dz. Instr.-Metodyczny	6		6		
Dz. Integr.-Biblioterapeut.	7		7		
Dz. Promocji	4		4		
Centrum Integracji Sztuk (w organizacji)	1		1		
Dz. Ochrony, Konserwacji i Archiwizacji Zbiorów	5	1	5	1	
Razem:	150	2	150	2	1

Pion administracyjno-techniczny

Dział	Ogółem		Pracownicy dział. podst.		Pracownicy nauk.-badawczy
	pełno-zatr.	nie-pełno-zatr.	pełno-zatr.	nie-pełno-zatr.	pełno-zatr.
Dz. Spraw Pracowniczych	2				
Dz. Finansowo-Księgowy	8	1			
Dz. Administracyjno-Organizacyjny	6	1			
Zespół Radców Prawnych	1				
Dz. Ochrony, Konserwacji i Archiwizacji Zbiorów	18	1			
Dz. Poligraficzno-Wydaw.	3	1			
Dz. Informatyczny	7				
Dz. Zaplecza Technicznego	9	1			
Specjalista ds. bhp i ppoż.	1				
Specjalista ds. ochrony		1			
Obsługa	13	2			
Razem:	70	8			
Ogółem:	220	10			

Struktura stanowisk

Starszy kustosz	32
Kustosz	21
Starszy bibliotekarz	27
Bibliotekarz	14
Młodszy bibliotekarz	23
Starszy magazynier	15
Magazynier	7
Starszy operator systemu magazynów	1
Starszy operator obsługi i naprawy urządzeń komp. Sekcji Magazynu Wysokiego Składowania	1
Operator obsługi i naprawy urządzeń komp. Sekcji Magazynu Wysokiego Składowania	3
Razem:	144

Struktura wykształcenia pracowników

Rodzaj wykształcenia	Działalność podstawowa	Pozostali	Razem
Wyższe bibliotekarskie	47	2	49
Wyższe inne	67	24	91
Średnie bibliotekarskie	7	-	7
Średnie ogólne i inne	25	35	60
Zasadnicze	3	11	14
Podstawowe	3	6	9
Razem:	152	78	230

2. GROMADZENIE I OPRACOWANIE ZBIORÓW

Stan zbiorów na koniec 2011 roku wynosił **2 248 447 wol. i jedn.**, w tym:

druki nowe – 1 431 405 wol.

wydawnictwa periodyczne – 259 806 wol.

zbiory specjalne – 557 236 wol. i jedn. (stare druki – 28 702 wol., rękopisy – 26 849 jedn., kartografia – 21 738 jedn., ulotki archiwalne – 7 532 jedn., pocztówki – 53 698, fotografie – 30 193 jedn., ekslibrisy – 12 418 jedn., płyty CD, DVD – 9 914 jedn., dokumenty życia społecznego – 299 898 jedn.)

W stosunku do roku poprzedniego księgozbiór wzrósł o 60 310 wol. i jedn.: 34 647 wol. wydawnictw zwartych, 8 655 wol. wydawnictw periodycznych, 17 008 wol. i jedn. zbiorów specjalnych.

Z głównego źródła gromadzenia – egzemplarza obowiązkowego przyjęto i opracowano akcesyjnie: 33 125 wol. i jedn. Drogą elektroniczną wysłano 50 monitów, telefonicznie monitowano w 320 przypadkach. Zakupiono 5 592 wol. i jedn. W księdze wpływów zarejestrowano 14 081 wol. i jedn. z darów (otrzymano 14 544 wol. i jedn.) oraz 774 wol. i jedn. z wymiany (otrzymano 919, z wymiany krajowej 722 wol., z wymiany zagranicznej – 197 wol.). Wymianę zagraniczną utrzymywano ze stałymi partnerami: Biblioteką Polską w Londynie, Biblioteką Kongresu w Waszyngtonie, Biblioteką Narodową w Martinie, Martin Opitz-Bibliothek w Herne, Herder Institut w Marburgu, Biblioteką Narodową w Kijowie, Oberschlesische Landesbibliothek w Ratingen i in. Opracowano i rozesłano do uprawnionych bibliotek w kraju 15 list dubletów (2 000 pozycji), sprawdzono 99

otrzymanych list (15 400 opisów). W ramach wymiany przekazano 321 wol. i jedn., z czego bibliotekom krajowym 210 wol. i zagranicznym 111 wol.

Z dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu operacyjnego „Literatura i czytelnictwo”, priorytet 2 „Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek” otrzymano (za pośrednictwem Biblioteki Narodowej) 89 433 zł. Droga przetargu wyłoniono firmę, która zrealizowała dostawę nowości wydawniczych – Główną Księgarnię Naukową im. B. Prusa w Warszawie. Zakupiono 2 241 wol., w tym: wydawnictwa encyklopedyczne, prawnicze i naukowe – 578 wol., literatura fachowa – 1 206 wol., literatura piękna i literatura dla dzieci – 457 wol.

Komisja Zakupu Materiałów Bibliotecznych odbyła 7 posiedzeń. Uczestniczono w 7 targach książki: XVII Wrocławskich Targach Książki Naukowej „Forum Akademickie” (18 III), III Warszawskich Targach Książki (12 III), VII Kiermaszu Wydawców Katolickich, zorganizowanym przez Stowarzyszenie Wydawców Katolickich i Księgarnię św. Jacka w Katowicach (27 V), I Targach Książki dla Dzieci w Krakowie (3 VI), V Targach Książki Akademickiej i Naukowej „Academia” w Warszawie (19 X), XV Krajowych Targach Książki w Krakowie (4 XI), XX. Jubileuszowych Wrocławskich Promocjach Dobrych Książek (2 XII).

Uczestniczono też w wybranych (14) aukcjach antykwarycznych, głównie w Krakowie (bezpośrednio) i w Warszawie (za pośrednictwem poczty).

Drogą zakupów aukcyjnych uzupełniono zbiory o kilkanaście pierwszych (a czasem i jedynych) wydań polskich autorów XX w. Zgodnie z przyjętymi priorytetami uzupełniano zasób silesiaków i poloników, literatury dla dzieci, elementarzy, katalogów księgarskich i wydawniczych, książki o książkach.

W roku sprawozdawczym w księdze inwentarzowej zarejestrowano 34 736 wol. wydawnictw zwartych; do magazynu przekazano 35 402 wol. wydawnictw zwartych.

Hasła przedmiotowe nadano 4 002 wol. wydawnictw zwartych. Przeprowadzono meliorację tematów i określników – łącznie 1 452 hasła; do indeksu tematów i haseł przedmiotowych wpisano 542 nowe tematy. Skatalogowano i zinwentaryzowano kolejną partię kolekcji filmoznawczej Benicjusza Nycza – 299 wol. Wydrukowano 8 ksiąg inwentarzowych dla wydawnictw zwartych.

W 2011 roku opracowano 5 579 wol. czasopism (w tym 335 w ramach retrokonwersji, 714 CD) oraz 1 447 wol. wydawnictw ciągłych. Do magazynu głównego przekazano 5 481 wol. czasopism (w tym 304 z retrokonwersji, 714 CD). Wydrukowano 3 księgi inwentarzowe czasopism.

Inwentaryzacją wsteczną objęto sygn. 32 911 – 33 953 (1 376 wol.) oraz dodatkowo poza kolejnością 496 sygn. (2 540 wol.), zmeliorowano ogółem 2 878 jedn. ewiden. objętych inwentaryzacją wsteczną, w bazie ProlibM21 zmodyfikowano 4 898 opisów oraz zastąpiono dotychczasowe hasła hasłami z CKHW. Selekcją objęto 641 wol. Opracowano 345 wol. z kolekcji tzw. starego zasobu.

W Sekcji Starego Zasobu do księgi inwentarzowej „Bz” wpisano 2 603 jedn. inw., uzupełniono opisy na 1 996 kartach. Od 1 IX z Sekcji Starego Zasobu Działu Gromadzenia i Opracowania Zbiorów utworzono Dział Starego Zasobu; porządkowano bibliotekę dawnego Śląskiego Instytutu Naukowego i kolekcje tzw. starego zasobu.

W *Czytelni Głównej (Dział Czytelni)* do księgozbioru podręcznego włączono 317 wol., wycofano do magazynu 400 wol. Do katalogu podręcznego Czytelni wydrukowano 430 nowych kart, wymieniono 858 kart. Księgozbiór podręczny Czytelni Głównej (lokalizacja oznaczona symbolem CG) liczył na koniec roku 12 394 wol., księgozbiór źródeł historycznych 449 wol., księgozbiór Wojciecha Korfantego zgromadzony w Korfantianum – 126 wol.

W *Czytelni Czasopism* przyjmowano czasopisma z wpływu bieżącego: z egzemplarza obowiązkowego – 19 407 tytułów (29 088 jedn., w tym 1035 nowych oraz 355 CD i 179 DVD), z darów i wymiany – 2 525 tytułów (4 025 jedn.). Do akcesji i opracowania przygotowano 222 spisy czasopism (3 854 tytuły w 5 389 wol.) oraz 12 list obejmujących 556 jedn. CD i DVD dołączonych do czasopism. Prowadzono kartotekę czasopism bieżących; wydrukowano 2 777 kart dla 992 tytułów.

Wpływ *dokumentów życia społecznego* 4 250 jedn. Wszystkie dokumenty sklasyfikowano zgodnie z przyjętym schematem i rozmieszczono w tekach. Zmeliorowano 260 tek, włączając 8 100 jedn. Opracowano rzeczowo 2000 jedn. plakatów z tzw. starego zasobu oraz 275 CD. Stan dokumentów życia społecznego w Sekcji wynosił na koniec roku 304 717 jedn.

Do *Centrum Dokumentacji Europejskiej* wypłynęło 816 wol. i jedn., tj. 241 wol. książek, 376 wol. czasopism i innych wydawnictw

ciągłych, 87 dokumentów elektronicznych (CD, DVD), 112 jedn. ulotek i plakatów, z czego 57 wol. książek i 67 wol. wydawnictw ciągłych stanowiły publikacje nadesłane z Urzędu Publikacji Unii Europejskiej. Reklasyfikacji poddano 1 733 wol.

Zbiory mikrofilmowe wzrosły o 522 jedn. inw. (292 kopie negatywowe, 261 kopii pozytywowych).

Do księgozbioru podręcznego *Śląskiej Biblioteki Filmowej* włączono 359 wol. książek (w tym 294 wol. z kolekcji Benicjusza Nycza) i 61 wol. czasopism, wycofano 103 wol.; wydrukowano i włączono 195 kart. Do opracowania przekazano 253 wol. Kolekcja filmów powiększyła się o 592 jedn., w systemie Prolib M21 opracowano 417 tytułów. Kontynuowano prace nad opracowaniem plakatów filmowych; skatalogowano 186 tytułów, zinwentaryzowano 487 jedn., zmeliorowano 136 tyt.; wydrukowano i włączono do katalogów 560 kart.

Zasoby Działu Zbiorów Specjalnych powiększyły się o 3 496 wol. i jedn. i wynosiły na koniec roku 183 658 wol. i jedn. (w tym m.in.: stare druki – 28 709 wol., rękopisy – 9 070 jedn., kartografia – 20 903 jedn., fotografie – 25 767 jedn., grafika – 4 252 jedn., pocztówki – 45 789 jedn., ekslibrisy – 12 608 jedn., druki ulotne (do 1945 r.) – 7 640 jedn., druki muzyczne – 10 854 wol. i jedn., dokumenty dźwiękowe – 15 762 jedn.

W *zbiorze rękopisów* różnych opracowywano materiały z wpływu bieżącego i ostatnich lat, opracowywano szczegółowo rękopisy historyczne, w tym w języku niemieckim, skatalogowane niegdyś bardzo ogólnie. Z nowych nabytków opracowano m.in. otrzymaną w darze korespondencję rodziny Krzyżowskich oraz zakupione ostatnio materiały dotyczące śpiewaka operowego Jana Kiepury.

Opracowano też autografy Melchiora Wańkowicza, rękopisy muzyczne wykładowców Akademii Muzycznej w Katowicach – Józefa Podobińskiego, Czesława Płaczka, a także pedagoga i publicysty Aleksandra Bryka, pedagoga i organizatora ruchu śpiewaczego Stefana Mariana Stoińskiego, dyrygenta Adama Munchheimera, dyrygenta i zbieracza pieśni śląskich Juliusza Kandziory oraz Franciszka Koniora, dyrygenta chórów krakowskich. Skatalogowano część rękopisów muzycznych ze spuścizny Polskiego Związku Chórów i Orkiestr. Rozpoczęta opracowanie archiwum Bogumiła Pasternaka., kompozytora, aranżera i dziennikarza radiowego. Ze starego zasobu opracowano maszynopisy i rękopisy uczniów szkoły pedagogicznej w Bytomiu, a także archiwum Celestyna Kwietnia, publicysty,

autora reportaży i słuchowisk radiowych oraz rękopisy ze spuścizny doktora praw, sędziego Sądu Najwyższego, publicysty i literata Józefa Musioła. Łącznie opracowano 500 jedn. inwent., przekatalogowano 56 jedn., w tym rękopisy historyczne (m.in. osiemnastowieczne opisanie historiografii i historii Śląska autorstwa wrocławskiego historyka Christiana Runge i spuściznę Maksymiliana Hasińskiego – działacza plebiscytowego oraz naczelnika Wydziału w Kuratorium Okręgu Szkolnego w Katowicach). Opracowano także 130 rękopisów teatralnych.

W zasobie *starych druków* opracowano 376 dzieł, wpisując do bazy w systemie Prolib M21, poprawiono hasła w LKHW (311 opisów). Do katalogu poloników i silesiaków XVI w. poprawiono 108 opisów, stosując nowe zasady opracowania, dzieła uzupełniono o nowe cytaty bibliograficzne oraz opracowano 59 dzieł. Wyszukiwano wizerunki herbów w starych drukach; sprawdzono 450 wol., ponumerowano i opieczętowano 1 042 tabl.

W *zbiorze kartografii* opracowano 584 jedn. inwent. planów, map i atlasów, wpisując opisy do bazy Prolib M21 – do modułu „dokumenty kartograficzne”. Poprawiono hasła przedmiotowe w rekordach kartografii (476 jedn.)

W kolekcji *grafiki* skatalogowano 47 jedn. inwent. (338 jedn. ewidencyjnych). Przejęto obrazy z Działu Ochrony, Konserwacji i Archiwizacji Zbiorów oraz z Działu Integracyjno-Biblioterapeutycznego i przekazano do magazynu.

W *zbiorze fotografii* opracowano 510 jedn. inwent. (1 831 jedn. ewidencyjnych). Rozpoczęto prace w module ikonografii w systemie Prolib M21.

Opracowano 131 jedn. inwent. (229 jedn. ewidencyjnych) *ekslibrisów* – pokłosa VI Międzynarodowego Przeglądu Ekslibrisu Drzeworytniczego i Linorytniczego oraz z innych źródeł wpływu, wpisując do modułu ikonografii w bazie Prolib M21.

W kolekcji *pocztówek* opracowano 50 pocztówek archiwalnych (sprawdzano obiekty, fotografów, zakłady fotograficzne, ustalano datację).

Opracowano 125 jedn. *druków ulotnych* z bieżącego wpływu oraz ze starego zasobu.

Do *cimeliów* wytypowano i opracowano 42 jedn. inwent. druków uznanych za szczególnie cenne.

Skatalogowano 329 *druków muzycznych*. 79 druków wpisano ręcznie do księgi inwentarzowej druków muzycznych. Komputerowa księga druków muzycznych Śląskiej Biblioteki Muzycznej została założona w końcu maja i objęła 164 druki muzyczne.

Do kolekcji *dokumentów dźwiękowych* opracowano 658 jedn. inwent. płyt CD, wpisując do modułu bazy Prolib M21. Opracowano 275 płyt analogowych.

Dodatkowo opracowano 68 *medali i odznak*, wpisując do księgi inwentarzowej.

Do *księgozbioru podręcznego* czyteln Działu Zbiorów Specjalnych opracowano 176 dzieł, wycofano 28. Dla wszystkich włączonych książek wydrukowano karty do podręcznych katalogów; nanoszono nową lokalizację w bazie Prolib M21.

Ogółem w Dziale Zbiorów Specjalnych opracowano 4 021 jedn. inwent. (5 855 jedn. ewidencyjnych). Do katalogów podręcznych wpisano, wydrukowano i włączono 19 264 karty.

Zasoby *Działu Zbiorów Śląskich* wzrosły o 2 618 dzieł w 3 413 wol., w tym 1 459 wol. druków zwartych. W Dziale opracowano 782 tyt. czasopism śląskich w 1296 wol. Dodatkowo opracowano 29 tyt. w 116 wol. wydawnictw ciągłych tzw. drugiego obiegu (wydawnictwa ciągłe dotyczące Śląska opracowywano nadal w Dziale Gromadzenia i Opracowania Zbiorów – 94 tyt. w 160 wol.). Jednocześnie wycofano z kolekcji Działu (SLM) 89 dzieł w 99 wol. wydawnictw zwartych i 67 tytułów w 595 wol. czasopism i innych wydawnictw ciągłych, które dzisiaj nie spełniają kryterium kwalifikowania do zbiorów śląskich. Do księgozbioru podręcznego czytelnicy włączono 142 dzieł w 186 wol. (48 dzieł w 50 wol. wydawnictw zwartych, 94 tytuły w 136 wol. wydawnictw ciągłych). Dla wydawnictw zwartych nadal drukowano karty do katalogów podręcznych; włączono 3 887 kart.

Ciekawsze nabytki

Wśród kolekcji przekazanych Bibliotece w formie darów na uwagę zasługują: archiwum rodziny Krzyżowskich (korespondencja, fotografie i inne dokumenty dotyczące życia na Górnym Śląsku i Śląsku Cieszyńskim w dwudziestolecu międzywojennym, w czasie II wojny światowej i pierwszych latach powojennych), czasopisma stowarzyszeń i organizacji kresowych (prof. Jerzy Węgierski), książki proveniencji lwowskiej – z 1. poł. XX w. i z okresu II wojny światowej (Grzegorz Hytel), archiwum Bogumiła Pasternaka przekazane przez rodzinę (rękopisy, partytury, pocztówki, fotografie, plaka-

ty oraz książki z dziedziny muzykologii i historii sztuki), archiwum Adeli Korczyńskiej – śląskiej działaczki harcerskiej, żołnierza AK, księgozbiór Societá Dante Alighieri (wydawnictwa współczesne dot. sztuki i literatury współczesnej w języku włoskim), dar red. Thomasa Urbana – korespondenta Süddeutsche Zeitung w Polsce (literatura społeczno-polityczna w języku niemieckim).

Druki zwarte

- Bełza S.: W Tunisie i na Malcie. Wyd. 2. Warszawa, 1905
- Berenstein M.: Informator o towarzystwach naukowych, oświatowych, artystyczno-popularnych, filantropijnych, wzajemnej pomocy, sportowych i klubach na Litwie i na Rusi Białej. Wilno, 1914 (drukowano jako rękopis)
- Berent W.: Fachowiec : powieść współczesna. Warszawa, 1895 (debiut autora)
- Bujnicki T.: Poomacku”. Wilno, 1933 (debiut poety)
- Falski M.: Elementarz powiastkowy dla dzieci : z obrazkami Kamila Mackiewicza. Lwów, 1926
- Fiedler A.: Dywizjon 303. [Warszawa, 1943] (wydanie konspiracyjne, na marginesach rozszyfrowane pełne brzmienie nazwisk podanych przez autora w skrócie)
- Hayden A.: Chats on old prints with 110 illustrations and a colloured frontspiece. London, 1913
- Krzemieniecka L.: Przyszła koza do woza. Warszawa, [1932]
- Marchesani P.: Bruno Schulz il profeta somnesso. Milano, 2000
- Modern book production. London, 1928
- Mosiołek M.: Domowa nauka oprawiania książek. Warszawa, 1908
- Patykiem po niebie: poezje Teodora Bujnickiego, Kazimierza Hałaburdy, Anny Kompielskiej, Wacława Korabiewicza. Wilno, 1929
- Perzyński W.: Uczniaki. Warszawa, [1929]
- Piasecki S.: 7 pigulek Lucyfera. London, 1948
- Piechal M.: Rozmowy o pacyfizmie. Warszawa, 1930 [zawiera dedykację autora dla Jalu Kurka]
- Sieroszewski W.: Bajki. Warszawa, [1922]
- Siwik B.: Liga masońska w Polsce. Chicago, 1920

- Staff L.: Siew doli. Charków, 1916
- Tync S.: Czytanki polskie dla drugiego oddziału szkoły powszechnej. Wyd. ilustrowane. Lwów, 1931
- Waruszyński Z.: Polskie straty w Austrii : lista obywateli państwa polskiego, którzy zginęli w Austrii w latach drugiej wojny światowej (1939 – 1945). Sustria, Gmuden, 1947

Silesiaca

- Buzek K., Kubisz J.: Elementarz i pierwsza książka do czytania. Bytom, 1929
- Lee J.: Silesian folk Tales. New York, 1915
- Sprawozdanie z działalności Śląskiego Związku Teatrów Ludowych – Koło w Lublińcu za czas od 24 października 1937 r. do 31 grudnia 1938 r. [rękopis]
- Niewiadomski S.: Grób Wikinga. Katowice, 1924 [druk muzyczny]

Rękopisy

- Pierzchała Jan – zbiór listów do Jana Pierzchały (uzupełnienie kolekcji zakupionej w 2010 r.) m.in. od: Jana Baranowicza, Tadeusza Kijonki, Wilhelma Szewczyka, Wojciecha Żukrowskiego (ok. 980 jedn.)
- 8 listów Teofila Ociepki z lat 50.
- list Jana Kiepurę do matki, Wiedeń, 9 X 1926
- Zaświadczenie Dyrekcji Teatrów Miejskich w Warszawie o wyjeździe Jana Kiepurę, adepta Opery Warszawskiej za granicę w celu kontynuowania studiów wokalnych, [Warszawa], 12 VI 1925
- dyplomy nadane powstańcowi śląskiemu Romualdowi Świątkowi (dyplom odznaczenia Krzyżem na Śląskiej Wstędze Waleczności, 3 maja 1931, dyplom przyznany przez Kapitułę Gwiazdy Górnośląskiej, Katowice, maj 1933
- legitymacja Ochotniczego Korpusu Związku Powstańców Śląskich, Katowice, 29.09. 1938
- zaświadczenie Ekspozytury Naczelnej Rady Ludowej dla Górnego Śląska o czynnym udziale w pracy plebiscytowej od 5.01. 1920 – 15.05. 1920

- zaświadczenie Zw. B. Powstańców G.S. Zarz. Gł. w Warszawie z dnia 18.12. 1922, że brał czynny udział w III Powstaniu Górnol. Od dnia 3.05.1921 do 3.08.1921

Grafika

- Edward Dwurnik: z cyklu „Droga na wschód”: Kołyma, Workuta [2 obrazy olejne otrzymane w darze]

Fotografie

- Zbiór 20 fotografii z lat międzywojennych: obiekty kopalniane, maszyny górnicze, górnicy przy pracy
- 4 fotografie braci Altman z Sosnowca z okresu po I wojnie światowej: Kopalnie: „Czeladź”, „Jowisz”, „Saturn”
- fotografie: H. Modrzejewska, J. Korzeniowski, S. Goszczyński, L. Solski, E. Szelburg-Zarembina
- Fryształ: entuzjastyczne przyjęcie wojsk polskich przez miejscową ludność 27 II 1919 rok
- 350 fotografii ze zbiorów Jana Pierzchały

Pocztówki

- Gotlieb L.: Portrety legionistów, Wiedeń, 1915 (5 pocztówek)
- Zbiór 12 artystycznych kart pocztowych wydanych podług obrazów J.K. [Juliusza Kossaka] do „Ogniem i mieczem”, nakł. Niemojewski S. W., Lwów
- Legiony polskie na Ziemiach Królestwa Polskiego, 1915 – 6 pocztówek
- 12 pocztówek z pierwszego przedstawienia wszystkich części „Dziadów” Adama Mickiewicza w Teatrze Słowackiego w Krakowie, 31.10. 1901, w inscenizacji St. Wyspiańskiego
- Tarnowskie Góry – dworzec, lata 20/30. XX

3. UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW

Do 15 maja zbiory udostępniano w dotychczasowym trybie. Z dniem 16 maja (Zarządzenie dyrektora z 29 IV 2011 r.) wprowadzono zmiany w Regulaminie Pracy pracowników Biblioteki Śląskiej w części dotyczącej systemu i rozkładu czasu pracy i w efekcie wydłużenie czasu pracy agend udostępniania o 10 godzin w tygodniu.

W okresie sprawozdawczym wydano 13 330 kart bibliotecznych, z czego **12 930** nowo zarejestrowanym (w roku 2010 – 13 055, w 2009 – 14 490). Ogółem w czytelniach i wypożyczalni zarejestrowano **366 660 odwiedzin** (w 2010 roku – 354 699, w 2009 – 334 083), z czego w czytelniach – **58 534** (w roku 2010 – 59 834, w 2009 – 61 270), w wypożyczalni – **308 126** (w 2010 roku – 294 865, w 2009 – 272 813).

Ogółem udostępniono **573 231 wol. i jedn.** (w roku 2010 – 579 864, w 2009 – 540 182), w tym czytelnikom indywidualnym – 571 319 wol. i jedn. (w 2010 roku – 575 164, w 2009 – 534 923), z czego w czytelniach – **313 733 wol. i jedn.** (w 2010 roku – 321 734, w 2009 – 290 242), w wypożyczalni – **257 586 wol.** (w 2010 roku – 253 430, w 2009 – 244 610).

Do magazynu zwrócono 256 548 wol. wypożyczonych książek; dodatkowo wycofano 27 538 wol. książek zamówionych, a nieodebranych przez czytelników (w roku 2010 – 23 590 wol.).

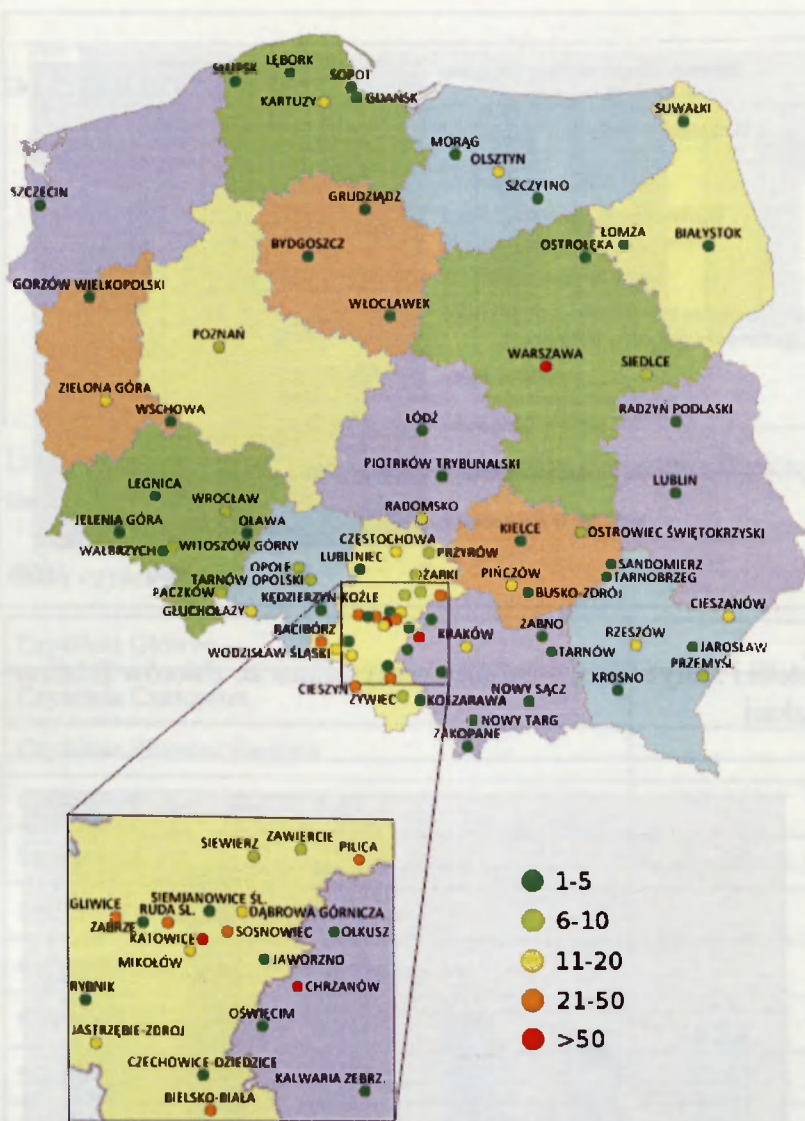
Czytelnikom niedotrzymującym terminu zwrotu książek wysłano 2 815 upomnień, pismem poleconym monitowano 1 147 osób. Do 385 czytelników wysłano pisma ostateczne – na wezwanie odpowiedziało 79 osób. W 23 164 przypadkach wyegzekwowano kary za nieterminowy zwrot książek; wpływy z tytułu pobranych kar wyniosły 289 837, 15 zł. Komisja ds. Zagubień Czytelniczych odbyła 11 posiedzeń. Od 124 czytelników przyjęto i rozpatrzono podania dotyczące 112 zagubionych dzieł i 28 zniszczonych. Za 18 zagubionych i 2 zniszczone pozycje przyjęto 30 dzieł zaproponowanych przez czytelników, za pozostałe wyznaczono ekwiwalent pieniężny.

Studentom potwierdzono 5 365 kart obiegowych.

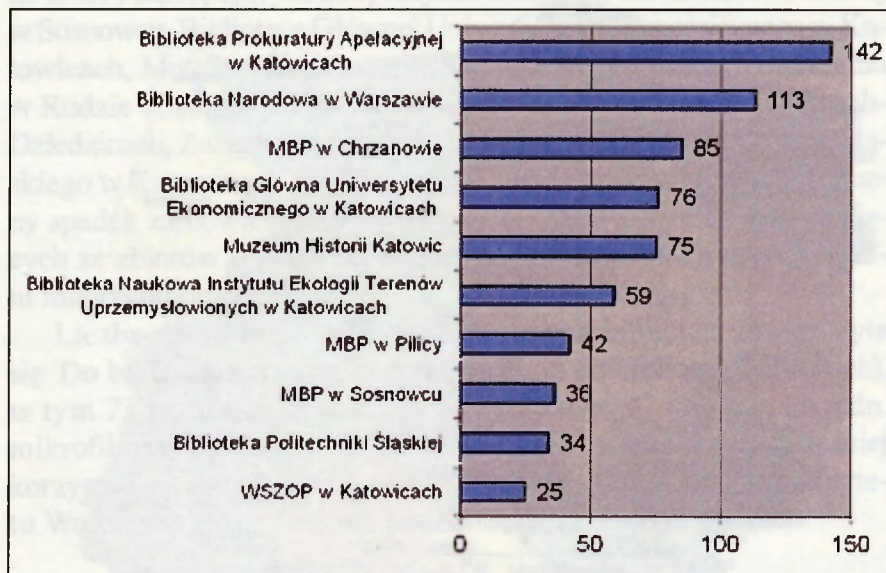
Z wypożyczalni międzybibliotecznej korzystały 134 biblioteki i inne instytucje (w roku 2010 – 160). Do wypożyczalni międzybibliotecznej wpłynęły 1 784 zamówienia (w tym 5 zagranicznych); 1 185 zamówień przesłano pocztą elektroniczną. Wypożyczono 1 912 wol. i jedn., w tym 1 177 dzieł oryginalnych (1 127 książek, 23 wol. czasopism, 27 jedn. zbiorów specjalnych), 141 dzieł (fragmentów) w postaci kserokopii (1 269 s.), 11 jedn. mikrofilmów oraz 583 jedn. ze zbiorów Działu Integracyjno-Biblioterapeutycznego. Najwięcej zamówień zrealizowano dla Prokuratury Apelacyjnej w Katowicach (142), Biblioteki Narodowej (113), Miejskiej Biblioteki Publicznej w Chrzanowie (85) oraz Biblioteki Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach. Dla celów wystawienniczych wypożyczo-

no zbiory następującym instytucjom: Miejskiej Bibliotece Publicznej w Sosnowcu, Bibliotece Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Muzeum Śląskiemu w Katowicach, Muzeum Miejskiemu w Rudzie Śląskiej, Miejskiemu Domowi Kultury w Czechowicach-Dziedzicach, Związkowi Polskich Artystów Fotografików Okręgu Śląskiego w Katowicach. W roku sprawozdawczym zanotowano znaczny spadek zamówień; o ok. 30% spadła liczba instytucji korzystających ze zbiorów Biblioteki Śląskiej za pośrednictwem wypożyczalni międzybibliotecznej.

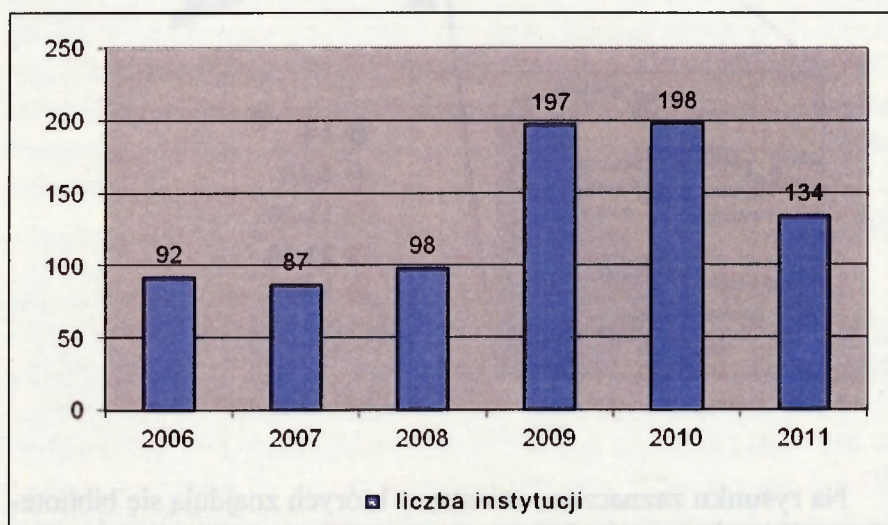
Liczba zamówień wysłanych do innych bibliotek zmniejszyła się. Do bibliotek wysłano 99 zamówień (95 do bibliotek krajowych), w tym 73 pocztą elektroniczną. Sprowadzono 47 książek, 50 jedn. mikrofilmów (14 dzieł) oraz 34 kserokopie. Czytelnicy najczęściej korzystali ze zbiorów Biblioteki Narodowej, Biblioteki Uniwersytetu Wrocławskiego i Zakładu Narodowego im. Ossolińskich.

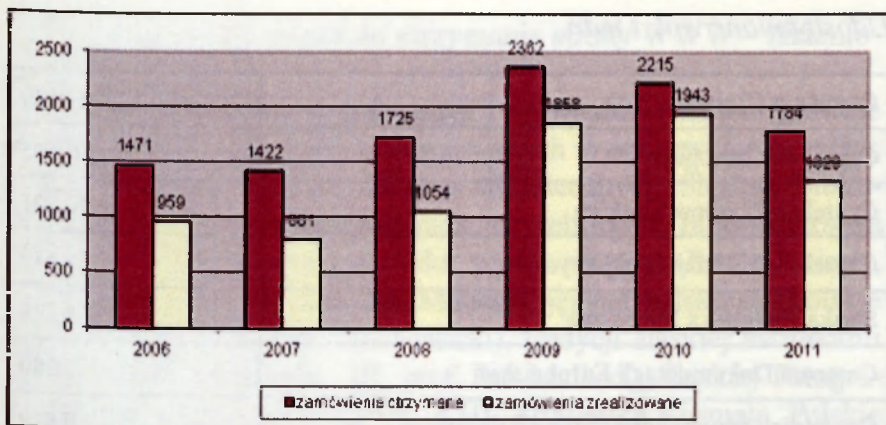
Na rysunku zaznaczono miasta, w których znajdują się biblioteki oraz inne instytucje, korzystające ze zbiorów Biblioteki Śląskiej w 2011 roku. Przedstawiona skala obrazuje liczbę wypożyczanych materiałów. Najmniej wysłano m.in. do Łodzi, Lublina, Krosna, najwięcej materiałów wypożyczyły instytucje z Chrzanowa, Warszawy i Katowic. Większość zrealizowanych zamówień obejmowała instytucje województwa śląskiego.

Biblioteki i instytucje najczęściej korzystające ze zbiorów Biblioteki Śląskiej

Liczba zamówień otrzymanych i zrealizowanych pozytywnie w 2011 r.

Liczba instytucji korzystających ze zbiorów Biblioteki Śląskiej w latach 2006–2011

Ruch czytelnicy

Czytelnia Główna	34 227
Czytelnia Czasopism	10 190
Czytelnia Zbiorów Śląskich	3 210
Czytelnia Zbiorów Specjalnych	1 587
Śląska Biblioteka Muzyczna	816
Centrum Dokumentacji Europejskiej	765
Czytelnia Dokumentów Życia Społecznego	84
Czytelnia Samorządowa	311
Śląska Biblioteka Filmowa	543
Czytelnia Mikroform	1 183
Informatorium	3 253
Czytelnia Działu Integr.-Biblioterapeut.	2 365
Ogółem w czytelniach	58 534
Wypożyczalnia	308 126
Ogółem:	366 660

Udostępnione wol. i jedn.

Czytelnia Główna	167 120
Czytelnia Czasopism	50 505
Czytelnia Zbiorów Śląskich	27 121
Czytelnia Zbiorów Specjalnych	16 619
Śląska Biblioteka Muzyczna	4 278
Centrum Dokumentacji Europejskiej	7 280
Czytelnia Dokumentów Życia Społecznego	9 919
Czytelnia Samorządowa	3 610
Śląska Biblioteka Filmowa	1 778
Czytelnia Mikroform	3 855
Informatorium	2 062
Czytelnia Działu Integr.-Biblioterapeut.	19 586
Ogółem w czytelniach	313 733
Wypożyczalnia	257 586
Ogółem:	571 319
Wypożyczalnia międzybiblioteczna (w tym książka mówiona 2 757)	1 912
Razem:	573 231

4. DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA

Ogółem we wszystkich agendach udzielono ok. 40 000 informacji.

Zrealizowano 521 kwerend pisemnych (w tym 26 zagranicznych); czytelnicy nie skorzystali z ofert płatnych kwerend.

Z Internetu skorzystały 1564 osoby (1 430 w Informatorium).

Ogółem przyjęto 123 grupy zwiedzających (2 660 osób): młodzież szkolna szkoły średnie: 69 grup (1561 osób), gimnazja: 9 grup (222 osoby), szkoły podstawowe: 14 grup (297 osób), studenci: 6 grup (100 osób), bibliotekarze: 6 grup (120 osób), goście zagraniczni: 15 grup (210 osób), inni: 4 grupy (150 osób).

Powołano nowy zespół do utrzymania strony WWW – zmieniono grafikę strony.

Na bieżąco udzielano informacji i wywiadów mediom głównie nt. działalności Biblioteki, organizowanych przedsięwzięć (wystaw, promocji książek, imprez, zbiorów bibliotecznych, Śląskiej Biblioteki Cyfrowej), Tygodnia Bibliotek, czytelnictwa, bibliotekarstwa w woj. śląskim, m.in. nt.: nowości wydawniczych (Radio Piekary, w wybrane czwartki, prof. Jan Malicki), języka polskiego (Polskie Radio Katowice, I, prof. Jan Malicki), tradycji śląskiej astronomii (Polskie Radio Katowice, III, prof. Jan Malicki), Śląskiej Fotografii Prasowej (televizja TELPOL, 4 III, Agnieszka Kosmała, Polskie Radio Katowice, TVP Katowice, 4 III, prof. Jan Malicki), projektu „Miłosz for People!” (televizja COMTV, Polskie Radio Katowice, 9 III, Aneta Satława), czytelnictwa w woj. śląskim i Bibliotece Śląskiej (TVP Katowice, 11 III, prof. Jan Malicki, Polskie Radio Katowice, 26 IV, Aneta Satława), Kwietnia Kultury Żydowskiej (televizja TELPOL, 6 IV, radio RMF FM, Aneta Satława), Kongresu Języka Polskiego (Polskie Radio Katowice, TVP Katowice, TVSilesia, Radio Piekary, 28 IV, „Gość Niedzielny”, 29 IV, prof. Jan Malicki), Międzynarodowego Przeglądu Ekslibrisu Drzeworytniczego i Linorytniczego (TELPOL, 3 VI, Monika Wieczorek), Śląskiego Wawrzynu Literackiego (Radio Em, 7 VII, prof. Jan Malicki, 8 VIII, Aneta Satława, TV Silesia, 7 VII, 2 VIII, Aneta Satława, Monika Wieczorek, TELPOL, 11 VII, Monika Wieczorek, 8 VIII, Aneta Satława, Antyradio, 12 VII, Aneta Satława, Radio Piekary, 18 VII, Aneta Satława, „Gość Niedzielny”, 25 VII, Agnieszka Kosmała), udziału Biblioteki Śląskiej w targach książki w Katowicach i Krakowie (Radio Piekary, TV Katowice, Polskie Radio Katowice, X, XI, prof. Jan Malicki), finału projektu „Czesław Miłosz for People!” (Radio RMF Maxxx, 15 XI, Aneta Satława, Radio Eska, 15 XI, Aneta Satława, Polskie Radio Katowice, 17–18 XI, Aneta Satława, Telewizja COMTV), Salonu Małych Ojczyzn w ramach XV Targów Książki w Krakowie (Radio Kraków, TV Oddział Kraków, Polskie Radio Katowice, prof. Jan Malicki), audycje radiowe: „Pisać należy” [o pamiętnikach] (Radio Katowice, 13 XI, prof. Jan Malicki), nagranie zespołowe kolędy „Przybieżeli do Betlejem...” (Polskie Radio Katowice, prof. Jan Malicki, 27 XI). W TVP Katowice wyemitowano film o prof. Janie Malickim (5 XI, nagrany w Bibliotece przy okazji wręczenia Nagrody „Lux ex

Silesia”); z tej też okazji Laureat udzielił licznych wywiadów (m.in. PR Katowice, Radiu Piekary, Radiu „eM”, Radiu CCM).

Przygotowywano materiały prasowe dla: miesięcznika „Nasze Katowice”, dwumiesięcznika Międzynarodowego Portu Lotniczego „Silesia Airport”, magazynu „Ultramaryna”, pism „Manko”, „Spinacz”, tematycznych portali internetowych (polskabezbarier.pl – przystosowaniu Biblioteki do potrzeb osób niepełnosprawnych). Aktualizowano profil Biblioteki w serwisie społecznościowym Facebook.

Przekazywano informacje do serwisu kulturalnego prowadzonego na stronie domowej Urzędu Marszałkowskiego oraz Regionalnemu Ośrodkowi Kultury w Katowicach.

Dyrektor Biblioteki udzielał wywiadów (w tym m.in. „Gazecie Petersburskiej”, miesięcznikowi wydawanemu przez Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Polonia” im. A. Mickiewicza w Sankt Petersburgu, 10 V), i uczestniczył w tematycznych audycjach Polskiego Radia Katowice, Radia Piekary, Radia Em, TVSilesia, TV Katowice. Informacje nt. Biblioteki ukazywały się też na łamach „Dziennika Zachodniego” (m.in. Książki nie wolno lekceważyć / Agnieszka Kapustka-Olejniczak; rozm. przepr. H. Wach-Malicka // Dziennik Zachodni. – 2011, nr 111), sporadycznie – w „Gazecie Wyborczej”.

Kontynuowano współpracę z Biblioteką Narodową; do Centralnego Katalogu Wydawnictw Zagranicznych przekazano 816 opisów nowych nabytków.

Współpracowano z Zakładem Bibliografii Polskiej 1901–1939 Biblioteki Narodowej.

O 118 uzupełniono kartotekę wycinków prasowych dot. Biblioteki Śląskiej. Wydano Informator Gabinetu „Korfantianum”.

Prowadzono kartotekę dedykacji i autografów w nowych nabytkach – 113 wpisów.

5. USŁUGI REPROGRAFICZNE

Podobnie jak w latach poprzednich użytkownicy korzystali z samoobsługowych kopiarek, usytuowanych w czytelniach i pozostających w dyspozycji firmy zewnętrznej.

W Sekcji Archiwizacji Działu Ochrony, Konserwacji i Archiwizacji Zbiorów dla użytkowników indywidualnych i instytucji wykonano:

Mikrofilm negatywowy	4 700 klatek
Mikrofilm pozytywy	810 m

Skany	1 169
Kopia czarno-biała A4	819
Kopia czarno-biała A3	37
Kopia kolor. A4	29
Kopia kolor A3	18
Kserokopia z mikrofilmu A4	277
Kserokopia z mikrofilmu A3	180
Nagranie CD-R	28
E-mail	36

Od kilku lat utrzymuje się spadek zainteresowania tym typem usług (z wyjątkiem zamówień na skany).

Dla Urzędu Miasta Chorzowa wykonano kopie mikrofilmowe kolejnej partii dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej (14 700 klatek negatywu i pozytyw).

6. DZIAŁALNOŚĆ INSTRUKCYJNO-METODYCZNA

W 2011 roku zrealizowano 164 dni wyjazdowe do bibliotek:

Struktura wyjazdów przedstawiała się następująco:

- instruktazowe – 23
- szkolenia, narady, konferencje w bibliotekach województwa śląskiego – 28
- konferencje, szkolenia krajowe – 32
- specjalizacja – 12
- wizytacje – 18
- inne (wydarzenia kulturalne, wyjazdy z autorami w czasie realizacji „Fanaberii literackich”, jubileusze) – 51

Problemy omawiane w bibliotekach to m.in.:

- lokalowe (Kroczyce, Sosnowiec, Milówka, Wilamowice, Radlin, Ślemień)
- gromadzenie i ubytki zbiorów (Sosnowiec, Świerklaniec)
- wizytacje kompleksowe (Wielowieś)
- wizyty monitorujące w ramach PRB (Radzionków, Orzesze, Siewierz, Wręczyca Wielka, Gierałtowiec)

- analizy działalności bibliotek w roku poprzednim (pow. częstochowski, pow. gliwicki, pow. mikołowski, pow. lubliniecki, pow. myszkowski, pow. żywiecki, pow. bieruńsko-łędziński)
- czas pracy i godziny otwarcia bibliotek dla czytelników (pow. żywiecki, pow. częstochowski)
- likwidacja filii bibliotecznych lub łączenie (Bytom, Ruda Śląska, Toszek, Pilica)
- organizacja wewnętrzna bibliotek i ich aktualna działalność, sprawy kadrowe (Toszek, Imielin, Chełm, Łędziny, Wodzisław Śląski, Jaworzno, Świnna, Radlin, Kalety).

Analizy. Opracowania ogólne

1. Według tez otrzymanych z MKiDN opracowano „Informację o działalności bibliotek publicznych woj. śląskiego w 2010 r.” wraz z tabelami statystycznymi, zawierającymi dane dotyczące wszystkich, tj. 169 bibliotek (wielkość sieci bibliotecznej, status bibliotek, stan (wielkość) księgozbioru, liczba czytelników i podstawowe wskaźniki zasięgu czytelnictwa, kadry – liczba i wykształcenie, struktura budżetów, zbiory specjalne, komputeryzacja).
2. Opracowano „Sprawozdanie z działalności bibliotek publicznych woj. śląskiego w 2010 r.” w formie analizy opisowo-statystycznej wraz z tabelami wyników i wskaźników działalności bibliotek.
3. Sporządzono indywidualne pisma z oceną stanu 168 bibliotek w 2010 r. oraz oceną bibliotek pełniących funkcje powiatowych. Pisma te – wraz z tabelami wyników i wskaźników – przekazano wójtom, burmistrzom, prezydentom, starostom oraz przewodniczącym rad.
4. Sporządzono analizę godzin otwarcia dla czytelników bibliotek gminnych i miejsko-gminnych (central) – do wykorzystania przy sporządzaniu oceny pracy bibliotek.

Materiały statystyczne

1. Z 813 bibliotek i filii przyjęto sprawozdania GUS K-03 za 2010 r.; udzielano instruktaży, wyjaśnień; dane wprowadzono do bazy komputerowej.
2. Podliczono wyniki ankiety własnej, uzupełniającej statystykę GUS o dane dotyczące struktury zbiorów, struktury wpływów nowych

- książek wg źródła pochodzenia środków na zakupy i wielkości wpływów, struktury wykształcenia pracowników bibliotek
3. Na podstawie statystyki urzędowej i dodatkowych danych z ankiety opracowano tabele wyników pracy bibliotek i wskaźników analitycznych w grupach powiatów ziemskich i grodzkich za lata 2009 i 2010; sporządzono ranking bibliotek według agregatowego indeksu aktywności w 2010 r., biorąc pod uwagę 6 wskaźników w obrębie powiatów oraz skrócony ranking (do trzeciego miejsca) – powiaty grodzkie, ziemskie, biblioteki w obrębie powiatów ziemskich
 4. Porównano zestawienia Instytutu Książki i Czytelnictwa BN o działalności bibliotek publicznych za lata 2009 i 2010; ułożono ranking województw w Polsce wg wskaźników podanych przez IKiCZ; opracowano wnioski
 5. Na podstawie danych GUS sporządzono wykaz adresowy bibliotek publiczno-szkolnych z danymi adresowymi
 6. Przekazano bibliotekom pismo informacyjne dotyczące sprawozdawczości za 2011 r., ankietę „wybrane dane statystyczne”, odpowiedzi zawierające komentarz Biblioteki Narodowej do nowego formularza K-03

Pisma dotyczące bibliotek

1. Pismo do wójta gminy Włodowice w sprawie usamodzielnienia GBP, działającej faktycznie w strukturach Urzędu
2. Pismo do wójta gminy Suszec z podziękowaniem dotyczącym przywrócenia właściwej formy organizacyjnej 4 filiom GBP, traktowanych jako remizo-świetlice
3. Pismo do dyrektora MGOK w Koziegłowach dot. stanu biblioteki będącej w strukturach MGOK i czytelnictwa w mieście i gminie
4. Opinia (negatywna) nt. uchwały Rady Miasta Toszek dot. zmian w statucie MGOK „Zamek w Toszku”, polegających na likwidacji filii Biblioteki MiG
5. Opinia dot. organizacji Biblioteki Publicznej w gminie Nędza w związku z wydzieleniem świetlic ze struktur GBP – na prośbę wójta
6. Pismo do MKiDN popierające starania samorządu Szczekocin o środki finansowe na modernizację budynku MBP – na prośbę burmistrza

7. Zaopiniowano (pozytywnie) postanowienie Uchwały Rady Miejskiej w Rudzie Śląskiej w sprawie zamiaru reorganizacji sieci bibliotek filianych MBP – na prośbę zastępcy prezydenta
8. Opinia dla prezydenta Bytomia nt. kolejnych likwidacji i łączenia filii MBP w Bytomiu
9. Opracowano uwagi do społecznego projektu „Ustawy o bibliotekach”; przekazano je Zarządowi Okręgu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

Prace wykonane w ramach specjalizacji

1. Koordynowano prace związane z dotacją na zakup nowości wydawniczych dla bibliotek publicznych w 2011 r. oraz Raportem z wykonania zadania; kontakty z bibliotekami w celu prawidłowego wypełnienia raportu, przygotowano materiały pomocnicze do dokonania podziału kwoty przyznanej bibliotekom woj. śląskiego, dokonano podziału kwoty, sporządzono wskazówki dotyczące wypełniania „Wniosku o udzielenie dofinansowania na zakup nowości wydawniczych ze środków Biblioteki Narodowej w 2011 r.”, umieszczając je na stronie domowej BŚ, wnioski nadsyłane przez biblioteki przed wysłaniem do Biblioteki Narodowej na bieżąco korygowano
2. Opracowano materiały szkoleniowe nt. „Selekcja zbiorów w bibliotece publicznej” oraz tekst do prezentacji multimedialnej nt. Języka Haseł Przedmiotowych Biblioteki Narodowej
3. Przygotowano i zorganizowano akcję „Uwaga! Łobuzerie – Literackie fanaberie” (15–17 VI)
4. W ramach prac koordynacyjnych związanych z „Programem Rozwoju Bibliotek” współpracowano z Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego; opracowywano sprawozdania merytoryczne i finansowe z realizacji PRB w woj. śląskim za 2. pół. 2010 r. i 1 pół. 2011 r., dokonano podziału przyznawanych środków finansowych z kolejnych transz (III–V); w związku z naborem do II rundy PRB wykonano szereg prac przygotowawczych: informowano o II rundzie w bibliotekach powiatowych, zorganizowano spotkanie informacyjne w siedzibie Biblioteki Śląskiej z udziałem bibliotek i samorządów (17 II, uczestniczyły 44 osoby), udzielono pomocy w tworzeniu partnerstw tzw. „czwórki” do II rundy, udzielono pomocy przy wypełnianiu wniosków aplikacyjnych i podpisywaniu umów; zorganizowano spotkanie informacyjne

- dla bibliotek zakwalifikowanych do II rundy (8 IX); przygotowano raport dla FRSI dotyczący nieaktywnych komputerów otrzymanych z FRSI, monitorowano biblioteki wiodące w I rundzie (Łazy, Siewierz, Radzionków, Gierałtówice, Orzesze, Wręczyca Wielka), udzielono informacji Pracowni Badań Innowacji Społecznych „Stocznia” nt. PRB w woj. śląskim; do Biuletynu PRB (wydanie regionalne) opracowano 76 artykułów dot. wydarzeń w bibliotekach publicznych woj. śląskiego; wykonano całość prac związanych z konkursem „Gminne Koalicje na Rzecz Rozwoju Bibliotek”, zorganizowano szkolenia z zakresu technologii komunikacyjnych dla uczestników II rundy (7 grup bibliotekarzy – 94 osoby); zorganizowano II Konferencję Regionalną PRB
5. W ramach realizacji „Programu Biblioteka + – szkolenia” zrealizowano:
 - opracowano sprawozdania merytoryczne i raport z wykonania zadania cyklu szkoleń dla bibliotekarzy w 2010 r. – materiały przekazano Instytutowi Książki; skorygowano wnioski na szkolenia w 2011; przygotowano dokumentację przetargową na szkolenie dla bibliotekarzy w 2011 r., przygotowano umowę z wyłonionym w przetargu realizatorem szkoleń, tj. Agencją Rozwoju Edukacji w Mysłowicach, opracowano pisma informacyjne o szkoleniach, seminarium wyjazdowym i wysłano do zainteresowanych bibliotek; przekazano bibliotekom w woj. śląskim informacje o projekcie „Rozegrać Unię – Debaty o Prezydencji w bibliotekach publicznych” – utrzymywano kontakt z koordynatorem projektu
 6. Zaktualizowano bazę danych nt. stanu komputeryzacji bibliotek publicznych woj. śląskiego
 7. Opracowano zestawienie bibliotek publicznych woj. śląskiego prowadzących skomputeryzowane prace skonstrum

Szkolenia, narady, konferencje

Zorganizowane w Bibliotece Śląskiej

1. Szkolenia „Akcja bilans w instytucjach kultury”; „Podatek dochodowy od osób prawnych” (22 II, 39 osób – dyrektorzy, główni księgowi)
2. Nadzorowano kurs e-learningowy „Login biblioteka”, zaproponowany przez FRSI i Bibliotekę Uniwersytetu Warszawskiego dla

- bibliotek partnerskich uczestniczących w PRB; przeprowadzono nabór (15 II – 15 V, 25 osób)
3. Coroczna konferencja dyrektorów publicznych bibliotek samorządowych woj. śląskiego; w programie: wystąpienie dyrektora prof. dr. hab. Jana Malickiego, wykład prof. dr. hab. Mariana Kisiele: Ważne zjawiska współczesnej literatury polskiej, Izabela Kula (MBP Cieszyn), Remigiusz Lis (BŚ): Biblioteki po amerykańsku – relacja z wyjazdu studyjnego do USA, Maria Gutowska: Analiza działalności bibliotek w 2010 r., komunikaty i informacje (20 IV, 155 osób – dyrektorzy)
 4. Forum Dyrektorów Publicznych Bibliotek Samorządowych, zwolane na rozpoczęcie Tygodnia Bibliotek; w programie także wybór kandydata do Nagrody Śląskiego Środowiska Bibliotekarzkiego im. J. Lompy (9 V, uczestniczyło 21 osób)
 5. Spotkanie informacyjne dla bibliotek zakwalifikowanych do II rundy PRB; informacja o programie (przedstawicielka FRSI), dr Magdalena Madejska: Wyniki rekrutacji do II rundy w woj. śląskim, informacja o szkoleniach CAL (8 IX, 47 osób)
 6. W okresie IX–XI zorganizowano (we współpracy z Agencją Rozwoju Edukacji w Mysłowicach) kolejny cykl szkoleń dla bibliotekarzy z uprawnionych bibliotek w ramach Programu Biblioteka+; w szkoleniach uczestniczyło 55 bibliotekarzy w cyklu 10-dniowym, 80-godzinny i podzielony na 4 sesje; szkolenia odbywały się w Hotelu „Załęże” w Katowicach; końcowa sesja odbyła się w Bibliotece Śląskiej; tematyka sesji: Rozwój osobistych kompetencji menedżerskich i przywódczych, Organizacja i zarządzanie biblioteką, Nowe technologie informatyczne, Pozyskiwanie funduszy zewnętrznych i zarządzanie projektami w kulturze
 7. Seminarium wyjazdowe „Wymiana doświadczeń z bibliotekami publicznymi woj. opolskiego i woj. wrocławskiego” dla bibliotek gminnych i małych miast uczestników szkoleń w ramach Programu Biblioteka+; wizytowano: WBP w Opolu (z Oddziałem w Rogowie), MBP w Opolu i Wrocławiu, Mediatekę (filie nr 58 MBP), filię nr 4 MBP we Wrocławiu, Dolnośląską Bibliotekę Publiczną, Bibliotekę Publiczną w Św. Katarzynie oraz MiGBP w Strzelinie (24–26 X, 60 osób)

8. Zorganizowano pierwsze 2 moduły (z 5 planowanych) z zakresu technologii komunikacyjnych i informatycznych dla bibliotekarzy uczestniczących w II rundzie PRB. Zajęcia prowadzili Łukasz Jankowski, Elżbieta Rokosiewicz, Dawid Śpiechowicz. – I. „Programy użytkowe” (13–14 X, 17–21 X, 7 grup, 94 osoby), II. „Przygotowanie materiałów multimedialnych” (5–9 XII, 12–13 XII, 7 grup, 94 osoby)
9. Szkolenie dla bibliotekarzy pracujących w systemie SOWA 2/M21, zorganizowane we współpracy z firmą „Sokrates” (17 XI, 46 osób)
10. II Konferencja Regionalna Programu Rozwoju Bibliotek w woj. śląskim „Koalicje biblioteczne. Od codzienności do sukcesu”; w programie m.in.: film dokumentalny o bibliotekach (uczestniczkach I rundy), wykład Wojciecha Kłosowskiego: Biblioteka jako wyspa szans – jak budować wokół biblioteki partnerstwo na rzecz rozwoju lokalnego, wręczenie nagród laureatom konkursu „Gminne Koalicje na rzecz Rozwoju Bibliotek”, prezentacje zwycięskich bibliotek z ich koalicjantami (Łazy, Siewierz, Gierałtówce), prezentacja współpracy bibliotek pow. tarnogórskiego ze środowiskiem lokalnym (25 XI, 70 osób)
11. Szkolenie „Aspekty organizacyjno-prawne działania bibliotek” – prowadzenie Rafał Golat (MKiDN) (9 XII, 85 osób)

Szkolenia, konferencje zorganizowane w innych bibliotekach

1. Warsztaty biblioterapeutyczne w oparciu o bajkę Giny Ruck-Pauquet „Bajka na ćwierlandzie” dla dzieci w ramach ferii zimowych w bibliotece (Imielin, 24 I, Agnieszka Kapustka-Olejniczak, 64 osoby)
2. Seminarium powiatowe dla bibliotekarzy pow. żywieckiego: Analiza i ocena działalności bibliotek w powiecie, Zasady selekcji zbiorów (Żywiec, 10 III, Lidia Przybylska, 15 osób)
3. Konferencja „By książka była sprzymierzeńcem rodziców” – dla bibliotekarzy pow. cieszyńskiego (Cieszyn, 17 III, dr Magdalena Madejska omówiła zasady udziału bibliotek w II rundzie PRB, 53 osoby)
4. Seminarium dla bibliotekarzy pow. mikołowskiego i bieruńsko-łędzińskiego: Omówienie wyników pracy bibliotek w 2010 r. (Łaziska, 22 III, Agnieszka Grefkowicz, 10 osób)

5. Warsztaty animacji czytelniczej „Wychowanie przez czytanie” (Herby, GBP, 25 III, 24 osoby)
6. Seminarium dla bibliotekarzy pow. myszkowskiego: Analiza i ocena działalności bibliotek w 2010 r. (Myszków, 24 III, Bożena Szczykała, 19 osób),
7. Narada bibliotekarzy pow. lublinieckiego: Omówienie wyników pracy bibliotek pow. lublinieckiego w 2010 r. (Lubliniec, 4 IV, Lidia Przybylska, 14 osób)
8. Narada bibliotekarzy pow. gliwickiego: Omówienie wyników pracy bibliotek pow. gliwickiego na tle województwa (Gliwice, 11 IV, Agnieszka Grefkowicz, 10 osób)
9. Narada bibliotekarzy pow. częstochowskiego: Omówienie wyników pracy i ocena działalności bibliotek w powiecie w 2010 r. (Częstochowa, 14 IV, Agnieszka Grefkowicz, 20 osób)
10. Szkolenie dla bibliotekarzy pow. tarnogórskiego: Pozyskiwanie środków pozabudżetowych na działalność kulturalną (Tarnowskie Góry, 24 IV, Agnieszka Kapustka-Olejniczak, 14 osób)
11. Konferencja z okazji 5-lecia działalności Powiatowej Biblioteki Publicznej w Gliwicach: Biblioteki powiatowe w woj. śląskim w latach 1999–2011 (Gliwice, 5 V, Maria Gutowska, 50 osób)
12. Szkolenie dla bibliotekarzy pow. żywieckiego: Język Haseł Przedmiotowych BP (Żywiec, 9 VI, Bożena Szczykała, 34 osoby)
13. Szkolenie dla bibliotekarzy pow. pszczyńskiego: Dokumenty życia społecznego. Proces gromadzenia i opracowania (Pszczyna, 21 XI, Bożena Szczykała, 28 osób)

Inne prace

1. Opracowano wnioski do odznaczeń: o odznakę „Zasłużony dla Kultury Polskiej” – dla 5 osób (do MKiDN), o Odznakę Honorową „Za Zasługi dla Województwa Śląskiego” – dla 1 osoby (do Sejmiku Województwa Śląskiego)
2. Z okazji Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich i Tygodnia Bibliotek zorganizowano spotkanie z Wójtem Gminy Ślemień; na ręce Pani Wójt przekazano kufer z książkami i różą – symbolami Światowego Dnia Książki (Ślemień, 10 V)

3. Zorganizowano Wojewódzki Dzień Bibliotekarza i Bibliotek w Mikołowie – we współpracy z MBP w Mikołowie i Burmistrzem Miasta. Uroczystość odbyła się w siedzibie MBP. Odznaki Honorowe „Za Zasługi dla Kultury Polskiej” otrzymali: Grażyna Dittrich (PBP w Gliwicach), Urszula Krzyk (dyrektor MBP w Żorach), Barbara Miklis (dyrektor GBP w Krupskim Młynie), Krystian Gałuszka (dyrektor MBP w Rudzie Śląskiej), Srebrną Odznakę Honorową „Za Zasługi dla Województwa Śląskiego” otrzymała Jolanta Szczepanik (dyrektor GBP w Poczesnej). Medal ZG SBP „W Dowód Uznania” – Dorota Malczewska-Stus (przewodnicząca Zarządu Oddziału SBP w Bielsku-Białej). Wręczono także Nagrodę Śląskiego Środowiska Bibliotekarskiego im. J. Lompy – otrzymała ją Danuta Witek (MBP w Sosnowcu) (26 V, uczestniczyło ok. 100 osób, BŚ reprezentowali: prof. Jan Malicki, Maria Gutowska, Magdalena Skóra, Remigiusz Lis, Sylwia Błaszczyk, Agnieszka Grefkowicz, Agnieszka Kapustka-Olejniczka, dr Magdalena Madejska, Lidia Przybylska, Bożena Szczykała, Małgorzata Witowska, Ryszard Latusek)
4. Na prośbę Biblioteki Narodowej zebrano zdjęcia z ciekawszymi wnętrzami oraz budynkami bibliotecznymi (po remontach, adaptacjach, budowach w ostatnich latach); prezentację przekazano do wykorzystania na wrześniowej konferencji w Poznaniu, poświęconej architekturze bibliotek.
5. Aktualizowano na bieżąco prowadzone bazy.

7. OCHRONA I PRZECHOWYWANIE ZBIORÓW

W okresie sprawozdawczym wszystkie nabytki włączone do zbiorów przysposobiono technicznie.

Sprawdzono poprawność ułożenia według sygnatur 110 000 wol. książek i czasopism. Wymieniono 1930 zniszczonych stałych zakładek, wypisano i rozmieszczono 730 nowych zakładek. Ostemplowano 10 340 nowych zakładek, wygumowano 365 250 zakładek.

Dla zabezpieczenia przed zniszczeniem przepakowano 8 450 wol. książek, 4 600 wol. czasopism. Zapakowano 750 wol. zmikrofilmowanych czasopism, poskładano i opisano 450 tekturowych pudełek, wymieniono 625 teczek.

Z konserwacji odebrano 1 948 wol., z oprawy 133 wol.

Do magazynu wysokiego składowania przygotowano i opisano 3 500 tekturowych zawieszek. Nadano lokalizację 59 000 wol., wklejono 75 pasków magnetycznych.

W magazynach przemieszczono i odkurżono 67 250 wol. książek i 20 900 wol. czasopism. W systemie PROLIB sprawdzono wg sygnatur i kodu ID 95 000 wol.

W ciągu roku z magazynów głównych czytelnikom udostępniono 392 437 wol., włączono 402 066 wol. zwróconych.

Z magazynu wysokiego składowania udostępniono 91 616 wol., zwrócono do magazynu 101 343 wol.

W Dziale Zbiorów Specjalnych przysposobiono bibliotecznie wszystkie opracowane materiały, tj. 4 021 jedn. inwent. (5 855 jedn. ewiden.). Nowymi oprawami zabezpieczono 610 wol. Odkurżono 1 477 wol. starych druków, rękopisów, BTLw, grafik, cimeliów, kartografii. Wygumowano 6 669 zakładek. Do koszulek foliowych włożono 2 272 pocztówki archiwalne i współczesne. Drobnymi naprawami objęto 162 wol. Wyszukano, policzono i ostemplowano tablice w 71 wol. (1 042 tabl.).

Wszystkie prace związane z ochroną i konserwacją zbiorów wykonywano we własnym zakresie.

Dezynfekcja zbiorów

Przeprowadzono 48 cykli dezynfekcji w komorze fumigacyjnej, w tym:

Dział Zbiorów Specjalnych – 692 wol., 135 grafik – 16 tek, dary (71 koszy)

Dział Zbiorów Śląskich – 569 wol. (14 koszy)

Dział Czytelń – zbiory filmowe Benicjusza Nycza (6 koszy)

Dział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów – dar (archiwum Adeli Korczyńskiej) – 7 koszy, 1 paczka – biblioteka Śląskiego Instytutu Naukowego

Dział Udostępniania Zbiorów – 2 132 wol. (48 koszy), 12 paczek

Dział Ochrony, Konserwacji i Archiwizacji Zbiorów – 78 wol.

Dział Starego Zasobu – 21 koszy

Ponadto wykonano usługi dla: Muzeum Miejskiego w Żorach, Państwowego Muzeum Auschwitz Birkenau, Archiwum Archidiecezjalnego, Muzeum Archidiecezjalnego, Muzeum Śląskiego, Urzędu Miasta Tychy, Firmy „Belfor”, Firmy „Art. Reno” w Zabrze, Zakładu Introligatorskiego w Czeladzi.

Na bieżąco monitorowano warunki klimatyczne w pomieszczeniach Biblioteki. Opracowano „Analizę warunków klimatycznych w pomieszczeniach Biblioteki Śląskiej w 2010 r.”

Przeprowadzono okresowe przeglądy pomieszczeń magazynowych z badaniem powietrza.

Do badania mikrobiologicznego wybrano 162 wol.; przebadano 84.

Oprawy

Wykonano 3 478 opraw, w tym:

półskórek – 4,

plótno – 868 (w tym 323 wydawnictw BŚ),

półplótno – 232,

broszurowe – 628 (w tym 527 wydawnictw BŚ),

miękkie, wiercone – 1725 (wydawnictwa BŚ),

księgi inwentarzowe – 21

Dokonano naprawy 87 zniszczonych opraw; w 944 wol. dokonano naprawy bloku.

Galanteria intraligatorska:

pułta – 67,

teczki na zbiory – 37,

teczki firmowe – 171,

okładki na dyplomy – 57,

pas-partout – 170,

tabliczki z podpisami do wystaw – 11,

koperty na zbiory – 6.

Konserwacja zbiorów

Zakończono konserwację pełną 40 obiektów, głównie starych druków, prace zabezpieczające w 43 obiektach oraz rękopisach kolekcji BTLw, objętych projektem Śląska Internetowa Biblioteka Zbiorów Zabytkowych, m.in.:

– Eine Orientreise. Wien, 1884

– M. Wodnicki: Żołnierz polski przez wieki. Warszawa, 1935

– E. H. Friex: Table des cartes des Pays Bas et des frontières de France. Bruxelles, 1712

– Album powstania listopadowego. Lwów, 1903

– S. Kornkowski: De primatu senarorio Regni Poloniae. Posnaniae, 1593

- A. Krzycki: Encomio Luteri... Dresden, 1524
- Konstytucje Seymu Ordynaryjnego Warszawskiego... Warszawa, 1776
- A. Koryciński: In obitum serenissimae... Cracoviae, 1600
- M. Kochanowski: Rotvly Mikolaia Kochanowskiego do synow swych. Kraków, 1585

Mikrofilmowanie zbiorów

Na potrzeby Biblioteki wykonano 272 jedn. (negatywy i pozytywy):

MF negatywowy – 111 675 klatek

MF pozytywowy – 5 744 m

Skany – 5 611

Czasopisma: „Gazeta Wyborcza” (III–XII 2006, V–XII 2007), „Przyjaciółka” (1955, 1956, 1958, 1960–1963, 1969, 1978–1980, 1982–1999, 2000–2005, „Goniec Warszawski” 1937, 1938, „Film” 1973–2005, „Rzeczpospolita” 2006, 2007, *Czasopisma śląskie*: „Ostdeutsche Morgenpost” 1932, 1933, „Jaskółka Śląska” 2009

Zbiory specjalne: stare druki (39 jedn. inwent.), m.in.: S. Munster: *Cosmographie oder Beschreibung Alle Lander...* Basel, 1567, *Agenda oder Ordnung der Evangelischen Kirchen...* Oelss, 1686, Burg J.F.: *Bresslouisches Jubel-Gedaechtnuess...* Bresslau, 1740, Dewerdeck G.: *Silesia Numismatica...* Jauer, 1711, Floccus A.D.: *Lucius Fenestella de sacerdotijs [...].* Leiptig, 1509, Gesner K.: *Fischbuch...* Franckfurt AM Meym, 1598; rękopisy (7 jedn. inwent.): *Powstanie styczniowe na Lubelszczyźnie, Lubelska gubernia – Akta szczegółowe Rządu Gubernialnego Stanisławów (księga miejska). Liber traditionum...* 1699–1732, Kiepora Jan „Archiwum Kiepuru 164”, *Napoleońska epoka. Mowy, korespondencje, traktaty 1806–1818, Astronomia, Matematyka, Mechanika. Traktaty 1634, Haugwitz M.F. von: Annologia et genealogia [1684–1793]*

Digitalizacja

W Sekcji Archiwizacji z przeznaczeniem do Śląskiej Biblioteki Cyfrowej zeskanowano 271 pozycji inwent., pozyskując 32 507 skanów, m.in. „Kwartalnik Historyczny”. Lwów 1928 – 1930, „Ewangelik Górnośląski”. Katowice 1932–1937, Programy Teatru Polskiego w Katowicach (121 publikacji), „Turyzm Polski” 1938–1939, „Schlesisches Kirchenblatt”. Breslau 1835, 1837, 1838, 1841, 1844, 1845, „Dro-

gi Polski”. Warszawa 1937–1939, Adressbuch für die Stadt Waldenburg. 1929, wybrane stare druki proveniencji śląskiej.

Spółeczna Pracownia Digitalizacji

W 2011 r. w SPD pracowało 18 wolontariuszy, którzy przepracowali na rzecz Śląskiej Biblioteki Cyfrowej 2 916 godzin (364, 5 dni roboczych). Wolontariusze odwiedzili pracownię 729 razy, pracując średnio 4 godziny. Wolontariusze SPD uczestniczyli w digitalizacji publikacji w ramach projektu „Wolne Lektury” Fundacji Nowoczesna Polska. Zeskanowano 475 jedn. inwent. (w tym 254 wyd. zwartych, 221 czasopism), pozyskując 155 327 skanów. Opublikowano w ŚBC 155 362 skany (1 412 publikacji). Zeskanowano i opublikowano w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej, m.in.: „Chowanna”. Katowice 1929–1939, „Hejnał”. Wisła 1937–1938, „Kosmos”. Lwów 1891–1938, „Kwartalnik Historyczny”. Lwów 1923–1927, Jahres-Bericht der Schlesischen Gesellschaft... Breslau 1010, 1912, 1917, 1918, 1925–1930, 1932–1935, „Schlesische Provinzialblätter” 1814, 1822–1824, 1827–1840, 1842, 1845, 1847–1849, „Technik”. Katowice 1928–1936.

Pracownicy SPD prowadzili także działalność szkoleniową, którą objęto 12 instytucji (20 osób), m.in.: Bibliotekę Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, M-PBP w Pszczynie, Archiwum Państwowe w Katowicach, MBP w Jaworznie, Muzeum Śląskie w Katowicach, Muzeum w Chorzowie, MBP w Gliwicach, Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska.

Projekt Śląska Internetowa Biblioteka Zbiorów Zabytkowych

Od 1 stycznia do realizacji projektu zatrudniono 8 nowych pracowników (4 skanerzystów, 1 skanerzystę-fotografa i 3 korektorów). Wykonano 330 158 skanów (z 3 024 jedn. inwent.), z których 293 461 skanów (z 2 949 jedn. inwent.) poddano korekcji i konwersji do formatu DjVu. W Śląskiej Bibliotece Cyfrowej do końca grudnia opublikowano 1931 publikacji cyfrowych wytypowanych do Projektu z Działu Zbiorów Specjalnych (z 1 366 jedn. inwent.), w tym: inkunabuły – 19 publikacji (19 jedn. inwent.), stare druki – 82 publikacje (z 74 jedn. inwent.), rękopisy – 19 publikacji (z 19 jedn. inwent.), rękopisy BTLw – 360 publikacji cyfrowych (z 326 jedn. inwent.), druki ulotne – 364 publikacji (z 342 jedn. inwent.), grafika – 258 publikacji (z 136 jedn. inwent.), pocztówki – 498 publikacji (z 411 jedn.

inwent.), fotografie – 256 publikacji (z 8 jedn. inwent.), kartografia – 75 publikacji (z 31 jedn. inwent.).

Z Działu Zbiorów Śląskich opublikowano 18 tytułów czasopism śląskich (5 534 publikacje): Fantana, Gazeta Urzędowa Województwa Śląskiego, Kalendarz Cieszyński, Kalendarz Górniczo-Hutniczy, Kalendarz Katolicki, Kalendarz Ligi Katolickiej, Kalendarz Polski dla Czytelników Polaka i Kuryera Śląskiego, Kalendarz Marjański, Katolik, Kuryer Śląski, Kuźnica, Powstaniec Śląski, Powstaniec, Tygodnik Cieszyński, Tygodnik Katolicki, Wiadomości Związkowe Związku Powstańców Śląskich oraz dodatki „Dzwonek”, „Gazeta Świąteczna”.

Kartotekę Narodowego Zasobu Bibliotecznego uzupełniono o 85 opisów.

8. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA I WYDAWNICZA

8.1. Publikacje

1. Apiterapia – jej stan obecny i nadzieje na przyszłość. Konferencja naukowa. Katowice, 15 października 2011 r. Katowice : BŚ, 2011
2. Bertman Wisława: Kopalnia Wujek, 16 grudnia 1981. Bibliografia za lata 1981–2011. Katowice : BŚ, 2011
3. Bibliografia bieżąca województwa śląskiego 2010 październik – grudzień. Oprac. Wojciech Janota. Katowice : BŚ, 2011 (publikacja dostępna także w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej)
4. Bibliografia bieżąca województwa śląskiego 2011 styczeń – marzec. Oprac. Wojciech Janota. Katowice : BŚ, 2011 (publikacja dostępna także w ŚBC)
5. Bibliografia bieżąca województwa śląskiego 2011 kwiecień – czerwiec. Oprac. Małgorzata Czech. Katowice : BŚ, 2011 (publikacja dostępna także w ŚBC)
6. Bibliografia bieżąca województwa śląskiego 2011 lipiec – wrzesień. Oprac. Małgorzata Czech. Katowice : BŚ, 2011 (publikacja dostępna także w ŚBC)
7. Bibliografia Śląska 1989. Oprac. Zespół pod red. Agnieszki Magiery. Katowice : BŚ, 2011
8. Danel Renata: Stymulacja podniebienia miękkiego jako element rozwoju techniki wokalnejskiej – metoda autorska. Katowice : BŚ, 2011

9. Gadomski Stanisław: Czarne na białym. Drzeworyty i linoryty. Katowice : BŚ, 2011
10. Górny Śląsk w latach 1918–1922. Bibliografia. Dopełnienia za lata 1979–2011. Oprac. Zespół pod red. Agnieszki Magiery. Katowice : BŚ, 2011
11. Guliwer 2010 nr 1–4, 2011 nr 1
12. Horst Bienek. Ślązak i Europejczyk. Red. Grażyna Barbara Szewczyk, Jan Malicki. Katowice : BŚ, 2011
13. Kasprowska-Jarczyk Marta: Wokół Gentis Silesiae Annales Joachima Cureusa. Z dziejów szesnastowiecznej historiografii śląskiej. Katowice : BŚ, 2011 (Folia Scientica Bibliothecae Silesianae : vol. 11)
14. Katz Janina: Powrót do jabłek. Wiersze. Katowice : BŚ, 2011
15. Koncert „Dzieci Dzieciom”. Katowice, 27 maja 2011. [film]. Zdj., montaż Adam Grycner. Katowice : BŚ, 2011
16. Lubos Elżbieta: Wspomnienia z lat walki o polski Śląsk. Z rękopiśmiennych zapisków autorki i rodzinnych materiałów archiwalnych oprac. Leon Markiewicz. Katowice : BŚ, 2011
17. Machnik Adam: Księgozbiór prof. Andrzeja Kunisza w zbiorach Biblioteki Śląskiej. Katalog. Katowice : BŚ, 2011 (Silesianka przedstawia; 10)
18. Maresz Barbara: Biblioteka Teatru Lwowskiego. Inwentarz kolekcji egzemplarzy teatralnych (rękopisów, maszynopisów i druków) ze zbiorów Biblioteki Śląskiej w Katowicach. Cz. 2, Sygnatury BTLw 1501 – BTLw 3200. T. 1–2. Katowice : BŚ, 2011 (Folia Scientica Bibliothecae Silesianae ; vol. 10)
19. VII Międzynarodowy Przegląd Exlibrisu Drzeworytniczego i Linorytniczego im. Pawła Stellera „Katowice 2010”. Katowice : BŚ, 2011
20. Panie, Ty wiesz... Subiektywne peregrynacje po literaturze i sztuce. Oprac. Weronika Pawłowicz, Teresa Roszkowska. Katowice : BŚ, 2011
21. Raptularz Silesianki. Jednodniówka wydana z okazji Wojewódzkiego Dnia Bibliotekarza i Bibliotek. Katowice, 26 maja 2011 roku

22. Raptularz Silesianki. Jednodniówka wydana z okazji wręczenia Śląskiego Wawrzynu Literackiego 2010. Katowice, 29 września 2011 roku
23. Raptularz Silesianki. Jednodniówka wydana z okazji XXIX edycji Nagrody im. Karola Miarki. Katowice, 27 października 2011 roku
24. Sprawozdanie z działalności Biblioteki Śląskiej i bibliotek publicznych województwa śląskiego w roku 2010. Oprac. Magdalena Skóra, zespół Działu Instrukcyjno-Metodycznego. Red. Maria Gutowska. Katowice : BS, 2011
25. Śląska Fotografia Prasowa 2010. Katalog. Katowice : BS, 2011
26. Winda. Biuletyn Informacyjny dla osób niepełnosprawnych. Katowice 2011 nr 1 (19)
27. Wyrazić i odnaleźć siebie. Oprac. Jan Malicki, Beata Mazepa-Domagła, Katarzyna Krasoń. Katowice : BS, 2011
28. Zarys dziejów i tradycji Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Katowicach na podstawie Kroniki Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Katowicach. Katowice : BS, 2011

8.2. Konferencje, sesje naukowe i popularnonaukowe

1. Sesja naukowa „Joseph von Eichendorff w literaturze i muzyce”; współorganizator: Górnośląskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk.

W programie:

- koncert pieśni do poezji Josepha von Eichendorffa w wykonaniu Elżbiety Grodzkiej-Łopuszyńskiej (sopran) i Juliana Gembalskiego (fortepian)
 - referaty: dr Renata Dampc-Jarosz: Joseph von Eichendorff w niemieckich i polskich badaniach naukowych pierwszego dziesięciolecia XXI wieku; dr Michał Skop: Joseph von Eichendorff w prasie górnośląskiej; prof. dr hab. Grażyna Szewczyk: O polskich tłumaczeniach poezji Josepha von Eichendorffa; prof. dr hab. Julian Gembalski: Poezja Josepha von Eichendorffa w liryce wokalne kompozytorów europejskich (30 III, ok. 90 osób).
2. Kongres Języka Polskiego. Organizatorami Kongresu byli: Rada Języka Polskiego PAN, Fundacja im. Krystyny Bochenek, Miasto Katowice, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Narodowe Centrum Kultury, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Biblioteka była jednym z realizatorów Kongre-

su (obok Centrum Kultury Katowice im. Krystyny Bochenek), w tym Gali Ambasadora Polszczyzny (4–6 V). Dyrektor Biblioteki pełnił funkcję przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego. W Bibliotece Śląskiej odbyła się konferencja prasowa, zapowiadająca Kongres, z udziałem m.in. prof. dr. hab. Andrzeja Markowskiego i prof. dr. hab. Jana Malickiego (14 IV). Obrady toczyły się w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim, na Wydziale Prawa Uniwersytetu Śląskiego oraz w Akademii Muzycznej (Ambasador Polszczyzny). Statuetki Ambasadora Polszczyzny 2011 otrzymali: Danuta Szafarska, Olga Tokarczuk, Jacek Dehnel, Krzysztof Dzierma, Światosław Świacki. Tytuł Wielkiego Ambasadora Polszczyzny otrzymała pośmiertnie Krystyna Bochenek (4–6 V).

3. Konferencja „Edukacja imigrantów”, zorganizowana w ramach wspólnego projektu „Śląsk i Swansea dla edukacji” dla nauczycieli; organizatorzy: Kuratorium Oświaty w Katowicach i Biblioteka Śląska; w programie: promocja przewodnika Anny Dudzińskiej „Śląskie z dzieckiem” (Katowice : Śląska Organizacja Turystyczna, 2010); wystąpienia gości autorki – przedstawicielei Kopalni Guido w Zabrze, Muzeum Zofii Kossak-Szczuckiej oraz Śląskiej Organizacji Turystycznej (10 V, ok. 120 osób)
4. Międzynarodowa konferencja naukowa „Łużycanie – między tradycją a wyzwaniem współczesności. Język – świadomość – kultura”; organizator: Instytut Filologii Germańskiej Uniwersytetu Śląskiego; współpraca Biblioteka Śląska (20 V)
5. Międzynarodowa konferencja „Człowiek – Edukacja – Sztuka – Kontakt. Praktyka i rokowania na przyszłość”; współorganizatorzy: Urząd Miasta Katowice, Biuro ESK w Katowicach. Konferencja pod patronatem Prezydencji Polski w Radzie Unii Europejskiej oraz w ramach przynależności miasta Katowice do Międzynarodowego Stowarzyszenia Miast Edukacyjnych; w programie m.in.: wystąpienia: Ewa Kokot (Biblioteka Śląska): Projekty edukacji kulturalnej wobec edukacji sformalizowanej, Tuula Haavisto (Tampere, Finlandia): Programowanie metod nauczania nieformalnego i edukacji formalnej, Hanna Kostrzewska, Elżbieta Owczarek (Biuro ESK Katowice): Katowice miasto ogrodów – od idei do realizacji, O potrzebie potrzeb edukacyjnych z perspektywy projektu ESK, Natalia Goncharova (Samara, Rosja): Dostawca sztuki – z doświadczenia projektów interdyscyplinarnych, Rose Whyman (Birmingham, Wielka Brytania): Teatr jako instrument wyrówny-

wania szans edukacyjnych (5 IX, ok. 120 osób); w programie także warsztaty twórcze w instytucjach sztuki, placówkach oświatowych i przestrzeni miasta, m.in. w Bibliotece – Rose Whyman: Warsztaty twórcze wobec literatury (5 IX, ok. 25 osób)

6. Konferencja „In Gremio”; pracownicy BŚ wygłosili referaty: Jan Baron: Argumentacja biblijna w kazaniach maryjnych ze zbioru „Różaniec kaznodziejski...” Cypriana Sapeckiego, Anna Musialik: Epistemiczny wymiar pielgrzymowania na obchody Lat Świętych w Rzymie, Kalina Sikora: Odzwierciedlenie rzeczywistości emocjonalnej w przestrzeni onirycznej tomiku poetyckiego „Żywica” Ludmiły Marjańskiej, Mateusz Ściążko: Historia drukarstwa w Anglii (28 IX)
7. I Europejski Kongres Małych i Średnich Przedsiębiorstw, w ramach Europejskiego Tygodnia MŚP 2011, organizator: Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach. Kongres pod patronatem Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego i Polskiej Prezydencji w Radzie Unii Europejskiej. W Bibliotece Śląskiej odbyły się sesje:
 - Sąsiedztwo Wschodnie. Porównanie polityk, metod i narzędzi wsparcia sektora MŚP Unii Europejskiej, Polski oraz wschodnich sąsiadów Unii Europejskiej. Sesja z udziałem gości z Białorusi, Gruzji, Mołdawii, Kazachstanu, Rosji i Ukrainy. Panele: Polityka państwa wobec sektora MŚP, Perspektywy rozwoju MŚP w Federacji Rosyjskiej, Zróżnicowanie warunków aktywności MŚP w wybranych państwach Sąsiedztwa Wschodniego (6.10),
 - Klastry – organizacyjna forma wdrożeniowa innowacji. Panele: Zidentyfikowane problemy i analiza polityki klastrowej w Polsce na tle doświadczeń europejskich, Kierunki rozwoju klastrów oraz polityki klastrowej w Polsce (7.10),
 - Europa dla MŚP. Panele: Doświadczenia europejskie w obszarze wspierania rozwoju MŚP w procesie internacjonalizacji gospodarki, Aktualne działania organów europejskich na rzecz zwiększenia konkurencyjności i rozwoju MŚP (7.10),
 - **Dyrektor Biblioteki prof. Jan Malicki był panelistą w dyskusji:** Wymiar społeczny istnienia, funkcjonowania i rozwoju firm rodzinnych w ramach sesji Rodzinna przedsiębiorczość (6.10), uczest-

niczył również w pracach Rady Programowej Kongresu oraz sesji inauguracyjnej (6.10).

Uczestniczyło ok. 100 osób.

8. Konferencja naukowa „Apiterapia – jej stan obecny i nadzieje na przyszłość”, zorganizowana w roku Jubileuszu XX-lecia Polskiej Fundacji Apiterapii 1991–2011; organizatorzy: Polska Fundacja Apiterapii, Śląski Związek Pszczelarski, Biblioteka Śląska; w programie: prof. Jan Malicki: Śląska apiologia – rekonesans, prof. Artur Stojko: Apiterapia – jej stan obecny i nadzieje na przyszłość, prof. Maria A. Wardas: Produkty pszczele jako suplement diety, dr Jerzy Stojko (Śląski Uniwersytet Medyczny): Osłonowe działania ekstraktu zasklepu miodowego u szczurów narażonych na związki embriotoksyczne, dr Magdalena Wyszynska: Działanie detoksykacyjne DNA z czerwiu pszczelego (15 X, ok. 130 osób)
9. Konferencja „Twórca a polityka kulturalna samorządów w województwie śląskim”, podsumowująca projekt badawczy realizowany przez Regionalne Obserwatorium Kultury Regionalnego Ośrodka Kultury w Katowicach; w programie: omówienie programu badawczego, prof. Jan Malicki: Formy działań kulturalnych w województwie śląskim, wystąpienia przedstawicieli urzędów miast: Katowice, Bielsko-Biała, Częstochowa, Wodzisław Śląski oraz reprezentantów instytucji kultury: Galerii Bielskiej BWA, Centrum Sztuki Współczesnej „Kronika” w Bytomiu, MBP w Sosnowcu, Ars Cameralis Silesiae Superioris (26 X, ok. 60 osób)

Publikacje pracowników (wybór)

prof. dr hab. Jan MALICKI

- Podróże Guliwera // Guliwer 2010 nr 1–4, s. 3–4; 2011 nr 1, s. 3–4.
- Biblioteki w województwie śląskim // W: Kongres Kultury Województwa Śląskiego 23–25 września 2010. Katowice 2011, s. 128–131
- Wstęp // W: Kongres Kultury Województwa Śląskiego 23–25 września 2010. Katowice 2011, s. 7–8.
- Wstęp // W: Grażyna Barbara Szewczyk i Jan Malicki [w] : Horst Bienek : Ślązak i Europejczyk. Pod red. Grażyny Barbary Szewczyk i Jana Malickiego. Katowice, 2011, [7]–8.
- Bronię Jana Brzechwy : słowo ostatnie // W: Nie bój Brzechwy : studia i szkice kleksologiczne. Red. Jan Malicki, Joanna Papuzińska. Katowice, 2010.

- Minęło trzydzieści lat // W: Kopalnia „Wujek”, 16 grudnia 1981 : bibliografia za lata 1981–2011 / Wisława Bertman. Katowice, 2011, s. [7]–8.
- Długa i dobra tradycja // W: Śląska fotografia prasowa : 2009. Katowice, 2011, s. [7].
- Gradus ad Parnassum. Krok na Parnas // W: Wyrazić i odnaleźć siebie. Oprac. Jan Malicki, Beata Mazepa-Domagala, Katarzyna Krasoń. Katowice, 2011, s. 5.
- Antropologia śląskiego trwania // W: Panie, Ty wiesz : subiektywne preregryncje po literaturze i sztuce. Katowice, 2011, s. [III–IV].
- Przepustka na Parnas // W: Raptularz Silesianki. Jednodniówka wydana z okazji wreczenia Śląskiego Wawrzynu Literackiego 2010 (29 września A.D. MMXI), [s. 1].
- Fenomen Miarkowskiej nagrody // W: Raptularz Silesianki. Jednodniówka wydana z okazji XXIX edycji Nagrody im. Karola Miarki (27 października A.D. MMXI), [s. 1]
- Niekonwencjonalne działania // W: Raptularz Silesianki. Jednodniówka wydana z okazji Wojewódzkiego Dnia Bibliotekarza i Bibliotek (26 maja A.D. MMXI), (s. 1).

Agnieszka DEC-MICHALSKA

- Cyfrowa jesień (życia) w Bibliotece Śląskiej // Silesia Airport. – 2011, nr 5, s. 37.

Agnieszka KAPUSTKA-OLEJNICZAK

- Uwaga! Łobuzerie – Literackie Fanaberie. – (Z Życia Bibliotek) // Śląsk. – 2011, nr 7, s. 80.

Remigiusz LIS

- Społeczna Pracownia Digitalizacji Śląskiej Biblioteki Cyfrowej. – (Z Życia Bibliotek) // Śląsk. – 2011, nr 11, s. 80.

dr Barbara MARESZ

- Lata dwudzieste, lata trzydzieste... w kawiarniach i kabaretach przedwojennych Katowic // W: Liber amicorum Professoris Ioannis Malicki, pod red. Dariusza Rotta i Piotra Wilczka. Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2011, s. 175–185.

dr Weronika PAWŁOWICZ

- Encyclopedia of Library and Informations Sciences. Rec. // Bibliotheca Nostra. – 2010, nr 3/4, s. 137–143.

- Kresowiana w polskich bibliotekach cyfrowych // W: Kresowianie na Śląsku Opolskim po 1945 r. Pod red. Marii Kalczyńskiej i Elżbiety Treli-Mazur. Opole 2011, s. 355–364.
- Książki oficyn europejskich w zbiorach księży Górnego Śląska // W: Slezsko w 19. stoletni. Opava 2011, s. 261–287.
- Silesiana wśród odnalezionych książek ze zbioru ks. Emila Szramka // W: Liber amicorum Professoris Ioannis Malicki, pod red. Dariusza Rotta i Piotra Wilczka. Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2011, s. 212–221.

dr Teresa ROSZKOWSKA

- Cenne i najcenniejsze ze zbiorów Biblioteki Śląskiej // Akapit, t. 5, 2010 (dr. 2011), s. 47–51.

Aneta SATŁAWA

- Śląska Fotografia Prasowa // Silesia Airport. – 2011, nr 2, s. 32–35.
- Czesław Miłosz for People! // Silesia Airport. – 2011, nr 4, s. 4.

Krystian SZCZĘŚNY

- Śląskie Towarzystwo Miłośników Książki i Grafiki // Akapit, t. 5, 2010 (dr. 2011), s. 65–67.

Małgorzata WITOWSKA

- O współpracy Pomorskiego i Śląskiego Związku Kół Śpiewaczych // W: Biblioteka Muzyczna 2007–2009. Red. S. Hrabia, A. Spóz. Warszawa : SBP, 2010 (dr. 2011), s. 189–206.
- Współpraca śląskich chórów z polskimi kompozytorami do 1939 roku // W: Kultura muzyczna na Śląsku. Katowice : Akademia Muzyczna, 2011, s. 327–337.

Ponadto współpracowano z redakcją czasopisma „Śląsk”, prowadząc rubrykę „Z życia bibliotek”; opracowano redakcyjnie 11 artykułów (Jan Baron).

Udział pracowników w sesjach, konferencjach naukowych

1. Seminarium „Digitalizacja. Problemy cyfryzacji dokumentów piśmienniczych w bibliotekach, muzeach, archiwach”, zorganizowane przez Centrum Promocji Informatyki (Warszawa, 18 I, Magdalena Skóra, dr Agata Duda-Koza)
2. Międzynarodowa Konferencja „4 Bibcamp Hamburg”, zorganizowana w celu integracji środowiska bibliotekarskiego i informa-

- tycznego Niemiec, Polski, Austrii, Szwajcarii, Holandii (Hamburg, Kunst- und Mediecampus, 11–12 III, dr Agata Duda-Kozza: Prezentacja Śląskiej Biblioteki Cyfrowej oraz Projektu Śląska Internetowa Biblioteka Zbiorów Zabytkowych)
3. Konferencja „Edukacja poprzez kulturę. Kreatywność i innowacyjność”, zorganizowana przez Polski Komitet ds. UNESCO (Warszawa, Gmach Sejmu RP, 25 III, prof. Jan Malicki)
 4. Konferencja „Strategie dla kultury – kultura dla rozwoju”, zorganizowana przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego (Kraków, Centrum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha, 14–15 IV, prof. Jan Malicki, Magdalena Skóra, Ryszard Latusek)
 5. III Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Bibliotekarze bez bibliotek, czyli bibliotekarstwo uczestniczące”, zorganizowana przez Bibliotekę Uniwersytecką w Białymstoku (Białystok, 18–20 V, Wisława Bertman, Aneta Sokół)
 6. Konferencja naukowa „Niezwykła więź Kresów Wschodnich i Zachodnich. Wpływ Lwowian na rozwój nauki i kultury na Górnym Śląsku po roku 1945”, zorganizowana przez Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego (Katowice, 26 V, dr Weronika Pawłowicz, dr Teresa Roszkowska, Jolanta Kowalczyk, Lucyna Solarz)
 7. Konferencja „Czytelnictwo dzieci a umiejętność czytania w oczach specjalistów”, zorganizowana przez Bibliotekę Miejską w Czeskim Cieszynie oraz Instytut Bohemistyki i Bibliotekarstwa w Opawie w ramach Międzynarodowego Tygodnia Czytania Dzieciom (Czeski Cieszyn, kawiarnia Noiva, 31 V, prof. Jan Malicki: Wychowanie dzieci do czytelnictwa w Polsce)
 8. II Międzynarodowa Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa „Bajka w przestrzeni naukowej i edukacyjnej – bajka a mit”, zorganizowana przez Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie „Bajka” (Olsztyn, 3–4 VI, prof. Jan Malicki: O Lechu, Czechu i Rusie. Między historią, historiografią i historiozofią oraz przewodniczenie w pierwszym dniu obrad)
 9. 95. Sesja Zgromadzenia Ogólnego Polskiej Akademii Nauk w Katowicach; w programie m.in. prof. dr hab. Stanisław Gaj-

- da: Ekologia języka polskiego (Katowice, Oddział PAN, 6 VI, prof. Jan Malicki)
10. Konferencja „Next Library” oraz warsztaty Global Library, zorganizowane przez Fundację Billa i Melindy Gates, poświęcone nowoczesnym trendom w bibliotekarstwie i wymianie praktyk bibliotekarzy z całego świata (Aarhus, Dania, 18–23 VI, Remigiusz Lis)
 11. 77. Kongres i Konferencja Generalna IFLA pod hasłem „Biblioteki poza bibliotekami – integracja, innowacja i informacja dla wszystkich” (San Juan, Portoryko, 13–19 VIII, Sylwia Błaszczuk uczestniczyła w konferencji jako przedstawicielka Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich; w czasie obrad Sekcji ds. Zarządzania Stowarzyszeniami przedstawiła założenia i stan realizacji strategii SBP)
 12. Konferencja „Biblioteka XXI wieku – nowoczesna architektura, funkcjonalne wyposażenie, pomysłowe aranżacje”, zorganizowana przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Bibliotekę Politechniki Poznańskiej, Wojewódzką Bibliotekę Publiczną i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu (Poznań, Biblioteka Politechniki Poznańskiej, Kiekrz, 1–2 IX, prof. Jan Malicki)
 13. European Congress on E-Inclusion „Transforming Acces to Digital Europe in Public Libraries”, konferencja zorganizowana przez Belgian Presidency of the Concl of the European Union, poświęcona kwestii tzw. włączenia społecznego i wpływu bibliotek krajów europejskich na niwelowanie różnic w sferze technologicznej, ekonomicznej i kompetencyjnej (Bruksela, 6–7 IX, Remigiusz Lis: Projekt „Społeczna Pracownia Digitalizacji Śląskiej Biblioteki Cyfrowej”)
 14. XI Katowicka Konferencja Naukowa „Górny Śląsk i Katowice w polskiej i europejskiej perspektywie kulturalnej i naukowej”, zorganizowana przez Muzeum Historii Katowic (Katowice, 14–15 IX, Magdalena Skóra, Anita Tomanek)
 15. Konferencja naukowa „Powrót do korzeni”, zorganizowana przez Bibliotekę Regionalną w Karwinie z okazji 120. rocznicy urodzin Gustawa Morcinka (Karwina, 21 IX, prof. Jan Malicki: Listy Gustawa Morcinka w zbiorach Biblioteki Śląskiej w Katowicach)
 16. Konferencja „DigiBibs, Deutsche Digitale Bibliothek und biblioteki cyfrowe. Deutsche und polnische digitale Bibliotheken auf

- dem gemeinsamen Weg in die Europeana”, zorganizowana przez Bibliotekę Martina Opitza w Herne i Uniwersytet Łódzki (Łódź, Centrum Szkoleniowo-Konferencyjne UŁ, 10–12 X, Magdalena Skóra przedstawiła referat dr Agaty Dudy-Kozy: O Śląskiej Bibliotece Cyfrowej. Organizacja, współpraca, promocja regionu)
17. Międzynarodowa konferencja naukowa „Muzeum w świetle reflektorów. Wystawa – naukowe laboratorium czy artystyczna kreacja”, zorganizowana przez Oddział Teatralny Muzeum Historycznego w Krakowie w ramach projektu „Nowe Muzeum Teatralne w Krakowie” (Kraków, Pałac Krzysztofory, 12–14 X, dr Barbara Maresz: Internetowa prezentacja zbiorów teatralnych w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej)
 18. Konferencja „Biblioteka w systemie edukacji”, zorganizowana przez Polski Związek Bibliotek (Toruń, hotel Walter, 16–18 X, prof. Jan Malicki: Między teorią a praktyką. O doświadczeniach bibliotekarstwa śląskiego)
 19. Międzynarodowa Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa „Twórczość poetów i pisarzy polskich XX wieku jako inspiracja dla dzieł muzycznych, plastycznych i filmowych. W 100-lecie urodzin Czesława Miłosza”, zorganizowana przez Wydział Kompozycji, Interpretacji, Edukacji i Jazzu Akademii Muzycznej w Katowicach (Katowice, 19–20 X, prof. Jan Malicki: Antropologia Miłoszowej „Doliny Issy”)
 20. Zjazd Polonistów „Przyszłość polonistyki. Koncepcje – rewizje – przemiany”, zorganizowany przez Uniwersytet Śląski, Polską Akademię Nauk i Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza (Katowice, 25–27 X, prof. Jan Malicki)
 21. Ogólnopolska konferencja naukowa „Użytkownicy – jak ich łapać i jak zatrzymać”, zorganizowana przez Sekcję Bibliograficzną Koła Naukowego Bibliotekoznawców przy Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego (Uniwersytet Śląski, Wydział Filologiczny, 6 XII, Aneta Sataława: Od pomysłu do realizacji. W jaki sposób skutecznie promować projekt kulturalny)
 22. Interdyscyplinarna konferencja naukowa „Instytucja rodziny wczoraj i dziś”, zorganizowana przez Koło Naukowe Myśli Politycznej i Prawnej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego

go (Warszawa, 9 XII, Kamila Falińska: Znaczenie domu rodzinnego w twórczości poetyckiej księdza Jerzego Szymika)

9. DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA

I. Wykłady i prelekcje

a/ w Bibliotece

1. Dr Barbara Maresz: Prezentacja Śląskiej Biblioteki Cyfrowej dla bibliotekarzy z Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego; uczestniczyło 41 osób (19 I)
2. Dr Weronika Pawłowicz: Prelekcja nt. funkcji Biblioteki Śląskiej oraz pracy Działu Zbiorów Specjalnych dla nauczycieli z Instytutu Doskonalenia Nauczycieli „Wiedza” (19 II, 14 osób)
3. Prof. dr hab. Jan Malicki: Zarządzanie instytucją kultury – na przykładzie Biblioteki Śląskiej – dla studentów Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach (21 II, 30 osób)
4. Prof. dr hab. Jan Malicki: Funkcje i znaczenie Biblioteki Śląskiej – dla delegacji Kraju Morawsko-Śląskiego oraz województwa opolskiego (23 II, 35 osób)
5. Alan Arthur Stretton (Konsul Honorowy Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej): The European Union a personal point of view – w cyklu „Europejskie spotkania z kulturą”, którego celem jest promocja polskiej Prezydencji w Radzie Unii Europejskiej (11 III, ok. 50 osób)
6. Jerzy Weisło (Konsul Honorowy Republiki Litewskiej w Katowicach): Wpływ kultury na tożsamość narodową na przykładzie unii polsko-litewskiej i Unii Europejskiej – w cyklu „Europejskie spotkania z kulturą”, którego celem jest promocja polskiej Prezydencji w Radzie Europy (8 IV, ok. 80 osób)
7. Lucyna Solorz, Marta Zbierańska: Z Heweliuszem wśród gwiazd. Prezentacja multimedialna. Orowadzenie po wystawie „Jan Heweliusz (1611–1687) w czterech setną rocznicę urodzin” – dla członków Śląskiego Towarzystwa Miłośników Książki i Grafiki (13 IV, 30 osób)
8. Dr Barbara Maresz: Teatralia w zbiorach Biblioteki Śląskiej – ze szczególnym uwzględnieniem Biblioteki Teatru Lwowskiego (połączone z prezentacją multimedialną – dla studentów kulturoznawstwa Uniwersytetu Śląskiego (15 IV, 10 osób)

9. Monika Wieczorek: Metody pracy Działu Promocji – organizacja imprez, promocja Biblioteki – dla studentów kulturoznawstwa Uniwersytetu Śląskiego (24 V, 30 osób)
10. Barbara Koza: Język Haseł Przedmiotowych jako narzędzie opisu rzeczowego – dla studentów bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Śląskiego (26 V, 13 osób)
Wykłady (poz. 11 i 12) otwarte w ramach XXXIV Zjazdu Naukowego Polskiego Towarzystwa Psychologicznego; współorganizator Instytut Psychologii Uniwersytetu Śląskiego:
11. Prof. UW dr hab. Ewa Czerniawska: Funkcje węchowe człowieka: co o nich wie psycholog?; prof. dr hab. Eugenia Mandal (Uniwersytet Śląski): Toksyczne namiętności (19 IX, 25 osób)
12. Prof. dr hab. Anna Brzezińska (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza): Wychowanie dzieci w zmieniającym się świecie (20 IX, 20 osób)
13. Marian Lubina: Piłka nożna w Katowicach w latach 1900–1930; prezentacja historycznych zdjęć; w spotkaniu uczestniczyli także dziennikarze sportowi lokalnych gazet (17 X, ok. 40 osób)
14. Sylwia Błaszczyk, Andrzej Deloch: Prezentacja Działu Ochrony, Konserwacji i Archiwizacji Zbiorów – dla studentów II roku uzupełniających studiów magisterskich w Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego (6 XII, 15 osób)
15. Marian Lubina: TORCAT – Sztuczny Tor Łyżwiarski Spółdz. z o.o. w Katowicach; prezentacja archiwalnych zdjęć (8 XII, 50 osób)

b/ poza siedzibą Biblioteki

1. Prof. dr hab. Jan Malicki: Literatura powstań śląskich – dla członków Klubu Inteligencji Katolickiej (Katowice, siedziba KIK, 22 II, 25 osób)
2. Prof. dr hab. Jan Malicki: Biblioteka Śląska – promocja czytelnictwa – dla uczniów Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Głubczycach (Głubczyce, 30 V, ok. 100 osób)
3. Prof. dr hab. Jan Malicki: O księgach, które wstrząsnęły światem – podczas XIX Inauguracji Roku Akademickiego 2011/2012 Ślą-

skiej Wyższej Szkoły Zarządzania im. Gen. Jerzego Ziętka w Katowicach (Katowice, 29 IX, ok. 200 osób)

4. Prof. dr hab. Jan Malicki: Historia literatury śląskiej – dla uczniów I LO im. Mikołaja Kopernika w Katowicach (Katowice, 25 X, 100 osób)

II. Projekt „Czesław Miłosz for People!”

- Cykl warsztatów plastycznych (prowadzenie: Ewa Kokot); zajęcia dla przedszkolaków i uczniów młodszych klas szkół podstawowych (9, 23 II, ok. 70 osób; 9, 23 III, ok. 70 osób; 6, 27 IV, ok. 90 osób, 11, 25 V, ok. 50 osób, 1, 8 VI – 4 spotkania, ok. 80 osób, 4–7 VII – 8 spotkań, ok. 20 osób, 14 IX, 25 osób, 28 IX – 2 spotkania, 50 osób; 5 X – 2 grupy, 21 X – 2 grupy w czasie Targów Książki w Katowicach, 105 osób, 2, 9 XI – 4 spotkania, ok. 100 osób) i literackich (prowadzenie: Agnieszka Dąbrowska); zajęcia odbywały się w dwóch grupach – młodzieżowej i dla dorosłych (8, 15, 17, 22 II, ok. 50 osób; 1, 8, 15 23 III, ok. 50 osób; 5, 12, 19, 26 IV, ok. 40 osób, 10, 17, 24, 31 V, ok. 30 osób, 7, 14 VI – 4 spotkania, ok. 35 osób, 4–7 VII – 8 spotkań, ok. 40 osób, 6, 13, 20, 27 IX, 25 osób, 4 X, 5 osób, 10, 18, 25 X, 15 osób, 3, 8 XI – 4 spotkania, 30 osób)
- „Miłosz – człowiek, poeta, myśliciel...” – spotkanie wieńczące pierwszy cykl warsztatów literackich organizowanych w ramach projektu; gościem spotkania był Jerzy Illg, redaktor naczelny Wydawnictwa „Znak”; prowadzenie: prof. dr hab. Dariusz Pawelec (27 IV, ok. 40 osób)
- Wyjazd studyjny do Krakowa – szlakiem Czesława Miłosza (m.in. dom Poety przy ul. Bogusławskiego, Bazylika Bożego Ciała, Kościół św. Katarzyny, Bazylika na Skałce – Krypta Zasłużonych, red. „Tygodnika Powszechnego” – spotkanie z Andrzejem Franaszkiem); wycieczka była finałem warsztatów plastycznych, w których uczestniczyli wychowankowie Świetlic Socjoterapeutycznych Ośrodka Pomocy Dzieciom i Rodzinie w Rudzie Śląskiej (8 VII, 35 osób, w tym Ewa Kokot, opiekunowie świetlic: Grzegorz Kowalski i Wojciech Stupnicki, pracownicy Działu Promocji, Magdalena Skóra oraz Justyna Sobczyk, „Gazeta Wyborcza”, przewodniczki: Anna Mróz i Jolanta Szczucka)

- Finał projektu; w programie: przedpremierowy pokaz filmu dokumentującego realizację projektu autorstwa Wojciecha Stupnickiego i Grzegorza Kowalskiego (kopie filmu będą przekazane bibliotekom polonijnym), recital Agi Zaryan (w repertuarze: utwory z „Księgi olśnień” zwierającej kompozycje do wierszy Czesława Miłosza i jego ulubionych poetek, tj.: Anny Świrszczyńskiej, Jane Hirshfield i Denise Levertov), akompaniament Michał Tokaj; pokaz „Magia ognia” w wykonaniu zespołu Azislight; pokaz multimedialny na fasadzie budynku Biblioteki „Czesław Miłosz for People! – Epilog”, przygotowany przez studentów Pracowni Nowe Media ASP w Katowicach pod kier. Ksawerego Kaliskiego (18 XI, ok. 400 osób)

III. Projekt „Katowice i Swansea dla edukacji” realizowany od 2010 roku we współpracy z Kuratorium Oświaty w Katowicach w ramach programu Comenius Regio

- Spotkanie organizacyjne w Kuratorium Oświaty w Katowicach związane z działaniami w ramach projektu (Katowice, Kuratorium Oświaty, 17 II, Aneta Satława)
- Wyjazd studyjny do Wielkiej Brytanii (Walia) w ramach projektu; w programie: zwiedzanie Narodowej Biblioteki Walii (National Library of Wales), Swansea University Library, Swansea University Department of Adult Continuing Education, katolickiej szkoły Bilingual Teaching Assistans AT St. Joseph’s Junior School, Swansea Waterfront Museum – Rontes of Industrial Heritage (Swansea, 24–27 V, Aneta Satława)
- Omówienie przebiegu realizacji projektu Comenius Regio; uroczyste przekazanie notebooków instytucjom realizującym projekt, w tym Bibliotece Śląskiej (Katowice, Kuratorium Oświaty, 31 V, Magdalena Skóra, Aneta Satława)
- Spotkanie podsumowujące realizację projektu (Katowice, Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM”, 21 VI, Magdalena Skóra)

IV. Cykl spotkań kameralnych w *Kawiarence Kulturalno-Literackiej* według autorskiego programu Lucyny Smykowskiej-Karaś

1. Spotkanie z Mirosławem Orzechowskim i jego Lekkim Teatrem Przenośnym; w programie: wystawa prac plastycznych Mirosława Orzechowskiego oraz prezentacja fragmentów twórczości po-

- etyckiej i prozatorskiej w wykonaniu artystów Lekkiego Teatru Przenośnego; uczestniczyło ok. 30 osób (12 I)
2. Spotkanie z dr. Józefem Musiołem – sędzią Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, publicystą; w programie m.in.: przekazanie Bibliotece Śląskiej daru Teresy Białeckiej – obrazów Edwarda Dwurnika z cyklu „Droga na wschód”, słowo wstępne: prof. Zygmunt Woźniczka (Uniwersytet Śląski), promocja książek: Henryk Pytlik, Józef Musioł: *Twarze Śląska* (Kraków: Antykwa; Warszawa: Towarzystwo Przyjaciół Śląska, 2010), Józef Musioł: *Straszne bliźniaki. Reminiscencje* (Wyd. 2 popr. i uzup., Koszęcin : Zespół Pieśni i Tańca „Śląsk”, 2010), Helena Danowska-Żdziebło, Józef Musioł: *Kordian i Helena. Historia miłości ze zbrodnią państwa w tle* (Koszęcin : Zespół Pieśni i Tańca „Śląsk”, 2011) – z udziałem współautorki; fragmenty czytali Aleksandra Sozańska i Bernard Krawczyk; recital Izabeli Migocz (sopran); uczestniczyło ok. 100 osób (23 II)
 3. Spotkanie autorskie „Światło-czułe. Wyłomy, czyli metamorfozy Katarzyny Berety”. Twórczość autorki przedstawił Grzegorz Hajkowski; (22 III, ok. 60 osób)
 4. Spotkanie z Marzeną Wysocką i promocja tomiku jej wierszy „Nie tylko we śnie” (14 IV, ok. 20 osób)
 5. Spotkanie z Bogusławem Bierwiazconkiem – prezentacja wierszy i piosenek z tomów „Piosenki”, „Od sufitu do nieba i z powrotem” oraz płyt „Chwal to życie”, „Ramba, ramba”. Autorowi, który wystąpił akompaniując sobie na gitarze, towarzyszył Eugeniusz Kubat (kontrabas) (11 V, 20 osób)
 6. Prelekcja Martyny Fołty: Działania w przestrzeni miasta w kontekście kandydatury Katowic do tytułu Europejskiej Stolicy Kultury 2016 (22 VI, 20 osób)
 7. Prelekcja prof. Zygmunta Woźniczki: Represje wobec mieszkańców Górnego Śląska po 1945 roku (26 IX, ok. 30 osób)
 8. Prelekcja dr Alicji Badetko (Uniwersytet Śląski): Katowickie kabarety w okresie PRL (26 X, 15 osób)
 9. Prelekcja dr Marty Oracz: Moje inspiracje: mistrzowie detalu w malarstwie i grafice; konsultacja Aleksander Żywiecki (23 XI, 25 osób)

10. Prelekcja Zbigniewa Kucza: Kulisy Variete Centrum i innych estrad w PRL-u (20 XII, 18 osób)
- V. Inauguracja obchodów 200-lecia urodzin ks. Jana Dzierżona; współorganizatorzy: Śląski Związek Pszczelarzy, Bractwo Myśli Bratniej Związku Górnośląskiego; w programie: wernisaż wystaw poświęconych ks. Janowi Dzierżonowi, wystąpienie prof. Jana Malickiego, prezentacja programu obchodów Roku ks. Jana Dzierżona w Śląskim Związku Pszczelarzy – Zbigniew Binko, projekcja filmów: „Prawda ponad wszystko. Opowieść o księdzu Dzierżonie” (scenariusz i reż. Teresa Kudyba) oraz „Śladami Dzierżona”, Michał Lubina: Ks. Jan Dzierżon, postać o wymiarze europejskim; uczestniczyło ok. 140 osób (17 I)
- VI. Gala Finałowa konkursu Śląska Fotografia Prasowa 2010. Na konkurs wpłynęły 562 zdjęcia 63 autorów. Jury w składzie: przewodniczący prof. Marian Oslisło (rektor ASP w Katowicach), prof. Jan Malicki (Biblioteka Śląska), Witold Englender (twórca Ogólnopolskiego Festiwalu Fotografii Otworkowej), Katarzyna Łata-Wrona (prezes Okręgu Śląskiego ZPAF), Martyna Radłowska-Obrusnik (przedstawicielka Syndykatu Dziennikarzy Republiki Czeskiej w Ostrawie) przyznało nagrody: I – Roman Koszowski za zdjęcie „Osamotnienie”, II – Arkadiusz Ławrywianiec za cykl „Powódź w Bieruniu”, III – Marcin Kucharski za cykl „Siarkowe piekło”. Nagrodą Jana Suchana (ufundowaną przez Vattenfall) uhonorowano Józefa Wolnego za cykl „Dzieci Haiti”, Nagrodą Czytelników Biblioteki Śląskiej im. Krystyny Bochenek – Radosława Kaźmierczaka za zdjęcie „Władysław Tomczyk, skrzypek, lat 61” z cyklu „Katowiczanie”, Nagrodą Biura ESK 2016 Katowice – Arkadiusza Gołę za zdjęcie „Festyn” i Artura Jastrzębskiego za zdjęcie z cyklu „Wielka woda w Paprocanych”. Laureatem Wielkiego Splendoru Śląskiej Fotografii Prasowej (przyznanej po raz pierwszy) został Józef Makal (10 III, uczestniczyło ok. 130 osób)
- VII. IX Festiwal Slajdów Podróżniczych
- Spotkanie z Bogusławem Ogrodnikiem – pomysłodawcą Projektu 9000 – rekord świata w deniwelacji, zdobywcą Korony Ziemi; w programie: wernisaż wystawy, pokaz slajdów, sprzętu i filmu nakręconego podczas projektu; współorganizator: Śląskie

Stowarzyszenie Podróżnicze „Garuda”; uczestniczyło ok. 60 osób (3 III)

- Spotkanie z podróżnikiem Sławomirem Olejniczakiem „Srebrne góry i solne pustynie południowej Boliwii”, wzbogacone prezentacją multimedialną; uczestniczyło ok. 80 osób (5 IV)

VIII. Islam europejski. Uwagi po seminarium Organizacji Konferencji Islamskiej i Muzułmańskiego Związku Religijnego w Polsce, które odbyło się w Warszawie 8–9 grudnia 2010 r.; w programie: prelekcja Marka Moronia (w latach 2001–2006 Konsula Generalnego RP w Bombaju, założyciela Fundacji Polska – Azja XXI wieku; projekcja filmu „Kruszyniany. Historia i współczesność Tatarów polskich”; uczestniczyło ok. 60 osób (22 III)

IX. IX Festiwal Ekspresji Dziecięcej i Młodzieżowej; współorganizatorzy: Zakład Pedagogiki Twórczości i Ekspresji Dziecka Uniwersytetu Śląskiego, Wyższa Szkoła Administracji w Bielsku-Białej, Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów Klanza, Koło w Tychach.

Wydarzenia odbywały się w wielu miejscach (Teatrze Ateneum, Górnośląskim Parku Etnograficznym w Chorzowie, Akademii Muzycznej oraz w katowickich przedszkolach), w Bibliotece odbyły się:

1. Inauguracja. Prezentacje taneczne i muzyczne dzieci; Dyskusja Oxfordzka nt. „Twórczość i ekspresja dzieci” – w ujęciu teoretyków, studentów i praktyków (moderator prof. UŚ, dr hab. Krystyna Krason); występ skrzypków z Akademii Suzuki (6 IV)
2. Prezentacje spektakli teatrów osób niepełnosprawnych; kino zremiksowane – projekt muzyczno-wizualny pod kier. muzycznym Piotra Karwowskiego (7 IV)
3. Wystawa prac plastycznych w siedzibie przy ul. Ligonia
Ogółem w Festiwalu uczestniczyło ok. 400 osób.

X. Kwiecień Kultury Żydowskiej

1. Panel dyskusyjny z udziałem przedstawicieli organizacji zajmujących się dziedzictwem kultury żydowskiej w woj. śląskim: Fundacja Brama Cukermana (Będzin), Stowarzyszenie Zikaron (Gliwice), Stowarzyszenie Jerusza (Wodzisław Śląski), Fundacja Or Haim (Katowice), Tarnogórska Fundacja Kultury i Sztu-

ki, Muzeum Miejskie „Szttygarka” (Dąbrowa Górnicza), Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce, Oddział Katowice oraz Żydowska Ogólnopolska Organizacja Młodzieżowa ZOOM (Warszawa) (13 IV, ok. 60 osób)

2. Projektcja filmu „8 historii, które nie zmieniły świata”, reż. Ivo Krankowski; słowo wstępne – współautor filmu Jan Śpiewak (Żydowska Ogólnopolska Organizacja Młodzieżowa) (13 IV, ok. 60 osób)
3. Wykłady: Grzegorz Kamiński: Żydowskie dziedzictwo powiatu gliwickiego – cmentarze w Wielowsi, Toszku, Pyskowicach i Sośnicowicach; Dariusz Walerjański: Żydowskie ślady – najciekawsze zabytki żydowskie w woj. śląskim. Czy jest potrzebny szlak zabytków żydowskich? (18 IV, ok. 80 osób)
4. Warsztaty dla dzieci „Poznajemy kulturę żydowską” (zwiedzanie świątyni żydowskiej, najważniejsze święta żydowskie, opowieści o Żydach, kołysanki żydowskie, konstruowanie synagog z kartonu, tradycyjna gra żydowska DREIDEL; prowadzenie: Anna Stajno (TikaStudio) (18 IV, ok. 40 osób)
5. Szlakiem katowickich judaików – wycieczka po centrum Katowic, zorganizowana we współpracy z Towarzystwem Społeczno-Kulturalnym Żydów w Polsce (18 IV, dla zainteresowanych, zbiórka pod pomnikiem spalonej synagogi przy ul. Mickiewicza, uczestniczyło ok. 60 osób)

XI. Cykl „Spotkania podróżnicze w Bibliotece Śląskiej”

1. Bogumiła Jarecka: Bigos po kenijsku; w programie sprzedaż wyrobów ze skóry wykonanych przez osoby niepełnosprawne, nosiciele wirusa HIV, byłe dzieci ulicy w warsztatach Marleen CafTs w Nyahururu (pieniądze ze sprzedaży przeznaczają się warsztatom (10 V, ok. 40 osób)
2. Agnieszka Matusiak: Birma – po drugiej stronie lustra (7 VI, ok. 40 osób)
3. Tytus Lewandowski: Bałkany i Kaukaz (21 IX, ok. 40 osób)
4. Spotkanie z podróżnikiem i ratownikiem górniczym Mieczysławem Bieńkiem „Z hajerem przez Bangladesz, Andamany i Nikobary”; w programie projektcja filmu o wyspie Sirbut (24 X, ok. 130 osób)

5. Patrycja Przewoźnik: Hiszpania z plecakiem i muszlą (29 XI, ok. 100 osób)
- XII. Uroczystość wręczenia nagród VII Międzynarodowego Przeglądu Ekslibrisu Drzeworytniczego i Linorytniczego im. Pawła Stellera „Katowice 2010”. Komisja pod przewodnictwem prof. Michała Klisia przyznała następujące nagrody i wyróżnienia: I Nagroda i Medal im. Pawła Stellera – Franciszek Bunsch (Polska), II Nagroda i Medal im. Pawła Stellera – Łukasz Cywicki (Polska), III Nagroda i Medal im. Pawła Stellera – Torill E. Larsen (Norwegia), wyróżnienie honorowe – Leonid Kuris (Izrael); wyróżnienie dyrektora Biblioteki Śląskiej – Fabrizio Benelli (Włochy), wyróżnienie Śląskiego Towarzystwa Miłośników Książki i Grafiki – Jerzy Różański (Polska) (30 VI)
- XIII Projekt „Uwaga! Łobuzerie – Literackie fanaberie”, zorganizowany w 15 bibliotekach (i ich filiach) woj. śląskiego: Książnicy Beskidzkiej, MBP Piekary Śląskie, MBP Sosnowiec, MBP Sosnowiec, MBP Gliwice, MiPBP Myszków, MBP Tychy, MBP Lubliniec
- zorganizowano spotkania z pisarzami
 - przygotowano materiały reklamowe
 - pozyskano książki na kiermasze towarzyszące spotkaniom z pisarzami – we współpracy z wydawcami
 - zorganizowano akcję promocyjną
 - przygotowano elementy scenografii
 - zakupiono materiały i nagrody
 - zorganizowano spotkania z pisarzami; 15–16 VI z młodymi i najmłodszymi czytelnikami spotkali się Joanna Olech, Michał Rusinek, Wojciech Widłak
 - Finał akcji zorganizowano we współpracy z MBP w Jastrzębiu-Zdroju. W programie: spotkania z autorami, kiermasz książek, pokaz baniek mydlanych, pokazy artystyczne zespołów dziecięcych i młodzieżowych, występ studia małych form teatralnych „ART-RE”, występ szczudlarzy, malowanie twarzy i liczne konkursy z nagrodami oraz poczęstunek w Bibliotece.
- XIV. Dzień Praw Zwierząt – „Człowiek i zwierzę w przestrzeni miasta”; w programie m.in.: Happening „Psy nie chodzą po drze-

wach”, wręczenie nagród „Współodczuwania”, przyznawanych przez Klub Gaja (laureatami nagród za 2010 rok byli: Pracownia na Rzecz Wszystkich Istot, red. Marcin Czyżewski, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska); panel dyskusyjny „Czy zwierzęta mają prawa?”; prowadzenie: Ewa Podolska (Radio TOK FM); uczestnicy: Jacek Bożek (Klub Gaja), dr Stanisław Jaromi (franciszkanin, Ruch Ekologiczny św. Franciszka z Asyżu), dr Jarosław Makowski (fizyk, Instytut Obywatelski), prof. dr hab. Andrzej Elżanowski (zoolog, paleontolog, Muzeum i Instytut Zoologii PAN); projekcja filmu „Zwierzę nie jest rzeczą” (Klub Gaja); gościem specjalnym była aktorka Magdalena Popławska; promowano wydawnictwa Klubu Gaja oraz książkę Andrew Linzey’a „Teologia zwierząt”, wydaną przez WAM (23 V, ok. 180 osób, głównie młodzież).

XV. Święto Drzewa – inauguracja IX edycji; w programie: zasadzenie przed Biblioteką czterech lip dedykowanych polskim laureatom literackiej Nagrody Nobla: Władysławowi Reymontowi (drzewko posadzili prof. Jan Malicki i wicewojewoda śląski Piotr Spyra), Henrykowi Sienkiewiczowi (drzewko posadził wiceprezydent Katowic Marcin Krupa), Czesławowi Miłoszowi (drzewko posadził Wojciech Kuczok), Wisławie Szymborskiej (Tadeusz Norman z Nadleśnictwa Katowice i Lidia Sztwiertnia, rzeźbiarka), Jacek Bożek (Klub Gaja) posadził świerk poświęcony Thomasowi Tranströmerowi – tegorocznemu laureatowi; wernisaż wystawy, prezentacja programu dobrych praktyk Święta Drzewa; wręczenie Bibliotece Śląskiej certyfikatu za współpracę i pomoc w organizacji IX edycji Święta Drzewa (11 X, ok. 200 osób)

XVI. Spotkanie informacyjno-konsultacyjne dla osób niepełnosprawnych „Jeśli pomagać to wspólnie” w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Osoby Niepełnosprawnej. Organizatorzy: Biblioteka Śląska i Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego. W programie: uroczyste otwarcie: prof. Jan Malicki, Barbara Daniel (Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego), Anna Wandzel (Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Oddział Śląski); występ kabaretu „Drzewo a gada”; indywidualne konsultacje dla osób niepełnosprawnych prowadzone przez przedstawicieli wyspecjalizowanych instytucji

z zakresu: rehabilitacji medycznej (Zespół Wojewódzkich Przychodni Specjalistycznych w Katowicach), programów zdrowotnych (Katedra Zdrowia Kobiety, Śląski Uniwersytet Medyczny), prawa pracy (Państwowa Inspekcja Pracy, Oddział Katowice), pomocy społecznej, wsparcia finansowego ze środków PFRON (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach), prawa pracy i ubezpieczeń społecznych (Okręgowa Rada Adwokacka w Katowicach), poradnictwa podatkowego (Krajowa Izba Doradców Podatkowych, Oddział Śląski), szkoleń i ofert pracy (Polska Organizacja Pracodawców Osób Niepełnosprawnych Oddział Śląski, Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach, Izba Rzemieślnicza Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Katowicach); spotkanie wzbogaciła wystawa prac oraz kiermasz wyrobów wykonanych przez osoby niepełnosprawne (7 XII, uczestniczyło ok. 150 osób; Bibliotekę reprezentowały Dagmara Bałycz i Dorota Warczok)

Warsztaty, prelekcje, prezentacje, imprezy integracyjne w Dziale Integracyjno-Biblioterapeutycznym

XVII. Kontynuacja spotkań grupy integracyjnej TWÓRCOW-NIA FORMA-T pod kierunkiem lekarza medycyny Barbary Kościelny-Bełdowicz. Spotkania odbywały się 2 x w tygodniu (I – Zimowy las w akwreli; II – Klinika lalek, III – Przepiękny świat origami; IV – Papierowe fantazje; V – Oribana – technika układania kwiatów, VI – Kolorowa podróż – malowanie akwarelą, VII – Baśniowe kompozycje z różnych liści, VIII – Klinika lalek, IX – Pejzaż akwarelą, X – Szkice jesienne, XI – Decoupage. Motywy klasyczne i nowoczesne, XII – Motywy świąteczne w papierowej wiklinie, 94 spotkania, ok. 960 osób)

XVIII. Ferie w bibliotece – warsztaty dla uczestników zorganizowanych Spotkań z Klubu Osiedlowego „Rezonans” w Katowicach: Krystian Szczęsny prelekcja i prezentacja przezroczy „Tatry” do muzyki Wojciecha Kilara oraz konkurs wiedzy o bibliotece (19 I, 27 osób); „Magiczny ogród origami”, gry i zabawy z chustą animacyjną, zapoznanie uczestników z ofertą Działu Integracyjno-Biblioterapeutycznego (27 I, 30 osób)

XIX. Spotkanie z podróżnikami Agnieszką Stryczek i Pawłem Chudzikim, którzy przedstawili podopiecznym katowickich Warsztatów Terapii Zajęciowej prelekcję „Silk Road 2009 – autem przez Azję”, ilustrowaną materiałem fotograficznym (18 II, 28 osób)

XX. Warsztaty i prelekcje

- Spotkania z cyklu „Obraz i symbol” (prowadzenie: Kamila Sikora) „Harmonia życia zamknięta w akwareli. Malarstwo Carla Larssen”, prezentacja multimedialna dla seniorów z Domu Pomocy Społecznej oraz uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej (25 II, 30 osób); dla uczniów klasy V SP nr 11 w Katowicach (9 III, 27 osób)
- „Tatry” – prezentacja przezroczy (Krystian Szczęśny)
 - dla uczniów klas V SP nr 11 w Katowicach (9 III, 17 osób; 10 III, 16 osób)
 - dla uczestników II Międzynarodowego Konkursu Kulinarного (30 III, 24 osoby)
 - dla dzieci ze Świetlicy Środowiskowej nr 5 w Katowicach (8 VIII, 20 osób)
- „Moje Tatry” (Krystian Szczęśny) (20 VI, 45 osób)
 - dla uczestników Świetlicy Środowiskowej nr 5 w Katowicach (28 VII, 15 osób)
 - „Formy książki w starożytności i średniowieczu” (Krystian Szczęśny)
 - dla uczniów IV klasy SP nr 11 w Katowicach (8 III, 16 osób)
 - dla uczniów Śląskich Technicznych Zakładów Naukowych (25 III, 23 osoby)
 - dla uczniów IV klasy SP nr 12 w Katowicach (1 IV, 19 osób)
 - dla słuchaczy Instytutu Doskonalenia Nauczycieli w Katowicach (19 V, 10 osób)
 - dla dzieci z Klubu Osiedlowego „Rezonans” w Katowicach (28 VI, 30 osób)
 - dla uczestników Świetlicy Środowiskowej nr 5 w Katowicach (8 VII, 18 osób)
- „Tatrzańskie szlaki Mieczysława Karłowicza” (Krystian Szczęśny)
 - dla uczniów klasy II Gimnazjum nr 23 w Katowicach (31 V)

- Grafika Jana Szmatlocha (Krystian Szczęsny) (20 VI, 55 osób)
- Architektura Antonia Gaudiego (Krystian Szczęsny)
 - dla uczestników Świetlicy Środowiskowej nr 5 w Katowicach (12 VII, 19 osób)
 - dla dzieci ze Świetlicy Środowiskowej nr 1 w Katowicach (18 VIII, 10 osób)
 - dla uczestników Domów Dziennego Pobytu (7 XI, 18 osób)
- Krajobrazy górskie – prezentacja przezroczy (Krystian Szczęsny)
 - dla dzieci ze Świetlicy Środowiskowej nr 3 w Katowicach (23 VIII, 27 osób)
- Asyż – miasto pokoju (Krystian Szczęsny)
 - dla seniorów z dziennych Domów Pomocy Społecznej (30 IX, 20 osób)
 - dla seniorów Domów Pomocy Społecznej z Katowic (3 X, 14 osób)
 - dla uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej z Katowic (26 X, 27 osób)
- „Poskładaj mi bajkę” – warsztaty literackie z elementami origami; projekt dofinansowany przez MKiDN; prowadzenie: Marcin Wołoszyn (Polskie Centrum Origami) (20 V, 20 osób)
 - dla uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej „Promyk” w Katowicach (29 VI, 25 osób)
 - dla seniorów z Dziennych Domów Pomocy Społecznej w Katowicach (16 IX, 25 osób)
 - podsumowanie projektu ; spotkanie z Edwardem Lutczynem, zająca „Japońska sztuka i technika malowania pędzlem” (Janusz Lukaszczyk); wernisaż wystawy powarsztatowej, prezentującej prace powstałe w ramach projektu; gośćmi spotkania byli także: aktor Teatru Śląskiego Zbigniew Wróbel i Marcin Wołoszyn (Polskie Centrum Origami) (20 X, ok. 60 osób)
- „Dawnych wspomnień czar” – spotkanie z okazji Dnia Seniora
 - dla seniorów z Dziennego Domu Pomocy Społecznej nr 7 w Katowicach, Dziennego Domu Pomocy Społecznej nr 6 w Katowicach, Dziennego Domu Pomocy Społecznej nr 3 w Katowicach, Domu Pomocy Społecznej „Zacisze” (15 XI, 55 osób)

- Światowy Dzień Pluszowego Misia – spotkanie integracyjne dla dzieci z Przedszkola nr 35 w Katowicach oraz Szkoły Podstawowej nr 11 z Oddziałami Integracyjnymi w Katowicach (24 XI, 60 osób)
- Ogłoszenie wśród czytelników Biblioteki zbiórki pluszowych maskotek (25 XI – 16 XII); przekazanie pluszowych maskotek Centrum Zdrowia Dziecka im. Jana Pawła II w Katowicach (28 XII)

XXI. *Warsztaty biblioterapeutyczne* (prowadzenie: Honorata Koźmińska, Edyta Prześlak, Kalina Sikora; od IX Edytę Prześlak zastąpiła Paulina Falkiewicz)

1. „Pachnące sady” – technika tworzenia z masy termoutwardzalnej
 - dla seniorów z Domów Pomocy Społecznej w Katowicach (16 V, 47 osób)
2. Śpiewająca żabka – warsztaty origami
 - dla uczniów kl. IV Szkoły Podstawowej nr 11 w Katowicach (25 V, 26 osób)
3. Zielnik poetycki – znaczenia kryjące się w kwiatkach – warsztaty z elementami aromaterapii
 - dla seniorów z Domów Pomocy Społecznej w Katowicach (30 V, 22 osoby)
4. Przygody królowej z wyspy Znikąd-Donikąd – dla dzieci z Osiedlowego Klubu „Rezonans” w ramach cyklu „Lato w bibliotece” (28 VI, 30 osób)
5. Mozaika z marzeń, warsztaty arteterapeutyczne z wykorzystaniem mandali
 - dla seniorów Domów Pomocy Społecznej w Katowicach (27 VI, 15 osób)
6. Kolorowe rozety, tworzenie modeli metodą twirls
 - dla seniorów z Domów Pomocy Społecznej w Katowicach (14 VI, 22 osoby)
7. Bajkowa łąka
 - dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 3 w Mikołowie (20 VI, 21 osób)
8. W cieniu szumiących topoli

- dla uczestników Świetlicy Środowiskowej nr 3 w Katowicach (cykl „Lato w bibliotece”, 19 VII, 12 osób)
- 9. Wyprawa z pazurkiem
 - dla uczestników Świetlicy Środowiskowej nr 5 w Katowicach (28 VII, 15 osób)
- 10. Oczy szeroko zamknięte – warsztaty nt. tolerancji
 - dla uczestników Świetlicy Środowiskowej nr 5 w Katowicach (cykl „Lato w bibliotece”, 8 VIII, 20 osób)
- 11. Z łodygi swej zerwany o liściu wiatrem gnany – warsztaty literacko-artystyczne poświęcone Urszuli Leszczyńskiej
 - dla seniorów z Dziennych Domów Pomocy Społecznej w Katowicach (31 VIII, 19 osób)
- 12. Kocimi ścieżkami – warsztaty o tolerancji
 - dla wychowanków Przedszkola nr 35 w Katowicach (20 IX, 22 osoby; 27 IX, 21 osób)
- 13. Wędrowki w świat słowiańskich wierzeń
 - dla seniorów Dziennych Domów Pomocy Społecznej (22 IX, 23 osoby)
- 14. Pomiędzy wschodem a zachodem słońca – warsztaty poświęcone poezji młodopolskiej z elementami arteterapii
 - dla seniorów z Domów Pomocy Społecznej w Katowicach (28 X, 22 osoby)
- 15. Więcej życia. Lepszy świat życia osób niepełnosprawnych; współorganizator: Stowarzyszenie FAON; w programie m.in. prezentacja odzieży dla osób niepełnosprawnych (12 X, 50 osób)
- 16. Listy od serca – w ramach akcji „Marzycielska Poczta”
 - dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 12 w Katowicach (17 X, 25 osób)
 - dla dzieci z Przedszkola nr 6 w Katowicach (23 XI, 25 osób)
 - dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 1 (20 XII, 20 osób)
- 17. Warsztaty „Magiczny ogród origami” (prowadzenie: Honorata Koźmińska, Edyta Prześlak, Kalina Sikora)
 - dla klas IV SP nr 11 w Katowicach (8 III, 13 osób)
 - dla uczestników II Międzynarodowego Konkursu Kulinarne-go (30 III, 24 osoby)

18. Warsztaty „Tajemnice zapachów a znaki zodiaku (warsztaty z elementami aromaterapii) (prowadzenie: Honorata Koźmińska, Kamila Sikora)
- dla seniorów z Domu Pomocy Społecznej i uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej (19 IV, 40 osób)
19. Warsztaty biblioterapeutyczne „Talizman Kubusia” (prowadzenie: Edyta Prześlak, Kamila Sikora)
- dla uczniów III klasy Szkoły Podstawowej nr 2 w Mysłowicach (29 IV, 21 osób)
20. W świecie osób niepełnosprawnych (prowadzenie: Dorota Warczok)
- dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 12 w Katowicach (20 XII, 20 osób)
- XXII. *Warsztaty arteterapeutyczne* (prowadzenie: Honorata Koźmińska, Edyta Prześlak, Kamila Sikora, od X Edytę Prześlak zastąpiła Małgorzata Pasajta)
1. Barwna przygoda
 - dla dzieci z Osiedlowego Klubu „Rezonans” w Katowicach (7 VII, 30 osób)
 2. Pastelowe pory roku – warsztaty z wykorzystaniem mandali (cykl „Lato w bibliotece”)
 - dla uczestników Świetlicy Środowiskowej nr 5 w Katowicach (8 VII, 18 osób)
 3. Skaczące żabki – warsztaty z wykorzystaniem mandali (cykl „Lato w bibliotece”)
 - dla uczestników Świetlicy Środowiskowej nr 5 w Katowicach (12 VII, 19 osób)
 4. Podróż do wnętrza siebie – warsztaty z wykorzystaniem mandali
 - dla uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej i seniorów z Domów Pomocy Społecznej w Katowicach (13 VII, 24 osoby)
 5. Fantazyjne portrety – warsztaty oraz konkurs plastyczny
 - dla uczestników Świetlicy Środowiskowej nr 1 (cykl „Lato w bibliotece”, 15 VII, 10 osób)

6. Pejzaż z motylami – warsztaty z cyklu „Wielcy geniusze”
 - dla uczestników Świetlicy Środowiskowej nr 1 w Katowicach (cykl „Lato w bibliotece”, 18 VIII, 10 osób)
7. W kolorowym labiryncie
 - dla uczestników Świetlicy Środowiskowej nr 3 w Katowicach (cykl „Lato w bibliotece”, 23 VIII, 27 osób)
8. Malowane liście – warsztaty z elementami muzykoterapii dla uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej w Katowicach (8 IX, 24 osoby)
9. Jesienne krajobrazy – warsztaty z zakresu zdobienia ramek pianką dekoracyjną oraz prezentacja multimedialna
 - dla uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej w Katowicach (25 X, 22 osoby)
10. Barwy jesieni
 - warsztaty dla podopiecznych Śląskiego Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski i Osobom z Upośledzeniem Umysłowym w Katowicach „Szansa” (4 XI, 12 osób)
11. Leśnymi ścieżkami
 - warsztaty dla podopiecznych Śląskiego Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski i Osobom z Upośledzeniem Umysłowym „Szansa” w Katowicach (10 XI, 40 osób)
12. Szklane fantazje – prelekcja i pokaz slajdów
 - dla podopiecznych Śląskiego Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski i Osobom z Upośledzeniem Umysłowym „Szansa” w Katowicach (17 XI, 12 osób)
13. Magia kwiatów – połączone z grą terapeutyczną „Mowa kwiatów”
 - dla seniorów z Dziennego Domu Pomocy Społecznej nr 1 w Katowicach (15 XII, 12 osób)
 - dla podopiecznych Śląskiego Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski i Osobom z Upośledzeniem Umysłowym „Szansa” w Katowicach (16 XII, 13 osób)
14. Spotkanie muzyczne – występ duetu akordeonowego uczniów Państwowej Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej II stopnia im. Karola Szymanowskiego w Katowicach (31 V)

15. Koncert zespołu kameralnego Państwowej Szkoły Muzycznej im. Mieczysława Karłowicza w Katowicach (9 VI, 50 osób)
16. Aleksandra Zielińska: W świecie musicalu (30 VI); – dla uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej (28 IX, 42 osoby); – dla uczestników zajęć Domów Dziennego Pobytu (16 XI, 20 osób)
17. Dr Beata Popczyk: Aktorstwo jako doświadczenie graniczne – dla uczestników zajęć Domów Dziennego Pobytu oraz Warsztatów Terapii Zajęciowej UNIKAT w Katowicach (25 XI, 26 osób)

XXIII. Warsztaty europejskie adresowane do uczniów; współorganizator Europe Direct Katowice; prowadzenie: konsultanci Punktu Informacyjnego Europe Direct (IV–XII, Dział Integracyjno-Biblioterapeutyczny; ogółem odbyły się 33 warsztaty, w których uczestniczyło 460 osób)

1. Historia, geografia, kultura Grecji oraz jej miejsce w Unii Europejskiej; prowadzenie: konsultanci Sylwia Kempa, Michał Kucharski (27 IV, 15 osób)
2. Integracja europejska; historia Unii i instytucji unijnych, Prezydencja Polski w Radzie Unii Europejskiej, bilans strat i korzyści członkostwa Polski w Unii, Traktat Lizboński, Unia Gospodarcza i Walutowa i euro, fundusze europejskie, polityka ekologiczna, programy edukacyjne skierowane do młodzieży (11 warsztatów: 9–13, 17, 18, 23, 25 V, ok. 230 osób)
3. Instytucje Unii Europejskiej, w tym Prezydencja Polski w Unii, historia integracji, euro, koszty i korzyści płynące dla Polski z członkostwa (2, 6 VI, 32 osoby)
4. Strefa euro, powstanie Unii Gospodarczej i Walutowej, etapy integracji i instytucje, korzyści i zagrożenia wynikające z wprowadzenia wspólnej waluty (5 VII, 22 osoby – dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 1 w Katowicach)
5. Instytucje Unii Europejskiej, Prezydencja Polski w Unii Europejskiej – jej zadania i priorytety (7, 9, 21 X, ok. 75 osób)
6. Polskie Przewodnictwo w Unii Europejskiej, jego istota, rola, priorytety, ogólne wiadomości nt. państw wspólnie sprawujących Prezydencję; w programie quizy i zabawy dostosowane do wieku uczestniczących (9, 14, 18, 22 XI – 10 spotkań, ok. 180 osób)

7. Finał konkursu plastycznego „Prezydencja bliżej nas”, adresowanego do uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych woj. śląskiego; prelekcja Sylwii Kempy (RCIE) nt. Unii Europejskiej (18 XI, 35 osób)
 8. Polskie Przewodnictwo w Unii Europejskiej, rola Polski w strukturach Unii, quizy i zabawy, 19 XII – zwyczaje świąteczne, potrawy, postaci rozdające prezenty – dziennikarka Polskiego Radia przeprowadziła rozmowy z dziećmi – wypowiedzi wyemitowano 20 XII (5, 6, 14, 19 XII – 5 spotkań, ok. 100 osób)
- XXIV. III Konkurs Czytania Książki Mówionej Dzieci i Młodzieży dla uczniów Gimnazjum Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Słabo Widzących i Niewidomych w Dąbrowie Górniczej (5 IV, Maria Gutowska uczestniczyła w pracach jury, 12 osób)
- XXV. Konkurs Pięknego Czytania Zasadniczych Szkół Specjalnych w Katowicach (15 VI, 25 osób)
- XXVI. Inauguracja drugiej edycji konkursu „Z taktem i uśmiechem”, adresowanego do uczniów woj. śląskiego; współorganizator: Przewodniczący Parlamentarnego Zespołu ds. Osób Niepełnosprawnych (5 X, 50 osób)
- XXVII. XI Wojewódzki Konkurs Książki Mówionej; współorganizator: Polski Związek Niewidomych; w jury Bibliotekę reprezentowały: Małgorzata Król i Małgorzata Pasajta (28 XI, 25 osób)
- XXVIII. Praktyki w Bibliotece odbyło 12 osób: 7 bibliotekarzy (4 osoby z bibliotek wydziałowych Uniwersytetu Śląskiego, 1 osoba z Biblioteki Głównej Akademii Muzycznej, 2 osoby z Biblioteki Głównej Politechniki Śląskiej w Gliwicach) oraz 5 studentów bibliotekoznawstwa i informacji naukowej z Uniwersytetu Śląskiego.

Udział pracowników w szkoleniach, warsztatach organizowanych w Bibliotece

1. Szkolenie wstępne dla osób podejmujących pracę oraz odbywających praktykę lub staż w Bibliotece Śląskiej; prowadzenie Marek Lasik (56 osób)
2. Szkolenie okresowe z zakresu bhp; prowadzenie C.S. i D. KONTRA (12 V, 26 V, 13 IX, 22 IX, 21 X, 144 osoby)

3. Szkolenie z zakresu przetwarzania i ochrony danych osobowych; prowadzenie Andrzej Marchewka (24 III, 29 III, 31 III, 116 osób)
4. Szkolenie Formacji Obrony Cywilnej oraz personelu BŚ w zakresie powszechnej samoobrony; prowadzenie Andrzej Marchewka (20 IX, 21 osób)
5. Szkolenie „Auditor wewnętrzny systemu zarządzania jakością według wymagań normy ISO 9001:2008”; prowadzenie Beta Sokół, TÜVNORD Polska (3–4 III, 7 III, Ewa Bartnik, Romana Dąbek, Alicja Klima, Magdalena Tomecka, Łukasz Jankowski, Krzysztof Szymański)
6. Szkolenie „Webinarium – problematyka dokumentów życia społecznego w bibliotece akademickiej”, zorganizowane przez Bibliotekę Uniwersytecką w Warszawie – sesja internetowa (14 VI, Mirosława Juszczak, Joanna Pracka)
7. Szkolenie z obsługi M21 (opracowanie druków nowych) (23–26 VIII, Magdalena Tomecka, 5–6 IX, Wisława Bertman)
8. Szkolenie z obsługi programu Bibliografia M21; prowadzenie Krzysztof Henne, Max Elektronik (7–8 XI, Małgorzata Czech, dr Agnieszka Magiera, Agnieszka Matusiak, Elżbieta Rokosiewicz, Anita Tomanek, Filip Kusz, Adam Machnik)
9. Szkolenie z zakresu obsługi skanerów wielkoformatowych typu Omniscan 1200 firmy Zeuschel; prowadzenie pracownik Firmy Digital Center (23–25 VIII, Barbara Błaż, Ewa Jedyńska, Monika Krawczyk, Barbara Malik, Przemysław Bratkowski, Michał Kusiak, Marek Szulc, Dawid Śpiechowicz, Grzegorz Zawal)
10. Szkolenie z zakresu obsługi kasy fiskalnej (12 IV, dr Katarzyna Grabowska-Pławecka, Alicja Klima, Lucyna Solarz, Elżbieta Śledziona, Magdalena Tomecka, Marta Zbierańska, Małgorzata Zybert)
11. Szkolenie bhp z zakresu obsługi Teleliftu (14 IX, Małgorzata Czech, Elżbieta Makuch, Agnieszka Matusiak, Ilona Nowak, Beata Skawińska, Elżbieta Śledziona, Anita Tomanek, Filip Kusz, Adam Machnik, Piotr Makolondra)

Udział pracowników w szkoleniach, warsztatach, spotkaniach poza siedzibą Biblioteki

1. IX Spotkanie wojewódzkich koordynatorów PRB i Biblioteki + (Warszawa, 18–19 I, dr Magdalena Madejska)
2. „Ochrona danych osobowych. Obowiązki przedsiębiorstwa zgodnie z wymaganiami prawnymi oraz wymaganiami normy ISO 9001:2008” – szkolenie doskonalące dla pracowników z cyklu „Czwartek jakości” (Katowice, 20 I, Agnieszka Dec-Michalska)
3. Szkolenie nt. „Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych w zakładzie pracy w 2011 roku”, zorganizowane przez Centrum Administracji i Biznesu we Wrocławiu (Wrocław, 21 I, Sylwia Zuchowicz)
4. Posiedzenie Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (Warszawa, Biblioteka Narodowa, posiedzenie Prezydium – 31 I, 9 II, 24 III, 9–10 VI, 8–9 XII, Sylwia Błaszczyk)
5. IX Finał kampanii „Cała Polska czyta dzieciom” (Warszawa, Teatr Żydowski, 1 II, Aneta Satława)
6. Warsztaty nt. „Miejsce bez barier – usługi dla seniorów i osób niepełnosprawnych” (Chorzów, Hotel Arsenal Palace, 7–9 II, Edyta Prześlak)
7. Spotkanie uczestników wizyty studyjnej w USA (5–15 XII 2010 r.), zorganizowane przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego oraz Ambasadę USA (Warszawa, 8 II, Remigiusz Lis)
8. Szkolenie nt. „Zamówienia publiczne na roboty budowlane po nowelizacji Prawa Zamówień Publicznych”, zorganizowane przez APEXnet Centrum Szkoleń Administracji Publicznej w Warszawie (Warszawa, 17–18 II, Romana Dąbek)
9. „Planowanie w budownictwie – prawidłowe przygotowanie realizacji inwestycji” – szkolenie dla pełnomocników z cyklu „Czwartek jakości” (Katowice, 24 II, Agnieszka Dec-Michalska)
10. Warsztaty szkoleniowe „Identyfikacja fotografii czarno-białych, identyfikacja fotomechanicznych technik drukarskich oraz zabezpieczenia materiałów fotograficznych w zbiorach archiwów, bibliotek i muzeów”, zorganizowane przez Zakład Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej Biblioteki Na-

- rodowej (Warszawa, Biblioteka Narodowa, 28 II – 1 III, Ilona Dyzia)
11. Szkolenie z zakresu obsługi sterylizatora parowego (Katowice, Uniwersytet Śląski, 9 III, 4 IV, Anastazja Piskunowa)
 12. Spotkanie organizacyjne dot. imprezy „Ambasador Polszczyzny” (Katowice, Centrum Kultury Katowice im. Krystyny Bochenek, 17 III, Bogumiła Kaczorowska, Agnieszka Kosmała, Aneta Sałtawa)
 13. Konferencja „By książka była sprzymierzeńcem rodziców”, zorganizowana przez Bibliotekę Miejską w Cieszynie (Cieszyn, 17 III, dr Magdalena Madejska)
 14. Szkolenie nt. „Wykonywanie funkcji ABI – Administratora Bezpieczeństwa Informacji – poziom I, zorganizowane przez Centrum Promocji Informatyki w Warszawie (Warszawa, 17 III, Andrzej Marchewka)
 15. Szkolenie z podstaw technologii przechowywania danych w chmurze oraz nowego podejścia do backupu bazującego na deduplikacji danych (Katowice, Hotel Qubus, 17 III, Łukasz Janowski, Sebastian Nieszwiec)
 16. Konferencja „Biblioteka miejscem aktywności lokalnej”, zorganizowana przez Stowarzyszenie Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL (Katowice, Sala Sejmu Śląskiego, 29 III, prof. Jan Malicki: wystąpienie nt. działalności bibliotek w województwie śląskim, Magdalena Madejska: Podsumowanie 1. edycji Programu Rozwoju Bibliotek w województwie śląskim, Maria Gutowska, Agnieszka Grefkowicz)
 17. Warsztaty dotyczące wypełniania wniosku o płatności, zorganizowane przez Władzę Wdrażającą Programy Europejskie i Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego dla czterech instytucji, które realizują projekty dofinansowywane z Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” (Warszawa, MKiDN, 1 IV, Agnieszka Dec-Michalska)
 18. Uroczystość wręczenia Nagrody im. Marii Weryho-Radziwiłłowicz, przyznanej przez miesięcznik „Bliżej Przedszkola” Ogólnopolskiemu Festiwalowi Ekspresji Dziecięcej i Młodzieżowej oraz prof. Janowi Malickiemu. Nagrody wręczono podczas obrad VI Ogólnopolskiego Forum Edukacyjnego (Kraków, 6 IV, prof. Jan Malicki, autorki programu Festiwalu: dr hab. Katarzy-

- na Krason, dr Beata Mazepa-Domagala oraz Magdalena Skora, Aneta Satlawa)
19. Warsztaty dla wojewodzkiich koordynatorow programu „Dyskusyjne Kluby Ksiazki” „Sens czytania w epoce konsumpcji obrazow”, zorganizowane przez Instytut Ksiazki (Warszawa, Instytut Goethego, 11 IV, Aneta Satlawa)
 20. Konferencja „Ku zyciu godziwemu. Jak dobrze pomagac osobom chorujacym psychicznie”, zorganizowana przez Slaskie Stowarzyszenie „Ad vitam dignam” z okazji 15-lecia Warsztatow Terapii Zajeciowej (Katowice, DK Giszowiec, 13 IV, Maria Gutowska, Malgorzata Król)
 21. Posiedzenie komitetu redakcyjnego czasopisma „Bibliotekarz” (Warszawa, Biblioteka Narodowa, 13 IV, Sylwia Blaszczyk)
 22. X spotkanie koordynatorow wojewodzkiich PRB i Biblioteki + (Krakow, 13–14, dr Magdalena Madejska)
 23. „Ustawienie systemowe w biznesie, czyli o doskonaleniu kultury organizacyjnej” – szkolenie doskoalace dla pelnomocnikow z cyklu „Czwartek jakosci” (Katowice, 14 IV, Agnieszka Dec-Michalska)
 24. XXVIII Seminarium Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej przy Zarzadzcie Glownym Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (Warszawa, Biblioteka Narodowa, 15 IV, dr Agnieszka Magiera, Anita Tomanek)
 25. VIII uroczysta sesja Sejmiku Wojewodztwa Slaskiego, pierwsza wspolna sesja Sejmikow Wojewodztw Opolskiego i Slaskiego, poswiecona 90. rocznicy wybuchu III powstania slaskiego (Katowice, Sala Sejmu Slaskiego, 6 V, Magdalena Skora)
 26. Warsztaty Art connexion „Dzieła sztuki, które działają. Porównanie, analiza, debata, akcja”, zorganizowane przez Biuro Europejskiej Stolicy Kultury (Katowice, 10–11 V, Aleksandra Włodarczyk)
 27. Wojewodzki Dzień Bibliotekarza i Bibliotek w wojewodztwie dolnoślaskim (Nowa Ruda, 11 V, Sylwia Blaszczyk)
 28. Wyjazd szkoleniowo-konsultacyjny w celu nawiązania współpracy pomiędzy Centrum Integracji Sztuk Biblioteki Slaskiej (w organizacji) a Galerią AT, Galerią Naprzeciw, Wojewodzka Biblio-

- tekę Publiczną i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu oraz In-sea Poland (Poznań, 11 V, Aleksandra Włodarczyk)
29. Konferencja „Współczesna książka, czytelnik i bibliotekarz”, zorganizowana przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Jastrzębiu-Zdroju w ramach projektu „Jastrzębska ofensywa literatury” (Jastrzębie-Zdrój, 12 V, dr Magdalena Madejska, Aneta Satława)
 30. Szkolenie „Zamówienia publiczne dla zaawansowanych z omówieniem dwóch najważniejszych dokumentów: „SIWZ i umowy”, zorganizowane przez APEXnet Centrum Szkoleń Administracji Publicznej w Warszawie (Warszawa, 19–20 V, Romana Dąbek)
 31. Warsztaty z zakresu wypełniania wniosków o płatność dla beneficjentów XI Priorytetu Kultura i Dziedzictwo Kulturowe Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko 2007–2013”, zorganizowane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Warszawa, Władza Wdrażająca Programy Europejskie 26–27 V, Agnieszka Dec-Michalska, Przemysław Sekuła)
 32. Szkolenie w ramach V Spotkania Roboczego Bibliotekarzy Katalogujących Muzykalnia w Centrum NUKAT (Warszawa, Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego, 30–31 V, Anna Juszczyk-Spałek, Małgorzata Witowska)
 33. Inauguracja X Ogólnopolskiego Tygodnia Czytania „Cała Polska czyta dzieciom” oraz I Międzynarodowej Akcji „Cała Europa czyta dzieciom” (Cieszyn, 1 VI, Sylwia Błaszczuk, Maria Gutowska uczestniczyła w debacie młodzieży z przedstawicielami świata kultury i polityki, Agnieszka Kapustka-Olejniczak, Aneta Satława – członkini Jury)
 34. Konferencja Dyrektorów Wojewódzkich Bibliotek Publicznych (Zielona Góra, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna, 2 VI, Magdalena Skóra)
 35. Uroczysta Gala z okazji Jubileuszu 20-lecia działalności Regionalnej Fundacji Pomocy Niewidomym (Chorzów, Centrum Kultury, 2 VI, Maria Gutowska)
 36. Posiedzenie Zespołu Sterującego ds. Zakupu Nowości Wydawniczych dla Bibliotek (Warszawa, Biblioteka Narodowa, 13 VI, Maria Gutowska)
 37. XIII Konferencja bibliotekarzy i dokumentalistów sieci Centrów Dokumentacji Europejskiej w Polsce „Polska Prezydencja w Radzie Unii Europejskiej”, zorganizowana przez CDE przy Biblio-

- tece Uniwersyteckiej w Białymstoku i Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku (Białystok, 13–14 VI, Ewa Błaszczuk)
38. XV Konferencja „Miasta w Internecie – kompetencje – kreatywność – kooperacja”, zorganizowana przez Stowarzyszenie Miasta w Internecie (Zakopane, 15–17 VI, Remigiusz Lis)
 39. Szkolenie „Zakup systemów informatycznych i sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem w trybach ustawy Prawo o zamówieniach publicznych”, zorganizowane przez Firmę Kontrakt (Katowice, 28–29 VI, Łukasz Jankowski)
 40. Spotkanie szkoleniowe kierowników działów instrukcyjno-metodycznych bibliotek szczebla wojewódzkiego (Warszawa, Biblioteka Narodowa, 30 VI–1 VII, Maria Gutowska)
 41. Staż w Zakładzie Konserwacji Zbiorów Biblioteki Narodowej (Warszawa, 18–22 VII, Anastazja Piskunowa, Małgorzata Wadowska)
 42. Wywiad grupowy z beneficjentami XI Priorytetu Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko”, zorganizowany przez firmę Polinvest na zlecenie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, poświęcony wypracowaniu rekomendacji i dobrych praktyk w zakresie przygotowania i udzielania zamówień publicznych (Kraków, 19 VII, Przemysław Sekuła)
 43. Szkolenie „Instrukcja kancelaryjna. Jednolite rzeczowe wykazy akt. Instrukcja archiwalna – nowości w prawie – dla instytucji kultury”, zorganizowane przez Grupę ERGO Centrum Szkoleń Administracji Publicznej (Katowice, 29 VIII, Agnieszka Dec-Michalska)
 44. VII Forum Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (Kiekrz k. Poznania, 2–3 IX, Sylwia Błaszczuk)
 45. Posiedzenie Jury Ogólnopolskiej Nagrody Literackiej im. Kornela Makuszyńskiego; główną nagrodę przyznano książce „Tajemnica człowieka z blizną” Pawła Beręsewicza, wyróżniono także książkę Zuzanny Orlińskiej „Matka Polka” (Warszawa, Biblioteka Narodowa, 6 IX, Aneta Satława)
 46. Szkolenie „Projekty współpracy międzynarodowej w programie Kultura 2007–2013”, zorganizowane przez Punkt Kontaktowy ds. Kultury oraz Wydział Kultury Urzędu Miasta Katowice (Katowice, 6 IX, Monika Wiczorek)

47. Spotkanie Polskiego Towarzystwa Biblioterapeutycznego (Wrocław, 10 IX, Dagmara Bałycz, Małgorzata Pasajta)
48. Warsztaty „Design Silesia – projektujemy sektor publiczny” – spotkanie z ekspertem dla przedstawicieli Jednostek Samorządu Terytorialnego, zorganizowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Wydział Europejskiego Funduszu Społecznego (Katowice, 13 IX, dr Magdalena Madejska, Monika Wiczorek)
49. Festiwal Twórczości Artystycznej Osób Niewidomych i Niedowidzących ze Sprzężoną Niepełnosprawnością, zorganizowany przez Regionalną Fundację Pomocy Niewidomym (Chorzów, Górnośląski Park Etnograficzny, 15 IX, Dagmara Bałycz)
50. „Środki trwałe i wartości niematerialne i prawne w księgach rachunkowych”, (Katowice, 20 IX, Bożena Zawadzka-Woźniak)
51. Seminarium „Edukacja informacyjna bibliotekarzy w zakresie działań na rzecz integracji społecznej”, stanowiące część Ogólnopolskiego Forum Integracji Społecznej (Zakopane, 21–22 IX, Dagmara Bałycz)
52. Konferencja międzynarodowa „Szlakiem Gustawa Morcinka”, zorganizowana przez Bibliotekę Miejską w Cieszynie i Bibliotekę Miejską w Skoczowie dla bibliotekarzy pow. cieszyńskiego i bibliotekarzy z Czech (Skoczów, 22 IX, dr Magdalena Madejska, Ryszard Latusek)
53. III Powiatowa Konferencja dla bibliotekarzy, nauczycieli i regionalistów „Śląsko-kaszubskie klimaty regionalnej kultury i literatury”, zorganizowana przez Powiatową Bibliotekę Publiczną w Gliwicach i Zarząd Oddziału Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Katowicach (Pławniowice, 22 IX, Maria Gutowska, 22–23 IX, Sylwia Błaszczyk, Agnieszka Grefkowicz)
54. Konferencja „Narodowy Zasób Biblioteczny. Digitalizacja, i co dalej?”, zorganizowana przez Centralną Bibliotekę Wojskową w Warszawie (Warszawa, 27 IX, Sylwia Błaszczyk)
55. VII Forum Bibliotekarzy Samorządowych powiatu będzińskiego „Przestrzeń informacyjna bibliotek”, zorganizowane przez Powiatową i Miejską Bibliotekę Publiczną w Będzinie (Będzin, 29 IX, Lidia Przybylska, Ryszard Latusek)

56. Sesja Jubileuszowa z okazji 90-lecia Towarzystwa Bibliofilów Polskich w Warszawie (Warszawa, Biblioteka Narodowa, Krystian Szczesny, 1 X)
57. Seminarium szkoleniowe dla bibliotekarzy „Biblioteki Austrii, Lichtensteinu, Niemiec i Francji – nowoczesne centra multimedialne”, zorganizowane przez Unię Europejskich Federalistów – Polska w Łodzi przy współpracy Ośrodka Edukacji Informatycznej i Zastosowania Komputerów; w programie: zasady organizacji i pracy bibliotek Niemiec, Austrii i Lichtensteinu, organizacja i funkcjonowanie centrów informacyjnych i multimedialnych, spotkania ze środowiskiem bibliotekarskim, m.in. wizytowano bibliotekę szkolną i Bibliotekę Wojewódzką w Bregencji, Bibliotekę Uniwersytecką w Konstancji, Bibliotekę Krajową w Vaduz oraz Bibliotekę Rady Europy w Strasburgu (Tuttlingen-Mohringen, Bregenz, Feldkirch, Vaduz, Strasburg, Konstanz, 2–9 X, Magdalena Skóra)
58. Warsztaty „Archeologia fabryki – warsztaty produktowe”, zorganizowane przez Zamek Sztuki w Cieszynie (Katowice, fabryka Porcelana Śląska, 4–7 X, dr Beata Skawińska: Przedmioty osobiste oraz przestrzeń industrialna jako źródło inspiracji na przykładzie fotografii Zofii Rydet i Roberta Kudery)
59. XXIX spotkanie Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej, zorganizowane przez Zarząd Główny Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich oraz Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi (Łódź, WiMBP, 5–6 X, dr Agnieszka Magiera, Anita Tomanek)
60. Konferencja Dyrektorów Wojewódzkich Bibliotek Publicznych (Warszawa, Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy, 5–6 X, Maria Gutowska)
61. Konferencja „Cyfrowe umiejętności – globalne możliwości”, zorganizowana przez Śląskie Centrum Społeczeństwa Informacyjnego (Katowice, Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego, 11 X, Elżbieta Rokosiewicz, Ryszard Latusek, Remigiusz Lis)
62. Konferencja „Decyzyjność managerska 1011” (Katowice, 11 X, Agnieszka Dec-Michalska)
63. Spotkanie koordynatorów wojewódzkich PRB i II Ogólnopolski Kongres Bibliotek „Biblioteka: więcej niż myślisz”, organizo-

- wane przez FRISI (Warszawa, Inauguracja i spotkanie Krajowego Partnerstwa na rzecz bibliotek, 13 X, Maria Gutowska, 12–14 X dr Magdalena Madejska, Agnieszka Grefkowicz)
64. Spotkanie nt. audiodeskrypcji, zorganizowane przez Fundację Audiodeskrypcja z Białegostoku (Katowice, Teatr Ateneum, 13 X, Małgorzata Pasajta, Kalina Sikora)
 65. Szkolenie „Dobre praktyki przy realizacji zamówień publicznych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej”, zorganizowane przez firmę Kontrakt Doradztwo – Konsultacje z Krakowa (Katowice, 13–14 X, Romana Dąbek)
 66. Ogólnopolska Sesja Bibliofilska „Grafika atrybutem piękna książki” z okazji 85-lecia ruchu bibliofilskiego w Toruniu, zorganizowana przez Towarzystwo Bibliofilów im. Joachima Lelewela oraz Zakład Projektowania Graficznego Wydziału Sztuk Pięknych w Toruniu (Toruń, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, 15–16 X, Krystian Szczęsny)
 67. Staż w Dziale Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych Biblioteki Narodowej (Warszawa, 17–21 X, Justyna Karolewska)
 68. Najnowsze i najważniejsze przepisy i interpretacje w prawie pracy w 2011 roku – w świetle stanowisk MP i PS, PIP oraz orzecznictwa Sądu Najwyższego (Katowice, 18 X, Jolanta Wyrwich)
 69. Szkolenie „Roczna inwentaryzacja aktywów i pasywów” (Katowice, 19 X, Bożena Zawadzka-Woźniak)
 70. Forum Instytucji Kultury „Problemy cyfryzacji zasobów muzeów, bibliotek i archiwów”, zorganizowane przez Centrum Promocji Informatyki Sp. z o.o. (Warszawa, Centrum Nauki Kopernik, 19 X, Magdalena Skóra)
 71. Uroczystość wręczenia 18. Ogólnopolskiej Nagrody Literackiej im. Kornela Makuszyńskiego (statuetki Koziołka Matołka), zorganizowana przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Oświęcimiu; Jury przyznało Nagrodę Pawłowi Beręsewiczowi za książkę „Tajemnica człowieka z blizną”, wyróżniło Zuzannę Orlińską za książkę „Matka Polka” (Oświęcim, Biblioteka Galeria Książki, 20 X, Magdalena Skóra)
 72. Warsztaty „Nowoczesny bibliotekarz i nowoczesny naukowiec – co ich łączy?”, zorganizowane przez Bibliotekę Wyższej Szko-

- ły Biznesu w Dąbrowie Górniczej w ramach programu Targów Książki w Katowicach (Katowice, Spodek, 21 X, Filip Kusz)
73. Spotkanie szkoleniowe przedstawicieli instytucji, sieci i punktów informacyjnych nt. funduszy europejskich oraz Unii Europejskiej, zorganizowane przez Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich (Katowice, Hotel Diament, 25 X, Ewa Błaszczyk)
 74. Ogólnopolska Konferencja Bibliotek Akademii i Uniwersytetów Muzycznych, zorganizowana przez Bibliotekę Główną Akademii Muzycznej w Katowicach i Sekcję Bibliotek Muzycznych Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (Katowice, Akademia Muzyczna, 25–26 X, Małgorzata Jamróz, Małgorzata Witowska, 26 X, Remigiusz Lis – prowadzenie sesji nt. bibliotek cyfrowych)
 75. VI edycja Konferencji ISO-Silesia (Katowice, Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego, 26 X, Agnieszka Dec-Michalska)
 76. Konferencja „Kultura 2.0 Świadomi mediów”, zorganizowana przez Narodowy Instytut Audiowizualny (Warszawa, Narodowy Instytut Audiowizualny, 27–28 X, Remigiusz Lis)
 77. Spotkanie wojewódzkich koordynatorów Dyskusyjnych Klubów Książki, zorganizowane przez Instytut Książki (Warszawa, Instytut Książki, 7 XI, Aneta Satława)
 78. Seminarium „Standardy bibliograficzne 2011”, zorganizowane przez Bibliotekę Narodową (Warszawa, Biblioteka Narodowa, 14 XI, Joanna Pracka, Wanda Stolczyk, Bożena Szczykała)
 79. Posiedzenie komisji konkursowej na stanowisko dyrektora Gminnej Biblioteki Publicznej w Psarach (Psary, 15–16 XI, Sylwia Błaszczyk)
 80. „Modele systemów zarządzania ryzykiem – przykłady wdrożeń i rozwiązań organizacyjnych” – konferencja szkoleniowa, zorganizowana przez Urząd Marszałkowski (Katowice, Urząd Marszałkowski, 28 XI, Agnieszka Dec-Michalska)
 81. Śląska Gala Wolontariatu (Katowice, Teatr Korez, 29 XI, Maria Gutowska, Remigiusz Lis, Agnieszka Dec-Michalska, Dawid Śpiechowicz, Ernest Strokosz, wolontariusze SPD)
 82. Gala Finałowa konkursu Barwy Wolontariatu; Społeczna Pracownia Digitalizacji otrzymała wyróżnienie (Warszawa, 1 XII, Remigiusz Lis)

83. Szkolenie „Wdrażanie systemu kontroli zarządczej w jednostkach organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego (Katowice, Urząd Marszałkowski, 5 XII, Agnieszka Dec-Michalska)
84. Szkolenie „Ocena problemów związanych z realizacją zamówień publicznych oraz innych sposobów wyłaniania wykonawców...”, zorganizowane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Warszawa, 6 XII, Remigiusz Lis)
85. „Budowanie strategii rzecznictwa w bibliotekach” – szkolenie w ramach PRB, cz. 1; Organizator i realizator „Idea Zmiany” (Warszawa, 7–9 XII, Agnieszka Grefkowicz)
86. I spotkanie pt. „Katalogowanie dokumentów ikonograficznych w katalogu NUKAT (Warszawa, Biblioteka Uniwersytecka, 8 XII, Jolanta Kowalczyk)
87. Konferencja prasowa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Bogdana Zdrojewskiego – spotkanie z dyrektorami śląskich instytucji kultury i przedstawicielami władz samorządowych (Katowice, Rondo Sztuki, 9 XII, Aneta Satława, Monika Wieczorek)
88. Udział w pracach komisji konkursowej na stanowisko dyrektora Miejskiej Biblioteki Publicznej w Katowicach (Katowice, Urząd Miasta, 12 XII, Sylwia Błaszczyk)
89. Szkolenie „Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko – i tak to właśnie działa – bilans rozwoju systemu realizacji Programu” – konferencja podsumowująca, zorganizowana przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (Warszawa, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, 13 XII, Agnieszka Dec-Michalska)
90. Regionalna konferencja Programu Rozwoju Bibliotek w Lublinie, zorganizowana przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Lublinie (Lublin, 14–15 XII, Remigiusz Lis: Prezentacja Śląskiej Biblioteki Cyfrowej i współpraca między bibliotekami, instytucjami kultury, wolontariatem i osobami prywatnymi oraz sposoby promocji przedsięwzięcia)
91. Szkolenie „Sztuka szukania – w labiryncie informacji”, zorganizowane przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Śląskiego (Katowice, BG UŚ, 15 XII, Iwona Nowak).

Ponadto dyrektor Biblioteki uczestniczył w następujących spotkaniach:

1. Posiedzenie Zespołu Sterującego ds. Zakupu Nowości Wydawniczych dla Bibliotek (Warszawa, Biblioteka Narodowa, 5 I – z udziałem dyrektorów wojewódzkich bibliotek publicznych)
2. Spotkanie Zespołu zadaniowego koordynującego działania związane z uczczeniem 90. rocznicy wybuchu III powstania śląskiego (Katowice, Urząd Marszałkowski, 12 I, 19 I, 24 II – uczestniczyła także Aneta Satława)
3. Finał akcji „Wybierz sobie Mikołaja” – uroczyste spotkanie Darczyńców i Obdarowanych, zorganizowane przez wydawcę i redakcję „Dziennika Zachodniego” (Zabrze, Teatr Nowy, 14 I)
4. Spotkanie z przewodniczącym Sejmiku Województwa Śląskiego Bogusławem Śmigielskim (Katowice, Urząd Marszałkowski, 20 I)
5. 25-lecie Jasełek Tradycyjnych (Cieszyn, Teatr im. Adama Mickiewicza, 22 I)
6. Zebranie Rady Programowej Kongresu Kultury Województwa Śląskiego (Katowice, Urząd Marszałkowski, 28 II)
7. Wernisaż wystawy „Katowice – miasto ogrodów”, zorganizowanej przez Polskie Radio Katowice i Biuro Projektu Europejskiej Stolicy Kultury (Katowice, Galeria „Na żywo” Polskiego Radia, 4 III)
8. Uroczyste spotkanie śląskiej diaspory z okazji święta PURIM – 2011/5771, zorganizowane przez Gminę Wyznaniową Żydowską w Katowicach (Katowice, siedziba Gminy, 20 III)
9. Posiedzenie Kapituły Nagrody im. Wojciecha Korfańtego (Katowice, siedziba Związku Górnośląskiego, 23 III)
10. Sesja Rady Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego z okazji wręczenia Jubileuszowej X Nagrody Starosty Bieruńsko-Lędzińskiego w dziedzinie kultury (Łędziny, Kino Piast, 24 III, prof. Jan Malicki wygłosił laudację laureata nagrody Pro Publico Bono – Zygmunta Fołty)
11. Obchody 80-lecia Śląskich Technicznych Zakładów Naukowych (Katowice, Śląskie Techniczne Zakłady Naukowe, 1 IV)
12. Posiedzenie Regionalnej Konferencji Rektorów Uczelni Akademickich (Katowice, Uniwersytet Śląski, Wydział Prawa i Administracji, 28 IV)

13. Uroczystość Jubileuszu 65-lecia Muzeum Zamkowego w Pszczynie (Pszczyna, 12 V)
14. Konferencja bibliotekarzy miasta Jaworzna, zorganizowana z okazji Dnia Bibliotekarza i Bibliotek (Jaworzno, Miejska Biblioteka Publiczna, 13 V, uczestniczyła także dr Magdalena Małejska)
15. Jubileusz 60-lecia Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu (Opole, 18 V, uczestniczyła także Maria Gutowska)
16. Uroczysta Gala wręczenia nagród Godła Promocyjnego „Ikona Śląska”, zorganizowana przez Tygodnik Regionalny „Goniec Górnos Śląski” (Chorzów, 20 V)
17. Uroczyste obchody 90. rocznicy wybuchu III powstania śląskiego pod patronatem Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego (Góra św. Anny, 21 V)
18. Konferencja „Człowiek potrzebuje korzeni i skrzydeł. Małe ojczyzny: kultura, edukacja, rozwój”, zorganizowana przez Regionalny Ośrodek Metodyczno-Edukacyjny „Metis” w Katowicach oraz Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką (Katowice, Sala Sejmu Śląskiego, 25 V, prof. Jan Malicki, Remigiusz Lis: Śląska Biblioteka Cyfrowa jako sposób promocji regionu i zasób źródeł regionalnych)
19. IX Wielki Piknik „Regiony Europy i Świata”, połączony z obchodami Święta Narodowego Republiki Słowenii (Pszczyna, Park Zamkowy, 26 VI, prof. Jan Malicki wygłosił laudację laureata nagrody „Orli Laur” – ks. Arcybiskupa Damiana Zimonia)
20. Posiedzenie Krajowej Rady Bibliotecznej (Warszawa, Biblioteka Narodowa, 5 VII, 23 XI)
21. Spotkanie z cyklu „Cztery krzywe nogi śląskiego stołu – Pamięć, Godność, Język, Władza”, inaugurujące działalność Salonu Śląskiego, zorganizowane przez Radio PLUS „Śląsk” oraz dyrekcję pałacu w Pławniowicach (Pławniowice, 7 VII)
22. Uroczyste obchody 50-lecia harcerskiej Akcji „Zamontit”, 100-lecia harcerstwa w Zagłębiu (Podzamcze, Zamek Ogrodzieniec, 8 VII)
23. Spotkanie z dyrektorem Miejskiej Biblioteki Publicznej we Wrocławiu Andrzejem Ociepą (Wrocław, 19 VII)

24. Uroczystość wręczenia nagród II Edycji Konkursu „Marka – Śląskie” 2011, połączona z Galą Regionalnej Izby Przemysłowo-Handlowej w Gliwicach; Biblioteka Śląska była nominowana do nagrody (Mikołów, Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego, 3 IX)
25. Europejski Kongres Kultury, zorganizowany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Narodowy Instytut Audiowizualny, Miasto Wrocław, Komisję Europejską (Wrocław, 8–10 IX, uczestniczyła także Magdalena Skóra)
26. Uroczyste otwarcie nowej siedziby Gminnej Biblioteki Publicznej w Zbrosławicach (Zbrosławice, 14 IX)
27. Obchody Jubileuszu 20-lecia Stowarzyszenia Klubu Kapitału Śląskiego (Katowice – Giszowiec, 15 IX)
28. Obchody 65-lecia działalności Miejsko-Powiatowej Biblioteki Publicznej w Pszczynie (Pszczyna, Pszczyńskie Centrum Kultury, 17 IX)
29. Koncert muzyki poważnej, zorganizowany w ramach obchodów Roku Pamięci Powstań Śląskich (Katowice, Kościół św. Anny w Nikiszowcu, 18 IX)
30. Zebranie Komitetu Budowy Nowego Domu Hospicjum Cordis (Katowice, 19 IX)
31. Inauguracja roku akademickiego 2011/2012 w Górnośląskiej Szkole Pedagogicznej im. Kardynała Augusta Hlonda w Mysłowicach (Mysłowice, 1 X)
32. Inauguracja roku akademickiego 2011/2012 w Uniwersytecie Śląskim (Katowice, 3 X)
33. XXXIX Inauguracja roku akademickiego na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego (Sosnowiec, Centrum Naukowo-Dydaktyczne Instytutów Neofilologicznych, 5 X)
34. Inauguracja roku akademickiego w Akademii Muzycznej w Katowicach (Katowice, 6 X)
35. Posiedzenie Kapituły Nagrody im. Karola Miarki (Katowice, Urząd Marszałkowski, 10 X)
36. Uroczystość wręczenia nagrody Śląski Szmaragd 2011, zorganizowana przez Diecezję Katowicką Kościoła Ewangelicko-

- Augsburskiego w RP (Katowice, katedra ewangelicka Zmarłychwstania Pańskiego, 31 X)
37. Posiedzenie Komisji Nagrody Marszałka za upowszechnianie kultury (31 X)
 38. Jubileusz 60-lecia Gminnej Biblioteki Publicznej w Bojszowach oraz 55-lecia Filii nr 1 w Bojszowach Nowych (Bojszowy, siedziba Ochotniczej Straży Pożarnej, 7 XI)
 39. Inauguracyjne posiedzenie Rady Naukowej Biblioteki Narodowej kadencji 2011–2017 (Warszawa, Biblioteka Narodowa, 10 XI)
 40. Uroczystość obchodów Narodowego Święta Niepodległości 11 listopada, zorganizowana przez Komitet Honorowy Obchodów Narodowego Święta Niepodległości (Katowice, 10–11 XI)
 41. Koncert „Henryk Mikołaj Górecki – in memoriam”, zorganizowany przez Centrum Kultury Katowice im. Krystyny Bochenek (Katowice, 12 XI)
 42. Przyjęcie z okazji Święta Narodowego odzyskania niepodległości, zorganizowane przez Konsula Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w Ostrawie (Ostrawa, 14 XI)
 43. Posiedzenie Kapituły Nagrody im. bł. ks. Emila Szramka (Katowice, Kuria Biskupia, 16 XI)
 44. XIV Gala Budownictwa 2011, zorganizowana przez Śląską Izbę Budownictwa, Śląską Okręgową Izbę Inżynierów Budownictwa oraz Polski Związek Inżynierów i Techników Budownictwa; prof. Jan Malicki został laureatem Forum Budownictwa Śląskiego i wyróżniony tytułem „Przyjaciel Śląskiego Budownictwa” (Chorzów, Teatr Rozrywki, 19 XI)
 45. Specjalistyczne szkolenie dotyczące spraw obronnych i zarządzania kryzysowego dla dyrektorów bibliotek, których zbiory w całości lub w części tworzą Narodowy Zasób Biblioteczny, zorganizowane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Radziejowice, Dom Pracy Twórczej, 28–29 XI, uczestniczyła także Magdalena Skóra)
 46. Uroczystość nadania tytułu Doctora Honoris Causa Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach Profesorowi Waleremu Pisarkowi (Katowice, Aula Wydziału Filologicznego, 7 XII)
 47. Uroczystość wręczenia Nagrody im. bł. ks. Emila Szramka (Katowice, 8 XII)

48. Spotkanie z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego Bogdanem Zdrojewskim nt. kontynuacji zamierzeń kulturalno-artystycznych zaprezentowanych podczas starań Katowic o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury 2016, zorganizowane przez Prezydenta Katowic Piotra Uszoka (Katowice, 9 XII)
49. Posiedzenie Rady Programowej Regionalnego Ośrodka Kultury w Katowicach; prof. Jan Malicki został wybrany na przewodniczącego Rady Programowej (Katowice, siedziba ROK, 12 XII)
50. Uroczysty opłatek, zorganizowany przez Górnośląską Wyższą Szkołę Pedagogiczną im. Kardynała Augusta Hłonda (Mysłowice, 14 XII)
51. XVI sesja Sejmiku Województwa Śląskiego, połączona z uroczystym wręczeniem Arcybiskupowi Damianowi Zimoniowi Złotej Odznaki Honorowej „Za Zasługi dla Województwa Śląskiego”; prof. Jan Malicki wręczył ks. Arcybiskupowi egzemplarz sygnałny książki swojego autorstwa „Legenda o św. Jadwidze (Katowice, Sala Sejmu Śląskiego, 19 XII)

10. DZIAŁALNOŚĆ WYSTAWIENNICZA

Kontynuacja z 2010 roku

1. Roku tysięcznego czterechsetnego dziesiątego... Wystawa z okazji 600. rocznicy bitwy pod Grunwaldem. Ekspozycja ze zbiorów Biblioteki Śląskiej; (14 VI – 31 VII, Agnieszka Jachymczyk, Beata Skawińska, Witold Wojciechowski, 6 VIII 2010 – 28 II 2011, ekspozycja prezentowana w siedzibie przy ul. Ligonia)
2. Maria Konopnicka (1842–1910). W stulecie śmierci. Wystawa ze zbiorów Biblioteki Śląskiej (4 X 2010 – 21 III 2011, Wisława Bertman, Aneta Sokół)
3. Doman Wieluch i Jan Wypler – pierwsi śląscy sinolodzy w Katowicach. Wystawa towarzysząca konferencji „Tradycje i nadzieje orientalistyki na Śląsku (3 XI 2010 – 9 III 2011, Karolina Pawlik i zespół Działu Zbiorów Specjalnych)
4. KONO BAIREI KACHO-GA – kwiaty i ptaki. Drzeworyty ze zbiorów specjalnych Biblioteki Śląskiej w Katowicach. Wystawa towarzysząca konferencji „Tradycje i nadzieje śląskiej orientalistyki (3 XI 2010– 9 III 2011, Urszula Imamura i zespół Działu Zbiorów Specjalnych)

5. Stanisław Wallis (9 XI 1895 – 23 II 1957). Badacz kultury Górnośląska, muzealnik. Wystawa ze zbiorów Biblioteki Śląskiej (23 XI 2010 – 9 I 2011, dr Katarzyna Grabowska-Pławecka, Elżbieta Śledziona, Małgorzata Zybert)
6. XX-lecie Stowarzyszenia Pisarzy Polskich – Oddział Katowice (9 XII 2010 – 31 I 2011, Zarząd SPP, Aneta Satława, Dorota Pypłok)

Nowe

1. Drzeworyty tajwańskie w Księżycowym Nowym Roku. Wystawa pokonkursowa drzeworytów przygotowanych podczas obchodów Chińskiego Nowego Roku; współorganizator: Taipei Economic and Culture Office (Biuro Gospodarcze i Kulturalne Tajpej, Warszawa; dla uczestniczących w wernisażu przygotowano także: instruktaż parzenia herbaty, pokaz artystycznych wycinanek i degustację orientalnych przekąsek; uczestniczyło ok. 60 osób (4–31 I)
2. Taniec. Wystawa prac Mirosława Orzechowskiego poświęconych motywowi tańca (10–29 I)
3. Katowickie kabarety 1955–1984. Wystawa prezentująca plakaty, zdjęcia, scenariusze programów kabaretowych, dokumenty, publikacje książkowe i prasowe; przygotowanie dr Alicja Badetko (31 I – 2 III)
4. III Biennale Fotograficzne Uniwersytetu Śląskiego „Nauka – świat bez granic”. Wystawa prac konkursowych zrealizowanych w ramach projektu „Nauka w obiektywie – 2010”; wernisaż wystawy był połączony z uroczystością wręczenia nagród laureatom; uczestniczyło ok. 100 osób (4–24 II)
5. Projekt 9000 – rekord świata w deniwelacji. Wystawa zdjęć Bogusława Ogrodnika z wypraw wysokogórskich, ekspozycja towarzysząca IX Festiwalowi Slajdów Podróżniczych (3–6 IV)
6. Śląska Fotografia Prasowa 2010. Wystawa wyróżnionych zdjęć (156 prac 28 autorów) nadesłanych na 8. edycję konkursu Śląska Fotografia Prasowa; współorganizator: Syndykat Dziennikarzy Republiki Czeskiej w Ostrawie; uroczystość wręczenia nagród – 10 III; w okresie 28 II – 10 III czytelnicy wybierali najlepsze zdjęcie konkursu (28 II – 6 IV)

7. Discover Europe. Wystawa zdjęć nagrodzonych w Ogólnoeuropejskim Konkursie Fotograficznym dla studentów organizowanym przez Erasmus Student Network (16–7 IV)
8. Jan Heweliusz 1611–1687. W czterechsetną rocznicę urodzin. Wystawa ze zbiorów Biblioteki Śląskiej (21 III – 19 XII, Lucyna Solarz, Marta Zbierańska)
9. Z nowości Biblioteki Śląskiej (21–31 III)
10. Marian Hemar (1901–1972). W rocznicę urodzin. Wystawa ze zbiorów Biblioteki Śląskiej; ekspozycja w ramach Kwietnia Kultury Żydowskiej (6–13 VI)
11. Przybyli, odeszli... są. Żydzi polscy. Wystawa przygotowana przez Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma; autorzy: Robert Lewandowski, Olga Zienkiewicz; ekspozycja w ramach Kwietnia Kultury Żydowskiej (6–27 IV; wernisaż 11 IV)
12. Katowickie synagogi. W 110. rocznicę uroczystego otwarcia nowej synagogi; organizator: Urząd Miasta Katowice; ekspozycja w ramach Kwietnia Kultury Żydowskiej (6–30 IV; wernisaż 11 IV)
13. 60 lat Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce; organizator: Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce, Oddział Katowice; ekspozycja w ramach Kwietnia Kultury Żydowskiej (6–30 IV; wernisaż 11 IV)
14. Katowice Miasto Ogrodów. Kandydat na Europejską Stolicę Kultury 2016. Wystawa fotografii przygotowana przez Biuro ESK (28 IV – 10 V)
15. Jan Paweł II (1920–2005) – beatyfikacja. Wizyty na Śląsku. Wystawa ze zbiorów Biblioteki Śląskiej (28 IV – 19 V)
16. Ked' sme boli na Slovensku... Albo serek homogenizowany. Prawdziwa historia. Wystawa zdjęć studentów III roku filologii słowackiej Uniwersytetu Śląskiego z pobytów na Słowacji; organizator: Instytut Filologii Słowackiej UŚ, wystawa pod patronatem Generalnego Konsula Republiki Słowacji w Krakowie (10–31 V; wernisaż 12 V, uczestniczyło ok. 80 osób)
17. VII Międzynarodowy Przegląd Ekslibrisu Drzeworytniczego i Linorytniczego im. Pawła Stellera, Katowice 2010. Wystawa konkursowa prezentująca 133 ekslibrisy 53 twórców (16 V – 30 VI)

18. Łużyce. Kraj i ludzie. Wystawa ze zbiorów Biblioteki Śląskiej, ekspozycja towarzyszyła międzynarodowej konferencji naukowej „Łużycanie – między tradycją a wyzwaniem współczesności. Język – świadomość – kultura” (12–23 V)
19. Pomagamy zwierzętom. Wystawa towarzysząca obchodom Dnia Praw Zwierząt, przygotowana przez Klub Gaja z Bielska-Białej (23–31 V)
20. Władca Pierścieni, Gwiezdne wojny i Japonia w literaturze, kulturze i filmie; organizator: Akademia Fantastyki Japońskich Sztuk Walki Jedi-Takeda. Wystawa zorganizowana w ramach obchodów Dnia Dziecka w Bibliotece Śląskiej; podczas wernisażu przedstawiono widowisko poświęcone Japonii, m.in.: pokaz broń japońskiej, turniej łuczniczy, trening rycerski, warsztaty tańców dawnych, parada postaci z „Gwiezdnymi wojen” i „Władcy Pierścieni”, pokaz gier planszowych; uczestniczyło ok. 50 osób (1–29 VI)
21. Czesław Miłosz – podróżny świata. Wystawa w 100. rocznicę urodzin. Ekspozycja ze zbiorów Biblioteki Śląskiej (20 VI – 7 X, Wisława Bertman, Aneta Sokół)
22. Śląski Wawrzyn Literacki 2010. Prezentacja nominacji 12. edycji nagrody: listopad 2010 – czerwiec 2011 oraz sylwetek laudatorów, połączona z plebiscytem czytelników na najlepszą książkę sezonu (5–29 VII)
23. Gustaw Morcinek (1891–1963). W 120. rocznicę urodzin. Wystawa ze zbiorów Biblioteki Śląskiej (10 VIII – 24 X, Aleksandra Cieśla, Katarzyna Izdebska)
24. Ostrawa wczoraj i dziś – wystawa fotografii. Prace członków Regionalnego Stowarzyszenia Syndykatu Dziennikarzy Republiki Czeskiej w Ostrawie: Vladislav Jasiok, Martyna Radłowska-Obrusnik, Jiří Zerzoň, Richard Sklenař (1–24 X)
25. 20-lecie GTL. Wystawa prezentująca historię i rozwój Górnośląskiego Towarzystwa Lotniczego S.A. (1–24 X)
26. Tadeusz Różewicz – świadek naszych czasów. W 90. rocznicę urodzin (8 X – 31 XII, Małgorzata Król, Joanna Pierchała)
27. Święto Drzewa – wystawa przygotowana we współpracy z Klubem Gaja, towarzysząca 9. edycji Święta Drzewa na Śląsku (11–25 X)

28. Wyzwolim swe Śląsko kochane... 1919, 1920, 1921. Rok 2011 – Rokiem Pamięci Powstań Śląskich. Wystawa ze zbiorów Biblioteki Śląskiej (24–5 XII, Ilona Nowak, dr Beata Skawińska, Elżbieta Śledziona, Małgorzata Zybert, Piotr Makolondra)
29. Biblioteka Teatru Lwowskiego – unikatowa kolekcja Biblioteki Śląskiej. Wystawa wirtualna w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej (od X, dr Barbara Maresz)
30. 100 otworków w technikach. Wystawa fotografii wykonanych z zastosowaniem różnych technik, m.in.: antrakotypii, mokrego kolodionu i ambrotypii, cyjanotypii pozytywowej autorstwa Pawła Janczaruka (2–30 XI)
31. Moje życzenia. Wystawa linorytów i drzeworytów sztorcowych prof. Michała Klisia (21 życzeń – grafik świątecznych, które artysta stworzył dla swoich przyjaciół i znajomych) (1–31 XII)
32. Stare regiony przemysłowe w procesie zmian. Ludzie – pejzaże – narracje... Wystawa fotograficzna podsumowująca badania zespołu Zakładu Badań Kultury współczesnej Instytutu Socjologii Uniwersytetu Śląskiego prowadzona pod kierunkiem prof. Kazimierzy Wódcz w ramach międzynarodowego projektu SPHERE (Space, Place and the Historical and contemporary articulations of regional, national and European identities through work and community in areas undergoing economic REstructuring and regeneration, 7th FP EU, Theem 8.5.21); w wernisażu uczestniczyło ok. 50 osób (2–31 XII)
33. Powrót do korzeni. Wystawa z okazji 120. rocznicy urodzin Gustawa Morcinka; autor: Marian Steffek; organizatorzy: Zarząd Główny Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Republice Czeskiej, Biblioteka Regionalna w Karwinie, Ośrodek Dokumentacji Kongresu Polaków w Republice Czeskiej, Muzeum im. Gustawa Morcinka w Skoczowie, Stowarzyszenie Przyjaciół Polskiej Książki (8–31 XII)
34. Minęło 30 lat. Dokumenty stanu wojennego. Wystawa ze zbiorów Biblioteki Śląskiej (9–31 XII, Jolanta Mulewicz, Jacek Czyż, Jan Popadiuk)
35. W siedemdziesiątą rocznicę śmierci „Króla tonów i wielkiego Syna Polski” Ignacego Jana Paderewskiego. Wystawa ze zbiorów Biblioteki Śląskiej (6 IX 1860 – 29 VI 1941, dr Barbara Maresz, Małgorzata Witowska)

36. Śnieżnobiały stuleciek – 100 lat kremu Nivea. Wystawa eksponatów ze zbiorów red. Wojciecha Mszycy (15–31 XII)

Cykl wystaw dokumentujących dzieje Śląska i dorobek Ślązaków

1. Ks. Jan Dzierżon 16 I 1811 – 26 X 1906. Wystawa ze zbiorów Biblioteki Śląskiej (10–24 II)
2. Życie i działalność ks. Jana Dzierżona. Wystawa towarzysząca inauguracji obchodów 200-lecia urodzin ks. Jana Dzierżona; przygotowanie: Adam Wilczyński (Sekcja Historyczna Polskiego Związku Pszczelarzy) (17–29 I)
3. Antoni Halor 12 VII 1937 – 10 II 2011. Reżyser filmowy i telewizyjny, artysta plastyk, pisarz. In memoriam (16–9 III)
4. Ks. Jan Kapica 2 II 1866 – 10 IX 1930. Infułat, działacz społeczny i polityczny (24–30 III)
5. Joseph von Eichendorff (10 III 1788 – 26 XI 1857). Wystawa ze zbiorów Biblioteki Śląskiej, towarzysząca sesji „Joseph von Eichendorff w literaturze i muzyce” (30 III–19 IV)
6. Teofil Ociepka (1891–1978). Między Janowem a Saturnem. Wystawa ze zbiorów Biblioteki Śląskiej (20–30 V)
7. 90. rocznica III powstania śląskiego (2/3 maja – 5 lipca 1921 roku) (28 IV – 24 X, dr Agnieszka Magiera, Ilona Nowak)
8. „Człowiek wielu talentów” – Wilhelm Szewczyk (5 I 1916 – 8 VI 1991). Pisarz, publicysta, znawca historii i kultury Śląska (30 V – 27 VI)
9. Ernest Farnik 26 VI 1871 – 5 XI 1944. (27 VI – 31 VII)
10. Zdzisław Hierowski (1911 – 1967). Krytyk, historyk literatury, tłumacz (18 VII – 12 IX)
11. John Baidon (1772 – 1846). Pionier hutnictwa na Śląsku (12 IX – 30 XI, Ilona Nowak)
12. Konstanty Prus (14 IV 1872 – 5 X 1961). Publicysta, historyk, bibliotekarz (18 XI – 12 XII, Ilona Nowak)
13. Paweł Stalmach (13 VIII 1824 – 13 XI 1891). Pisarz, działacz społeczny i narodowy (12–30 XII, Ilona Nowak)
14. Kazimierz Popiołek (25 II 1903 – 28 XII 1986). Historyk Śląska. (30 XII – 15 I, Ilona Nowak)

Mała Galeria przy Dziale Integracyjno-Biblioterapeutycznym

1. „Siedemnaście” – wystawa prac malarskich Marcina Bartanika i Kamila Rogóza (17 I – 3 II)
2. Rysunki Krzysztofa Sabata; w ramach projektu „ONI – Promocja Sztuki Osób Niepełnosprawnych Intellektualnie „Skarbek” w Mysłowicach (4–31 III)
3. Wystawa prac plastycznych dzieci, towarzysząca IX. Festiwalowi Ekspresji Dziecięcej i Młodzieżowej (6–30 IV)
4. „Poskładaj mi bajkę”. Wystawa prac wykonanych w trakcie realizacji projektu dofinansowanego ze środków MKiDN (20 V – 31 XII, Honorata Koźmińska, Edyta Prześlak, Kalina Sikora, Krystian Szczęsny)
5. Mój kolorowy świat. Wystawa prac plastycznych uczniów Zespołu Szkół Specjalnych nr 7 w Katowicach (26 V–30 VI)
6. 18. Wystawa ceramiki, rysunków, malarstwa uczniów Zespołu Szkół Zawodowych Specjalnych nr 6 w Katowicach; w wernisażu uczestniczyło 60 osób (10–25 VIII)
7. Klinika lalek. Wystawa prac uczestników Twórcowni FORMA-T; w wernisażu uczestniczyło ok. 30 osób (6–30 IX)
8. Wystawa prac Aleksandry Dedak i Daniela Torby ze Stowarzyszenia Pomocy Niepełnosprawnym „Skarbek” z Mysłowic; w wernisażu uczestniczyło 60 osób (4–18 X)
9. Przygoda z malarstwem (Muza, Uczeń, Mistrz). Wystawa prac Krzysztofa Florka i Andrzeja Wasylika (10 XI – 6 XII)
10. Magia kolorów. Pokonkursowa wystawa prac uczestników III edycji Regionalnego Konkursu Plastycznego dla Warsztatów Terapii Zajęciowej; współorganizatorzy: Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym (PSOUU) Koło w Jaworznie, Warsztaty Terapii Zajęciowej przy PSOUU w Jaworznie, Wydział Promocji Urzędu Miejskiego w Jaworznie; po wernisażu uczestnicy Warsztatów Terapii Zajęciowej wystąpili w spektaklu, prezentując uwspółcześioną adaptację fragmentów „Zemsty” Aleksandra Fredry (8–31 XII)

Wystawy krótkoterminowe

1. 66 dzieł śląskiego filozofa prof. dr. hab. Józefa Mariana Bańki (21 VI, Agnieszka Kosmala, Dorota Pyplok, Monika Wieczorek)
2. Juliusz Ligoń. Wystawa ze zbiorów Biblioteki Śląskiej, towarzysząca uroczystości wręczenia Śląskiej Nagrody im. Juliusza Ligonia (17 XII, Ilona Nowak)

Wystawy poza siedzibą Biblioteki

1. Śląska Fotografia Prasowa 2010. Wystawa prezentowana na Placu Tropikalnym w Silesia City Center (9–30 V)
2. Śląska Fotografia Prasowa 2010. Międzynarodowy Port Lotniczy w Katowicach, hala odlotów Terminala B (7–31 VII)
3. Wystawa laureatów Międzynarodowego Przeglądu Ekslibrisu Drzeworytniczego i Linorytniczego im. Pawła Stellera. Katowice 2010 (Targi Książki w Katowicach, Spodek, 20–23 X)
4. Śląski Wawrzyn Literacki (1999–2011). Wystawa przedstawiająca historię nagrody (Krajowe Targi Książki w Krakowie, 3–6 XI)

11. PROMOCJE KSIĄŻEK I SPOTKANIA LITERACKIE

- I. Cykl spotkań w Klubie Dobrej Książki, zakończony uhonorowaniem najlepszej – zdaniem czytelników – polskiej książki 2010 roku Śląskim Wawrzynem Literackim. Kontynuacja edycji XII – prowadzenie prof. dr. hab. Danuta Opacka-Walasek, fragmenty książek czytała red. Maria Kempieńska:
 - Andrzej Sosnowski: *Poems*. Wrocław : Biuro Literackie, 2010 (27 I – laudacja: prof. Piotr Śliwiński, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; uczestniczyło 35 osób)
 - Zbigniew Herbert: *Bajki*. Kraków : Wydawnictwo a5, 2009 (24 II – laudacja: Wojciech Bonowicz, poeta, publicysta; uczestniczyło 45 osób)
 - Agata Tuszyńska: *Oskarżona Wera Gran*. Kraków : Wydawnictwo Literackie, 2010 (31 III – laudacja: prof. UJ dr. hab. Józef Wróbel, znawca współczesnej prozy i problematyki polsko-żydowskiej; uczestniczyło 50 osób)
 - Marian Pankowski: *Tratwa nas czeka*. Kraków : Korporacja Ha!art, 2010 (28 IV – laudacja: dr. Adam Poprawa, Uniwersytet Wrocławski; uczestniczyło ok. 40 osób)

– Wojciech Bonowicz: Kapelusznik na wodzie. Gawędy o księdzu Tischnerze. Kraków : Wydawnictwo Znak, 2010 (26 V – laudacja: prof. UŚ dr hab. Elżbieta Dutka; uczestniczyło ok. 20 osób, gościem specjalnym był Wojciech Bonowicz)

– Aleksander Nawarecki: Lajerman. Gdańsk : Wydaw. Słowo/Obraz Terytoria, 2010 (16 VI – laudacja: dr hab. Ryszard Koziółek, Uniwersytet Śląski; uczestniczyło 35 osób)

– Uroczystość wręczenia nagrody ŚLĄSKI WAWRZYN LITERACKI 2010; najwięcej głosów oddano na książkę Aleksandra Nawareckiego „Lajerman”. Rozmowę z laureatem prowadzili: prof. Danuta Opacka-Walasek, dr hab. Ryszard Koziółek, prof. Jan Malicki. Spotkanie uświetnił występ kataryniarza Tomka z Bielska-Białej oraz prezentacja multimedialna; uczestniczyło ok. 160 osób (29 IX)

XIII edycja nagrody Śląski Wawrzyn Literacki

– Adam Zagajewski: Lekka przesada. Kraków : Wydaw. a5, 2011 (27 X – laudacja: prof. dr hab. Anna Czabanowska-Wróbel, badaczka literatury młodopolskiej i poezji współczesnej, Uniwersytet Jagielloński; uczestniczyło 35 osób)

– Janusz Szuber: Powiedzieć cokolwiek. Kraków : Wydaw. Literackie, 2011 (24 XI – laudacja: dr Ewa Ogłóza, Uniwersytet Śląski, dydaktyk literatury i języka polskiego; prowadzenie prof. Jan Malicki; uczestniczyło 30 osób)

– Andrzej Franaszek: Miłosz. Biografia. Kraków : Wydaw. Znak, 2011 (15 XII – laudacja: prof. Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie dr hab. Paweł Próchnik, krytyk literacki i historyk literatury; uczestniczyło ok. 45 osób)

II. Salon Literacki Michała Jagiełły – autorski cykl spotkań z literatami

Spotkania odbywały się w trzecią środę miesiąca. Gośćmi Salonu byli:

– Janina Katz – poetka, powieściopisarka, tłumaczka literatury polskiej na język duński, na stałe mieszkająca w Danii; w spotkaniu uczestniczyła także Bogusława Sochańska – tłumaczka twórczości Janiny Katz, dyrektor Duńskiego Instytutu Kultury w Warszawie; uczestniczyło ok. 60 osób (19 I);

- Antoni Kroh – historyk literatury, literat, etnograf, tłumacz prozy słowackiej i czeskiej; uczestniczyło ok. 40 osób (16 II);
- Ernest Bryll – poeta, prozaik, dramaturg, tłumacz; uczestniczyło ok. 100 osób (16 III)
- Janusz Drzewucki – poeta, krytyk literacki, dziennikarz, red. nac. Spółdzielni Wydawniczej „Czytelnik”; uczestniczyło ok. 40 osób (20 IV)
- Leszek Szaruga – poeta, prozaik, eseista, tłumacz, historyk i krytyk literatury, wykładowca Uniwersytetu Warszawskiego; uczestniczyło ok. 30 osób (18 V)
- Bogusława Latawiec – poetka, prozaiczka, eseistka, krytyk literacki; uczestniczyło ok. 35 osób, w spotkaniu wzięła udział także prof. Edward Balcerzan (15 VI)
- Jacek Moskwa – dziennikarz radiowy, telewizyjny i prasowy, watykanista; uczestniczyło 45 osób (19 X)
- Michał Jagiełło [w zastępstwie Włodzimierza Kalickiego, nieobecnego z powodu choroby]; spotkanie prowadził prof. Jan Malicki; uczestniczyło 15 osób (16 XI)
- Sergiusz Sterna-Wachowiak – poeta, prozaik, eseista, tłumacz, krytyk literacki, edytor; uczestniczyło ok. 30 osób (14 XII)

III. Inne spotkania

1. „Dni Kontaktowe” w ramach obchodów XX-lecia Stowarzyszenia Pisarzy Polskich, Oddział Katowice (Ciepłarnia, Jolanta Trela-Ptaszyńska, Beata Rokosz, 12 I)
2. Promocja nowego wydania książki Józefa Grzegorzka „Pierwsze powstanie śląskie 1919 roku w zarysie” w opracowaniu prof. Edwarda Długajczyka (Katowice, Stow. Powstania Śląskie 90, 2010); książkę przedstawił prof. E. Długajczyk. Spotkanie prowadził Krystian Szulc, prezes Stowarzyszenia Powstania Śląskie 90; uczestniczyło ok. 30 osób (20 I)
3. Spotkanie autorskie Michała Jagiełły; promocja książki „Narody i narodowości. Przewodnik po lekturach”. T. 1. Warszawa : Wydaw. Uniwersytetu Warszawskiego, 2010; uczestniczyło ok. 40 osób (26 I)
4. Promocja książki Seweryna A. Wisłockiego „Mistrz Teofil Ociepka. Między władzą a prawdą– Master Teofil Ociepka. Between the

- Authorities and the Truth”. Katowice : Wydaw. Naukowe Śląsk, 2010; spotkanie prowadził dr Marian Grzegorz Gerlich; współorganizator: Śląskie Towarzystwo Miłośników Książki i Grafiki; uczestniczyło ok. 40 osób (11 II)
5. Spotkanie autorskie z prof. Stanisławem S. Nicieją i promocja książki „Lwów – ogród snu i pamięci. Dzieje Cmentarza Łyczakowskiego oraz ludzi tam spoczywających w latach 1786–2010”. Opole : Wydawnictwo MS, 2011; uczestniczyło ok. 120 osób (7 III)
 6. Spotkanie z Bellą Szwarzman-Czarnotą, polską publicystką, tłumaczką i filozofką żydowskiego pochodzenia, redaktorem i felietonistką pisma „Midrasz”; prowadzenie Elżbieta Fajerman; spotkanie w ramach Kwietnia Kultury Żydowskiej; uczestniczyło ok. 50 osób (13 IV)
 7. Spotkanie z Agatą Tuszyńską – prozaikiem, poetką, reportażystką, historykiem literatury i teatru; promocja książki „Oskarżona Wera Gran”; prowadzenie dr Dorota Fox; spotkanie w ramach Kwietnia Kultury Żydowskiej; uczestniczyło ok. 80 osób (26 IV)
 8. Spotkanie autorskie z Wiesławem Adamczykiem i promocja książki „Kiedy Bóg odwrócił wzrok”. Poznań : Dom Wydawniczy Rebis, 2010 [przedm. Norman Davies]; prowadzenie Maciej Szczawiński; uczestniczyło 40 osób (16 V)
 9. Promocja książki Pawła Bożyka „Hanka, miłość, polityka”. Poznań: Zysk i S-ka, 2011; współorganizator : Wydawnictwo Zysk i S-ka; uczestniczyło ok. 30 osób (13 VI)
 10. Spotkanie autorskie z dziennikarzem i korespondentem „Süddeutsche Zeitung”, autorem książki „Schwarze Adler, Weise Adler”, zorganizowane przez Niemiecką Wspólnotę „Pojednanie i Przyszłość” w Katowicach. Prowadzenie: Dietmar Brehmer (Niemiecka Wspólnota „Pojednanie i Przyszłość”; gośćmi spotkania byli także: Alfred Goerlitz – syn pierwszego Górnoślązaka, który wystąpił w piłkarskiej reprezentacji Polski, Włodzimierz Kac – przewodniczący Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Katowicach, Marian Lubina – historyk sportu, Tadeusz Burzyński – menedżer sportu, dr Tadeusz Sierny – prezes Zarządu Wydawnictwa Naukowego Śląsk oraz dziennikarze sportowi; uczestniczyło 25 osób (22 VII)

11. Wieczór autorski Magdaleny Kulus, promocja książki „Blondyn i Blondynka, czyli ręka w łapę przez życie”. Warszawa ; Grójec : Wydaw. SOL, seria Monika Szwaja Poleca!; prowadzenie: prof. Krystyna Heska-Kwaśniewicz, red. Łukasz Tura (Radio Em); uczestniczyło ok. 70 osób (12 IX)
12. Promocja książki prof. Krzysztofa Składowskiego „Wspólnie pokonajmy raka. Onkolog o nadziei”. Kraków. Wydawnictwo Znak, 2011; w spotkaniu – obok autora – uczestniczyli: Maria Makuch, Joanna Gromek-Illeg, Jerzy Illeg; prowadzenie: Marianna Durczok (TV Katowice); uczestniczyło ok. 100 osób (18 X)
13. Promocja książki „Co to, to nie. Myślnik Haliny Bortnowskiej”. Warszawa : Agora, 2011. W programie dyskusja nt. polsko-niemiecko-żydowskich wpływów na kulturę Górnego Śląska z udziałem autorki (filozofa, teologa, publicystki), Włodzimierza Kaca (przewodniczącego Gminy Wyznaniowej Żydowskiej), Dietmara Brehmera (przewodniczącego Niemieckiej Wspólnoty „Pojednanie i Przyszłość”), dr. Tadeusza Siernego (prezesa Wydawnictwa Naukowego Śląsk); prowadzenie: Magdalena Czyż (Wirydarz – grupa działania przeciwko antysemityzmowi i ksenofobii); uczestniczyło ok. 90 osób (15 XI)
14. Czesław Miłosz – człowiek, poeta, myśliciel. Spotkanie z udziałem Andrzeja Franaszka, literaturoznawcy, redaktora „Tygodnika Powszechnego”, autora książki „Miłosz. Biografia” (Kraków : Wydawnictwo Znak, 2011); prowadzenie prof. Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie dr hab. Paweł Próchnik; spotkanie odbyło się w ramach projektu Czesław Miłosz for People!; uczestniczyło ok. 50 osób (22 XI)
15. Promocja książki Teresy Semik „Zabiorę twoje łyzy. Sądowa historia pacyfikacji Kopalni Wujek”. Katowice : Wydaw. Naukowe Śląsk, 2011; prowadzenie: Jerzy Wartak, Czesław Kłosek; uczestniczyło ok. 70 osób (19 XII)

IV. VII Kiermasz Wydawców Katolickich (27–28 V) Biblioteka zorganizowała własne stoisko

V. Targi Książki w Katowicach (20–23 X)

Biblioteka pełniła rolę partnera merytorycznego; zorganizowała własne stoisko wystawiennicze – sprzedaż wydawnictw własnych i gadżetów bibliotecznych (Elwira Zborowska, Jan Baron). Dyrektor

prof. Jan Malicki wraz z organizatorami uroczyste otwierał targi. Dla zwiedzających przygotowano ponadto:

– Wystawę konkursową VII Międzynarodowego Przeglądu Ekslibrisu Drzeworytniczego i Linorytniczego im. Pawła Stellera, Katowice 2010;

– Ekspozycję prezentującą działalność pracowni konserwacji Biblioteki Śląskiej;

– „Biblioteka cyfrowa – jak to się robi?” – prezentację działalności Społecznej Pracowni Digitalizacji Śląskiej Biblioteki Cyfrowej oraz pokaz digitalizacji zbiorów (Ernest Strokosz, Dawid Śpiechowicz, wolontariusze);

– Panel dyskusyjny poświęcony działalności Dyskusyjnych Klubów Książki w woj. śląskim; prowadzenie Aneta Satława, uczestniczyli: Urszula Patschek, Angelika Stucka (DKK „Trzynastka”, MBP Bytom), Beata Jaszek (DKK „Co i jak”, MBP Bytom), Lidia Maślona (DKLK dla dzieci im. Wolumina Czytalskiego, Bielsko-Biała), Barbara Kasperek, Katarzyna Młynarczyk, Ewelina Babczyńska (klub w Filii nr 30 MBP Katowice), Wiesława Sip-Budych (klub w Filii nr 7 MBP Katowice), Danuta Dąbrowska-Obrodzka, Krystyna Kościelny (DKK-DIALOG, MBP Ruda Śląska), Patrycja Skorek (DKK MBP Siemianowice Śląskie) (20 X)

– Warsztaty plastyczne dla dzieci w ramach projektu „Czesław Miłosz for People!”; prowadzenie Ewa Kokot (21 X)

– Warsztaty tworzenia ekslibrisu – we współpracy z Akademią Sztuk Pięknych w Katowicach (22 X)

– Prezentację nt. edukacji medialnej w ramach panelu Bibliosfery; prowadzenie Remigiusz Lis (20 X)

W targach uczestniczyli także: Sylwia Błaszczyk, Magdalena Skóra, Pelagia Dunaj, Krystyna Wasilewska.

VI. XV Targi Książki w Krakowie (3–6 XI)

Biblioteka Śląska uczestniczyła w targach jako wystawca; prezentowała wydawnictwa własne i gadzety biblioteczne (Elwira Zborowska, dr Barbara Maresz, Jan Baron). Ponadto była – wspólnie z Muzeum Śląskim w Katowicach – współorganizatorem po raz pierwszy organizowanego Salonu Małe Ojczyzny – Śląsk. Program przygotowany przez Bibliotekę obejmował:

– Spotkanie z redakcją czasopisma o książce dla dziecka „Guliwer”, w którym uczestniczyli: redaktor naczelny prof. Jan Ma-

licki, przewodnicząca Rady Programowej prof. Joanna Papuzińska, członkini Rady Programowej prof. Alicja Baluch, sekretarz redakcji Aneta Satława;

– Wszechnica Trudnych Pytań. Dyskusja nt. „Górny Śląsk a idea Europy Środkowej” z udziałem: prof. Jana Malickiego, prof. Ryszarda Kaczmarka, prof. Jacka Wodza i redaktora Michała Smolorza;

– Młoda krytyka literacka na Śląsku – spotkanie z udziałem dr Marty Cuber, prof. Krzysztofa Uniłowskiego; prowadzenie Krzysztof Kłosiński;

– Śląscy laureaci nagród literackich. O znaczeniu Śląska w swej twórczości mówili: prof. Krystyna Kłosińska, prof. Aleksander Nawarecki, red. Tadeusz Kijonka; prowadzenie prof. Marian Kisiel;

– Spotkanie autorskie Marty Fox i promocja tomiku „Rozmowy z Miró”; prowadzenie Krzysztof Kłosiński;

– Spotkanie z Grzegorzem Płonką – autorem książki „Mała (wielka) ojczyzna” (Katowice, 2010) oraz jej wydawcą Sonią Dragą;

– Instytut Mikołowski – prezentacja autorska i wydawnicza. Spotkanie z twórcami książek, których wydawcą jest Instytut: Krzysztofem Lisowskim, Jerzym Suchankiem, Edwardem Balcerzanem, Pawłem Sarną, Franciszkiem Nastulczykiem; moderatorzy: Maciej Melecki i Krzysztof Siwczyk;

– Zaranie Śląskie. Seria druga. Spotkanie z udziałem prof. Jana Malickiego, Tadeusza Siernego (prezesem Wydawnictwa Naukowego Śląsk) i dr Marty Kasprowskiej-Jarczyk (Biblioteka Śląska).

– ekspozycja „Śląski Wawrzyn Literacki” – 1999–2011 (przygotowanie Monika Wiczorek).

VII. XX Targi Książki Historycznej w Warszawie

Biblioteka zaprezentowała własną ofertę wydawniczą wraz z innymi 29 bibliotekami naukowymi i publicznymi na wspólnym stoisku (34) pn. I Salon Bibliotek, którego ekspozycję przygotowało Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich (24–27 XI)

12. KONCERTY, RECITALE

We współpracy z Instytucją Promocji i Upowszechniania Muzyki „Silesia” zorganizowano 12 koncertów, które cieszyły się wielkim zainteresowaniem, a sala audytoryjna często nie mogła pomieścić wszystkich chętnych:

1. Emmerich Kalman: Księżniczka czardasza. W programie: fragmenty operetki. Wykonawcy: Anna Noworzyn, Ewelina Szybilska, Łukasz Gaj, Piotr Koprowski, Joanna Steczek (fortepian, kierownictwo artystyczne), Lilianna Moll (słowo) (31 I, ok. 120 osób)
2. Johann Strauss: Zemsta nietoperza. W programie: fragmenty operetki. Wykonawcy: Justyna Dyla, Swietłana Kaliniczenko, Tomasz Urbaniak, Piotr Rachocki, Larisa Czaban (fortepian, kierownictwo artystyczne), Regina Gowarzewska (słowo) (9 II, ok. 200 osób)
3. Dla Chopina. W programie: utwory Fryderyka Chopina. Wykonawcy: Andrzej Jasiński (fortepian), Oliwia Grabowska (fortepian), Lilianna Moll (słowo) (1 III, ok. 120 osób)
4. Recital fortepianowy Anny Góreckiej. Koncert w ramach cyklu „Panorama pianistyki polskiej”. W programie: W.A. Mozart (Sonata b-dur KV 281), F. Chopin (Sonata b-moll op. 35), H.M. Górecki (4 preludia op. 1), S. Prokofiew (III Sonata op. 28) (12 IV, ok. 60 osób)
5. Szkice do opery „Wesele Figara” z cyklu „Wiosna z Mozartem”. Wykonawcy: Maria Zientek, Iwona Socha, Katarzyna Bobin, Stanisław Kufluk, Bartosz Urbanowicz, Justyna Steczek (fortepian, kierownictwo artystyczne), Małgorzata Jeruzal (słowo) (30 V, ok. 100 osób)
6. Recital Mateusza Borowiaka – laureata I nagrody i zdobywcy złotego medalu na Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym im. Marii Canals w Barcelonie w 2011 r., z cyklu „Laureaci Międzynarodowych Konkursów Pianistycznych”; w programie: J.S. Bach, W.A. Mozart, F. Chopin, S. Barber, Lilianna Moll (słowo) (14 VI, ok. 100 osób)
7. VII Ogólnopolski Festiwal Promocyjny „Sierpień Talentów”. W programie: J.S. Bach, Alfred Schnittke, M. Ravel, Marek Paśieczny, Atanas Ourkouzonov, Arvo Pärt, A. Lanman. Wykonawcy – uczestnicy XIV Międzynarodowego Konkursu Skrzyp-

- cowego im. Henryka Wieniawskiego: Małgorzata Wasiucionek (skrzypce), Hanna Holeksa (fortepian), Haniszewska-Kandulski Duo – Sandra Haniszewska (skrzypce), Tomasz Kandulski (gitarra), Lilianna Moll (słowo) (23 VIII, ok. 60 osób)
8. VII Ogólnopolski Festiwal Promocyjny „Sierpień Talentów”. W programie: Nathan Milstein, Sergiusz Prokofiew, Karol Szymanowski, Henryk Wieniawski. Wykonawcy – uczestnicy XIV Międzynarodowego Konkursu Skrzypcowego im. Henryka Wieniawskiego: Joanna Kreft (skrzypce), Celina Kotz (skrzypce), Marcin Sikorski (fortepian), Leon Markiewicz (słowo) (30 VIII, ok. 60 osób)
 9. Talenty Katowic – na urodziny miasta. Koncert w wykonaniu laureatów programu Promocja Młodych Twórców Kultury; w programie: F. Chopin, F. Liszt, F. Schubert. Wykonawcy: Szczepan Kończal (fortepian), Adam Krzeszowiec (wiolonczela), Leon Markiewicz (słowo) (27 IX, ok. 110 osób)
 10. XXI Międzynarodowy Festiwal Młodych Laureatów Konkursów Muzycznych. Iuventus canti – Laureaci Międzynarodowego Konkursu Wokalnego im. I. Godina we Vrablach; wykonawcy: Gabriela Balgová (mezzosopran, Słowacja), Paweł Konik (bas-baryton), Oskar Jasiński (tenor), Grzegorz Biegas (fortepian), Józef Kański (słowo); w programie: arie operowe – Wolfgang Amadeus Mozart, Piotr Czajkowski, Gaetano Donizetti, Giuseppe Verdi, pieśni – Karol Szymanowski, Karol Kurpiński, Jan Maklakiewicz, Luigi Denza, Robert Stolz, Henryk Czyż (13 X, ok. 80 osób)
 11. XXI Międzynarodowy Festiwal Młodych Laureatów Konkursów Muzycznych. – Talenty z Ostrawy. Wykonawcy: Zespół akordeonistów Konserwatorium Muzycznego im. L. Janáčka w składzie: Veronika Hrdová (gitarra), Anežka Gebauerová (akordeon), Ráchel Polohová (klarnet), Agata Szczyrba (słowo); w programie: Astor Piazzolla, Roland Dyens, Edward Douša, Richard Galliano, Bohuslav Martinů, Peter Eben, Vít Vlasov (20 X, ok. 120 osób)
 12. Wirtuozeria i ekspresja. Wykonawcy: Maciej Pabich (fortepian), Aleksandra Konieczna (słowo); w programie: Isaac Albéniz (Suita Iberia: Zeszyt I – Evocación, El Puerto, El Corpus Christi en Sevilla, Zeszyt II – Rondeña, Almeria, Triana), Ferenc Liszt (Sonetto

104 del Petrarca, II Rapsodia węgierska), Verdi-Liszt (Rigoletto –parafraza koncertowa) (6 XII, ok. 60 osób)

Kwiecień Kultury Żydowskiej

1. Żydowska muzyka miejska. Recital wybitnego gitarzysty Raphaela Rogozińskiego; w programie: kompozycje pisane dla teatru żydowskiego, szczególnie dla teatrzyków kukiełkowych, będących niegdyś w kulturze żydowskiej zwiastunem nowoczesności (11 IV, ok. 120 osób)
2. Występ grupy tańca żydowskiego „Klezmer” z Cieszyna (18 IV, ok. 120 osób)

Inne:

1. Koncert finałowy V Wojewódzkiego Festiwalu Muzycznego „Młody Amadeusz”, zorganizowanego przez Stowarzyszenie Ognisk Edukacyjno-Artystycznych „Amadeusz” w Mysłowicach. Pod patronatem Marszałka Województwa Śląskiego, Prezydenta Miasta Mysłowice, Dyrektora Biblioteki Śląskiej (16 IV, ok. 150 osób)
2. XI edycja koncertu zorganizowanego z okazji Dnia Dziecka „Dzieci – Dzieciom”; wykonawcy: uczniowie ognisk muzycznych Stowarzyszenia Ognisk Edukacyjno-Artystycznych „Amadeusz”; w programie utwory muzyki klasycznej oraz przeboje muzyki rozrywkowej (27 V, ok. 150 osób)
3. Spektakl teatralny „Życie na przemiał”; organizator: Centrum Ekspresji Dziecięcej przy Bibliotece Śląskiej (3 VI)

13. INNE IMPREZY I SPOTKANIA W BIBLIOTECE

W ciągu roku Biblioteka Śląska była miejscem wielu ważnych spotkań, w tym organizacji regionalnych, samorządowych, stowarzyszeń itp.; odbyły się m.in.:

1. Spotkania Śląskiego Towarzystwa Miłośników Książki i Grafiki (noworoczne – 13 I, 13 IV, 30 VI, 13 X; uczestniczyli m.in.: Magdalena Skóra, prof. Jan Malicki, Krystian Szczęśny, Anita Tomanek)
2. Spotkanie opłatkowe Duszpasterstwa Bibliotekarzy Archidiecezji Katowickiej (5 I)
3. Spotkanie Stowarzyszenia im. Wilhelma Szewczyka w 95. rocznicę urodzin pisarza (5 I)

4. Spotkanie pokongresowe członków Rady Programowej Kongresu Kultury Województwa Śląskiego (10 I, 24 I – z udziałem prof. Jana Malickiego)
5. Spotkanie przedstawicieli Zarządu Województwa Śląskiego i Wydziału Kultury z dyrektorami wojewódzkich samorządowych instytucji kultury (13 I)
6. Posiedzenie Rady Programowej Biblioteki Śląskiej (28 I, członkowie Rady, prof. Jan Malicki, Magdalena Skóra)
7. Posiedzenie Zarządu Okręgu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (4 II, 5 XII)
8. Posiedzenie Jury konkursu Śląska Fotografia Prasowa (18 II, 4 III, prof. Jan Malicki)
9. Kominek harcerski „100+1” z okazji Dnia Myśli Braterskiej Światowego Ruchu Skautowego; organizator: Komenda Chorągwi Śląskiej ZHP, współorganizator Biblioteka Śląska; w programie m.in. program artystyczny w wykonaniu harcerzy I Szczepu Harcerskiego im. Obrońców Katowic (22 II, uczestniczyło ok. 120 osób)
10. Prezentacja Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego oraz grup roboczych: Energetyka, Gospodarka, Turystyka, Transport. Organizator: Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego; projekt „Strategie systemowej współpracy instytucji publicznych Kraju Morawsko-Śląskiego, Województwa Śląskiego i Opolskiego – w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007–2013” (23 II)
11. Zebranie dyrektorów instytucji uczestniczących w Międzyzakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych, którym zarządza Biblioteka (28 II)
12. Konferencja prasowa inaugurująca IV Metropolitalne Święto Rodziny; współorganizator: Urząd Miasta Zabrze; uczestniczyli m.in.: abp Damian Zimoń, prof. Jan Malicki, Krzysztof Lewandowski (zastępca prezydenta Zabrze), Krystyna Siejna (wiceprezydent Katowic), Dawid Kostemski (prezydent Świętochłowic), Jacek Filus (redaktor naczelny Polskiego Radia w Katowicach), Andrzej Stania (prezes Związku Górnośląskiego) (3 III)

13. Spotkanie wolontariuszy Społecznej Pracowni Digitalizacji z Jarosławem Lipszycem (prezesem Fundacji Nowoczesna Polska); wręczono dyplomy wolontariuszom za uczestnictwo w projekcie Wolne Lektury (skany wykonywało 12 osób) (15 III, m.in.: prof. Jan Malicki, dr Barbara Maresz, dr Agnieszka Magiera, Remigiusz Lis, Dawid Śpiechowicz)
14. Konferencja prasowa poświęcona Kongresowi Języka Polskiego z udziałem m.in.: prof. Andrzeja Markowskiego, prof. Jana Malickiego, Piotra Uszoka – prezydenta Katowic, dyrektora Wydziału Kultury Urzędu Marszałkowskiego Przemysława Smyczka, Magdaleny Bochenek (Fundacja im. Krystyny Bochenek); prowadzenie: Ewa Niewiadomska (Polskie Radio Katowice) (13 IV)
15. Finał XIII Ogólnopolskiego Konkursu Krasomówczego im. Wojciecha Korfanteo; organizator: Związek Górnośląski; w programie: przesłuchania konkursowe, zwiedzanie Biblioteki, złożenie kwiatów na grobie Wojciecha Korfanteo oraz uroczystość wręczenia nagród (18 IV, uczestniczyło ok. 150 osób)
16. Inauguracja obchodów XX-lecia działalności Regionalnej Fundacji Pomocy Niewidomym oraz powołania Komitetu Honorowego Budowy Regionalnego Ośrodka Pomocy Niewidomym i Niedowidzącym pod patronatem arcybiskupa Damiana Zimonia i Marszałka Województwa Śląskiego Adama Matusiewicza; w programie uroczystości recital fortepianowy Kai Kosowskiej (18 IV, uczestniczyło ok. 120 osób)
17. Spotkanie świąteczne Towarzystwa Miłośników Lwowa i Kresów Wschodnich (28 IV, siedziba przy ul. Ligonia)
18. Gala regionalna konkursu Studencki Nobel 2011; organizator: NZS (9 V)
19. Benefis prof. Stanisława Juszczyka; współorganizator: Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Śląskiego (24 V, uczestniczyło ok. 80 osób)
20. Spotkanie z przedstawicielami Towarzystwa Dante Alighieri – omówienie możliwości współpracy (30 V, Magdalena Skóra)
21. Spotkanie z filozofem prof. Józefem Bańką; współorganizatorzy: Instytut Filozofii Uniwersytetu Śląskiego, Polskie Towarzystwo Filozoficzne (21 VI, uczestniczyło ok. 70 osób)

22. Konferencja podsumowująca „Industriadę 2011 – Święto Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego”; organizator: Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego (27 VI)
23. Śniadanie z Radiem ESKA. Dziennikarze Radia spotkali się na drugim śniadaniu z dyrekcją i pracownikami Biblioteki, nagrana audycja była emitowana 27 IX (26 IX, prof. Jan Malicki, Magdalena Skóra, dr Teresa Roszkowska, dr Agnieszka Magiera, Aneta Satława)
24. Uroczystość wręczenia Nagrody im. Karola Miarki. W programie: prof. Jan Malicki: „Fenomen Nagrody Miarkowskiej”; wystąpienie reprezentanta Marszałka Województwa Opolskiego – Barbary Kamińskiej (członek Zarządu) oraz Wicemarszałka Województwa Śląskiego Aleksandry Gajewskiej-Przydrygi; laudacje i wręczenie nagród Laureatom: **prof. dr hab. Stanisław Gajda** (laudację wygłosiła prof. dr hab. Irena Jokiel), **prof. dr hab. Robert Radziński** (prof. dr hab. Michał Lis), **Zofia Rozanow** (Anna Operacz, ROK w Częstochowie), **prof. dr hab. Idzi Panic** (Leszek Miłoszewski, ROK w Bielsku-Białej), **Michał Lubina** (Magdalena Skóra, Biblioteka Śląska); koncert Żeńskiej Orkiestry Salonowej KHW SA KWK Murcki-Staszic pod dyrekcją Grzegorza Mierzwińskiego (27 X, uczestniczyło 120 osób)
25. Obrady Jury wojewódzkiego etapu konkursu ogłoszonego w IX ogólnopolskim programie edukacyjnym „Moja szkoła w Unii Europejskiej – edycja Powrót do szkoły”, realizowanego przez MSZ z Przedstawicielstwem Komisji Europejskiej w Polsce i Biurem Informacyjnym Parlamentu Europejskiego. W skład Komisji Oceniającej weszli przedstawiciele: Kuratorium Oświaty, Urzędu Marszałkowskiego oraz Regionalnego Centrum Informacji Europejskiej (23 XI, uczestniczyła Ewa Błaszczyk)
26. V Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej. W programie: wręczenie emblematów ŚBC nowym (7) uczestnikom oraz emblematów i dyplomów wolontariuszom (seniorom) Społecznej Pracowni Digitalizacji; przedstawienie przez Zespół Koordynacyjny sprawozdania z działalności za okres 19 VI 2010 – 5 XII 2011, sprawozdanie Społecznej Pracowni Digitalizacji; prezentacje uczestników ŚBC: Remigiusz Lis, dr Barbara Maresz (Biblioteka Śląska): Śląska Internetowa Biblioteka Zbiorów Zabytkowych, Justyna Długosz (Muzeum Śląskie): Kolekcja zbiorów

- dawnych Biblioteki Muzeum Śląskiego w ŚBC; zwiedzanie zmodernizowanej pracowni digitalizacji Biblioteki Śląskiej (5 XII, uczestniczyło ok. 40 osób)
27. Spotkanie emerytowanych pracowników Biblioteki Śląskiej z dyrekcją i pracownikami (16 XII)
 28. Uroczystość wręczenia Nagrody im. Juliusza Ligonia; współorganizator: Katolickie Stowarzyszenie Civitas Christiana. Laureatami 39. edycji Nagrody zostali: **ks. bp Paweł Anweiler**, **Bernard Krawczyk**, **Alojzy Lysko** (laudacje wygłosił prof. Jan Malicki), **prof. dr hab. nauk med. Edward Wylęgała** (laudację wygłosił prof. Józef Śliwiok); w części artystycznej wystąpiła Kapela Górska Jacka Zawady z Koniakowa (17 XII, uczestniczyło ok. 130 osób)
 29. Spotkanie świąteczno-noworoczne, zorganizowane przez Oddział Zagłębia Węglowego Stowarzyszenia Elektryków Polskich (19 XII)
 30. Spotkanie z okazji 4. rocznicy powołania Społecznej Pracowni Digitalizacji (22 XII, uczestniczyło 10 osób)
 31. Świąteczno-noworoczne spotkanie pracowników Biblioteki Śląskiej z udziałem Gości: ks. arcybiskupa Damiana Zimonia, przewodniczącego Rady Programowej Biblioteki Śląskiej prof. dr. hab. Józefa Śliwioka; w programie koncert Kwartetu Del' arte (28 XII, uczestniczyło ok. 130 osób)

14. KOMPUTERYZACJA PROCESÓW BIBLIOTECZNYCH

W celu zachowania wymaganej jakości usług opracowano i wdrożono nową procedurę obsługi użytkowników, ujednolicającą sposób ich obsługi. Procedura jest częścią wdrażanego systemu zarządzania jakością.

1. Utrzymanie prawidłowej pracy usług na następujących serwerach:
 - baza danych PROGRESS, oprogramowanie PROLIB,
 - baza danych PROGRESS dla PROLIB M21, oprogramowanie PROLIB M21,
 - poczta elektroniczna, komunikator Jabber, IRC i NTP, DNS1., DNS2., NAS-1,

- zapora sieciowa (router1), zapora sieciowa dla sieci czytelnie (router2),
- zapora sieciowa dla sieci w budynku ul. Ligonia 7,
- serwis WWW Biblioteki Śląskiej, serwis WWW4 Biblioteki Śląskiej, serwis WWW5 Biblioteki Śląskiej,
- katalog WWW OPAC,
- Śląska Biblioteka Cyfrowa,
- forum Śląskiej Biblioteki Cyfrowej oraz Blog Biblioteka 2.0,
- katalog Śląski Fidkar,
- baza aktów prawnych (LEX),
- bazy księgowo i płatnicze (PROBIT),
- system Terminal Server Windows Server 2008r2 dla aplikacji PROLIB M21,
- rejestracja czasu pracy QNT RCP.

2. Administracja serwerów i usług objęła:

- zatrzymywanie i uruchamianie pracy serwerów,
- tworzenie kopii zapasowych konfiguracji systemów operacyjnych,
- archiwizację baz danych PROLIB M21, PROLIB, PROMAX, POMOST, PROBIT, QNT RCP, Kalendarium, strona internetowa Biblioteki Śląskiej, galeria zdjęć Biblioteki Śląskiej, Śląska Biblioteka Cyfrowa, forum ŚBC, SIBZZ, repozytorium,
- udostępnianie zasobów systemów komputerowych,
- kontrolę praw dostępu do systemu PROLIB,
- codzienny przegląd dzienników systemowych rejestrujących połączenia i pracę systemu,
- monitorowanie wydajności serwerów oraz sieci komputerowej,
- wymianę sprzętową infrastruktury sieciowo-serwerowej,
- wdrożenie systemu *e-library* przechowującego dokumenty elektroniczne (czasopisma, publikacje w wersji elektronicznej) Biblioteki Śląskiej, otrzymywane w ramach egzemplarza obowiązkowego.

3. Administracja stanowisk komputerowych i terminali objęła:

- reinstalację komputerów – 169,
- wprowadzanie zmian na stronie WWW – 598,
- bieżące usuwanie awarii terminali – 234,
- bieżące usuwanie awarii drukarek terminalowych – 269,
- instruktaż korzystania z pakietu Office – 267,
- instruktaż korzystania z poczty i kalendarium – 149,
- instruktaż korzystania ze sprzętu i drukarek – 449,
- rozwiązywanie problemów programowo-sprzętowych – 826,
- interwencje związane z problemem logowania do bazy systemów: PROLIB, PROMAX – 112,
- usuwanie błędnych adresów e-mail czytelników, od których otrzymano zwrot o niedostarczeniu wiadomości z systemu PROLIB – 572,
- konserwacja skanerów SIBZZ – 140,
- inne interwencje – 447,
- wymiana tonerów i taśm w drukarkach,
- instruktaż korzystania z katalogu,
- instruktaż prawidłowego wpisywania adresów e-mail,
- instalacja baz CD-ROM,
- aktualizacja baz i oprogramowania informacji prawnej,
- prowadzenie inwentaryzacji sprzętu w programie EWI,
- instruktaż pracowników dot. zmiany hasła w bazie PROLIB,
- wprowadzenie zmian dot. poprawnego działania kalendarium,
- naprawa drukarek igłowych i laserowych,
- instalowanie nowego oprogramowania i aktualizacja programów,
- aktualizacja systemów operacyjnych na stanowiskach komputerowych.

4. Reinstalacja systemu PROLIB M21 do wersji 2011.1.01

- zakup i wdrożenie serwera opartego na oprogramowaniu Windows Server 2008r2,
- kontrola zgłaszanych uwag oraz monitorowanie ich w firmie Max Elektronik,

- współpraca z firmą Max Elektronik w okresie reinstalacji,
- monitorowanie pracy systemu po reinstalacji i wdrożeniu,
- bieżąca aktualizacja oprogramowania serwerowego,
- utrzymanie ciągłości wydruków kart biblioteczkowych.

5. Rekonfiguracja sieci objęta

- stworzenie nowych podsieci dla pracowników SIBZZ,
- ustalenie reguł dostępu pracowników SIBZZ do sieci pracowniczej,
- podłączenie nowo utworzonych działów w gmachu przy ul. Francuskiej do sieci pracowniczej,
- wzmocnienie sygnału sieciowego sieci bezprzewodowej *czytelnie* celem zwiększenia zasięgu nadawania.

6. Współpraca przy tworzeniu ŚIBZZ [Śląskiej Internetowej Biblioteki Zbiorów Zabytkowych]

- konsultowanie wymagań funkcjonalnych dla SIBZZ,
- utrzymanie portalu SIBZZ,
- wycena komponentów składających się na SIBZZ,
- prowadzenie dokumentacji dostępnych komponentów dla realizacji SIBZZ,
- współpraca z inżynierem kontraktu przy opracowaniu założeń technologicznych,
- analiza problemów kopii zapasowych w ramach projektu,
- analiza problemów energetycznych i wydajności energetycznej poszczególnych urządzeń w ramach projektu,
- ponowne oszacowanie wartości infrastruktury,
- instalacja nowych stacji roboczych wraz ze skanerami wielkoformatowymi.

7. Śląska Biblioteka Cyfrowa

- aktualizacja oprogramowania do wersji dLibra 5.1.4,
- analiza wydajności i problemów wydajnościowych ŚBC,
- zakup i instalacja serwera pełniącego funkcję indeksera ŚBC,

- poprawki interfejsu graficznego Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, po wykonanej reinstalacji, celem dostosowania do ujednoliconego wizerunku serwisu,
- zarządzanie użytkownikami ŚBC,
- modyfikacja i tworzenie exlibrisów dla poszczególnych członków,
- umieszczanie nowości i informacji w wiadomościach ŚBC,
- aktualizacja nazw kolekcji,
- zarządzanie publikacjami w ŚBC.

8. Bibliotekarz systemowy

- zmiana statusu dla książek przekazanych do oprawy – 872,
- zmiana statusu dla książek po oprawie na dostępną – 291,
- współpraca z Centralną Kartoteką Haseł Wzorcowych (poprawione hasła) – 471,
- scalenie haseł formalnych i przedmiotowych w Lokalnej Kartotece Haseł Wzorcowych – 1431,
- zmiana przeznaczenia i lokalizacji dla Działu Czyteln – 611,
- opracowanie norm pod względem bibliograficznym i inwentarzowym – 2772,
- przekazanie norm do Sekcji Magazynów – 3120,
- przekazywanie pozycji inwentarzowych z udostępniania do wypożyczenia (zgodnie z regulaminem udostępniania zbiorów Biblioteki, z uwzględnieniem historii dokumentu),
- wyjaśnianie sygnatur,
- nadanie odpowiednich uprawnień do pracy w systemie PROLIB nowym pracownikom,
- nadanie odpowiednich uprawnień do pracy w kalendarium,
- dodawanie pól w systemie PROLIB M21 do odpowiednich kreatorów, poprawianie wskaźników,
- dodrukowywanie nalepek dla książek wracających z oprawy,
- współpraca z Centralną Kartoteką Haseł Wzorcowych,
- przekazanie do Sekcji Magazynów Działu Udostępniania Zbiorów i Informacji Naukowej norm (N 4185 III – N 6950 III),

- scalanie haseł formalnych i przedmiotowych w Lokalnej Kartotece Haseł Wzorcowych,
- przekazanie do dyspozycji biblioteki 68 pozycji książek w celu wyjaśnienia braku pozycji w magazynie, przekazanie po wyjaśnieniu 47 pozycji do magazynu,
- nadawanie dostępności dla zbiorów opracowanych,
- drukowanie zestawień dokumentów o statusie „w wypożyczalni”, „zwrot realizowany” i przekazywanie list do Sekcji Magazynów w celu wyjaśnienia,
- poprawianie oraz scalenie haseł zgłoszonych przez pracowników poszczególnych działów opracowujących zbiory biblioteki.

15. PRACE ADMINISTRACYJNO-TECHNICZNE

Na bieżąco wykonywano wszystkie czynności związane z zarządzaniem trzema budynkami:

- prowadzenie książki obiektów budowlanych
- prowadzenie rejestru kosztów utrzymania budynków
- utrzymywanie porządku i czystości w trzech obiektach bibliotecznych
- nadzór i koordynacja prac służby ochrony; współpraca z firmą POND Security Polska Sp. z o.o.
- egzekwowanie postanowień umów z najemcami: Instytucją Kultury Ars Cameralis Silesiae Superioris, Śląskim Centrum Dziedzictwa Kulturowego, Wydawnictwem Naukowym Śląsk Sp. z o.o., Miejską Biblioteką Publiczną
- prowadzenie rozliczeń rozmów telefonicznych z najemcami
- nadzór nad pracą wymienników ciepła
- nadzór nad pracą central klimatyzacyjnych
- koordynacja i nadzór nad pracami porządkowymi w budynkach i ich otoczeniu
- prowadzenie rejestru zawieranych umów (w 2011 r. zawarto 105 umów)
- prace związane z obsługą komputerowego systemu kontroli obiegu kluczy „Key Watcher”: nadawanie uprawnień do pobierania kluczy (106), usuwanie uprawnień (46), wymiana kart dostępu (24),

wprowadzanie do systemu danych nowych pracowników (27), usuwanie danych pracowników z systemu (19), wymiana breloków do kluczy (15), usuwanie awarii systemu przez serwis (6); dokumentowanie dokonywanych operacji, sporządzanie raportów, rozwiązywanie na bieżąco problemów związanych z funkcjonowaniem systemu, szkolenie nowo zatrudnionych pracowników z zakresu obsługi systemu, dokonywanie korekt wynikających z nieprawidłowej eksploatacji kluczy

- obsługa transportu osób, sprzętu i materiałów przy wykorzystaniu samochodów: renault megane, daewoo nexia, vw transporter – realizowana na podstawie grafików; prowadzono bieżącą dokumentację eksploatacji samochodów

Pracownicy Działu Zaplecza Technicznego wykonywali prace związane z codzienną obsługą urządzeń i instalacji pracujących w obiektach Biblioteki; na bieżąco wykonywano drobne naprawy, regulacje urządzeń, które zgłaszali pracownicy. Zabezpieczano od strony technicznej wszystkie organizowane w Bibliotece imprezy, wykonywano montaż wystaw i stoisk na targach książki, w których Biblioteka uczestniczyła jako wystawca.

Dla utrzymania budynków w dobrym stanie technicznym wykonywano następujące prace:

Budynek przy Placu Rady Europy 1

1. Przegląd instalacji gaszenia gazem w magazynie wysokiego składowania
2. Wymiana rolek jezdnych w drzwiach automatycznych wejścia głównego
3. Przegląd gwarancyjny klimatyzatorów lokalnych
4. Przegląd pomp w systemie hydroforowym
5. Prace związane z utrzymaniem terenów zielonych wokół budynku
6. Zabudowanie nowego nawilżacza parowego
7. Wymiana systemu bramek parkingowych
8. Wymiana 6 uszkodzonych świetlików
9. Konserwacja postumentu młota hutniczego przed budynkiem
10. Malowanie pomieszczeń dostępnych dla czytelników oraz części pomieszczeń pracowniczych

11. Odnowienie elewacji przy wejściu administracyjnym
12. Wymiana zaworu w agregacie wody lodowej
13. Wymiana regału kratowego w wypożyczalni
14. Wymiana wszystkich żaluzji pionowych
15. Zabudowa żaluzji poziomych przy stanowisku informacyjnym
16. Wymiana okleiny lady w wypożyczalni
17. Wymiana pasków klinowych w centralach klimatyzacyjnych
18. Wymiana blatu kuchennego w pomieszczeniu Sekcji Archiwizacji
19. Prace przygotowujące budynek do sezonu grzewczego

Budynek przy ul. Francuskiej 12

1. Wykonanie uszczelnienia świetlika w dachu
2. Malowanie pomieszczeń na parterze budynku
3. Montaż nowego osprzętu elektrycznego
4. Zabudowa szafki zlewozmywakowej
5. Wymiana żaluzji pionowych
6. Prace przygotowujące budynek do sezonu grzewczego
7. Prace porządkowe po remoncie pomieszczeń w piwnicy i na parterze

Budynek przy ul. Ligonia 7

1. Czyszczenie rynien i kratak rewizyjnych
2. Wymiana uszkodzonych dachówek
3. Uszczelnienie obróbek blacharskich
4. Renowacja parkietów
5. Wymiana wszystkich żaluzji pionowych
6. Malowanie pomieszczeń na I piętrze
7. Wymiana sprzętu oświetleniowego
8. Przegląd instalacji monitoringu i instalacji alarmowej
9. Przygotowanie pomieszczeń do robót malarskich
10. Montaż nowych mebli kuchennych
11. Położenie paneli podłogowych w korytarzu I piętra i w sali konferencyjnej

12. Prace przygotowujące do sezonu grzewczego

W roku sprawozdawczym przeprowadzono 14 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, w tym 2 postępowania wszczęte w 2010 roku:

1. Kompleksowe ubezpieczenie majątku i odpowiedzialności cywilnej Zamawiającego
2. Serwis magazynu wysokiego składowania
3. Przeglądy i konserwacje oraz naprawy zintegrowanego systemu bezpieczeństwa i sterowania budynkiem Biblioteki Śląskiej w Katowicach
4. Koncert z udziałem solistów: Iwony Hossy, Ewy Wolak, Mariusza Godlewskiego, połączonych Chórów Polskiego Radia i Camerata Silesia z towarzyszeniem Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia pod dyrekcją Krzysztofa Pendereckiego
5. Serwis oprogramowania (polisa serwisowa) zintegrowanego systemu bibliotecznego Prolib
6. Dostawa sprzętu komputerowego dla projektu „Śląska Internetowa Biblioteka Zbiorów Zabytkowych”
7. Dostawa części zamiennych do instalacji Telelift-Unicar E-MK II
8. Zorganizowanie i przeprowadzenie cyklu szkoleń dla bibliotekarzy w ramach programu „Biblioteka+”
9. Dostawa nowości wydawniczych do Biblioteki Śląskiej (czterokrotnie)
10. Dostawa bonów towarowych
11. Dostawa wyposażenia meblowego (do nowych działów Biblioteki)

W toku postępowań wykonywano następujące czynności:

1. Prowadzenie centralnego rejestru zamówień publicznych powyżej 14 000 euro
2. Przygotowanie projektu zarządzenia dotyczącego składu komisji przetargowej
3. Współpraca z zainteresowanymi działami, których dotyczy zamówienie, w zakresie ustalenia wartości zamówienia, opisu przed-

miotu zamówienia oraz warunków, jakie muszą spełniać wykonawcy ubiegający się o udzielenie zamówienia publicznego

4. Sporządzanie i publikowanie – zgodnie z wymogami ustawy Prawo zamówień publicznych: ogłoszenia o zamówieniu i specyfikacji istotnych warunków zamówienia wraz z załącznikami, zawiadomienia o wyborze najkorzystniejszej oferty lub zawiadomienia o unieważnieniu postępowania, ogłoszenia o udzieleniu zamówienia
5. Prowadzenie dokumentacji dotyczącej postępowania o udzielenie zamówienia publicznego oraz sporządzanie protokołu wraz z załącznikami
6. Sporządzanie „Sprawozdania o udzielanych zamówieniach” za rok 2010
7. Realizacja projektu „Śląska Internetowa Biblioteka Zbiorów Zabytkowych” (Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Priorytet XI Ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego) (od września 2010 r.)
 - prace organizacyjne (harmonogramowanie, ryzyka, komunikacja)
 - rozliczanie projektu; przygotowywanie bieżącej dokumentacji umożliwiającej rozliczanie projektu w oparciu o dokumenty programowe
 - utrzymywanie dokumentacji projektu
 - bieżące monitorowanie realizacji projektu
 - rozliczanie wkładu własnego z Urzędem Marszałkowskim; rozliczanie zaliczki
 - sporządzanie ankiet ewaluacyjnych przeprowadzonych przez firmę GROTEC POLSKA oraz POLINVEST dotyczących przetargów w projekcie (na zlecenie MKiDN)
 - koordynacja realizacji projektu
 - aktualizacja harmonogramu i czuwanie nad jego prawidłową realizacją
 - przygotowanie ogłoszeń, a następnie koordynowanie procesu wyboru wykonawców niezbędnych do obsługi prawnej oraz technicznej przetargu
 - nadzorowanie prawidłowej realizacji umów przez wykonawców

- przygotowanie kompletnej dokumentacji do ogłoszenia przetargu
 - zlecenie zadań i nadzorowanie pracy inżyniera kontraktu (firma NBC)
 - utrzymywanie kontaktu z WWPE i opiekunem projektu
 - przygotowywanie dodatkowych materiałów do WWPE
 - dostosowywanie dokumentów i działań do zmieniających się wytycznych (np. wprowadzenie kart czasu pracy, VI)
 - kontrolowanie postępu prac digitalizacyjnych realizowanego projektu
8. Kontynuowano wdrażanie systemu zarządzania jakością zgodnie z normą ISO 9001:2008 (do połowy roku 2011):
- Opracowanie dokumentacji systemowej, umożliwiającej wdrożenie systemu ISO oraz aktualizacja harmonogramów – we współpracy z kierownikami działów i innymi pracownikami
 - Opracowanie propozycji zmian w schemacie organizacyjnym, instrukcji kancelaryjnej i innych dokumentach
 - Udział w szkoleniach doskonalących dla pełnomocników
9. Ponadto: opracowano instrukcję kontroli zarządczej i instrukcję kancelaryjną, opracowano dokumenty dotyczące wolontariatu w Bibliotece; utrzymywano kontakty z Regionalnym Centrum Wolontariatu.

Prowadzono komputerowy harmonogram imprez. Nadzorowano przebieg imprez organizowanych w Bibliotece. Część z nich organizowano na podstawie umów o wynajem sal; zysk z tego tytułu wyniósł 65 157, 97 zł (brutto). Pokoje gościnne udostępniono 18 razy, z czego 5 razy odpłatnie.

Zaopatrzenie materiałowe realizowano zgodnie z obowiązującymi procedurami; dokonywano zakupu materiałów biurowych, środków czystości, materiałów eksploatacyjnych i części zamiennych na potrzeby działów. W miarę potrzeby zlecano wykonanie usług firmom zewnętrznym. Łącznie wydatkowano kwotę 316 104, 33 zł.

WSTĘP

Sprawozdanie z działalności bibliotek publicznych województwa śląskiego w 2011 roku opracowano na podstawie danych statystycznych zawartych w sprawozdaniach przekazywanych do Urzędu Statystycznego, sprawozdań opisowych złożonych przez wszystkie biblioteki, danych zawartych w specjalnej ankiecie dotyczącej zakupu zbiorów, źródeł ich wpływu, struktury zatrudnienia pracowników oraz wykształcenia pracowników merytorycznych, a także ankiety dotyczącej stanu komputeryzacji bibliotek.

Wyżej wymienione materiały posłużyły też do opracowania „Informacji o stanie i działalności bibliotek publicznych województwa śląskiego w 2011 r.,” przekazanej Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Tam też przesłano komplet tabel zawierających dane o liczbie bibliotek, ich statusie prawnym, kosztach, czytelnictwie,

II

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEK PUBLICZNYCH WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO W ROKU 2011

Lp.	Tytuł	2010	2011
	BAZA BIBLIOTECZNA		
1.	Liczba bibliotek i filii	815	815
	w tym:		
	- w powiatach grodzkich	312	312
	- w powiatach ziemskich	499	501
	- Powiatowa Biblioteka Publiczna		
	- w Gliwicach	1	1
	- Biblioteka Śląska	1	1
2.	Punkty biblioteczne	30	29
3.	Odziały dla dzieci	86	88
4.	Liczba miejsc w czytelniach	10 380	10 676
5.	Liczba komputerów ogółem	3 036	4 023
	w tym:		
	- dostępnych dla czytelników	1 853	2 018
	w tym:		
	z dostępem do Internetu	1 733	1 843

WSTĘP

Sprawozdanie z działalności bibliotek publicznych województwa śląskiego w 2011 roku opracowano na podstawie danych statystycznych zawartych w sprawozdaniach przekazywanych do Urzędu Statystycznego, sprawozdań opisowych złożonych przez wszystkie biblioteki, danych zawartych w specjalnej ankiecie dotyczącej zakupu zbiorów, źródeł ich wpływu, struktury zatrudnienia pracowników oraz wykształcenia pracowników merytorycznych, a także ankiety dotyczącej stanu komputeryzacji bibliotek.

Wyżej wymienione materiały posłużyły też do opracowania „Informacji o stanie i działalności bibliotek publicznych województwa śląskiego w 2011 r., przekazanej Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Tam też przesłano komplet tabel zawierających dane o liczbie bibliotek, ich statusie prawnym, budżetach, czytelnictwie, księgozbiorach, zbiorach specjalnych, kadrach w odniesieniu do wszystkich 169 bibliotek w naszym województwie.

1. PODSTAWOWE DANE LICZBOWE ORAZ WSKAŹNIKI CZYTELNICTWA

Lp.	Treść	2010	2011
	BAZA BIBLIOTECZNA		
1	Liczba bibliotek i filii w tym: – w powiatach grodzkich – w powiatach ziemskich – Powiatowa Biblioteka Publiczna w Gliwicach – Biblioteka Śląska	813 312 499 1 1	815 312 501 1 1
2	Punkty biblioteczne	30	29
3	Oddziały dla dzieci	86	88
4	Liczba miejsc w czytelniach	10 380	10 676
5	Liczba komputerów ogółem w tym: – dostępnych dla czytelników w tym: z dostępem do Internetu	3 636 1 853 1 733	4 023 2 018 1 843

Lp.	Treść	2010	2011
6	Zbiory ogółem w tym:	17 585 290	17 621 296
	– książki	16 422 328	16 416 822
	– czasopisma oprawne	301 302	310 367
	– zbiory specjalne	861 660	894 107
7	Pracownicy merytoryczni (etaty przeliczeniowe)	2 030,67	2 012,17
	CZYTELNICTWO		
8	Liczba czytelników	881 799	877 544
9	Udostępnianie książek:		
	– na zewnątrz	16 716 186	16 747 362
	– na miejscu	1 581 980	1 538 812
10	Udostępnianie czasopism (oprawnych i nieoprawnych):		
	– na zewnątrz	642 066	593 808
	– na miejscu	1 929 894	1 798 481
11	Udostępnianie zbiorów specjalnych:		
	– na zewnątrz	407 232	407 048
	– na miejscu	150 507	111 469
12	Nabytki (książki w wol.):		
	– wpływy z różnych źródeł finansowania, w tym:	432 146	469 879
	– zakup ze środków samorządowych (bez dotacji MKiDN)	255 033	254 271
13	Wartość nabytków książkowych (zł):		
	– z różnych źródeł finansowania, w tym:	8 799 076	9 736 970
	– ze środków samorządowych (bez dotacji MKiDN)	5 554 813	5 616 903
14	Prenumerata (w zł)	1 353 532	1 303 262
15	Liczba tytułów czasopism z prenumeraty	9 790	8 597
	PODSTAWOWE WSKAŹNIKI		
16	Liczba książek na 100 mieszkańców	354	355
17	Liczba czytelników na 100 mieszkańców	19	19
18	Liczba udostępnień wszystkich zbiorów na miejscu i na zewnątrz		
	– na 100 mieszkańców	462	406

Lp.	Treść	2010	2011
19	Przybyło książek na 100 mieszkańców: – ogółem – ze środków samorządowych	9 5	10 5
20	Liczba mieszkańców na 1 placówkę	5 705	5 682
	LICZBA MIESZKAŃCÓW w woj. śląskim (dane na koniec II kwartału)	4 638 462	4 630 936

2. SIEĆ BIBLIOTECZNA I ORGANIZACJA BIBLIOTEK

2.1. Stan sieci i organizacja bibliotek

Zgodnie z danymi przekazywanymi przez biblioteki do Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2011 roku w województwie śląskim funkcjonowało 815 placówek bibliotecznych. Sieć bibliotek tworzą w 21% biblioteki główne i w 79% placówki filialne.

W podziale administracyjnym struktura bibliotek przedstawiała się następująco:

- 1 biblioteka szczebla wojewódzkiego,
- 1 biblioteka szczebla powiatowego, której organizatorem jest samorząd powiatowy,
- 49 bibliotek miejskich,
- 22 biblioteki gmin miejsko – gminnych,
- 96 bibliotek gminnych.

Proporcja bibliotek gmin miejskich i wiejskich wyniosła 58% do 42% na korzyść placówek miejskich.

	placówki biblioteczne		w tym		oddziały dla dzieci	punkty biblioteczne
	liczba	%	biblioteki	filie		
miasto	472	57,9	73	399	85	10
wieś	343	42,1	96	247	3	19
ogółem	815	100	169	646	88	29

Rozpatrując stan organizacyjny bibliotek:

- 150 posiadało status instytucji kultury z wpisem do rejestru instytucji,
- 17 połączonych było z domami kultury (w następujących jednostkach):
 - w miastach: Bieruń, Knurów, Szczyrk,
 - w miasto-gminach: Koniecpol, Kozięgłowy, Toszek,
 - w gminach: Bobrowniki, Boronów, Dąbrowa Zielona, Istebna, Miedźno, Mykanów, Rędziny, Ożarowice, Tworóg, Węgierska Górka, Wręczyca Wielka (we wszystkich tych miejscowościach biblioteki były połączone z ośrodkami kultury – instytucjami kultury),
- 2 funkcjonowały w strukturach urzędów miast (Imielin) i gmin (Włodowice).

Wśród 646 filii funkcjonowało 7 placówek o statusie publiczno-szkolnym: 4 w Raciborzu i po 1 w Rydułtowach, Pszczyńnię, Wręczyca Wielkiej (jednocześnie filia ta jest w strukturach Gminnego Ośrodka Kultury) oraz 15 placówek w szpitalach.

Ważnym miernikiem obrazującym sieć i dostęp mieszkańców do placówek bibliotecznych jest wskaźnik rejonu obsługi, a więc liczba mieszkańców przypadających na placówkę biblioteczną. Układ powiatów pod względem liczebności rejonów obsługi kształtował się następująco:

Powiat	rok 2010	rok 2011
będziński	4195	4190
bielski	4007	4033
bieruńsko-łędzki	7124	7166
cieszyński	5251	5271
częstochowski	3275	3280
gliwicki	4572	4580
kłobucki	3541	3542
lubliniecki	2656	2647
mikołowski	4648	4681
myszkowski	4766	4761
pszczyński	3812	3351
raciborski	3451	3448
rybnicki	3729	3756
tarnogórski	4174	4182

wodzisławski	4593	4598
zawierciański	3222	3208
żywiecki	3434	3604
Bielsko-Biała	9732	9711
Bytom	15184	15088
Chorzów	10250	10229
Częstochowa	9549	9497
Dąbrowa Górnicza	7088	7061
Gliwice	9326	9286
Jastrzębie-Zdrój	7128	7095
Jaworzno	5582	5569
Katowice	8547	8496
Mysłowice	7485	7476
Piekary Śląskie	6487	6456
Ruda Śląska	10230	9509
Rybnik	6425	6426
Siemianowice Śląskie	6405	6375
Sosnowiec	9928	9852
Świętochłowice	7711	8929
Tychy	8090	8078
Zabrze	8514	8472
Żory	7750	7737
Województwo	5705	5682

Najwyższy poziom nasycenia placówkami bibliotecznymi odnotowuje powiat lubliniecki (2.647 mieszkańców), zawierciański (3.208), a w powiatach grodzkich – Jaworzno (5.569) i Siemianowice Śląskie (6.375). Najwyższą liczebność rejonu obsługi odnotowano w powiecie bieruńsko-łędzkim (7.166) i cieszyńskim (5.271), a w powiatach grodzkich w Bytomiu (15.088) i Chorzowie (10.229).

Zmiany we wskaźnikach wynikają głównie ze zmian zachodzących w liczbie ludności w poszczególnych powiatach, a w przypadku powiatu pszczyńskiego, Rudy Śląskiej czy Świętochłowic – liczby placówek w sieci.

W roku ubiegłym 5 (0,6%) placówek było wyłączonych przez kilka miesięcy z obsługi użytkowników, co także miało wpływ na ograniczenie dostępności do usług bibliotecznych. Przyczyny wyłączenia są różne – od remontów do planowanych na ten rok likwidacji.

Zmiany organizacyjne wewnątrz bibliotek dotyczyły:

- statutów (Gliwice – biblioteka powiatowa, Jaworzno, Ruda Śląska, Rybnik, Rydułtowy, Świętochłowice, Siewierz, Skoczów, Toszek, Wilamowice, Żarki, Czernichów, Łękawica, Łodygowice, Miedźna, Mierzęcice, Poraj, Świerklaniec),
- wprowadzenia procedur kontroli zarządczej (m.in.: Bytom, Chorzów, Pyskowice, Racibórz, Siemianowice Śląskie, Tychy, Sośnicowice, Bestwina, Brenna, Gierałtowice, Porąbka, Suszec, Świnna, Wilkowice, Zebrzydowice),
- regulaminów pracy (Będzin, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Sosnowiec, Świętochłowice, Żory, Blachownia),
- regulaminów organizacyjnych (Gliwice, Jaworzno, Racibórz, Lipie),
- regulaminów ZFŚS (Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Sosnowiec, Świętochłowice, Tarnowskie Góry, Tychy),
- instrukcji kancelaryjnej (Dąbrowa Górnicza, Zabrze),
- instrukcji inwentaryzacyjnej (Gliwice),
- procedur związanych z polityką bezpieczeństwa danych osobowych (Racibórz, Ornontowice),
- procedur związanych z polityką finansową (Bytom, Chorzów, Tychy, Godów, Ornontowice),
- regulaminów udostępniania (Bielsko-Biała, Bytom, Sosnowiec, Szczyrk, Tarnowskie Góry, Zabrze, Żory, Mierzęcice).

2.2. Zmiany w sieci

2.2.1. Utworzenie nowych filii, punktów bibliotecznych; powołanie nowych agend (lokalizacja, wyposażenie)

- Miejska Biblioteka Publiczna w Rudzie Śl. – uruchomiła filię specjalistyczną w dzielnicy Stara Bykowina. Wyremontowano budynek dawnej szkoły, w którym swoją siedzibę znalazło Centrum Inicjatyw Społecznych, będące kulturalnym i towarzyskim sercem dzielnicy. W skład Centrum weszła nowo utworzona filia. Składa się ona m.in. z czytelni ze stanowiskami komputerowymi, wypożyczalni, sal konferencyjnych, galerii i salek animacyjnych. Obiekt wyposażono w sprzęt audiowizualny, komputerowy, agd i nowe meble. Budynek wyremontowano

ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Charakteryzuje się wysokim standardem sanitarno-technicznym i dogodną lokalizacją. Cały obiekt przystosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych.

- Gminna Biblioteka Publiczna w Suszczu – do struktury organizacyjnej GBP powróciły cztery filie, które w ciągu ostatnich trzech lat funkcjonowały jako Punkty Czytelnictwa w strukturze Gminnego Ośrodka Kultury. Obecnie w skład Gminnej Biblioteki Publicznej, poza placówką centralną, wchodzi:
 - Filia nr 1 w Rudziczce
 - Filia nr 2 w Kryrach
 - Filia nr 3 w Mizerowie
 - Filia nr 4 w Radostowicach.
- Gminna Biblioteka Publiczna w Godowie – wznowiła działalność filii nr 1 w Gołkowicach, w byłej siedzibie centrali. Budynek poddano termomodernizacji, wymieniono instalację elektryczną, centralnego ogrzewania oraz oświetleniową. Wymieniono także stolarkę drzwiową i okienną. Odnowiono parkiet oraz przeprowadzono prace poprawiające estetykę wewnątrz. Lokal filii mieści się na parterze i jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

2.2.2. Likwidacja filii, punktów bibliotecznych, połączenia placówek (przyczyny)

- Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej – zlikwidowała 2 punkty biblioteczne.
- Miejska Biblioteka Publiczna w Świetochłowicach – zlikwidowano filię nr 7. Połączono ją z filią nr 2 w dzielnicy Chropaczów.
- Gminna Biblioteka Publiczna w Łodygowicach – zlikwidowała filię biblioteczną w Biernej z powodu zniszczeń powodziowych z roku 2010.
- Gminna Biblioteka Publiczna w Radziechowach-Wieprzu – filię w Przybędzy przekształciła w punkt biblioteczny z powodu niskiego poziomu czytelnictwa oraz wysokich kosztów utrzymania placówki.

2.3. Współpraca z samorządem

Zainteresowanie władz samorządowych sprawami czytelnictwa i bibliotek obserwowane jest głównie przy tworzeniu budżetu oraz zatwierdzaniu bilansu. Komisje właściwe do spraw kultury omawiały plany i sprawozdania z działań w okresie wakacji letnich i ferii zimowych; komisje rewizyjne zajmowały się głównie oceną funkcjonowania placówek pod względem finansowym. W kilkunastu bibliotekach corocznie odbywają się posiedzenia komisji w pomieszczeniu placówki centralnej, a w kilku gminach komisje kultury dokonują objazdu wszystkich placówek (m.in. w Czechowicach-Dziedzicach, Gilowicach, Janowie, Jasienicy). Efektem tych rozmów i spotkań były m.in.: poszerzenie wymiaru czasu pracy placówek, zwiększenie liczby etatów, podjęcie decyzji o zwiększeniu budżetu biblioteki o środki na zakup sprzętu komputerowego czy programu bibliotecznego.

Najściślejsze kontakty z samorządem są w Pawłowicach, gdzie bibliotekarze uczestniczą w spotkaniach z sołtysami, na których omawiane są sprawy poszczególnych filii w danych sołectwach, jak również potrzeby i kłopoty związane z funkcjonowaniem placówek. Raz do roku odbywa się tam także spotkanie wszystkich pracowników biblioteki z władzami gminy, na którym bibliotekarki indywidualnie przedstawiają cele swojej placówki w danym roku (m.in.: możliwość rozwoju na swoim stanowisku pracy, sprawy lokalowe, plany związane z popularyzacją czytelnictwa).

W wielu miejscowościach odbywają się (z różną częstotliwością) spotkania władz gminy z dyrektorami i kierownikami placówek kulturalnych i oświatowych, na których omawiane są bieżące plany i uzgadniana jest współpraca tych jednostek.

2.4. Kontrole w bibliotekach

Biblioteki kontrolowane były przez:

- audytorów zatrudnianych przez urzędy miast i gmin oraz wydziały kontroli,
- komisje rewizyjne,
- Państwową Inspekcję Pracy,
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych,
- Państwową Inspekcję Sanitarną,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Archiwum Państwowe,

- Regionalną Izbę Obrachunkową,
- Grantodawców.

Audytorzy oraz wydziały kontroli sprawdzali m.in.: celowość wydatków budżetowych, realizację zaleceń wydanych podczas wcześniejszych kontroli, udzielanie zamówień publicznych i realizację umów, prawidłowość prowadzenia akt osobowych, prawidłowość gospodarki finansowej, procedury obiegu dokumentów finansowo-księgowych, kontroli oraz przeprowadzania wstępnej oceny celowości zaciągania zobowiązań finansowych, procedury kontroli zarządczej, bilans rachunków i strat, przestrzeganie przepisów dotyczących bezpieczeństwa publicznego, bezpieczeństwo systemów informatycznych, wydatkowanie środków na używanie do celów służbowych samochodów nie będących własnością pracodawcy (Bytom, Bielsko-Biała, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Gliwice – biblioteka powiatowa, Łędziny, Lubliniec, Orzesze, Radlin, Rybnik, Rydułtowy, Sławków, Świętochłowice, Tarnowskie Góry, Zabrze, Czechowice-Dziedzice, Czerwionka-Leszczyny, Krzepice, Ogrodzieniec, Skoczów, Sośnicowice, Woźniki, Bestwina, Buczkowice, Ciasna, Czernichów, Gierałtowice, Jasienica, Jaworze, Jejkowice, Kobiór, Kochanowice, Krzyżanowice, Lelów, Lyski, Miedźno, Mszana, Ornontowice, Pawłowice, Przyrów, Rudziniec, Świerklany, Zbrosławice).

Komisje rewizyjne sprawdzały celowość wydatków budżetowych, statut, zamówienia publiczne, funkcjonowanie placówek, warunki lokalowe, realizację inwestycji, koszty utrzymania placówek (Bytom, Racibórz, Ustroń, Sośnicowice, Hażlach, Koszarawa, Pawłowice, Pilchowice, Tworóg, Zbrosławice).

Państwowa Inspekcja Pracy interesowała się wewnątrzzakładowymi aktami prawnymi, przestrzeganiem uprawnień pracowniczych, legalnością zatrudnienia, umowami o sprawowanie opieki medycznej nad pracownikami, szkoleniami okresowymi, badaniami okresowymi, oceną ryzyka zawodowego, przeglądami przewodów kominowych, ochroną przeciwpożarową, poprawnością informacji składanych do ZUS, wypełnieniem zaleceń wynikłych w czasie poprzednich kontroli, programami instruktazu stanowiskowego, przestrzeganiem przepisów dotyczących wynagradzania i innych świadczeń (Będzin, Chorzów, Cieszyn, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Jastrzębie-Zdrój, Jaworzno, Łędziny, Mysłowice, Sosnowiec, Tychy, Brenna, Czernichów, Herby, Jasienica, Łękawica, Łodygowice, Ślemień, Wręczyca Wielka).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych kontrolował prawidłowość i rzetelność obliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz innych składek, do których pobierania Zakład jest zobowiązany, ustalanie uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych, prawidłowość i terminowość opracowywania wniosków o świadczenia emerytalne i rentowe, wystawianie zaświadczeń lub zgłaszanie danych do celów ubezpieczeń społecznych (Gliwice, Piekary Śląskie, Sławków, Wodzisław Śląski, Żory, Kłobuck, Pilica, Pszczyna, Skoczów, Wilamowice, Bestwina, Porąbka, Świnna).

Państwowa Inspekcja Sanitarna sprawdzała przestrzeganie przepisów sanitarnych, stan techniczny i sanitarny pomieszczeń, przewodów kominowych i wentylacyjnych, realizację z wykonania zaleceń (Bielsko-Biała, Lubliniec, Ruda Śląska, Sosnowiec, Świętochłowice, Wojkowice, Żory).

Powiatowy Urząd Pracy kontrolował umowy stażowe (Dąbrowa Górnicza).

Archiwum Państwowe sprawdzało funkcjonowanie archiwum zakładowego, warunki przechowywania materiałów archiwalnych (Bielsko-Biała).

Regionalna Izba Obrachunkowa sprawdzała organizację, plany działalności i rozliczenia dotacji podmiotowej (Świnna).

Grantodawcy:

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej kontrolował prawidłowość wykorzystania środków na zadanie „Termomodernizacja budynku biblioteki” (Kłobuck).
- Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce kontrolowała dokumentację finansową i sposób realizacji zapisów umowy zawiązanych z realizacją programu „Aktywna Biblioteka” (Gierałtowiec, Krupski Młyn, Wiry).
- Fundacja „Orange” sprawdzała dokumentację związaną z refundacją Internetu (Ożarówiec).

2.5. Nagrody i wyróżnienia

W 2011 roku kilka bibliotek w naszym województwie otrzymało nagrody bądź wyróżnienia. Były to biblioteki:

- Bielsko-Biała: I nagroda za realizację programu działań w ramach Dni Książki Historycznej (SBP),
- Cieszyn: superstatuetka w ogólnopolskim konkursie na najlepiej przeprowadzoną kampanię społeczną „Cała Polska Czyta Dzieciom”; nagroda powiatu cieszyńskiego im. ks. Leopolda Szersznika w kategorii upowszechniania kultury przyznana przez Zarząd Powiatu,
- Piekary Śląskie: nagroda główna w III edycji konkursu „Dom z Wyższą Kulturą” (program realizowany przez Alior Bank we współpracy z tygodnikiem Newsweek, dziennikiem „Fakt” oraz Narodowym Centrum Kultury); nagroda pierwszego stopnia w ogólnopolskiej akcji „Tydzień z Internetem” (FRSI),
- Racibórz: wygrana w ogólnopolskim konkursie na najlepszy blog biblioteczny (Fundacja Orange, Telekomunikacja Polska i portal Blox.pl),
- Zabrze: wyróżnienie w konkursie „Pomyszkuj w bibliotece” zorganizowanym w ramach kampanii „Tydzień z Internetem 2011” (FRSI),
- Żory: wyróżnienie w ogólnopolskim konkursie Samorządowy Lider Zarządzania 2011. Usługi społeczne, kultura, w kategorii miasta na prawach powiatu, za projekt „Biblioteka – jesteś na dobrej drodze, czyli marketing mix w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Żorach”. Organizatorem był Związek Miast Polskich, Związek Gmin Wiejskich oraz Związek Powiatów Polskich,
- Czechowice-Dziedzice: 1 miejsce w rankingu „Rzeczpospolitej” (Instytut Książki, „Rzeczpospolita”),
- Pszczyzna: statuetka „Żubr pszczyński” przyznana przez Starostę Pszczyńskiego,
- Siewierz: 2 miejsce w rankingu „Rzeczpospolitej” (Instytut Książki, „Rzeczpospolita”).

Nagrody i wyróżnienia otrzymali też pracownicy bibliotek terenowych. Łącznie 30 osób otrzymało różnego rodzaju nagrody, odznaczenia, medale i wyróżnienia.

2.6. Stan i działalność bibliotek powiatowych

Sieć bibliotek wypełniających w woj. śląskim zadania bibliotek powiatowych liczyła na koniec 2011 r. 16 jednostek.

Należy przypomnieć, że pierwsze biblioteki tego szczebla na terenie woj. śląskiego utworzono w 1999 r., a proces powoływania nie jest zakończony. Jedyńm powiatem, w którym starostwo nie podjęło starań o utworzenie biblioteki powiatowej lub o zawarcie porozumienia z samorządem Bierunia lub Łędzin jest nadal powiat bieruńsko-łędziański.

Organizacja pozostałych 16 bibliotek powiatowych pozostaje bez zmian i przedstawia się następująco. Jako odrębna instytucja kultury, której organizatorem jest wyłącznie samorząd powiatowy, działa Powiatowa Biblioteka Publiczna w Gliwicach.

Trzy biblioteki (Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej, Biblioteka Miejska w Częstochowie, Biblioteka Gminy Kłobuck), opiekę merytoryczną pełnią na podstawie odpowiednich porozumień między samorządami miast a samorządami powiatów ziemskich. Ich zadań ponadlokalnych nie przeniesiono do statutów.

Pozostałe dwanaście bibliotek, zadania związane z opieką merytoryczną i nadzorem nad bibliotekami na terenie powiatu ma zapisane zarówno w porozumieniach, jak i w statutach.

Wszystkie porozumienia nowelizowane są corocznie w części dotyczącej przyznania środków finansowych na kolejny rok.

Finansowanie zadań bibliotek powiatowych pozostawia wiele do życzenia. Poziom przekazywanych przez starostwa środków na przestrzeni tych kilku lat gdy funkcjonują, niewiele się zmienił. Były jednak sytuacje, gdy biblioteka powiatowa otrzymywała jednorazowe środki (poza dotacją) np. na organizację konferencji, nagrody w ogłoszonym konkursie, zakup programu komputerowego, zakup sprzętów.

Poniżej tabela przedstawiająca poziom finansowania bibliotek powiatowych w roku 2011 oraz plan na 2012 r.

Lp.	Nazwa Biblioteki	Wysokość środków przekazywanych przez starostwo		Liczba bibliotek i filii pod opieką bibliotek (bez własnej sieci) w 2011 r.
		2011	2012	
1	2	3	4	5
1.	Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Stefana Żeromskiego w Będzinie	110.000	120.000	28
2.	Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej	150.000	150.000	39
3.	Biblioteka Miejska w Cieszynie	124.000	127.500	28
4.	Biblioteka Publiczna im. dr. Władysława Biegańskiego w Częstochowie	45.000	45.000	41
5.	Powiatowa Biblioteka Publiczna w Gliwicach	187.700	187.700	25
6.	Biblioteka Publiczna Gminy Kłobuck im. Jana Długosza	30.000	30.000	20
7.	Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Józefa Lompy w Lublińcu	155.000	155.000	24
8.	Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Łaziskach Górnych (dla pow. mikołowskiego)	60.000	60.000	17
9.	Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Myszkowie	65.600	60.000	10
10.	Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna w Pszczynie	80.000	95.000	17
11.	Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Ryszarda Kincla w Raciborzu	50.000	50.000	23
12.	Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. Konstantego Prusa w Rybniku	88.000	90.464	20
13.	Miejska Biblioteka Publiczna im. Bolesława Lubosza w Tarnowskich Górach	109.272	112.333	24
14.	Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Wodzisławiu Śl.	131.700	131.000	26
15.	Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Zawierciu	51.900	51.900	30
16.	Żywiecka Biblioteka Samorządowa w Żywcu	100.000	100.000	40

Jak wynika z zestawienia, środki przekazane bibliotekom w wielu wypadkach nie wzrastają nawet o procent inflacji.

Poważnie niedofinansowana jest nadal Biblioteka Publiczna w Częstochowie, a ma pod opieką 41 placówek (bibliotek i filii) na terenie powiatu.

Grupy wydatków, zadania finansowane przez starostwa określano zwykle w porozumieniach. Finansowano przede wszystkim:

- wynagrodzenie instruktorów (tam gdzie utworzono te stanowiska)
- dodatki do płac dla innych pracowników bibliotek powiatowych, którzy wykonywali prace na rzecz terenu
- podróże służbowe
- częściowe utrzymanie bibliotek (prąd, telefony, opłaty pocztowe)
- organizację przedsięwzięć kulturalnych, konkursów dla całego powiatu
- szkolenia
- zakup zbiorów (książek, prenumeratę czasopism).

Na zakup zbiorów, niektóre biblioteki przeznaczyły z tej dotacji niemalą jej część wychodząc z założenia, że mieszkańcy całego powiatu stanowią dużą grupę ich czytelników.

Działania bibliotek powiatowych obejmowały następujące grupy zagadnień:

- a) instruktaż; konsultacje i porady – w bibliotekach i w bibliotece powiatowej
- b) organizację szkoleń, konferencji, organizowanie wymiany doświadczeń między bibliotekami
- c) inicjowanie i promowanie działań kulturalnych, edukacyjnych w skali powiatu
- d) pomoc w automatyzacji prac bibliotecznych.

Zakres pomocy merytorycznej, której udzielali pracownicy bibliotek powiatowych bibliotekom na terenie powiatu, był podobny jak w latach poprzednich.

Instruktaż, konsultacje obejmowały sprawy warsztatowe, a przede wszystkim zagadnienia dotyczące formalnego i rzeczowego opracowania zbiorów, ewidencji materiałów bibliotecznych, organizowania i przeprowadzenia skontrum, selekcji zbiorów.

W niektórych pracach (skontra, selekcja) instruktorzy bibliotek powiatowych brali bezpośredni udział, wspomagając biblioteki gminne.

Instruktorzy pomagali też w urządzeniu placówek po remontach lub po wymianach lokali. Udzielano pomocy w przygotowaniu wniosków o środki do różnych programów, a także w przygotowaniu spotkań autorskich lub przeprowadzaniu imprez kulturalnych czy edukacyjnych.

Przedmiotem pomocy było też sporządzanie sprawozdawczości GUS, zwłaszcza że nowe, rozszerzone druki K-03 wzbudzały wątpliwości, stąd zachodziła konieczność wielu wyjaśnień.

Biblioteki powiatowe dokonywały też wizytacji bibliotek pod kątem stanu czytelnictwa, dokumentacji pracy itp.

Biblioteka Powiatowa w Gliwicach w ub. roku dokonała przeglądu wszystkich bibliotek w powiecie, biorąc pod uwagę wymogi umożliwiające złożenie wniosków o przyznanie Certyfikatu Biblioteka +. Wyniki wraz z uwagami przekazano bibliotekom. Podejmowano też interwencje w przypadku zamiaru likwidacji filii bibliotecznych lub innych niekorzystnych dla bibliotek działań samorządów.

Ocenie bibliotek, a następnie nagradzaniu najlepszych, służy konkurs organizowany od lat przez Książnicę Beskidzką w Bielsku-Białej wspólnie ze Starostą Bielskim na „Najlepszą bibliotekę w powiecie”.

Ta również Biblioteka i jej Punkt Informacyjny Europe Direct prowadzi współpracę z bibliotekami na terenie powiatu, w których działają punkty kontaktowe udzielając informacji, przekazując im materiały informacyjno-promocyjne z zakresu szeroko pojętej tematyki unijnej. W ramach tej współpracy realizowane też były szkolenia, warsztaty, prelekcje, konkursy.

Większość bibliotek powiatowych udzielała porad, konsultacji w zakresie prawa pracy, organizacji i działalności bibliotek, udostępniając akty prawne, przepisy wykonawcze, interpretacje.

Wszystkie biblioteki powiatowe organizowały spotkania z bibliotekarzami z placówek terenowych, których celem było doskonalenie zawodowe, wymiana doświadczeń (w formie seminariów, warsztatów, konferencji). Szkolenia, które przeprowadzono w 2011 r. obejmowały tematy i zagadnienia:

- Prawo autorskie w działalności samorządowych instytucji kultury i samorządu terytorialnego (Bielsko-Biała)

- Komputeryzacja bibliotek w „Zintegrowanym Systemie Bibliotecznym SOWA/MARC 21 oraz funkcjonalności Systemu Bibliografii Regionalnej” (Bielsko-Biała)
- Lubię to! Tworzenie strony firmowej biblioteki na portalu Facebook (Cieszyn)
- System SOWA2/MARC 21 – powiatowy system informacji o zbiorach bibliecznych (Będzin, Częstochowa, Lubliniec, Wodzisław Śląski)
- Stosowanie formatu MARC 21 (Gliwice)
- Ochrona danych osobowych (Gliwice, Tarnowskie Góry)
- Instrukcja kancelaryjna i rzeczowy wykaz akt; Pozyskiwanie środków pozabudżetowych (Łaziska Górne)
- Biblioterapia (Pszczyna)
- Dokumenty życia społecznego: gromadzenie i opracowanie (Pszczyna)
- Polityka bezpieczeństwa danych osobowych (Racibórz)
- Kryminał we współczesnej literaturze polskiej i obcej (Rybnik)
- Kontrola zarządcza w bibliotece (Tarnowskie Góry)
- Ochrona danych osobowych w świetle obowiązujących przepisów (Tarnowskie Góry)
- Aktywne metody w zajęciach czytelniczych (Wodzisław Śląski)
- Język haseł przedmiotowych: podstawowe informacje i zasady stosowania (Żywiec)

Wyjazdy do wybranych bibliotek w kraju lub na terenie województwa organizowane dla podopiecznych bibliotek przez biblioteki powiatowe, służyły wymianie doświadczeń, poszukiwaniu inspiracji do dalszej pracy.

Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej zorganizowała wyjazd bibliotekarzy do MBP w Oświęcimiu (wzbudza zainteresowanie nowymi gmachami tej instytucji) oraz na Targi Książki w Krakowie.

MiPBP w Będzinie wraz z bibliotekarzami z terenu odwiedziła Bibliotekę Jagiellońską w Krakowie.

PBP w Gliwicach w ramach wyjazdu na Targi Książki w Krakowie, zorganizowała też pobyt w tamtejszej WBP w celu zapoznania bibliotekarzy z gromadzeniem i opracowaniem dżs-ów. Biblioteka ta,

zapropowała też jako nagrodę dla bibliotek aktywnie uczestniczących w „Akcji Lato”, wyjazd do MBP w Oświęcimiu.

Biblioteka Miejska w Cieszynie wraz z bibliotekarzami własnej sieci, bibliotekarzami powiatu oraz bibliotekarzami z Czech odwiedziła Bibliotekę Powiatową w Świdnicy. Zorganizowała też wyjazd na Targi Książki w Krakowie.

Z kolei, bibliotekarze z pow. kłobuckiego wybrali się na Targi Książki w Katowicach.

Żywiecka Biblioteka Samorządowa w cyklu „bibliotecznych wizyt” odwiedziła wraz z bibliotekarzami z terenu powiatu, GBP w Radziechowach-Wieprzu.

W 2011 r. niektóre z bibliotek powiatowych podjęły się organizacji konferencji o szerszym gronie odbiorców, bowiem zaprosiły bibliotekarzy szkolnych, nauczycieli, władze samorządowe, bibliotekarzy z zagranicy.

Przykładowe konferencje:

- VII Forum Bibliotekarzy Samorządowych Pow. Będzińskiego pt. „Przestrzeń informacyjna bibliotek” (Będzin)
- Konferencje międzynarodowe: „Szlakiem Gustawa Morcinka” oraz „By książka była sprzymierzeńcem rodziców” (Cieszyn)
- III Powiatowa Konferencja dla bibliotekarzy, nauczycieli i regionalistów „Śląsko-kaszubskie klimaty regionalnej kultury i literatury”, zorganizowana w ramach współpracy powiatów gliwickiego i puckiego (Gliwice)
- Konferencja z okazji 5-lecia działalności PBP: „PBP w Gliwicach i biblioteki powiatu gliwickiego w latach 2006–2011”.

Dodać też trzeba, że wszystkie biblioteki organizowały kwartalne lub półroczne narady, w czasie których omawiano aktualnie problemy pracy bibliotek, analizowano stan czytelnictwa, planowano wspólne przedsięwzięcia.

Obok pomocy merytorycznej, szkoleniowej, biblioteki powiatowe inicjowały i proponowały bibliotekom i ich czytelnikom przedsięwzięcia kulturalne, edukacyjne o zasięgu powiatowym: konkursy, wystawy, imprezy w czasie ferii zimowych i letnich wakacji.

Poniżej przykłady:

- Tworzymy własne wydawnictwo pt. „O czym śnią zabawki. Opowiadania, historyjki, bajki”, To była kolejna edycja konkursu międzynarodowego polsko-czesko-słowackiego (Bielsko-Biała)

- „Mistrz Ortografii” – konkurs dla dzieci z klas 3 szkół podstawowych z miasta i powiatu (Bielsko-Biała)
- „Książka do domu” – dostarczanie książek chorym i niepełnosprawnym z miasta i powiatu. Wysyłanie pocztą kart pamięci do czytelników posiadających czytnik – odtwarzacz książek mówionych (Bielsko-Biała)
- „Wzorowy Czytelnik 2010” – konkurs dla czytelników z terenu powiatu w ramach „Ferie z Biblioteką 2011” (Cieszyn)
- „Przylapani na czytaniu” – konkurs fotograficzno-plastyczny o zasięgu powiatowym (Cieszyn)
- „Bajkowa prezydencja czyli Miś Uszatek pokazuje Polskę” – konkurs plastyczny w ramach „Wakacji z biblioteką” (Cieszyn)
- „Bibliolato: Wakacyjna skrzynia pełna skarbów”. Konkurs manualny dla dzieci i młodzieży z terenu pow. gliwickiego (Gliwice)
- Konkurs na najciekawszą ofertę biblioteki na wakacje. Cykliczny konkurs PBP Gliwice
- Konkursy o zasięgu powiatowym (Łaziska Górne):
- „Konkurs Pięknego Czytania”, „Konkurs Wiedzy Regionalnej: Śląska moja mała ojczyzna”, „Konkurs Książki Mówionej”
- „Ślubujemy Ci ojczyzno, powstania śląskie w świadomości mieszkańców ziemi pszczyńskiej” – sesja naukowa, wykłady w szkołach, konkursy o zasięgu powiatowym (Pszczyna)
- Wystawy rękodzieła, spotkania z ludowymi twórcami z terenu powiatu pszczyńskiego (Pszczyna)
- „Egzotyka to Afryka”. Konkurs plastyczny o zasięgu powiatowym (Racibórz)
- Konkurs literacki „Turniej Wiedzy o przygodach Harre’go Pottera” (Racibórz)
- Konkurs „Wiosenny Świat Przyrody” i „Wielkanocne pocztówki” (Pszczyna)
- Ranking najpoczytniejszych książek 2011 w bibliotekach pow. bielskiego (Bielsko-Biała).

Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej wraz z Książnicą Beskidzką przeprowadziło XI edycję konkursu „Na najlepszą bibliotekę w powiecie”.

Biblioteki powiatowe wspierały też procesy komputeryzacji w bibliotekach.

Tak jak w latach poprzednich najwięcej uwagi tym zagadnieniom poświęciły biblioteki w Będzinie, Cieszynie, Tarnowskich Górach. Zakres podjętych prac w tym obszarze, to:

- pomoc w rozwiązywaniu bieżących problemów, związanych z komputeryzacją, doradztwo w zakupie sprzętów, archiwizowanie danych, sprawdzanie poprawności opisów, instalowanie nowych modułów posiadanego przez biblioteki programu (Będzin, Cieszyn, Tarnowskie Góry)
- szkolenia dotyczące konkretnych programów np. SOWA2/MARC21 (Będzin, Bielsko-Biała, Wodzisław Śląski)
- prezentacja programów i ich możliwości – SOWA, MAK+, Mateusz, MOL (Częstochowa, Gliwice, Cieszyn, Rybnik).

Jednym z ustawowych zadań przypisanych bibliotekom szczebla powiatowego jest opracowywanie i publikowanie bibliografii regionalnych. Czternaście spośród bibliotek powiatowych woj. śląskiego podjęło prace nad tworzeniem bibliografii w odniesieniu do swojego miasta i powiatu. Dwie biblioteki (Kłobuck, Łaziska Górne) nie rozpoczęły opracowywania bibliografii powiatu.

3. MODERNIZACJA BAZY LOKALOWEJ

3.1. Informacje podstawowe

W 2011 r. powierzchnia użytkowa lokali bibliotecznych województwa śląskiego wynosiła 127 144 m². W porównaniu z rokiem 2010 zwiększyła się o 497 m².

Na jedną placówkę biblioteczną przypadało średnio:

- 156 m² (w 2010 r. – 155,7 m²)
- 1 076 czytelników (w 2010 r. – 1 084 czytelników)
- 5 682 mieszkańców (w 2010 r. – 5 705 mieszkańców).

Na 1 m² powierzchni użytkowej bibliotek przypadło w roku ubiegłym 6,9 czytelnika (podobnie jak w roku 2010).

Na 100 mieszkańców przypadło w 2011 r. – 2,7 m² (w 2010 r. podobnie – 2,7 m²).

Obiekty przystosowane dla niepełnosprawnych:

- wejście do budynku dostosowane dla niepełnosprawnych: 256 bibliotek, w tym:
- 151 bibliotek mających udogodnienia wewnątrz budynku,

- 9 bibliotek posiada udogodnienia dla osób niewidzących i słabo widzących (sygnały dźwiękowe, wypustki w podłożu).

Liczba miejsc w czytelniach kształtowała się na poziomie 10 676 (w 2010 r. – 10 380), w tym dla niepełnosprawnych 366 (całkowicie zaaranżowane miejsce dla osoby niepełnosprawnej: możliwość podjazdu wózkiem inwalidzkim, odpowiednia klawiatura, nakładki dla niewidomych).

3.2. Zakupy nowych sprzętów, urządzeń technicznych poprawiających jakość pracy i estetykę pomieszczeń (przykłady).

Biblioteki miejskie

Podobnie jak w roku 2010 żadna z bibliotek nie kupiła nowego samochodu pomimo dużego zapotrzebowania na osobowo – dostawcze środki transportu. Zakupy ograniczały się do sprzętu komputerowego, mebli bibliotecznych, sprzętu technicznego, agd i drobnej galanterii.

Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej zakupiła klimatyzator do Działu Europe Direct, drzwi ognioodporne z atestem do archiwum zakładowego i garażu, pompę obiegową do węzła cieplnego oraz wyposażyła pracownię rzemieślniczą w narzędzia elektryczne takie jak: pilarka, wiertarko – wkrętarka i kosiarka spalinowa. Ciekawostką jest zakup i montaż przewijaka dla niemowląt, który bardzo przydaje się czytelnikom z małymi dziećmi, które odwiedzają Bibliotekę.

Miejska Biblioteka Publiczna w Czeladzi zakupiła 10 licencji programu antywirusowego NOD32, 10 licencji serwisowych Progress I oraz Symfopakiet – aktualizację programów płacowego i księgowego.

Biblioteka Publiczna w Częstochowie w ramach realizacji I etapu projektu dofinansowanego ze środków UE pt: „Stworzenie systemów i punktów e-informacji kulturalnej w sieci miejskich bibliotek publicznych w Częstochowie” zakupiła sprzęt komputerowy, którego wartość wraz z okablowaniem wybranych placówek wyniosła ponad 658 000 zł.

MBP w Katowicach zakupiła elektromagnetyczny system ochrony księgozbioru przed kradzieżą, system zawieszonych do montowania wystaw, tablice jezdne i ekspozycyjne.

Sprzęt komputerowy (zestawy komputerowe, serwery, laptopy i in.) oraz sprzęt peryferyjny i sieciowy (drukarki, nagrywarki, skanery,

czytniki kodów kreskowych, UPSy itp.) zakupiły między innymi biblioteki: Cieszyn, Dąbrowa Górnicza, Jastrzębie-Zdrój, Jaworzno, Lubliniec, Łaziska Górne, Pyskowice, Rybnik, Siemianowice Śl., Sosnowiec, Tarnowskie Góry, Wodzisław Śl., Wojkowice, Zabrze, Żory.

Sprzet multimedialny (zestawy audiowizualne, systemy nagłaśniające, systemy prezentacji obrazów, rzutniki multimedialne, kino domowe, DVD, telewizory LCD i Full HD, mikrofony, wzmacniacze, kamery oraz aparaty cyfrowe itp.) wzbogacił zasoby bibliotek: Bielsko-Biała, Dąbrowa Górnicza, Jastrzębie-Zdrój, Jaworzno, Ruda Śl., Sosnowiec.

Meble biblioteczne, biurowe, ogrodowe wraz z galanterią biblioteczną (gabloty wystawiennicze, regały ekspozycyjne itp.) nabyły biblioteki: Bielsko-Biała, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Katowice, Knurów, Łędziny, Mikołów, Orzesze, Racibórz, Radlin, Ruda Śl., Rybnik, Wisła, Wodzisław Śl.

Sprzet biurowy (kserokopiarki, urządzenia wielofunkcyjne, bindownice, laminatory, gilotyny, niszczarki, cyfrowe centrale telefoniczne, wózki biblioteczne itp.) zostały zakupione do bibliotek: Dąbrowa Górnicza, Łaziska Górne, Sławków, Zabrze.

Sprzet AGD (lodówki, odkurzacze, czajniki, zmywarki do naczyń itp.) nabyły biblioteki: Bielsko-Biała, Dąbrowa Górnicza, Łędziny, Ustroń.

Biblioteki miejsko-gminne

Sprzet komputerowy (zestawy komputerowe, serwery, laptopy i in.) oraz sprzęt peryferyjny i sieciowy (drukarki, nagrywarki, skanery, czytniki kodów kreskowych, UPSy itp.) zakupiły między innymi biblioteki: Czechowice-Dziedzice, Kłobuck, Łazy, Pilica, Pszczyna, Siewierz, Wilamowice, Woźniki,

Sprzet multimedialny (zestawy audiowizualne, systemy nagłaśniające, systemy prezentacji obrazów, rzutniki multimedialne, kino domowe, DVD, telewizory LCD i Full HD, mikrofony, wzmacniacze, kamery oraz aparaty cyfrowe itp.) wzbogacił zasoby bibliotek: Czerwionka-Leszczyny, Pszczyna, Strumiień,

Meble biblioteczne, biurowe, ogrodowe wraz z galanterią biblioteczną (gabloty wystawiennicze, regały ekspozycyjne itp.) nabyły biblioteki: Czechowice-Dziedzice, Koziegłowy, Kuźnia Raciborska, Ogrodzieniec, Żarki.

Sprzet biurowy (kserokopiarki) zakupiła biblioteka w Pilicy.

Sprzet AGD (lodówki, odkurzacze, czajniki itp.) trafił do biblioteki w Ogrodzieńcu.

Biblioteki gminne

Sprzet komputerowy (zestawy komputerowe, serwery, laptopy i in.) oraz sprzęt peryferyjny i sieciowy (drukarki, nagrywarki, skanery, czytniki kodów kreskowych, UPSy itp.) zakupiły między innymi biblioteki: Bestwina, Bobrowniki, Brenna, Dębowiec, Gilowice, Goczałkowice-Zdrój, Godów, Gorzyce, Hażlach, Janów, Jasienica, Jeleśnia, Kochanowice, Koszęcin, Kozy, Kroczyce, Krzyżanowice, Lelów, Lubomia, Łękawica, Markłowice, Miedźno, Mierzęcice, Mstów, Pawłowice, Pawonków, Pietrowice Wielkie, Pilchowice, Poczesna, Poraj, Porąbka, Przystajń, Rudziniec, Tapkowice, Tworóg, Ujszoły, Węgierska Górka, Wilkowice, Zebrzydowice.

Sprzet multimedialny (zestawy audiowizualne, systemy nagłaśniające, systemy prezentacji obrazów, rzutniki multimedialne, kino domowe, DVD, telewizory LCD i Full HD, mikrofony, wzmacniacze, kamery oraz aparaty cyfrowe itp.) wzbogacił zasoby bibliotek: Irządze, Lelów, Tapkowice.

Meble biblioteczne, biurowe, ogrodowe wraz z galanterią biblioteczną (gabloty wystawiennicze, regały ekspozycyjne itp.) nabyły biblioteki: Bojszowy, Brenna, Buczkowice, Gierałtowice, Goczałkowice-Zdrój, Godów, Hażlach, Herby, Istebna, Janów, Jasienica, Jaworze, Jeleśnia, Kłomnice, Kobiór, Kochanowice, Koszęcin, Kozy, Krupski Młyn, Kruszyna, Krzyżanowice, Lipowa, Lyski, Łękawica, Mierzęcice, Mstów, Ornontowice, Panki, Pawonków, Pietrowice Wielkie, Poczesna, Przystajń, Radziechowy-Wieprz, Suszec, Ślemień, Świerklaniec, Ujszoły, Węgierska Górka, Wilkowice, Zbrosławice.

Sprzet biurowy (kserokopiarki, urządzenia wielofunkcyjne, bindownice, laminatory, gilotyny, niszczarki, cyfrowe centrale telefoniczne, telefaxy, wózki biblioteczne itp.) zostały zakupione do bibliotek: Godów, Jejkowice, Jeleśnia, Kozy, Lelów, Mierzęcice, Przyrów, Rudziniec, Tapkowice, Zbrosławice.

Sprzet AGD (lodówki, odkurzacze, czajniki, dywany itp.) nabyły biblioteki: Gierałtowice, Godów, Herby, Jasienica, Konopiska.

3.3. Liczba sprzętów otrzymanych przez biblioteki uczestniczące w II rundzie Programu Rozwoju Bibliotek (wiodące i partnerskie).

II runda Programu Rozwoju Bibliotek w województwie śląskim rozpoczęła się we wrześniu ubiegłego roku. Bierze w niej udział 113 placówek bibliotecznych (9 bibliotek wiodących i 27 partnerskich wraz ze wszystkimi swoimi filiami) z gmin, miasto-gmin i małych miast do 20 tysięcy mieszkańców, które pomyślnie przeszły proces rekrutacji do Programu.

Rolę bibliotek wiodących pełnią:

1. MBP w Miasteczku Śląskim
2. MGBP w Szczekocinach
3. GBP w Bojszowach
4. GBP w Hażlachu
5. GBP w Herbach
6. GBP w Lelowie
7. GBP w Lyskach
8. GBP w Radziechowach-Wieprzu
9. GBP w Suszcu

Rolę partnerów wzięły na siebie biblioteki z miejscowości: Zbroślawice, Tworóg, Poczesna, Ogrodzieniec, Żarki, Toszek, Imielin, Chełm Śl., Bieruń, Dębowiec, Ustroń, Poraj, Krzepice, Kłomnice, Wielowieś, Niegowa, Olsztyn, Dąbrowa Zielona, Gaszowice, Godów, Kuźnia Raciborska, Koszarawa, Ujsoły, Jasienica, Kobiór, Goczałkowice-Zdrój, Pietrowice Wielkie.

Sprzęt komputerowy otrzymany przez biblioteki w ramach Programu to:

- 113 zestawów komputerowych (z oprogramowaniem Windows 7 i Office 2010)
- 9 laptopów (tylko dla bibliotek wiodących)
- 9 projektorów multimedialnych z ekranami projekcyjnymi (tylko dla bibliotek wiodących)
- 87 urządzeń wielofunkcyjnych (drukowanie, skanowanie, kopiowanie i faksowanie w jednym urządzeniu)
- 23 kolorowe drukarki formatu A3
- 104 aparaty cyfrowe.

Dodatkowo biblioteki otrzymały listwy przepięciowe, routery, oprogramowanie antywirusowe *Kaspersky Internet Security* oraz kamery internetowe, słuchawki z mikrofonami i zapasowe tusze do drukarek.

W 2011 r. sześć bibliotek wiodących (Orzesze, Poręba, Łazy, Siewierz, Gierałtowice, Wręczyca Wielka) wzięło udział w konkursie „Gminne Koalicje na rzecz Rozwoju Bibliotek” zorganizowanym w ramach Programu Rozwoju Bibliotek.

Biblioteki uczestniczące w konkursie dzieliły się doświadczeniami z budowania Koalicji oraz prezentowały „dobre praktyki” prowadzone w ramach swojej Koalicji. Jury konkursowe oceniało nowatorskie formy działania mające na celu wzrost aktywności biblioteki w społeczności lokalnej, promocję biblioteki w regionalnych mediach, szkołach, instytucjach oraz samorządzie gminnym, działania informacyjne i wydawnicze, zaangażowanie i pomoc Koalicji w pozyskiwaniu przez bibliotekę środków pozabudżetowych a także realizację w ramach Koalicji wspólnych przedsięwzięć i projektów mających na celu popularyzację książki i upowszechnianie czytelnictwa.

Nagrody i wyróżnienia otrzymały:

1. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Łazach za zajęcie II miejsca (nagroda rzeczowa wartości 4 000 zł)
2. Gminna Biblioteka Publiczna w Gierałtowicach za zajęcie II miejsca ex aequo z Biblioteką w Łazach (nagroda rzeczowa wartości 4 000 zł)
3. Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Siewierzu za zajęcie III miejsca (nagroda rzeczowa wartości 3 000 zł)
4. Miejska Biblioteka Publiczna w Orzeszu otrzymała wyróżnienie w Konkursie (nagroda rzeczowa wartości 1 000 zł)

Nagrody rzeczowe biblioteki wybierały indywidualnie. Łazy i Siewierz otrzymały sprzęt komputerowy, Gierałtowice, zgodnie z prośbą, otrzymały 7 regałów bibliotecznych, Orzesze było zainteresowane regałem na zbiory muzyczne oraz zestawem audiobooków.

Pozostali uczestnicy konkursu otrzymali pamięć pendrive do użytku służbowego.

3.4. Modernizacja lokali bibliotecznych – nowe lokale, adaptacje, przykłady największych remontów i ich zakres; czy zaszły w ciągu roku jakieś zmiany w zakresie przystosowania lokali bibliotecznych do potrzeb osób niepełnosprawnych (windy, podjazdy, odstępy między regałami, odpowiedniej szerokości drzwi itp.).

Biblioteki miejskie – nowe lokale

Nowe lokale biblioteczne na potrzeby placówek filialnych pozyskało w roku sprawozdawczym 5 bibliotek miejskich (Mikołów, Mysłówice, Ruda Śl., Siemianowice Śl., Zawiercie).

1. Miejska Biblioteka Publiczna w Mikołowie przeniosła filię nr 6 w Borowej Wsi do nowego lokalu po generalnym remoncie w budynku wielofunkcyjnym. Prace remontowe objęły swoim zasięgiem wymianę okien, drzwi i podłóg i malowanie. Lokal znajduje się na parterze budynku, który jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.
2. Miejska Biblioteka Publiczna w Mysłowicach przeniosła filię nr 2 mieszczącą się na osiedlu Bończyka do nowego lokalu w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3. Warunki pracy oraz obsługi czytelników uległy poprawie.
3. Miejska Biblioteka Publiczna w Rudzie Śląskiej pozyskała nowy lokal dla filii nr 18, którą przeniesiono do użyczonego budynku przy ul. 1-go Maja 32. Filię wyposażono w nowe regały, ladę biblioteczną, stoły i krzesła. Placówka posiada także salę medialną, do której zakupiono sprzęt audiowizualny. Placówka dostosowana jest do potrzeb osób niepełnosprawnych.
4. Miejska Biblioteka Publiczna w Siemianowicach Śląskich pozyskała nowy lokal w szkole podstawowej dla filii nr 4, którą przeniesiono z sutereny domu katechetycznego. Obecnie placówka posiada bardzo dobre warunki pracy. Dzięki oddzielnemu wejściu godziny pracy filii (popołudniowe) są niezależne od godzin otwarcia szkoły. Lokal jest ciepły, jasny i estetyczny.
5. Miejska Biblioteka Publiczna w Zawierciu przeniosła filię nr 10 do nowego budynku, takiego samego jak poprzedni (budynki po byłym hotelu robotniczym), ale po kapitalnym remoncie.

Remonty generalne

1. W roku sprawozdawczym wśród bibliotek szczebla miejskiego na uwagę zasługuje powstanie filii specjalistycznej należącej do Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rudzie Śląskiej. W dzielnicy Stara Bykowina wyremontowano budynek dawnej szkoły, w którym swoją siedzibę znalazło Centrum Inicjatyw Społecznych, będące kulturalnym i towarzyskim sercem dzielnicy. W skład Centrum weszła nowo utworzona filia specjalistyczna Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rudzie Śl. Składa się ona m.in. z czytelni ze stanowiskami komputerowymi, wypożyczalni, sal konferencyjnych, galerii i salek animacyjnych. Obiekt wyposażono w sprzęt audiowizualny, komputerowy, agd i nowe meble. Budynek wyremontowano ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Charakteryzuje się wysokim standardem sanitarno-technicznym i dogodną lokalizacją. Cały obiekt przystosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych.
2. Remont generalny przeprowadzono w centrali Miejskiej Biblioteki Publicznej w Jastrzębiu-Zdroju. Wykonano modernizację systemu grzewczego, obejmującą wymianę instalacji c.o. wraz z układem węzła zmieszania pompowego. Zastosowane rozwiązania są energooszczędne i innowacyjne technologicznie. Roboty budowlane objęły swoim zasięgiem również instalację klimatyzatorów, wykonanie posadzek, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej. Po zakończeniu prac remontowych dokonano nowej aranżacji Wypożyczalni Literatury dla Dzieci wg projektu Firmy Rea Design z Wrocławia. Prowadzone prace związane były z wykonaniem posadzki z wykładziny kauczukowej, wykonaniem ozdobnego liścia na suficie wraz z instalacją oświetleniową i lampami oraz wykonaniem zabudowy ściany. Ponadto dział wyposażono w nowe regały systemowe oraz meble, m.in. specjalnie zaprojektowany zestaw stolików. Wyeksponowano miejsce dla najmłodszych czytelników, które wyposażone zostało w przesuwane niskie regały oraz skrzynie na książki. Do działu zakupiono także nowe urządzenia techniczne, takie jak: telewizor LCD, odtwarzacz płyt Blu-Ray, elektryczny ekran multimedialny oraz nowy zestaw komputerowy. Dzięki nowej aranżacji i nowoczesnemu wyposażeniu wzrosła funkcjonalność działu oraz możliwość wykorzystania jego powierzchni do organizacji różnorodnych form animacji czytelnictwa.

3. Do najważniejszych przedsięwzięć w zakresie infrastruktury w roku 2011 należy zaliczyć także zmianę lokalizacji filii bibliotecznej nr 28 należącej do sieci Miejskiej Biblioteki Publicznej w Katowicach. Po dwóch latach generalnego remontu Filia powróciła do budynku przy ul. Uczniowskiej 36. Prace remontowe objęły swoim zasięgiem pełen zakres robót budowlanych. Następnie wyposażono placówkę w nowe meble biblioteczne i sprzęt techniczny. Zdecydowanie poprawiła się estetyka pomieszczeń oraz warunki pracy i obsługi czytelników. Dzięki zainstalowanej windzie filia dostosowana jest do potrzeb osób niepełnosprawnych. Celem poszerzenia oferty kulturalnej Filia przejęła w marcu 2011 r. dodatkowe pomieszczenie o powierzchni 25 m² z przeznaczeniem na prowadzenie zajęć z dziećmi, a w maju udało się zagospodarować pomieszczenia piwniczne z przeznaczeniem na magazyny.
4. W czerwcu 2011 r. zakończyła się modernizacja budynku Filii nr 14 MBP w Katowicach. Prowadzona była przez wydział Inwestycji Urzędu Miejskiego w Katowicach. Prace obejmowały termomodernizację obiektu poprzez docieplenie stropodachu, modernizację wentylacji grawitacyjnej, przebudowę głównego wejścia do Biblioteki, wymianę stolarki drzwiowej oraz remont sanitariatów z dostosowaniem do osób niepełnosprawnych. Zagospodarowano także teren wokół budynku poprzez wykonanie oświetlenia zewnętrznego, ogrodzenia, a także wykonano miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych wraz z pochylnią. Wznowienie działalności placówki nastąpiło we wrześniu ubiegłego roku.
5. Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Łaziskach Górnych w terminie od maja 2010 r. do marca 2011 r. poddawała remontowi generalnemu budynek Filii nr 1 w Łaziskach Średnich. Wykonano pełen zakres prac budowlanych oraz adaptacyjnych. Obiekt przystosowany jest dla osób niepełnosprawnych dzięki podjazdowi prowadzącemu do wejścia oraz platformie schodowej. Dostosowano także toalety dla niepełnosprawnych. Na potrzeby placówki zaadaptowano dodatkowe pomieszczenia. Dzięki większemu metrażowi (210 m²) udało się wyodrębnić kącik dla dzieci oraz pomieszczenia socjalno-biurowe. Lokal jasny, przestronny, kolorowy i funkcjonalny, posiada dużą powierzchnię wystawienniczą. Wyposażony w nowe meble i urządzenia techniczne. Dużym udogodnieniem dla czytelników jest bezprzewodowy Internet, z którego można korzystać we wszystkich agendach Filii. Koszt remontu

budowlanego wyniósł 1,5 mln złotych (z czego 50 000 zł na termomodernizację obiektu pozyskano z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska).

6. W roku sprawozdawczym remont kompleksowy przeprowadzono także w Filii nr 12 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Tychach. Powierzchnia użytkowa placówki obejmuje 314 m². Pełen zakres robót kosztował 201 500 zł i obejmował: roboty budowlane, hydrauliczne, wymianę instalacji elektrycznej i oświetleniowej, montaż instalacji komputerowej, dostosowanie toalet dla niepełnosprawnych oraz prace wykończeniowe. Zastosowano ciekawą kolorystykę wnętrz, dzięki której uzyskano przestrzeń przyjazną w odbiorze, entuzjastycznie przyjętą przez czytelników.

W grupie bibliotek miejskich remonty generalne w placówkach przeprowadziły także:

- MBP w Bytomiu – Filia nr 4,
- MBP w Chorzowie – Filia nr 9 i Filia nr 14,
- BP w Częstochowie – Filia nr 16 oraz centrala (elewacja),
- MBP w Dąbrowie Górniczej – Filia nr 1,
- MBP w Gliwicach – Filia nr 7,
- MBP w Piekarach Śl. – czytelnia główna,
- MBP w Radlinie – centrala,
- PiMBP w Rybniku – Filia nr 2 i Filia nr 8,
- MBP w Sosnowcu – Filia nr 14.

Biblioteki miejsko-gminne – nowe lokale

Wśród bibliotek miejsko-gminnych nowe lokale dla swoich placówek pozyskały:

1. Najważniejszą inwestycją infrastrukturalną ubiegłego roku w bibliotekach szczebla miejsko – gminnego była Przebudowa Gminnego Centrum Zachowania Dziedzictwa Kulturowego w Wilamowicach. Przedsięwzięcie realizowane było przez Urząd Gminy Wilamowice, w ramach projektu Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007–2013. W nowo oddanym Centrum znalazła swoją siedzibę centrala Gminnej Biblioteki Publicznej w Wilamowicach. Lokal o powierzchni 120 m² został w pełni wyposażony w nowe meble biblioteczne, sprzęt kompu-

terowy i techniczny. Wyposażenie całego Centrum zostało zakupione ze środków Samorządu Gminy jak również z dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Infrastruktura Kultury. Budynek Centrum Zachowania Dziedzictwa Kulturowego jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych (szerokie korytarze, drzwi, winda). Biblioteka usytuowana jest na parterze. Może korzystać z sali audiowizualnej mieszczącej się w obiekcie jak również z innych pomieszczeń na potrzeby zajęć prowadzonych z użytkownikami placówki.

2. Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Szczekocinach przeniosła Filię nr 3 w Starzynach do nowej siedziby mieszczącej się w Wiejskim Centrum Kultury. Budynek zmodernizowano w ramach projektu Odnowa Wsi w Województwie Śląskim. Obiekt jest funkcjonalny, przestronny, w pełni odpowiada potrzebom Biblioteki. Centralę przeniesiono do budynku Zespołu Szkół w Szczekocinach. Placówce przekazano na mocy umowy użyczenia 5 pomieszczeń o łącznej powierzchni użytkowej 304 m². Obecny lokal jest lokalem zastępczym na czas remontu właściwego budynku.
3. Nowy lokal na potrzeby centrali bibliotecznej pozyskała również Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Żarkach. Bibliotekę przeniesiono do budynku Gimnazjum w Żarkach. Lokal posiada podjazd dla wózków inwalidzkich. Dysponuje powierzchnią 250 m², na której w dobrych warunkach może prowadzić swoją działalność.
4. Biblioteka Publiczna Gminy Kłobuck, uczestnicząca w I rundzie Programu Rozwoju Bibliotek, który realizowany jest w Polsce przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, pozyskała nowy lokal dla Filii bibliotecznej w Kamyku. Poprzedni nie spełniał wymogów regulaminowych Programu. Zgodnie z jego zapisami placówka filialna, która otrzymuje sprzęt komputerowy musi dysponować lokalem o określonych parametrach i zabezpieczeniach. Nowe pomieszczenia dla Filii w Kamyku udało się wygospodarować w remizie Ochotniczej Straży Pożarnej. Lokal wyremontowano, zaadaptowano na potrzeby placówki, wyposażono w nowe meble biblioteczne. Dzięki zmianie lokalu Filia w Kamyku, jako beneficjent Programu Rozwoju Bibliotek, może obecnie korzystać ze sprzętu komputerowego otrzymanego w darze od Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego.

5. Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna w Pszczynie przeniosła filię nr 5 do nowego lokalu, gdzie znacznej poprawie uległy warunki pracy (woda, toaleta, c.o.) oraz estetyka pomieszczeń.

Remonty generalne

1. Biblioteka w Koziegłowach pozyskała dodatkowe pomieszczenie w zajmowanym budynku, dzięki czemu udało się powiększyć metraż czytelnicy oraz utworzono kącik dla najmłodszych. Wymieniono kompleksowo całe wyposażenie placówki.
2. Biblioteka w Kuźni Raciborskiej doczekała się w 2011 roku rozpoczęcia prac termomodernizacyjnych całego budynku. W roku sprawozdawczym wymieniono okna oraz system centralnego ogrzewania. Przebudowano także wejście do budynku.

Biblioteki gminne – nowe lokale

1. Największym przedsięwzięciem ubiegłego roku w zakresie budowy nowych obiektów bibliotecznych było oddanie do użytku obiektu dla Gminnej Biblioteki Publicznej w Zbrostawicach. Budynek pod nazwą Centrum Usług Publicznych, który stał się nową siedzibą Biblioteki współfinansowano z funduszy Unijnego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Nowy obiekt, który wybudowano tuż obok siedziby urzędu gminy ma dwie kondygnacje. Na parterze o powierzchni 366 m² zaplanowano wypożyczalnię i czytelnię dla dzieci, aulę na 112 miejsc siedzących, zaplecze kuchenne, łazienki oraz biuro. Na piętrze o powierzchni 166 m² znajduje się wypożyczalnia dla dorosłych, czytelnia ogólna oraz czytelnia internetowa. Budynek dostosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych, posiada zainstalowaną windę, podjazd i odpowiednie toalety. Inwestycja kosztowała ponad 2 mln zł.
2. Gminna Biblioteka Publiczna w Czernichowie pozyskała nowy lokal dla Filii w Międzybrodziu Bialskim. Nowe pomieszczenia placówki usytuowano w budynku gminnym, w bardzo dobrej lokalizacji (centrum wsi). Obiekt dostosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych. Filię wyposażono w nowe meble biblioteczne, dzięki którym podniósł się standard usług oraz estetyka wnętrza.
3. W roku 2011 nowy lokal dla centrali bibliotecznej pozyskała Gminna Biblioteka Publiczna w Pietrowicach Wielkich. Bibliotekę przeniesiono do pomieszczeń w budynku Centrum Społeczno-Kulturalnego. Obiekt zlokalizowany jest w dogodnym miejscu, w pobli-

- zu poprzedniej siedziby GBP. Budynek dostosowano do potrzeb osób niepełnosprawnych (podjazd, winda, toalety, odstępy między regałami). Biblioteka może korzystać także z pozostałych pomieszczeń Centrum. Lokal wyposażony został w nowe meble biblioteczne. Koszt zakupu nowego wyposażenia jak i całej rewitalizacji obiektu spoczął na Urzędzie Gminy w Pietrowicach Wielkich.
4. Do nowego lokalu przeprowadziła się również Gminna Biblioteka Publiczna w Jaworzu. Nowe pomieszczenia znajdują się na parterze budynku po byłej restauracji, który przechodzi nadal gruntowny remont. Metraż placówki zwiększył się dwukrotnie w porównaniu z poprzednim. Lokal wyposażono w nowe meble, zaaranżowano kącik dla najmłodszych. Budynek zlokalizowany jest w samym centrum Gminy.
 5. Gminna Biblioteka Publiczna w Kłomnicach przeniosiła placówkę filialną w Skrzydlowie do nowego lokalu w Zespole Szkół. Pomieszczenia o niedużej powierzchni (42 m²) znajdują się na parterze budynku. Do placówki prowadzi oddzielne wejście, dzięki wybiciu drzwi wejściowych. Lokal wymalowano i przeprowadzono remont bieżący.
 6. Nowy lokal dla filii nr 2 w Woli pozyskała Gminna Biblioteka Publiczna w Miedźnej. Dotychczasowe pomieszczenia wynajmowane od Spółdzielni Mieszkaniowej miały zbyt wysokie koszty utrzymania. Placówkę przeniesiono zatem do pomieszczeń w Gimnazjum nr 2. Filia posiada osobne wejście i dysponuje dwoma pomieszczeniami (140 m² powierzchni użytkowej). Przeprowadzono prace remontowo-adaptacyjne, wyposażono placówkę w nowe meble biblioteczne i sprzęt komputerowy. Lokal znajduje się na I piętrze budynku bez udogodnień dla osób niepełnosprawnych (jedyne minus).
 7. Gminna Biblioteka Publiczna w Mierzęcicach przeniosiła filię nr 2 w Nowej Wsi z małego pomieszczenia w budynku Ochotniczej Straży Pożarnej do lokalu w miejscowym Gimnazjum. Pomieszczenia filii zostały wyremontowane i usytuowane bezpośrednio przy wejściu do szkoły. Lokal jest jasny, przestronny, większy od poprzedniego. Biblioteka nie płaci czynszu, kosztów energii i ogrzewania.

8. Nowe lokale dla swoich placówek pozyskały także Biblioteki Gminne w Opatowie (filia w Waleńczowie) oraz Ślemieniu (filia w Lasie).

Remonty generalne

1. Gminna Biblioteka Publiczna w Gierałtowicach wyremontowała w ubiegłym roku budynek centrali. Zakres prac obejmował wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, wymianę podłóg, remont toalet oraz zainstalowanie nowego systemu oświetlenia. Prace remontowe objęły także schody zewnętrzne i wewnętrzne oraz montaż balustrady przy schodach prowadzących do budynku. Dzięki nowej aranżacji wewnątrz udało się wydzielić pomieszczenie na czytelnię oraz pokój socjalny. Powstałą czytelnię wyposażono w nowe meble biblioteczne oraz sprzęt komputerowy. Dzięki estetyce pomieszczeń i nowej aranżacji znacznie podniósł się standard pracy z użytkownikami Biblioteki.
2. Gminna Biblioteka Publiczna w Godowie wznowiła działalność Filii nr 1 w Gołkowicach (w byłej siedzibie centrali). Cały budynek poddano termomodernizacji, wymieniono instalację c.o., elektryczną oraz oświetleniową, jak również stolarkę okienną i drzwiową. Odnowiono parkiet i wykonano prace poprawiające estetykę lokalu. Obiekt przystosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych.
3. Remont generalny przeprowadzono w budynku, w którym usytuowana jest placówka filialna nr 2 w Potępie należąca do sieci Gminnej Biblioteki Publicznej w Krupskim Młynie. Wymieniono stolarkę okienną i drzwiową, zmodernizowano sieć centralnego ogrzewania oraz system oświetlenia. Przystosowano dla potrzeb osób niepełnosprawnych jeden sanitariat. Zdecydowanej poprawie uległa także estetyka placówki.
4. Remonty na dużą skalę przeprowadziły także biblioteki:
 - Gorzyce – remont centrali oraz filii nr 1 w Olzie w ramach projektu „Odnowa Wsi”,
 - Hażlach – podjazd do budynku dla niepełnosprawnych w filii w Pogwizdowie,
 - Lelów – wymiana okien w filii w Drochlinie,
 - Lyski – konserwacja dachów we wszystkich placówkach,

- Radziechowy-Wieprz – wymiana okien, drzwi wejściowych oraz modernizacja oświetlenia w filii w Juszczyńcu,
- Rudziniec – remont schodów wejściowych do centrali, kapitalny remont filii w Bojszowie.

4. KOMPUTERYZACJA BIBLIOTEK

4.1. Dane liczbowe dotyczące komputeryzacji bibliotek samorządowych w województwie śląskim

Liczba bibliotek skomputeryzowanych

(posiadających sprzęt komputerowy, niezależnie od stopnia zaawansowania komputeryzacji)

169 (wszystkich placówek 727),

w tym:

Biblioteka Śląska	1
Powiatowa Biblioteka Publiczna	
Gliwice	1
biblioteki miejskie	49 (wszystkich placówek 379)
biblioteki miejsko-gminne	22 (wszystkich placówek 89)
biblioteki gminne	96 (wszystkich placówek 257)

Liczba bibliotek posiadających system biblioteczny:

Liczba bibliotek posiadających system biblioteczny:

142 (wszystkich placówek 389)

W tym:

Powiatowa Biblioteka Publiczna	
Gliwice	1
biblioteki miejskie	48 (wszystkich placówek 234)
biblioteki miejsko-gminne	15 (wszystkich placówek 20)
biblioteki gminne	77 (wszystkich placówek 133)

Systemy biblioteczne

SOWA	50 (wszystkich placówek 106)
LIBRA	44 (wszystkich placówek 67)
MAK	25 (wszystkich placówek 56)
PROLIB	14 (wszystkich placówek 109)
PATRON	7 (wszystkich placówek 25)

Inne:

BIBLIOTEKA	0 (wszystkich placówek 4 – filie biblioteczne)
-------------------	--

MOL	0 (wszystkich placówek 1 – filia biblioteczna)
CLAVIUS	1 (wszystkich placówek 1)
MAK+	2 (wszystkich placówek 2)
MATEUSZ	2 (wszystkich placówek 19)

w tym:

PROLIB	Biblioteka Śląska
PATRON	Powiatowa Biblioteka Publiczna Gliwice

Biblioteki miejskie:

SOWA	18 (wszystkich placówek 55)
PROLIB	12 (wszystkich placówek 107)
MAK	9 (wszystkich placówek 27)
LIBRA	5 (wszystkich placówek 9)
PATRON	4 (wszystkich placówek 22)
MATEUSZ	2 (wszystkich placówek 19)

Biblioteki miejsko-gminne:

SOWA	6 (wszystkich placówek 6)
LIBRA	5 (wszystkich placówek 5)
MAK	3 (wszystkich placówek 8)
PROLIB	1 (wszystkich placówek 1)

Biblioteki gminne:

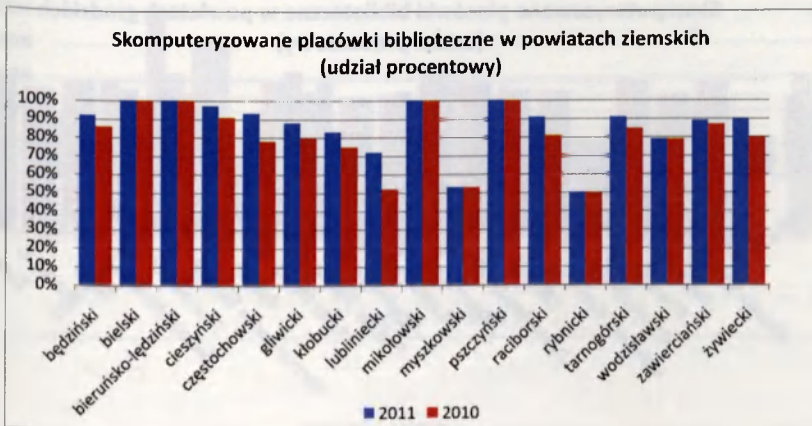
LIBRA	34 (wszystkich placówek 53)
MAK	13 (wszystkich placówek 21)
SOWA	26 (wszystkich placówek 45)
PATRON	2 (wszystkich placówek 2)
BIBLIOTEKA	0 (wszystkich placówek 4 – filie biblioteczne)
MOL	0 (wszystkich placówek 1 – filia biblioteczna)
CLAVIUS	1 (wszystkich placówek 1)
MAK+	2 (wszystkich placówek 2)

W roku 2011, podobnie jak w roku poprzednim, wszystkie biblioteki w województwie śląskim (169 jednostek) posiadały sprzęt komputerowy. Liczba skomputeryzowanych placówek bibliotecznych na koniec roku 2011 wyniosła 727 – o 50 placówek więcej niż w roku 2010. 88 filii bibliotecznych nie zostało jeszcze wyposażo-

nych w sprzęt komputerowy – jest to 11% sieci bibliotek publicznych województwa śląskiego.

Komputeryzacja bibliotek w układzie według powiatów powiaty ziemskie

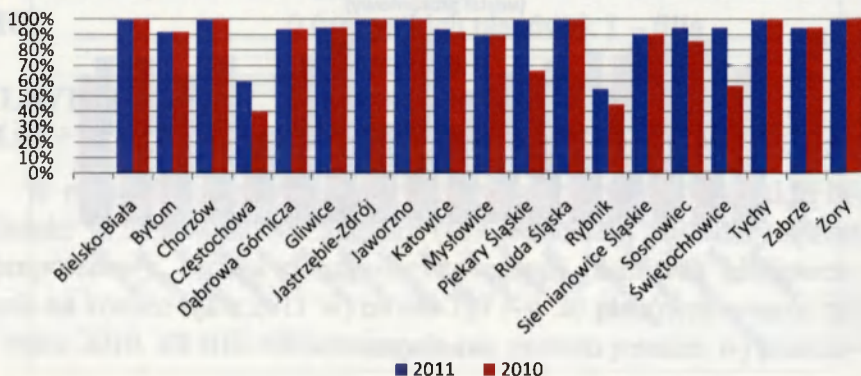
Powiat	Liczba wszystkich placówek bibliotecznych	Liczba placówek skomputeryzowanych	Liczba placówek posiadających system biblioteczny	Liczba placówek z dostępem do Internetu
będziński	36	33	14	33
bielski	39	39	23	39
bieruńsko- łódzki	8	8	8	8
cieszyński	33	32	28	29
częstochowski	41	38	12	38
gliwicki	25	22	16	22
kłobucki	24	20	6	17
lubliniecki	29	21	3	21
mikołowski	20	20	13	18
myszkowski	15	8	4	10
pszczyński	32	32	13	32
raciborski	32	29	7	26
rybnicki	20	10	6	10
tarnogórski	33	30	11	30
wodzisławski	34	27	15	28
zawierciański	38	34	9	33
żywiecki	42	38	20	33

powiaty grodzkie

Powiat (Miasto)	Liczba wszystkich placówek bibliotecznych	Liczba placówek skomputeryzowanych	Liczba placówek posiadających system biblioteczny	Liczba placówek z dostępem do Internetu
Bielsko-Biała	18	18	16	18
Bytom	12	11	3	4
Chorzów	11	11	11	11
Częstochowa	25	15	1	15
Dąbrowa Górnicza	18	17	17	17
Gliwice	21	20	20	20
Jastrzębie-Zdrój	13	13	13	13
Jaworzno	17	17	17	17
Katowice	36	34	18	34
Mysłowice	10	9	2	7
Piekary Śląskie	9	9	2	9
Ruda Śląska	15	15	5	15
Rybnik	22	12	2	12
Siemianowice Śląskie	11	10	1	10
Sosnowiec	22	21	21	21
Świętochłowice	6	5	1	5
Tychy	16	16	1	16
Zabrze	22	21	21	21
Żory	8	8	8	8

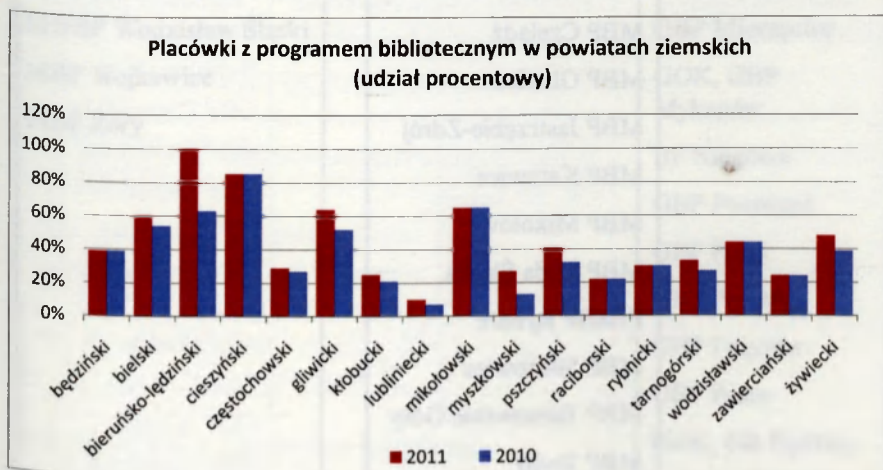
Skomputeryzowane placówki biblioteczne w powiatach grodzkich (udział procentowy)

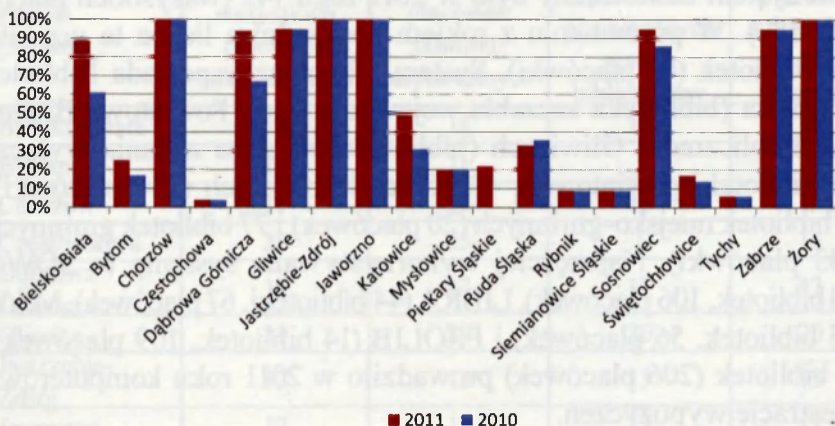
4.2. Wykorzystanie komputera do prac bibliotecznych

Bibliotek samorządowych w województwie śląskim posiadających system biblioteczny było w 2011 roku 142 (wszystkich placówek 389). W porównaniu z rokiem poprzednim liczba ta wzrosła o 9 bibliotek (43 placówki). System biblioteczny posiada Biblioteka Śląska (biblioteka szczebla wojewódzkiego), Powiatowa Biblioteka Publiczna w Gliwicach (biblioteka pełniąca zadania wyłącznie biblioteki powiatowej), 48 bibliotek miejskich (234 placówki), 15 bibliotek miejsko-gminnych (20 placówek) i 77 bibliotek gminnych (133 placówki). Najczęściej wykorzystywane systemy to SOWA (50 bibliotek, 106 placówek), LIBRA (44 biblioteki, 67 placówek), MAK (25 bibliotek, 56 placówek) i PROLIB (14 bibliotek, 109 placówek). 41 bibliotek (206 placówek) prowadziło w 2011 roku komputerową rejestrację wypożyczeń.

25 bibliotek samorządowych w województwie śląskim (Biblioteka Śląska, Powiatowa Biblioteka Publiczna w Gliwicach, 18 bibliotek miejskich, 2 miejsko-gminne i 3 gminne) przygotowuje bibliografię regionalną w sposób zautomatyzowany. Do prac nad bibliografią regionalną stosowane są systemy: SOWA i SOWA 2 (10 bibliotek), PROMAX (3 biblioteki), MAK (3 biblioteki), PATRON i PATRON 2 (3 biblioteki), PROLIB (2 biblioteki), LIBRA (2 biblioteki). 2 biblioteki wykorzystują do prac bibliograficznych edytor tekstu, MS Word.

**Placówki z programem bibliotecznym w powiatach grodzkich
(udział procentowy)**

**Systemy biblioteczne w bibliotekach samorządowych
województwa śląskiego**

PROLIB (Max Elektronik S.A., Zielona Góra)

<i>biblioteka wojewódzka</i>	<i>biblioteki miejskie</i>	<i>biblioteka miejsko-gminna</i>
Biblioteka Śląska	MBP Bytom MBP Czeladź MBP Gliwice MBP Jastrzębie-Zdrój MBP Katowice MBP Mikołów MBP Ruda Śląska PiMBP Rybnik MBP Sosnowiec MBP Tarnowskie Góry MBP Tychy MBP Zabrze	MBP Czechowice-Dziedzice

SOWA (Sokrates-software, Poznań)

<i>biblioteki miejskie</i>	<i>biblioteki miejsko-gminne</i>	<i>biblioteki gminne</i>
MBP Będzin	BM Blachownia	GBP Bestwina
MBP Bieruń	BPG Kłobuck	GBP Bojszowy
MBP Chorzów	MBP Kuźnia Raciborska	GBP Buczkowice
BP Częstochowa	M-GBP Siewierz	GBP Chełm Śląski
BM Imielin	GBP Wilamowice	GBP Herby
MBP Jaworzno	MiGBP Żarki	GBP Janów
MBP Łęczyny		GBP Jasienica
M-PBP Lubliniec		GBP Jeleśnia
MBP Mysłowice		GBP Kłomnice
MiPBP Myszków		GBP Kochanowice
BP Pszów		GBP Konopiska
MOK, MBP Radlin		GBP Kozy
MBP Sławków		GBP Kruszyna
MOKPI, MBP Szczyrk		GBP Lelów
MBP Świętochłowice		GOK Miedźno
MiPBP Wodzisław Śląski		GBP Mierzęcice
MBP Wojkowice		GOK, GBP Mykanów
MBP Żory		BP Niegowa
		GBP Poczesna
		GBP Poraj
		GBP Porąbka
		GBP Przyrów
		GBP Psary
		GOK, GB Rędziny
		GBP Świerklaniec
		GBP Wilkowice

MAK (Biblioteka Narodowa, Warszawa)

<i>biblioteki miejskie</i>	<i>biblioteki miejsko-gminne</i>	<i>biblioteki gminne</i>
MiPBP Będzin	BPMiG Łazy	GBP Brenna
BM Cieszyn	BP Skoczów	GBP Chybie
MBP Dąbrowa Górnicza	MBP Strumień	GBP Dębowiec
MBP Kalety		GBP Goleszów
MBP Miasteczko Śląskie		GBP Hażlach
MBP Mikołów		GOK, BP Istebna
MBP Radzionków		GBP Kroczyce
MBP Ustroń		GBP Krupski Młyn
MBP Wisła		BiOKG Ożarówice
MiPBP Zawiercie		GOK, GBP Tworóg
		GBP Zbrostawice
		GBP Zebrzydowice
		GBP Żarnowiec

LIBRA (Mol Sp. z o.o., Gdynia)

<i>biblioteki miejskie</i>	<i>biblioteki miejsko-gminne</i>	<i>biblioteki gminne</i>
PiMBP Łaziska Górne	BP Czerwionka-Leszczyny	GOK, GBP
MBP Orzesze	GBP Krzepice	Bobrowniki
MBP Pyskowice	M-PBP Pszczyna	GBP Czernichów
BPM Rydułtowy	M-GBP Sońnicowice	GBP Gaszowice
ŻBS Żywiec	CK, BP Toszek	GBP Gierałtowice
		GBP Gilowice
		GBP Goczałkowice- Zdrój
		GBP Godów
		GBP Gorzyce
		GBP Jaworze
		GBP Jejkowice
		GBP Kobiór
		GBP Koszarawa

		GBP Lipie GBP Lipowa GBP Lubomia GBP Lyski GBP Łękawica GBP Łodygowice GBP Marklowice GBP Miedzna GBP Mszana GBP Opatów GBP Panki GBP Pawłowice GBP Przystajń GBP Radziechowy- Wieprz GBP Rajcza GBP Suszec GBP Świerklany GBP Świnna GBP Ujszoły OPG, GBP Węgierska Górka GBP Wielowieś GBP Wry
--	--	---

PATRON (Mol Sp. z o.o., Gdynia)

<i>biblioteka powiatowa</i>	<i>biblioteki miejskie</i>	<i>biblioteki miejsko-gminne</i>	<i>biblioteki gminne</i>
PBP Gliwice	KB Bielsko-Biała CK, MBP Knurów MiPBP Racibórz MBP Siemianowice Śl.		GBP Nędza GBP Pietrowice Wielkie

BIBLIOTEKA (program autorski)

filie biblioteki gminnej

GBP Gorzyce

CLAVIUS

biblioteka gminna
GBP Krzyżanowice

MAK+

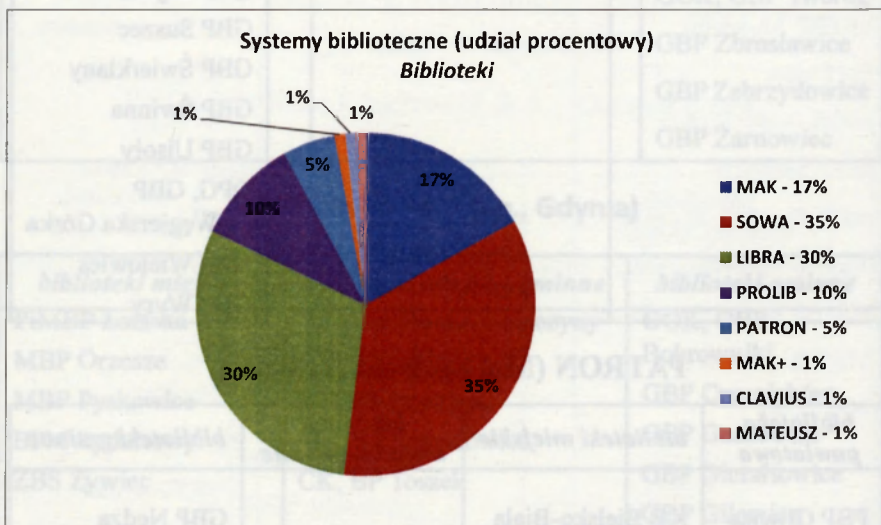
Biblioteki gminne
GBP Ornontowice
GBP Pilchowice

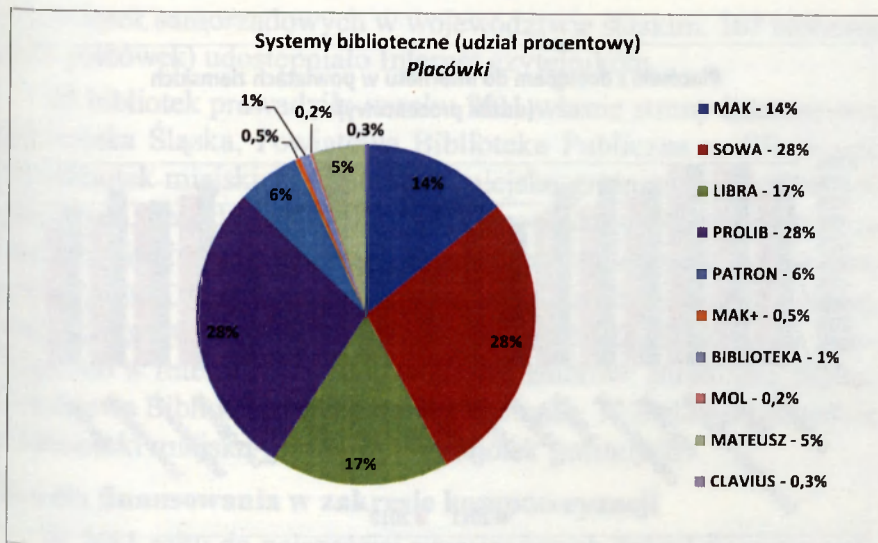
MATEUSZ

biblioteka miejska i filie biblioteki miejskiej
MBP Dąbrowa Górnicza

MOL

filia biblioteki gminnej
GBP Lipowa, Filia w Twardorzeczce

4.3. Internet w bibliotekach

Liczba bibliotek z dostępem do Internetu:

169 (wszystkich placówek 703)

w tym:

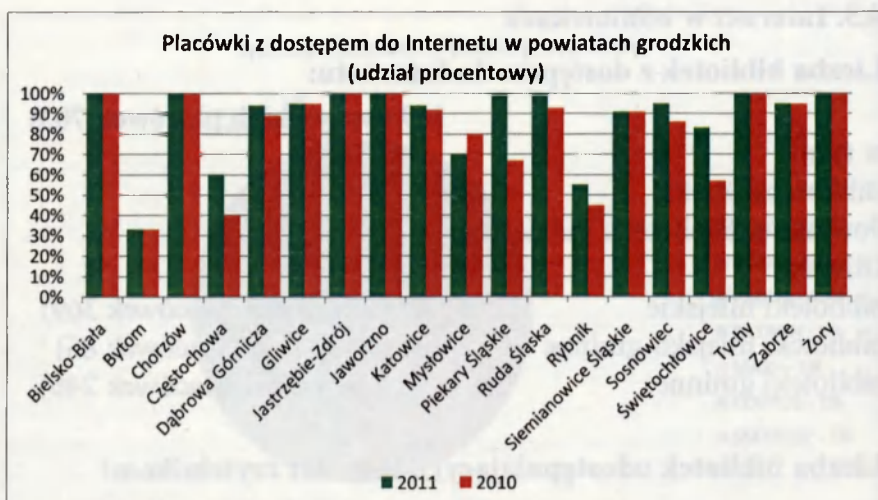
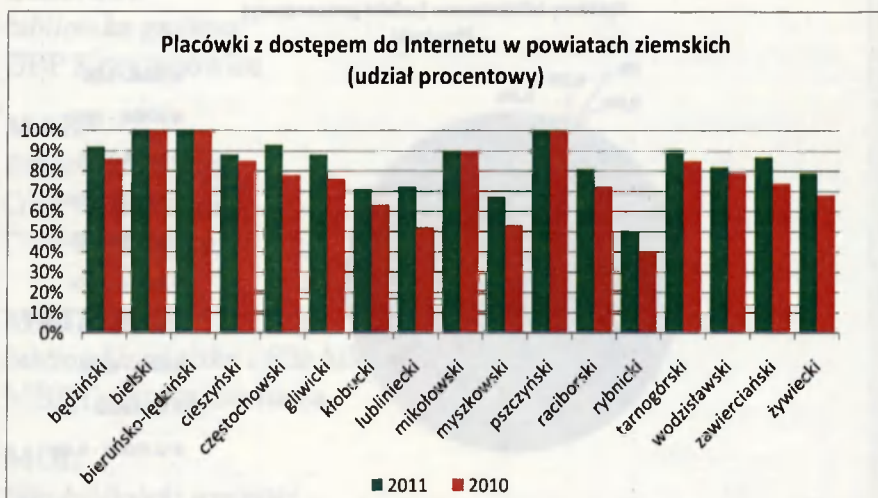
Biblioteka Śląska	1
Powiatowa Biblioteka Publiczna Gliwice	1
biblioteki miejskie	49 (wszystkich placówek 369)
biblioteki miejsko-gminne	22 (wszystkich placówek 86)
biblioteki gminne	96 (wszystkich placówek 246)

Liczba bibliotek udostępniających Internet czytelnikom:

166 (wszystkich placówek 675)

w tym:

Biblioteka Śląska	1
biblioteki miejskie	49 (wszystkich placówek 352)
biblioteki miejsko-gminne	22 (wszystkich placówek 86)
biblioteki gminne	94 (wszystkich placówek 239)

Wykorzystanie Internetu w pracy biblioteki

Wszystkie biblioteki samorządowe w województwie śląskim (169 jednostek) posiadały w 2011 roku dostęp do Internetu. Liczba podłączonych do Internetu placówek bibliotecznych na koniec roku 2011 wynosiła 703. W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił wzrost o 59 placówek. W 2011 roku dostępu do Internetu nie posiadało 112 placówek (filii bibliotecznych), co stanowi 14% sie-

ci bibliotek samorządowych w województwie śląskim. 167 bibliotek (676 placówek) udostępniło Internet czytelnikom.

89 bibliotek prowadziło w roku 2011 własne strony internetowe: Biblioteka Śląska, Powiatowa Biblioteka Publiczna w Gliwicach, 40 bibliotek miejskich, 6 bibliotek miejsko-gminnych i 41 bibliotek gminnych. Ponadto wiele bibliotek nieposiadających własnych stron internetowych zamieszczało na stronach innych instytucji swoje dane teleadresowe, a także informacje na temat struktury organizacyjnej, księgozbiorów, usług i prowadzonej działalności. 57 bibliotek udostępniło w Internecie katalog własnych zbiorów: Biblioteka Śląska, Powiatowa Biblioteka Publiczna w Gliwicach, 32 biblioteki miejskie, 4 biblioteki miejsko-gminne i 19 bibliotek gminnych.

Źródła finansowania w zakresie komputeryzacji

W 2011 roku do najczęściej wymienianych źródeł finansowania zalicza się przede wszystkim środki własne bibliotek oraz dotacje celowe. Poza tym wymienić można dary, dotacje starostw powiatowych oraz dofinansowanie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W przypadku niektórych bibliotek dużą część wydatków związanych z udostępnianiem Internetu, w tym także z opłatami abonamentowymi, pokryły środki pozyskane z Fundacji Orange. W ramach kolejnej rundy Programu Rozwoju Bibliotek grupa bibliotek otrzymała sprzęt komputerowy (komputery, urządzenia wielofunkcyjne, rzutniki itd.), bibliotekarze zaś mieli możliwość uczestniczenia w kursie z zakresu technologii komunikacyjnych i informatycznych. Wszystkie biblioteki, które pozyskały sprzęt w ramach PRB, otrzymały od firmy Microsoft oprogramowanie, a dla bibliotek nieuczestniczących w programie pojawiła się możliwość dokupienia oprogramowania na preferencyjnych warunkach. Środki otrzymane w ramach projektu Aktywna Biblioteka, realizowanego przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce, zostały przez niektóre biblioteki przeznaczone m.in. na sprawy związane z komputeryzacją. W 2011 roku realizowane były ponadto projekty unijne, w tym przez Bibliotekę Miejską w Cieszynie – „Stworzenie sieci publicznego dostępu do Internetu” w ramach „Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007–2013”. Dofinansowanie z Unii Europejskiej otrzymała też częstochowska Biblioteka Publiczna w celu realizowania projektu pod nazwą „Stworzenie systemu i punktów e-informacji kulturalnej w sieci bibliotek publicznych w Częstochowie”. Gminna Biblioteka Publiczna w Koszęcinie w ra-

mach Małych Projektów zakupiła z kolei sprzęt komputerowy, który następnie został podłączony do Internetu.

5. KADRA

5.1. Struktura zatrudnienia

W bibliotekach samorządowych województwa śląskiego w 2011 roku zatrudnionych było ogółem 3.168 pracowników (razem z Powiatową Biblioteką Publiczną w Gliwicach i Biblioteką Śląską).

Stan zatrudnienia podaje poniższa tabela:

Grupa pracowników	Ogółem	Etaty przeliczeniowe	w tym	
			pełnozatrudnieni	ryczałty
merytorycznych	2 200	2 012,17	1 770	430
administracyjnych	405	299,91	238	167
obsługi	563	392,94	213	350
Razem	2011 3 168	2 705,02	2 221	947
	2010 3 177	2 719,59	2 230	947

	2011	2010
W stosunku do ogółu pracowników,		
Pracownicy merytoryczni stanowili –	69,4%	69,8%
Pracownicy administracyjni stanowili –	12,8%	12,6%
Pracownicy obsługi stanowili –	17,8%	17,6%

W podziale na kadre bibliotek powiatów ziemskich i grodzkich oraz Powiatowej Biblioteki Publicznej w Gliwicach i Biblioteki Śląskiej zatrudnienie przedstawiało się następująco:

Powiaty ziemskie – ogółem 1.261 osób, w tym:

Grupa pracowników	Ogółem	Etaty przeliczen.	w tym		2011 %	2010 %	
			pełno-zatrudnieni	ryczałty			
merytorycznych	899	764,42	601	298	71,3	72,0	
administracyjnych	167	79,85	42	125	13,2	13,3	
obsługi	195	107,73	48	147	15,5	14,7	
Razem	2011	1 261	952,00	691	570	100	100
	2010	1 260	960,72	703	557	100	100

Powiaty grodzkie – ogółem 1.674 osoby, w tym:

Grupa pracowników	Ogółem	Etaty przeliczen.	w tym		2011 %	2010 %	
			pełno-zatrudnieni	ryczałty			
merytorycznych	1 147	1 094,00	1 017	130	68,5	68,7	
administracyjnych	174	158,41	139	35	10,4	10,3	
obsługi	353	271,21	152	201	21,1	21,0	
Razem	2011	1 674	1 523,62	1 308	366	100	100
	2010	1 695	1 541,75	1 319	376	100	100

Powiatowa Biblioteka Publiczna w Gliwicach

Grupa pracowników	Ogółem	Etaty przeliczen.	w tym		2011 %	2010 %	
			pełno-zatrudnieni	ryczałty			
merytorycznych	2	2,00	2	0	66,7	66,7	
administracyjnych	1	0,25	0	1	33,3	33,3	
obsługi	0	0	0	0	0	0	
Razem	2011	3	2,25	2	1	100	100
	2010	3	2,25	2	1	100	100

Biblioteka Śląska

Grupa pracowników	Ogółem	Etaty przeliczen.	w tym		2011 %	2010 %
			pełno-zatrudnieni	ryczałty		
merytorycznych	152	151,75	150	2	66,1	66,2
administracyjnych	63	61,40	57	6	27,4	26,0
obsługi	15	14,00	13	2	6,5	7,8
Razem	2011	230	227,15	220	100	100
	2010	219	214,87	206	100	100

5.2. Kwalifikacje bibliotekarzy

Strukturę wykształcenia pracowników merytorycznych bibliotek samorządowych województwa śląskiego w 2011 roku ilustrują poniższe tabele:

Bibliotekarze etatowi

Grupa bibliotek	Wyższe bibliotekarskie	Wyższe inne	Wyższe zaw. licencjackie		Studium	Średnie bibliotekarskie	Średnie	Inne	Razem
			bibl.	inne					
Biblioteki powiatów grodzkich	479 47,1%	80 7,9%	72 7,1%	10 1,0%	276 27,1%	28 2,8%	69 6,8%	3 0,2%	1.017
Biblioteki powiatów ziemskich	223 37,1%	60 10,0%	36 6,0%	13 2,2%	148 24,6%	35 5,8%	83 13,8%	3 0,5%	601
PBP w Gliwicach	2 100%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	2
Biblioteka Śląska	47 31,3%	65 43,3%	0 0%	0 0%	7 4,7%	0 0%	25 16,7%	6 4,0%	150
Razem	751 42,4%	205 11,6%	108 6,1%	23 1,3%	431 24,4%	63 3,6%	177 10,0%	12 0,6%	1.770

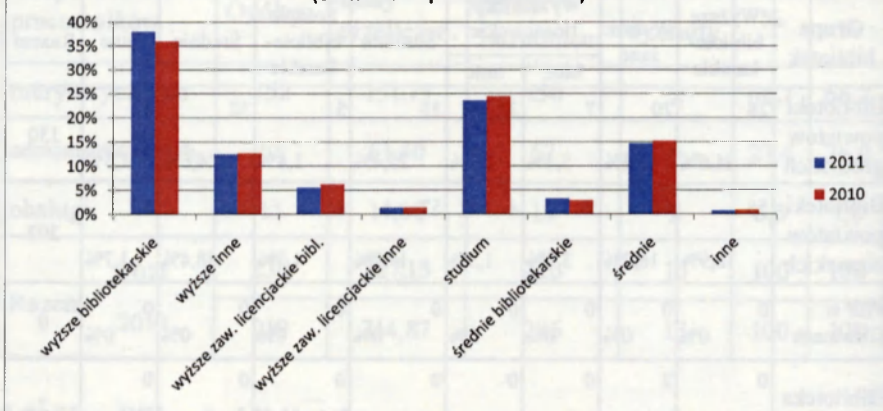
**Bibliotekarze zatrudnieni w niepełnym
wymiarze czasu pracy**

Grupa bibliotek	Wyższe bibliotekarskie	Wyższe inne	Wyższe zaw. licencjackie		Studium	Średnie bibliotekarskie	Średnie	Inne	Razem
			bibl.	inne					
Biblioteki powiatów grodzkich	28 21,6%	20 15,4%	7 5,4%	3 2,3%	33 25,4%	5 3,8%	32 24,6%	2 1,5%	130
Biblioteki powiatów ziemskich	56 18,9%	48 16,2%	9 3,0%	4 1,3%	57 19,2%	4 1,3%	114 38,4%	5 1,7%	297
PBP w Gliwicach	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0
Biblioteka Śląska	0 0%	2 100%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	2
Razem	84 19,7%	70 16,3%	16 3,7%	7 1,6%	90 21,0%	9 2,1%	146 34,0%	7 1,6%	429

**Razem bibliotekarze
(etatowi i niepełnozatrudnieni)**

Grupa bibliotek	Wyższe bibliotekarskie	Wyższe inne	Wyższe zaw. licencjackie		Studium	Średnie bibliotekarskie	Średnie	Inne	Razem
			bibl.	inne					
Biblioteki powiatów grodzkich	507 44,3%	100 8,7%	79 6,9%	13 1,1%	309 26,9%	33 2,9%	101 8,8%	5 0,4%	1.147
Biblioteki powiatów ziemskich	279 31,1%	109 12,1%	45 5,0%	17 1,9%	205 22,8%	39 4,3%	197 21,9%	8 0,9%	899
PBP w Gliwicach	2 100%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	2
Biblioteka Śląska	47 30,9%	67 44,1%	0 0%	0 0%	7 4,7%	0 0%	25 16,4%	6 3,9%	152
2010	798 36,0%	281 12,7%	140 6,3%	31 1,4%	544 24,5%	65 2,9%	340 15,3%	19 0,9%	2.218
2011	835 38,0%	276 12,5%	124 5,6%	30 1,4%	521 23,7%	72 3,3%	323 14,7%	19 0,8%	2.200

Struktura wykształcenia pracowników merytorycznych
(etatowi i niepełnozatrudnieni)

5.3. Ocena stanu zatrudnienia i wynagradzania pracowników bibliotek

W roku 2011 utrzymała się tendencja spadkowa liczby pracowników bibliotek. Zasoby kadrowe zmniejszyły się z 3.177 w roku 2010 do 3.168 (-9) osób, przy jednoczesnym zmniejszeniu liczby etatów przeliczeniowych do 2.705,02 (- 14,57).

Zmiany w liczbie zatrudnionych nastąpiły we wszystkich grupach pracowników:

- liczba pracowników merytorycznych zmniejszyła się o 18 osób przy zmniejszeniu liczby etatów przeliczeniowych o 18,5,
- liczba pracowników administracyjnych wzrosła o 5 osób, przy wzroście etatów przeliczeniowych o 7,63,
- liczba pracowników obsługi zwiększyła się o 4 osoby przy zmniejszeniu etatów przeliczeniowych o 3,7.

Przeciętna liczba bibliotekarzy obsługujących jedną placówkę wyniosła 2,7 osoby (2,5 etatu przeliczeniowego). Nie zmienia się sytuacja w 10 bibliotekach (jedynych placówkach bibliotecznych na terenie gminy), które nadal prowadzone są jednoosobowo.

Bibliotekarze sami oceniają stan zatrudnienia jako: „optymalny”, „utrzymany w granicach niezbędnego optimum”, „zadowolający”, „dostateczny”, ale też „niewystarczający”. Zwracana jest uwaga na zwiększające się zadania, a także na utrudnienia w pracy placó-

wiek jednoosobowych oraz powodowanych przez liczne i długotrwałe zwolnienia lekarskie. Coraz częściej zauważana jest konieczność permanentnego dokształcania pracowników, nie tylko w drodze szkoleń wewnętrznych, ale także kursów interdyscyplinarnych i specjalistycznych.

Utrzymuje się spadek wskaźników określających obciążenie pracowników merytorycznych. W 2011 przedstawiały się one następująco:

- wskaźnik liczby czytelników obsługiwanych przez 1 pracownika wyniósł 399 czytelników (436 na etat przeliczeniowy),
- liczba udostępnień (wypożyczeń i udostępnień na miejscu) wyniosła 9.635 w przeliczeniu na 1 pracownika (wg etatów przeliczeniowych – 10.534).

Trzeba jednak zauważyć, że wskaźniki te obrazują obciążenie pracowników wynikające tylko z obsługi czytelników związanej z udostępnieniami zbiorów, a przecież bibliotekarze wykonują poza tym prace związane z gromadzeniem i udostępnianiem zbiorów, organizują różnego typu przedsięwzięcia kulturalne i edukacyjne, prace informacyjno-bibliograficzne i inne związane z usługami na rzecz użytkowników.

Wzrosły kwalifikacje zawodowe pracowników (zob. tabela w pkt. 5.2.). Zdecydowana większość pracowników merytorycznych (72,3%) posiada wykształcenie kierunkowe.

Jednym ze wskaźników obrazujących stan zatrudnienia w bibliotekach jest informacja o liczbie lat pracy. Struktura stażu pracy pracowników merytorycznych przedstawia się następująco:

do lat 5	410 (20%)
6–10 lat	279 (13,6%)
11–20 lat	498 (24,3%)
21–39 lat	630 (30,8%)
31–40 lat	215 (10,5%)
powyżej 40 lat	16 (0,8%).

Średnia płaca w bibliotekach publicznych w naszym województwie w 2011 r. wyniosła:

	merytoryczni	administracji	obsługi
MBP	2.760	3.246	1.869
MGBP	2.605	3.270	1.740
GBP	2.706	3.238	1.847

W miarę możliwości finansowych (dotacji organizatora) pracownicy otrzymywali podwyżki i regulacje płac, są jednak i takie biblioteki, gdzie już od kilku lat nie było żadnej poprawy wynagrodzeń. W przypadku ograniczonych możliwości finansowych, w pierwszej kolejności, premiowane są osoby dynamiczne i podejmujące nowe wyzwania i zadania oraz podnoszące swoje kwalifikacje np. w drodze studiów podyplomowych.

5.4. Udział pracowników w doskonaleniu zawodowym

W 2011 roku kwalifikacje zawodowe podnosiło 198 bibliotekarzy, o 48 osób mniej niż w roku poprzednim. Kształciło się 136 pracowników bibliotek miejskich, 17 pracowników bibliotek miejsko – gminnych i 45 pracowników zatrudnionych w bibliotekach szczebla gminnego.

Kierunki bibliotekarskie:

- na studiach licencjackich bibliotekoznawczych kształciło się 37 osób w podziale:
 - pracownicy bibliotek miejskich – 22 osoby
 - pracownicy bibliotek miejsko-gminnych – 4 osoby
 - pracownicy bibliotek gminnych – 11 osób
- na studiach magisterskich bibliotekoznawczych kształciło się 37 osób w podziale:
 - pracownicy bibliotek miejskich – 28 osób
 - pracownicy bibliotek gminnych – 9 osób
- na studiach podyplomowych w zakresie bibliotekoznawstwa kształciło się 37 osób w podziale:
 - pracownicy bibliotek miejskich – 22 osoby
 - pracownicy bibliotek miejsko-gminnych – 8 osób
 - pracownicy bibliotek gminnych – 7 osób

- na studiach doktoranckich w zakresie bibliotekoznawstwa kształciła się 1 osoba.

Podyplomowe kierunki pokrewne, takie jak:

- Menedżer kultury – ukończyły 3 osoby
- Marketing w kulturze – ukończyła 1 osoba
- Zarządzanie w kulturze, sztuce i turystyce kulturowej – ukończyło 9 osób
- Sieci komputerowe i multimedia – ukończyła 1 osoba
- Animator i menedżer kultury - ukończyła 1 osoba

Łącznie na kierunkach bibliotekarskich i pokrewnych studiowało 127 osób, o 45 mniej niż w 2010 roku.

Pracownicy bibliotek studiowali także na:

- studiach licencjackich (21 osób), wybierając kierunki: europeistyka, zarządzanie i komunikacja społeczna, ekonomia, kulturoznawstwo, administracja samorządowa, pedagogika, pedagogika opiekuńczo – resocjalizacyjna, grafika, dziennikarstwo, rachunkowość w zarządzaniu, animacja społeczno-kulturalna, kosmetologia, socjologia,
- studiach magisterskich (33 osoby), wybierając kierunki: rachunkowość i zarządzanie, inżynieria mechaniczna, informatyka, filologia polska, politologia, pedagogika, kulturoznawstwo, psychologia w biznesie, pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna z językiem angielskim, zarządzanie przedsiębiorstwem, pedagogika resocjalizacyjna z profilaktyką społeczną, ekonomia, aktywizacja i rozwój wspólnot lokalnych, administracja, zarządzanie: coaching, animacja społeczno-kulturalna, zarządzanie oświatą i kulturą, administracja państwowa, administracja europejska, stosunki międzynarodowe,
- studiach podyplomowych (11 osób), wybierając kierunki: bezpieczeństwo i higiena pracy, administracja, rachunkowość i finanse, etnografia, ekonomia, architektura wnętrz, pedagogika, edukacja dla bezpieczeństwa i obronności,
- studiach doktoranckich (5 osób) na kierunkach: filologia polska, teologia, kulturoznawstwo, filozofia,
- aplikacja radcowska – 1 osoba.

5.5. Udział pracowników w innych formach doskonalenia

Jak co roku pracownicy bibliotek publicznych chętnie uczestniczyli w różnych formach doskonalenia zawodowego.

W roku 2011 miała miejsce druga edycja szkoleń w ramach programu Biblioteka + oraz zainicjowana została II runda Programu Rozwoju Bibliotek, którego znaczącym elementem są szkolenia dla bibliotekarzy.

Program Biblioteka +

Program „Szkolenia dla bibliotekarzy”, wchodzący w skład programu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Biblioteka+” zakłada zorganizowanie nieodpłatnych szkoleń, których celem jest uzyskanie przez bibliotekarzy nowych kompetencji zawodowych (wykraczających poza standardowe umiejętności bibliotekarskie). Program skierowany jest do bibliotek z gmin wiejskich, miejsko – wiejskich i miast do 15 tys. mieszkańców.

W roku ubiegłym Biblioteka Śląska przeszkoliła grupę 55 bibliotekarzy w zakresie rozwoju osobistych kompetencji menedżerskich i przywódczych, organizacji i zarządzania biblioteką, nowych technologii informatycznych oraz pozyskiwania funduszy zewnętrznych i zarządzania projektami w kulturze. Każdy z uczestników przeszedł 80 godzin szkoleniowych. Cykl szkoleń rozpoczął się 5 września 2011 r. a zakończył 8 listopada 2011 r. W ramach środków na szkolenia Biblioteka Śląska zorganizowała dodatkowo dla wszystkich uczestników wyjazd seminaryjny pod hasłem: „Wymiana doświadczeń z bibliotekami publicznymi województwa opolskiego i dolnośląskiego”.

Program Rozwoju Bibliotek

Program Rozwoju Bibliotek to ogólnopolskie przedsięwzięcie, którego celem jest wzmocnienie potencjału bibliotek publicznych znajdujących się na wsiach i w małych miastach. Dzięki programowi nowoczesne i aktywne biblioteki ułatwią mieszkańcom pełne uczestnictwo w życiu społecznym i gospodarczym.

Program zaplanowano na pięć lat – rozpoczął się w 2009 roku i potrwa do roku 2013. Budżet Programu to 28 milionów dolarów. Środki te są przeznaczane na wyposażenie bibliotek w sprzęt informatyczny, cykl praktycznych szkoleń, wzmacnianie środowiska bibliotecznego, promocję bibliotek. Pochodzą z grantu, który Fundacja Billa i Melindy Gates przekazała Polsko-Amerykańskiej Funda-

cji Wolności (PAFW). Program realizuje Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, utworzona przez PAFW.

W 2011 roku do II rundy Programu zakwalifikowało się 36 bibliotek z naszego województwa (9 wiodących, 27 partnerskich). Poza wsparciem technicznym biblioteki uczestniczące w tym przedsięwzięciu otrzymują do wyboru różnego rodzaju szkolenia. W roku ubiegłym uczestnicy wzięli udział w dwóch pierwszych modułach szkoleń z zakresu technologii informacyjnych i komunikacyjnych, które przeprowadzali pracownicy Biblioteki Śląskiej.

Moduł I – *Pierwsze kroki z komputerem* – ukończyło 92 pracowników bibliotek uczestniczących w PRB.

Moduł II – *Przygotowanie materiałów multimedialnych* – ukończyła ta sama liczba bibliotekarzy.

Moduły od III do V realizowane są w roku 2012.

Uczestnikom PRB zaproponowano również warsztaty z zakresu planowania pracy biblioteki. Szkolenia te prowadzą trenerzy Centrum Aktywności Lokalnej CAL. W roku sprawozdawczym odbyły się dwa z pięciu planowanych zjazdów szkoleniowych. W warsztatach uczestniczą dyrektorzy i pracownicy bibliotek wiodących i partnerskich.

Zainteresowaniem wśród bibliotekarzy naszego województwa cieszyły się różnego rodzaju konferencje i kursy będące elementami doskonalenia zawodowego.

Wybrane przykłady:

Tematyka bibliotekarska

1. Login: biblioteka – kurs e-learningowy (BUW, Warszawa; FRSI).
2. II Kongres Bibliotek: *Biblioteka – więcej niż myślisz* (FRSI, Warszawa).
3. Aktualne zasady funkcjonowania Punktów Informacji Europejskiej – (Europe Direct, Kraków).
4. Ogólnopolska Konferencja *Polskie Biblioteki Publiczne* (BN, Warszawa).
5. Ogólnopolska Konferencja *Twoje strony – Mocne strony* (UW, Warszawa).

6. VI Forum Młodych Bibliotekarzy (WBP, Lublin).
7. V Ogólnopolska Konferencja Naukowa *Użytkownicy – jak ich łąpać i zatrzymywać* (IBIN, Uniwersytet Śląski).
8. *Bajkoterapia – magiczna moc Bajek i opowiadań* (Centrum Psychoedukacji Respective).
9. Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w cyberprzestrzeni. Szkolenie praktyczne (Centrum Profilaktyki, Edukacji i Terapii Kontakt, Cieszyn).
10. VII Forum Bibliotekarzy Województwa Śląskiego: Biblioteka w środowisku społecznym (TNBSP, Bielsko-Biała).
11. Cyfrowe umiejętności – globalne możliwości. Konferencja open space (Śląskie Centrum Społeczeństwa Informacyjnego).
12. Targi Książki (Katowice, Kraków).
13. Prezentacja systemu bibliotecznego SOWA2/MARC 21 (Biblioteka Śląska, Katowice).
14. Format MARC21 dla wydawnictw zwartych oraz kartoteka haseł wzorcowych (MAX Elektronik, Katowice).
15. Format MARC 21 dla wydawnictw ciągłych (MAX Elektronik, Katowice).
16. Wprowadzenie do MARC 21. Obsługa i katalogowanie dokumentów w formacie MARC 21 (PBP, Gliwice).
17. Bądź przewodnikiem dla dzieci po świecie literatury – o biblioterapeutycznej roli literatury i nie tylko (MBP, Świętochłowice).
18. Bibliotekarz obywatelem świata (Wyższa Szkoła Humanitas, Sosnowiec).
19. Problemy cyfryzacji zasobów muzeów, bibliotek i archiwów (Forum Instytucji Kultury, Warszawa).
20. Biblioteka XXI wieku. Nowoczesna architektura, funkcjonalne wyposażenie, pomysłowe aranżacje. 3 lata po Kielcach – najnowsze realizacje (SBP, Politechnika Poznańska).
21. Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej. Funkcje i wyzwania w XXI wieku (Uniwersytet Pedagogiczny, Kraków).
22. V Bałtycka Konferencja Zarządzanie i Organizacja Bibliotek (Szkoła Wyższa Ateneum, Gdańsk).
23. Marketing i promocja w projektach kulturalnych (Urząd Marszałkowski, Katowice).

24. Śląsko-kaszubskie klimaty regionalnej kultury i literatury. III Powiatowa Konferencja dla bibliotekarzy, nauczycieli i regionalistów (PBP, Gliwice).
25. Projekt digitalizacji dla małych i średnich instytucji (BN –ZEBID, Warszawa).
26. Szkolenie dla moderatorów Dyskusyjnych Klubów Książki (BN, Warszawa).

Zagadnienia prawno – organizacyjne

1. Prawo pracy w praktyce – czas pracy (Ośrodek szkoleniowy Ekspres, Bielsko-Biała).
2. Aspekty organizacyjno-prawne działania bibliotek z uwzględnieniem nowelizacji w 2011 r. (Biblioteka Śląska, Katowice).
3. Kancelaria. Biurowość. Archiwizacja (Centrum Doradczo-Szkoleniowe IZOR).
4. Zamówienia publiczne do 14 000 Euro (Presscom).
5. Ochrona danych osobowych (OKST im. W. Pañki).
6. Instrukcja kancelaryjna dla instytucji kultury (Grupa Ergo).
7. Prawo zamówień publicznych (Urząd Marszałkowski, Katowice).
8. Prawa autorskie i prawa pokrewne (OKST, Katowice).
9. Windykacja i umarzanie należności cywilnoprawnych JST (OKST, Katowice).
10. Zarządzanie ryzykiem w jednostkach sektora finansów publicznych (Centrum Administracji i Biznesu, Katowice).
11. Odpowiedzialność za nieprawidłowości w funkcjonowaniu kontroli zarządczej w świetle nowelizacji ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Instytut Samorządu i Administracji, Katowice).
12. Kontrola zarządcza w jednostkach samorządu terytorialnego i ich jednostkach organizacyjnych po roku funkcjonowania (Centrum Szkolenia Kadr i Samorządów Suprema Lex, Katowice).
13. Czas pracy i urlopy wypoczynkowe w praktyce (Total Expert)
14. Praktyczne stosowanie przepisów prawa pracy i BHP dla pracowników instytucji kultury (Centrum Szkolenia Samorządu SOWID).

15. Biuletyn Informacji Publicznej – zakres publikacji. Aspekty prawne i praktyczne (Starostwo Gliwickie).

Zagadnienia księgowo – kadrowe

1. Podatek dochodowy od osób fizycznych na rok 2011 (Ośrodek szkoleniowy Ekspres, Bielsko-Biała).
2. Akcja Bilans 2010. Podatek dochodowy w instytucjach kultury za rok 2010 (Biblioteka Śląska, Katowice).
3. Samorządowe instytucje kultury a zasady gospodarki finansowej jednostek sektora publicznego (RIO, Bielsko-Biała).
4. Ubezpieczenia społeczne i wypłaty zasiłków w 2012 r. (Ośrodek szkoleniowy Ekspres, Bielsko-Biała).
5. Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych w zakładzie pracy w 2011 r. (Centrum Administracji i Biznesu, Katowice).
6. Bilans 2010 (ROK, Katowice).
7. XXII Forum Księgowych Instytucji Kultury (Małopolskie Centrum Kultury, Zakopane).
8. Rachunkowość i zamknięcie roku 2010 w instytucjach kultury, kontrola zarządcza i sprawozdanie RB-Ws w 2010 i 2011 roku oraz proponowane zmiany w tzw. „konstytucji kultury” (MK-Serwis).
9. Obsługa sekretariatu i biura (Mati Consulting).

Szkolenia wewnętrzne

Organizowane są najczęściej raz na miesiąc bądź raz na kwartał. Uczestnikami takich spotkań są kierownicy agend i kierownicy filii bibliotecznych. W przypadku bibliotek szczebla powiatowego na szkolenia wewnętrzne zapraszani są również dyrektorzy bibliotek gminnych z podległego terenu. Podczas spotkań omawiane są sprawy bieżące związane głównie z organizowanymi przez biblioteki imprezami kulturalnymi w danym okresie czasu jak również dyskutuje się o sprawach nurtujących pracowników. Tematyka spotkań dotyczy głównie tematów bibliotekarskich, takich jak:

- Ewidencja materiałów bibliotecznych,
- Formalne i rzeczowe opracowanie zbiorów,
- Rodzaje materiałów bibliotecznych i sposoby ich przechowywania,

- Windykacja – sposoby odzyskiwania książek,
- Procedury kontroli zarządczej,
- Statystyka w bibliotece.

Duża część szkoleń wewnętrznych poświęcona jest także tematyce bezpieczeństwa i higieny pracy, ochronie przeciwpożarowej oraz ochronie danych osobowych.

Na bieżąco biblioteki przeprowadzają szkolenia wewnętrzne z obsługi systemów bibliotecznych, w których pracują.

Przykłady szkoleń wewnętrznych w bibliotekach województwa śląskiego:

Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej organizuje w ramach szkoleń wewnętrznych cykle instruktażu z zagadnień merytoryczno – organizacyjnych dla osób nowozatrudnionych. Szkolenia te kończą się egzaminem wewnętrznym i skierowaniem wniosku do dyrektora instytucji o zatrudnienie danej osoby.

Miejska Biblioteka Publiczna w Bytomiu organizuje szkolenia wewnętrzne poświęcone kulturze organizacyjnej, etyce zawodowej, nowoczesnym technologiom w bibliotekarstwie, gospodarce opartej na wiedzy, społeczeństwu informacyjnemu, a także umiejętnościom autoprezentacji, technikom obsługi klienta, sposobom prowadzenia negocjacji oraz dotyczące elementów psychiki emocjonalnej jak asertywność czy empatia.

Miejska Biblioteka Publiczna w Sosnowcu raz na dwa miesiące organizuje spotkania z kierownikami działów wewnętrznych i placówek filialnych, w czasie których przekazuje się informacje na temat nowelizacji przepisów prawnych i norm bibliotecznych. Jednocześnie kadra instruktorska Biblioteki udziela konsultacji merytorycznych i pomocy bibliograficznej w doborze literatury bibliotekarzom podnoszącym kwalifikacje zawodowe. W ramach współpracy z bibliotekarzami bibliotek szkolnych z Sosnowca na wspólnych spotkaniach dzielono się doświadczeniami na temat zmieniających się przepisów prawnych oraz ustalano wspólne plany imprez na rok szkolny 2011/2012.

Miejska Biblioteka Publiczna w Żorach podczas comiesięcznych szkoleń wewnętrznych podejmowała wiele tematów merytorycznych, pogłębiających wiedzę pracowników. Prezentowano multimedialne prezentacje na tematy: przyszłość bibliotek w społeczeństwie opar-

tym na wiedzy, potrzeby i oczekiwania użytkowników bibliotek. Przeszkolono bibliotekarzy w zakresie stosowania instrukcji kancelaryjnej oraz usprawnienia systemu obiegu informacji wewnętrznej opartej na zasadzie „robię swoje, ale wiem o wszystkim”. W trakcie szkoleń wewnętrznych przybliżono także tematykę kontroli zarządczej i budżetu częściowego. Przeprowadzono także warsztaty dotyczące tworzenia prezentacji multimedialnych w programie Power Point.

6. ZBIORY BIBLIOTECZNE

6.1. Stan zbiorów

W bibliotekach publicznych woj. śląskiego na dzień 31.12.2011 roku stan zbiorów wynosił :

książek	16 416 822 wol.
czasopism oprawnych	310 367 wol.
zbiorów nieelektronicznych	879 975 jedn. inw.
w tym „książki mówionej”	8 987 jedn. inw.

Przybytki książkowe ogółem wyniosły w 2011 roku 469 879 woluminów, w tym ze środków samorządowych 254 271 woluminów, z dotacji Biblioteki Narodowej, w ramach Programu „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek” 79 347 woluminów.

Pozostałe 136 261 wol. to książki pozyskiwane z różnych źródeł (dary czytelników, zamiany za książki zagubione, zakupy z dobrowolnych wpłat czytelników na fundusze Stowarzyszeń Przyjaciół Bibliotek).

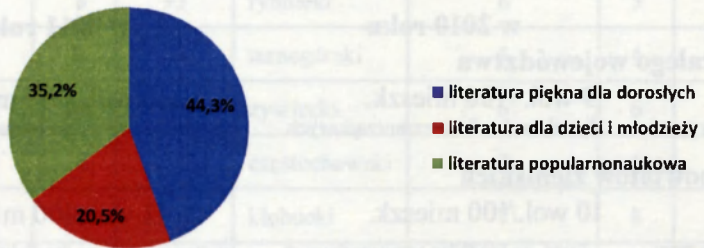
Spadek liczby zakupionych woluminów spowodowany był m.in. wprowadzeniem w 2011 roku 5% stawki podatku VAT na książki. W 2011 roku biblioteki z funduszy samorządowych zakupiły 254 271 woluminów o wartości 5 616 903 zł, tj. o 762 wol. mniej w porównaniu z rokiem 2010.

Struktura księgozbiorów 168 bibliotek publicznych woj. śląskiego (bez Biblioteki Śląskiej) przedstawia się następująco:

literatura piękna dla dorosłych:	44,3%
literatura dla dzieci i młodzieży:	20,5%
literatura popularnonaukowa:	35,2%

Struktura księgozbioru

(stan na 31.12.2011 r.)

Spośród 169 bibliotek publicznych woj. śląskiego 166 bibliotek (98,2 %) wzbogaciło swe zbiory dzięki środkom uzyskanym z **dotacji** Biblioteki Narodowej, w ramach Programu „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek” w kwocie **1 788 650 zł**.

W ramach **dotacji** zakupiono **79 347 woluminów** książek. Dominowały książki z literatury pięknej dla dorosłych i literatura dla dzieci i młodzieży. Najmniej w ramach dotacji zakupiono książek z literatury popularnonaukowej.

Dzięki środkom samorządowym i dotacji celowej Biblioteki Narodowej kwota na zakup nowych książek w przeliczeniu na 1 mieszkańca woj. śląskiego w 2011 roku wyniosła 1,59 zł (wzrost o 0,14 zł w porównaniu z rokiem 2010). Na 1 czytelnika przypadła w 2011 roku kwota 8,42 zł (wzrost o 0,76 zł ; w 2010 roku – 7,66 zł). Biorąc pod uwagę ogólny stan księgozbiorów na 1 mieszkańca przypadało 3,61 wolumina (+0,07).

W 2011 roku dwadzieścia dwie biblioteki publiczne woj. śląskiego z niskim wskaźnikiem zakupu ze środków samorządowych otrzymały nieodpłatnie zestaw 11 książek w ramach projektu wspierania bibliotek, realizowanego przez Fundację „ABCXXI” przy finansowym wsparciu Fundacji im. Stefana Batorego. Była to współczesna literatura dla dzieci i młodzieży oraz książki edukacyjne. Obdarowane biblioteki z dużym uznaniem wypowiadały się o przekazanej darowiźnie.

Ubytki (książki i czasopisma oprawne) w bibliotekach publicznych woj. śląskiego w 2011 roku wynosiły 535 794 woluminy, czyli 3,26 % stanu księgozbioru z końca poprzedniego roku. W 2011 roku

ubytki sięgnęły co 31 książki, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi 11,56 wolumina.

Wskaźnik zakupu zbiorów wynosi dla :

w 2010 roku		w 2011 roku	
całego województwa			
	9 wol. /100 mieszk.		10 wol. /100 mieszk.
w tym:	5 wol. ze środków samorządowych	w tym:	5 wol. ze środków samorządowych
powiatów ziemskich			
	10 wol./100 mieszk.		11 wol./100 mieszk.
w tym:	7 wol. ze środków samorządowych	w tym:	6 wol. ze środków samorządowych
powiatów grodzkich			
	8 wol./100 mieszk.		9 wol./100 mieszk.
w tym:	5 wol. ze środków samorządowych	w tym:	5 wol. ze środków samorządowych

Wskaźnik zakupu ogółem w 2011 roku dla całego województwa wzrósł o 1 wolumin z 9 wol. do 10 wol. na 100 mieszkańców.

Wskaźnik zakupu ze środków samorządowych w bibliotekach powiatów grodzkich pozostał bez zmian i wyniósł 5 wol. na 100 mieszkańców. W bibliotekach powiatów ziemskich wskaźnik ten spadł o 1 wolumin i wyniósł 6 woluminów na 100 mieszkańców.

Natomiast wskaźnik zakupu na 100 mieszkańców policzony według danych zawartych w sprawozdaniach GUS (tj. zakup ze środków samorządowych i z dotacji Biblioteki Narodowej) wyniósł w 2011 roku 7,20 wolumina na 100 mieszkańców (+0,52) i wciąż odbiega od norm IFLA (18 wol./100 mieszkańców).

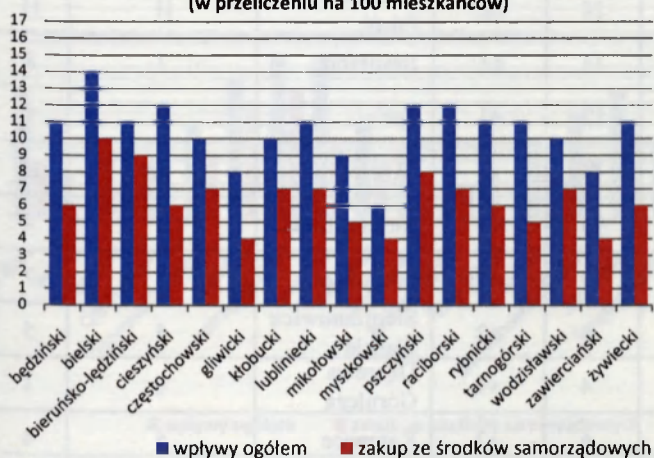
Zakup woluminów na 100 mieszkańców w poszczególnych powiatach woj. śląskiego przedstawiają poniższe tabele:

Powiaty ziemskie

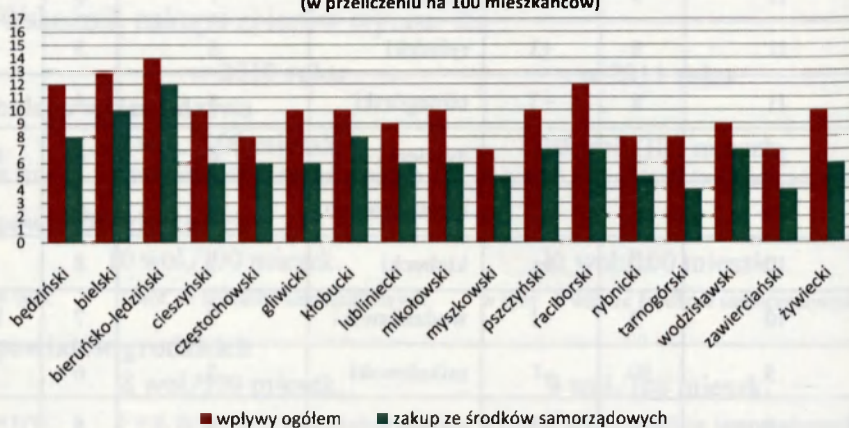
Ogółem (różne źródła wpływów) 2011	2010	Różnica +/-	Powiat	w tym ze środków samorządowych 2011	2010	Różnica +/-
14	13	+1	bielski	10	10	bz.
12	10	+2	cieszyński	6	6	bz.
12	10	+2	pszczyński	8	7	+1
12	12	bz.	raciborski	7	7	bz.
11	12	-1	będziński	6	8	-2

11	14	-3	bieruńsko- ledziński	9	12	-3
11	9	+2	lubliniecki	7	6	+1
11	8	+3	rybnicki	6	5	+1
11	8	+3	tarnogórski	5	4	+1
11	10	+1	żywiecki	6	6	bz.
10	8	+2	częstochowski	7	6	+1
10	10	bz.	kłobucki	7	8	-1
10	9	+1	wodzisławski	7	7	bz.
9	10	-1	mikołowski	5	6	-1
8	10	-2	gliwicki	4	6	-2
8	7	+1	zawierciański	4	4	bz.
6	7	-1	myszkowski	4	5	-1

Wskaźnik nabytków w powiatach ziemskich w 2011 r.
(w przeliczeniu na 100 mieszkańców)

Wskaźnik nabytków w powiatach ziemskich w 2010 r.
(w przeliczeniu na 100 mieszkańców)

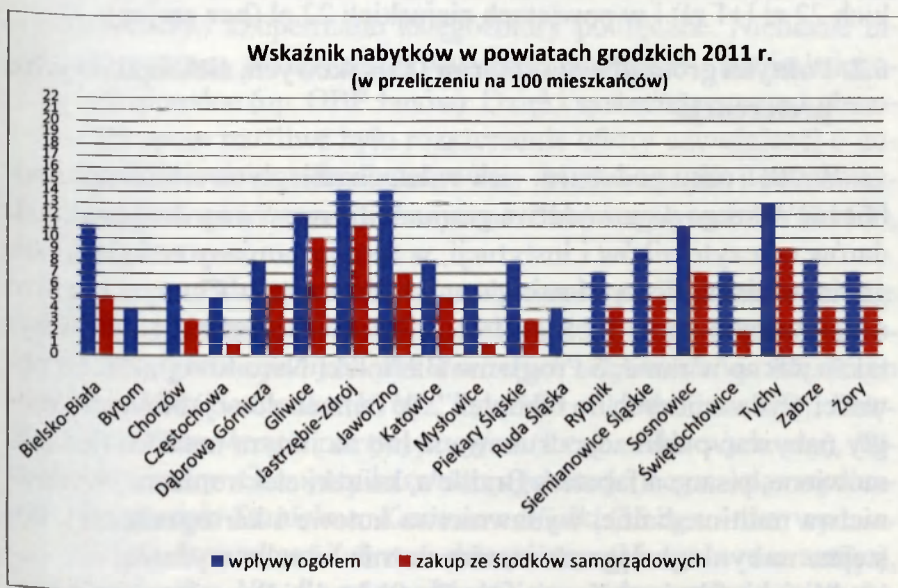

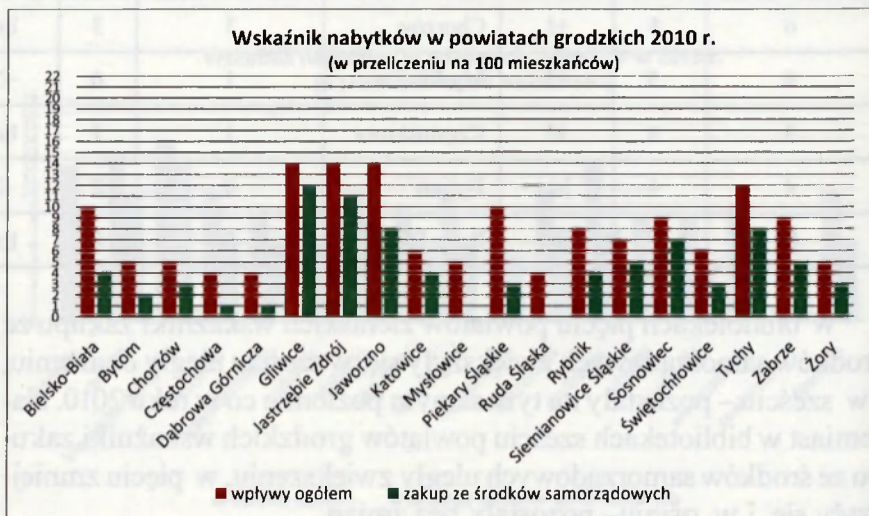
Powiaty grodzkie

Ogółem (różne źródła wpływów 2011)	2010	Różnica +/-	Powiat	w tym ze środków samorządowych 2011	2010	Różnica +/-
14	14	bz.	Jastrzębie - Zdrój	11	11	bz.
14	14	bz.	Jaworzno	7	8	-1
13	12	+1	Tychy	9	8	+1
12	14	-2	Gliwice	10	12	-2
11	10	+1	Bielsko-Biała	5	4	+1
11	9	+2	Sosnowiec	7	7	bz.
9	7	+2	Siemianowice Śląskie	5	5	bz.
8	4	+4	Dąbrowa Górnicza	6	1	+5
8	6	+2	Katowice	5	4	+1
8	10	-2	Piekary Śląskie	3	3	bz.
8	9	-1	Zabrze	4	5	-1
7	8	-1	Rybnik	4	4	bz.
7	6	+1	Świętochłowice	2	3	-1
7	5	+2	Żory	4	3	+1

6	5	+1	Chorzów	3	3	bz.
6	5	+1	Mysłowice	1	0	+1
5	4	+1	Częstochowa	1	1	bz.
4	4	bz.	Bytom	0	2	-2
4	4	bz.	Ruda Śląska	0	0	bz.

W bibliotekach pięciu powiatów ziemskich wskaźniki zakupu ze środków samorządowych zwiększyły się, w sześciu uległy obniżeniu, i w sześciu – pozostały na tym samym poziomie co w roku 2010. Natomiast w bibliotekach sześciu powiatów grodzkich wskaźniki zakupu ze środków samorządowych uległy zwiększeniu, w pięciu zmniejszyły się, i w ośmiu – pozostały bez zmian.

W 2011 roku **średnia cena książki** zakupionej do biblioteki wyniosła 22 zł, podobnie jak w 2010 roku, w tym w powiatach grodzkich 22 zł (+1 zł) i w powiatach ziemskich 22 zł (bez zmian).

6.2. Polityka gromadzenia zbiorów (książkowych, nieksiążkowych); preferencje

W 2011 roku podobnie – jak w latach ubiegłych – biblioteki publiczne naszego województwa gromadziły swe zbiory drogą zakupu, darów od czytelników i instytucji, w formie zamiany za książki zagubione lub zniszczone i zakupu antykwarycznego. Cennym i bardzo oczekiwanym przez biblioteki sposobem wzbogacania zbiorów był także zakup w ramach Programu Biblioteki Narodowej „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek”. W ramach dotacji biblioteki mogły nabywać publikacje drukowane lub na innym nośniku (książki mówione, pisane alfabetem Braille’a, książki elektroniczne, wydawnictwa multimedialne, wydawnictwa nutowe i kartograficzne), dostępne na rynku księgarskim, niezależnie od roku wydania.

Miejskie/Gminne Komisje ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (Boronów, Kamienica Polska, Markłowice, Mierzęcice, Pilica, Żarki i Żywiec) przekazały miejscowym bibliotekom łącznie 16 876 zł na zakup publikacji dotyczących zapobiegania i leczenia wszelkich uzależnień wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. W ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii MGBP w Blachowni otrzymała 500 zł na zakup nowości wydawniczych.

Środki na uzupełnienie zbiorów pozyskiwano także od banków i fundacji bankowych: siedem bibliotek pozyskało łącznie 14 650 zł.

W 2011 roku niektóre biblioteki (np. MBP w Porębie, GBP w Godowie) zakupiły zbiory z pieniędzy Fundacji Orange, w ramach programu „Akademia Orange dla bibliotek”.

Politykę gromadzenia zbiorów kształtowało kilka czynników. Główne z nich to potrzeby czytelnicze i posiadane przez biblioteki środki finansowe. Niestety, kilka bibliotek w naszym województwie, podobnie jak w latach ubiegłych, borykało się z dużymi trudnościami finansowymi w tym względzie (m.in.: MBP Bytom, BM Częstochowa, MBP Mysłowice, MBP Ruda Śląska, MGBP Skoczów, MGBP Koziegłowy, MGBP Krzepice, GBP Goleszów). W omawianym okresie szczególną uwagę zwracano na zakup literatury beletrystycznej polskiej i obcej dla dorosłych. Nabywano także literaturę dla dzieci i młodzieży. Na potrzeby studentów i osób podnoszących swe kwalifikacje zawodowe kupowano książki z wielu dziedzin wiedzy, zgodnych z kierunkami studiów użytkowników. W mniejszym stopniu niż dotychczas uzupełniano księgozbiory podręczne. Nieliczne biblioteki poprzez zakupy antykwaryczne wzbogaciły swoje księgozbiory regionalne (np. GBP Janów). Dzięki systematycznym i planowym zakupom możliwe było rozszerzenie oferty czytelniczej o nowe i wartościowe publikacje, zarówno drukowane jak i pozaksiążkowe (audiobooki, nagrania muzyczne, filmy na płytach DVD i CD, gry komputerowe, mapy).

Poza tym Biblioteka Śląska podarowała podległym w terenie bibliotekom następujące książki, plakaty i CD: *Informator o szkołach ponadgimnazjalnych dla dorosłych województwa śląskiego w oprac. Jana Bochenka* (16 egz. książki + 49 jedn. inw. CD), *Uziębło Piotr: Demokracja partycypacyjna* (1 egz. – dar wydawcy), *Miżejewski Cezary: Czerwoni kosynierzy gdańscy* (7 egz. – dar wydawcy), *Wypiański Stanisław: Kazimierz Wielki* (35 egz. – dar wydawcy), *Tołściak Bronisław: Zabrane dzieciństwo* (15 egz. – dar autora), *Szwaja Monika: Nie dla mięczaków* (2 egz. – dar wydawcy), *Architektura i urbanistyka współczesnego przemysłu pod red. Niny Juzwy* (3 egz. – dar wydawcy), *Ostańce próśb pod red. Małgorzaty Meller i Waldemara Elwarta* (21 egz. – dar wydawcy), *Szafraniec Krystyna: Młodzi 2011* (5 egz. – dar wydawcy), *Płudowski Waldemar: Mistrzynie burz* (18 egz. – dar autora) oraz plakat: *Nagrody za upowszechnianie czytelnictwa Polskiej Sekcji IBBY 2010* (18 egz.).

Z okazji Tygodnia Bibliotek Biblioteka Śląska wraz z ZO SBP w Katowicach zakupiła i przekazała bibliotekom 170 egz. okolicznościowych plakatów.

Ponadto z okazji Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich подарowano książki Gminnej Bibliotece Publicznej w Ślemieniu, w powiecie żywieckim.

6.3. Dotacja Biblioteki Narodowej „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek”; procent książek zakupionych w ramach tej dotacji przekazywany na filie biblioteczne

W ramach dotacji Biblioteki Narodowej 166 (spośród 169) bibliotek naszego województwa zakupiło 79 347 woluminów książek oraz 729 jedn. inw. zbiorów nieelektronicznych na łączną kwotę 1 788 650 zł. Trzy biblioteki – w Imielinie, Mykanowie i we Włodowicach – kolejny rok nie skorzystały z tej dotacji, ponieważ nie są instytucjami kultury. Jak wynika z danych statystycznych 26 bibliotek publicznych otrzymujących dotację (w tym Biblioteka Śląska) nie posiada filii, a więc 100% nabytych tą drogą nowości wzbogaciło zbioru central. Jedna z bibliotek (MBP Katowice) nie gromadzi zbiorów w bibliotece centralnej. Jedenaście bibliotek (7,8%) spośród 139 pozostawia zakupione w ramach dotacji książki w zbiorach biblioteki centralnej. Natomiast 48 bibliotek (ok. 35%) przekazuje swym filiom zbyt mało książek nabytych w ramach omawianej dotacji. Powodem jest m.in.: brak miejsca na nowe zbiory w placówkach filialnych, przedłużający się ich remont, niepewność dalszego ich funkcjonowania. W przyszłości, te biblioteki które dotychczas tego nie robiły, powinny bardziej sprawiedliwie dzielić zakupione w ramach dotacji książki tak aby, również użytkownicy placówek filialnych mieli lepszy dostęp do nowych zbiorów, gdyż systematyczny dopływ nowości warunkuje utrzymanie dobrego poziomu czytelnictwa.

6.4. Prenumerata czasopism, w tym czasopism bibliotekarskich; czasopisma otrzymywane nieodpłatnie

W 2011 roku w bibliotekach publicznych woj. śląskiego prenumerowano ogółem 8 597 tytułów czasopism (wg *Wybranych danych statystycznych*) o wartości 1 303 262 zł, tj. o 1 193 tytułów mniej niż w roku 2010. Według sprawozdania K-03 liczba tytułów czasopism bieżących wynosi 15 808; jest to suma wpływów tytułów czasopism ogółem w ciągu roku, razem z prenumeraty i darów.

Szesnaście bibliotek, tj. 9,5% (MGBP Czerwionka-Leszczyny, GBP Gierałtowice, GBP Gilowice, GBP Istebna, GBP Koszarawa, MGBP Kuźnia Raciborska, GBP Lyski, GBP Łękawica, GBP Miedźno, GBP Olsztyn, MGBP Pilica, GBP Radziechowy-Wieprz, GBP Rędziny, GBP Starcza, GBP Ślemień, GBP Wręczyca Wielka) w ogóle nie prowadziło prenumeraty ze względu na brak środków finansowych na ten cel oraz skromne warunki lokalowe niektórych placówek bibliotecznych. Wymienione przyczyny spowodowały, że zarówno liczba, jak i różnorodność ofert prasowych nie zaspokajała w pełni potrzeb wszystkich użytkowników. Czytelnicy zgłaszali zapotrzebowanie na periodyki z zakresu fotografii, najnowszych technologii cyfrowych, informatyki, ekonomii, psychologii, pedagogiki, prawa, ogrodnictwa i wystroju wnętrz. Postulowano poszerzenie oferty czasopism w językach obcych dotyczących zarządzania i marketingu.

Prenumerowana prasa obejmowała tytuły z różnych dziedzin wiedzy, kultury i życia społeczno-politycznego. Zamówienia na prenumeratę prasy sporządzane były kwartalnie, co pozwalało szybko reagować na zmieniające się zapotrzebowanie czytelników. Poza prenumeratą biblioteki pozyskiwały również czasopisma w formie darów czytelniczych. Były to głównie periodyki kobiece, czasopisma poradnikowe przekazywane przez czytelników. Znaczącą liczbę tytułów przekazywały nieodpłatnie urzędy miast i gmin, ponadto biblioteki, szkoły, parafie i stowarzyszenia. Trzecią pod względem wielkości grupą darczyńców byli wydawcy gazet i czasopism.

Wszystkie biblioteki publiczne woj. śląskiego otrzymywały nieodpłatnie z Biblioteki Śląskiej – w powiatach ziemskich za pośrednictwem bibliotek powiatowych – miesięcznik społeczno-kulturalny „Śląsk”, którego współwydawcą, wspólnie z Górnośląskim Towarzystwem Literackim w Katowicach, jest Biblioteka Śląska. W 2011 roku przekazano łącznie 7 092 egzemplarzy tego poczytnego regionalnego pisma.

Jak co roku prenumerowano również periodyki bibliotekarskie, udostępniane głównie w czytelniach bibliotek centralnych. Najpopularniejszymi tytułami w kolejności występowania były: *Poradnik Bibliotekarza*, *Bibliotekarz*, *Biblioteka w Szkole*, *Nowe Książki* i *Przeгляд Biblioteczny*.

Wyłącznie czasopisma bibliotekarskie (*Poradnik Bibliotekarza*, *Biblioteka w Szkole*, *Magazyn Literacki Książki*) prenumerowało sześć bibliotek: MBP w Sławkowie, MGBP w Koniecpolu, MGBP

w Żarkach, GBP w Gaszowicach, GBP w Kruszyńcu i GBP w Lelowie; w 2010 roku takich bibliotek było cztery.

Z prasy najczęściej korzystali emeryci i renciści (gazety) oraz studenci i osoby pracujące (szczególnie z czasopism społeczno-politycznych). Niezmiennym zainteresowaniem wśród wszystkich grup czytelników cieszyły się czasopisma popularnonaukowe. Poczytne były także czasopisma i periodyki regionalne. W minionym roku biblioteki publiczne naszego województwa udostępniły łącznie 2 392 289 czasopism, w tym na zewnątrz 593 808 egzemplarzy; były to zarówno czasopisma oprawne, jak i nieoprawne. Tradycyjnie już aktualne numery czasopism udostępniane były na miejscu w czytelnich lub w kąciach czytelniczych, natomiast numery archiwalne wypożyczano do domu. Prasa stanowiła cenne źródło uzupełnienia warsztatu informacyjnego biblioteki.

7. CZYTELNICTWO. PROMOCJA. DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA

7.1. Zasięg czytelnictwa; obserwowane preferencje czytelnicze; przykłady najbardziej poczytnych w 2011 r. książek z literatury pięknej, dziecięcej i popularnonaukowej

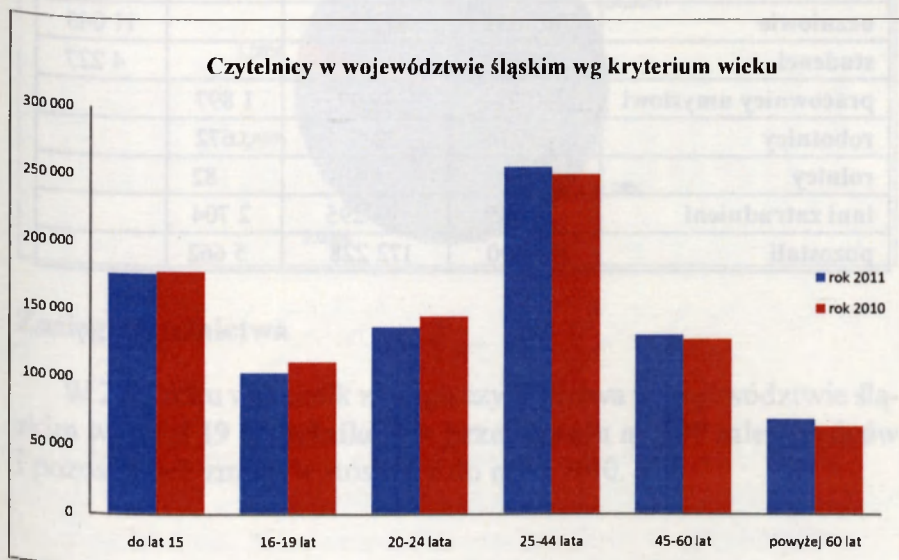
W województwie śląskim odnotowano znaczny spadek zasięgu czytelnictwa, zarówno w liczbie czytelników jak i wypożyczeń oraz udostępnień księgozbioru na miejscu. W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba udostępnień prezenyjących i wypożyczeń na zewnątrz zmniejszyła się o 230 885 woluminów. W 2011 roku biblioteki woj. śląskiego odwiedziło też znacznie mniej czytelników niż w 2010 roku. Różnica ta kształtuje się na poziomie 4 255 użytkowników. Jest to tendencja ogólnokrajowa, widoczna od kilku lat. Jej przyczyn należy upatrywać w utrzymującym się niżu demograficznym, migracji zarobkowej za granicę, w zwiększonym zainteresowaniu użytkowników biblioteki źródłami informacji elektronicznej, coraz łatwiejszym dostępem do bezpłatnego Internetu. Kolejne przyczyny tego niepokojącego zjawiska to postępujące zaniżanie poziomu nauczania i wymogów edukacyjnych na wszystkich poziomach kształcenia oraz mniejszy zakup nowości książkowych ze środków samorządowych przez biblioteki, spowodowany m.in. wprowadzeniem 5% podatku VAT na książki.

Czytelnicy

W 2011 roku ogólna liczba zarejestrowanych czytelników wyniosła 877 544, tj. mniej o 4 255 użytkowników w porównaniu z rokiem poprzednim. Największy spadek odnotowano w grupie użytkowników 16-19 lat i w grupie użytkowników 20-24 lata (w sumie 16 409 osób). Wśród młodzieży szkolnej i studentów odnotowano spadek aż o 15 272 osoby. Wzrost natomiast widoczny jest w grupie wiekowej powyżej 60 lat (+5 562), w grupie 25-44 lata (+4 926), oraz w grupie wiekowej 45-60 lat (+3 277). Więcej czytają pozostali czytelnicy, inni zatrudnieni, pracownicy umysłowi, robotnicy oraz rolnicy.

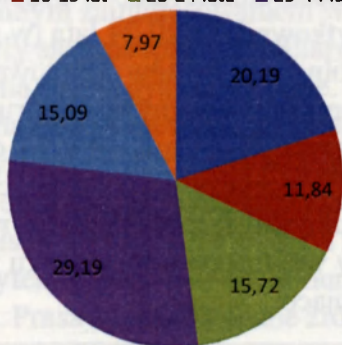
Zestawienie czytelników według struktury wieku za lata 2010–2011 przedstawia się następująco:

Grupa wiekowa	2011 rok	2010 rok	wzrost	spadek
ogółem	877 544	881 799		4 255
do lat 15	177 110	178 721		1 611
16–19 lat	103 886	112 092		8 206
20–24 lata	137 893	146 096		8 203
25–44 lata	256 223	251 297	4 926	
45–60 lat	132 468	129 191	3 277	
powyżej 60 lat	69 964	64 402	5 562	

Procentowy udział poszczególnych grup wiekowych w ogólnej liczbie czytelników w roku 2011

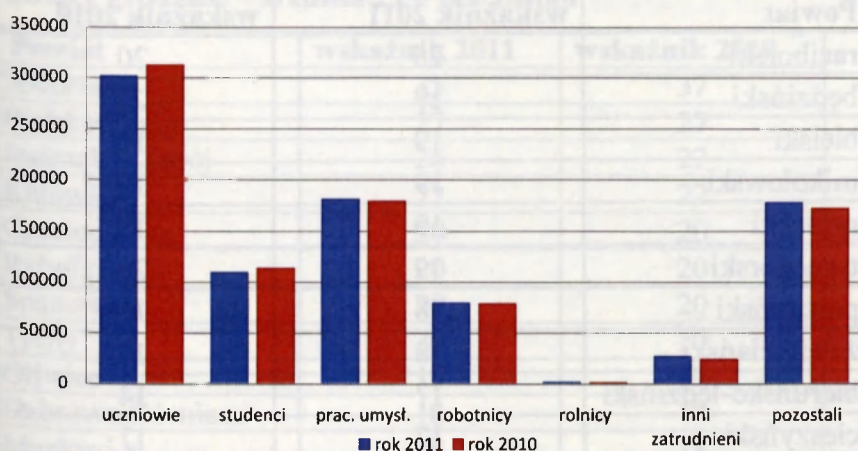
■ do lat 15 ■ 16-19 lat ■ 20-24 lata ■ 25-44 lata ■ 45-60 lat ■ powyżej 60 lat

Zestawienie struktury czytelników według zajęcia za lata 2010–2011 kształtuje się następująco:

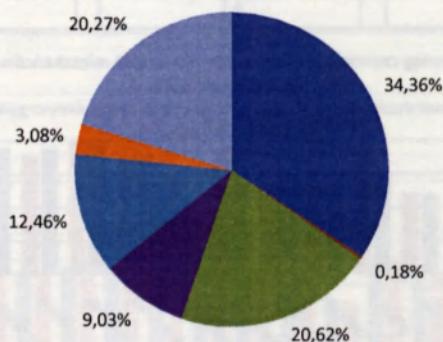
Grupa zawodowa	2011 rok	2010 rok	wzrost	spadek
ogółem	877 544	881 799		4 255
uczniowie	301 539	312 584		11 045
studenci	109 323	113 550		4 227
pracownicy umysłowi	180 974	179 077	1 897	
robotnicy	79 236	78 564	672	
rolnicy	1 583	1 501	82	
inni zatrudnieni	26 999	24 295	2 704	
pozostali	177 890	172 228	5 662	

Czytelnicy w województwie śląskim wg kryterium zajęcia

Udział procentowy czytelników zgodnie z kryterium zajęcia w 2011 r.

■ uczniowie ■ rolnicy ■ prac. umysł. ■ robotnicy ■ studenci ■ inni zatrudnieni ■ pozostali

Zasięg czytelnictwa

W 2011 roku wskaźnik zasięgu czytelnictwa w województwie śląskim wyniósł **19 czytelników w przeliczeniu na 100 mieszkańców** i pozostał bez zmian w stosunku do roku 2010.

Powiaty ziemskie – średnia 17 – bez zmian

Powiat	wskaźnik 2011	wskaźnik 2010
raciborski	20	20
będziński	19	20
bielski	19	19
mikołowski	19	19
rybnicki	19	18
tarnogórski	19	20
pszczyński	18	17
zawierciański	18	18
bieruńsko-łędzki	17	14
cieszyński	17	17
wodzisławski	17	18
żywiecki	16	16
gliwicki	15	17
lubliniecki	15	16
kłobucki	14	13
częstochowski	12	12
myszkowski	11	11

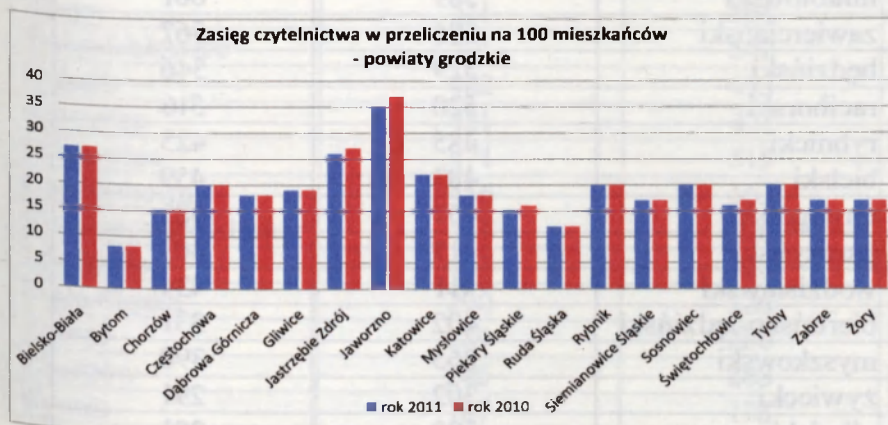

Jak wynika z powyższego zestawienia najwyższe wskaźniki zasięgu czytelnictwa osiągnięto kolejno w powiatach:

- raciborskim,
- będzińskim, bielskim, mikołowskim, rybnickim, tarnogórskim,
- pszczyńskim, zawierciańskim.

Powiaty grodzkie – średnia 19 – bez zmian

Powiat	wskaźnik 2011	wskaźnik 2010
Jaworzno	35	37
Bielsko-Biała	27	27
Jastrzębie-Zdrój	26	27
Katowice	22	22
Częstochowa	20	20
Rybnik	20	20
Sosnowiec	20	20
Tychy	20	20
Gliwice	19	19
Dąbrowa Górnicza	18	18
Mysłowice	18	18
Siemianowice Śląskie	17	17
Zabrze	17	17
Żory	17	17
Świętochłowice	16	17
Chorzów	15	15
Piekary Śląskie	15	16
Ruda Śląska	12	12
Bytom	8	8

Należy zwrócić uwagę, że są miejscowości (Koziegłowy, Mykanów, Dąbrowa Zielona, Włodowice, Gaszowice, Bytom), gdzie wskaźnik zasięgu czytelnictwa jest bardzo niski i wynosi od 4–8%.

Najwyższe wskaźniki zasięgu czytelnictwa osiągnięto:

- wśród bibliotek powiatów grodzkich: Jaworzno (35%), Bielsko-Biała (27%), Jastrzębie-Zdrój (26%), Katowice (22%),
- wśród pozostałych bibliotek miejskich: Cieszyn (29%), Sławków, Ustroń (po 28%), Tarnowskie Góry (26%), Imielin (25%),
- wśród bibliotek miast i gmin: Czechowice-Dziedzice (29%), Czerwionka-Leszczyny (24%), Łazy (21%),
- wśród bibliotek gminnych: Bestwina (34%), Mierzęcice (30%), Marklowice (28 %), Suszec (24%), Krupski Młyn i Lipowa (po 22%).

Wypożyczenia i udostępnienia prezencyjne

W 2011 roku na zewnątrz wypożyczono 16 747 362 wol., co w porównaniu z rokiem 2010 daje wzrost o 31 176 książek. Na miejscu zaś skorzystano z 1 538 812 woluminów w roku 2011, to jest mniej o 43 168 książek w zestawieniu danych z zeszłym rokiem. Wskaźnik wypożyczeń książek, czasopism oraz pozostałych zbiorów nieelektronicznych na zewnątrz i na miejscu w przeliczeniu na 100 czytelników wynosi 458. Średni wskaźnik wypożyczeń na 100 czytelników, ilustrujący aktywność czytelników w powiatach ziemskich i grodzkich pokazują poniższe tabele.

Powiaty ziemskie – średnia 423 – spadek o 6

Powiat	wskaźnik 2011	wskaźnik 2010
mikołowski	589	601
zawierciański	586	567
będziński	529	546
raciborski	520	516
rybnicki	485	425
bielski	483	459
tarnogórski	457	483
pszczyński	415	403
wodzisławski	411	434
bieruńsko-lędziński	402	331
myszkowski	365	390
żywiecki	302	291
gliwicki	390	381
lubliniecki	382	381
cieszyński	329	317
częstochowski	285	278
kłobucki	269	257

Powiaty grodzkie – średnia 462 – spadek o 11

Powiat	wskaźnik 2011	wskaźnik 2010
Bielsko-Biała	793	799
Dąbrowa Górnicza	606	616
Piekary Śląskie	588	582
Jaworzno	579	625
Jastrzębie-Zdrój	534	569
Tychy	524	526
Gliwice	516	523
Żory	511	568
Świętochłowice	501	542
Rybnik	482	493
Katowice	481	475
Sosnowiec	474	515
Częstochowa	456	463
Siemianowice Śląskie	414	396
Mysłowice	403	420
Ruda Śląska	290	326
Zabrze	289	280
Chorzów	285	288
Bytom	187	178

Z powyższych tabel i wykresów odnośnie do zmian w liczbie wypożyczeń i udostępnień w bibliotekach powiatów ziemskich wynika, że zanotowano sześciopunktowy spadek. Wśród bibliotek miast grodzkich najbardziej widoczny wzrost zainteresowania książką wystąpił w Siemianowicach Śląskich (+18), spadek zaś najbardziej uwidocznił się w Żorach (-57), Jaworznie (-46), Sosnowcu i Świętochłowicach (po -41), w Rudzie Śląskiej (-36) oraz w Jastrzębiu-Zdroju (-35).

Preferencje czytelnicze

Biblioteki gromadząc zbiory próbują trafić w gusta użytkowników. Znając preferencje swoich czytelników z jednej strony mogą zaspokoić ich potrzeby, z drugiej rozbudzić ich aspiracje i zachęcić do zmiany czytanej literatury oraz do korzystania ze swoich usług. Wielu czytelników w wyborze literatury kieruje się reklamą w mediach i czasopismach oraz sporządzanymi przez hurtownie oraz księgarnie listami najlepiej sprzedających się książek. Również biblioteki sporządzają własne listy bestsellerów. Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej na podstawie wyników plebiscytu wśród czytelników wszystkich bibliotek publicznych powiatu bielskiego sporządziła *I Bielską Listę Najpoczytniejszych Książek 2011 Roku*. Znalazły się na niej następujące tytuły:

Stieg Larsson: *Mężczyźni, którzy nienawidzą kobiet* (trylogia Millennium)

Stephen Meyer: *Zaćmienie*

Paulo Coelho: *Alchemik*

Carlos Ruiz Zafon: *Cień wiatru*
Małgorzata Kalicińska: *Dom nad rozlewiskiem* (trylogia mazurska)
Garcia Marquez: *Sto lat samotności*
Patrick Suskind: *Pachnidło*
Wojciech Cejrowski: *Rio Anaconda*
Camilla Lackberg: *Księżniczka z lodu* (saga kryminalna)
Mario Puzo: *Ojciec chrzestny*
Nicholas Sparks: *Jesienna miłość*
Beata Pawlikowska: *Blondynka w dżungli*
Monika Szwaja: *Stateczna i postrzelona*
Mariusz Szczygieł: *Gottland*
Katarzyna Grochola: *Kryształowy Anioł*
R.R. George Martin: *Gra o tron*
Trudi Canavan: *Gildia magów* (trylogia Czarnego Maga)
Małgorzata Szejnert: *Czarny ogród*
Alice Sebold: *Nostalgia anioła*
Tiziano Terzani: *W Azji*.

IV już Plebiscyt „Biblioteczna Róża” na najpoczytniejszą i najpopularniejszą książkę roku 2011 zorganizowała dla swoich czytelników Miejska Biblioteka Publiczna w Tychach; zagłosowało w nim 214 osób. Wygrały dwie książki: *Millennium* Stiega Larssona i *Zmierzch* Stefanii Meyer.

W roku sprawozdawczym biblioteki publiczne naszego województwa odnotowały duże zainteresowanie polską literaturą współczesną (m.in. laureatów nagród: Nike, Angelus, Gdynia).

Dorośli czytelnicy często sięgali po prozę A. Stasiuka, M. Szczygła, dzieła S. Lema, książki podróżnicze (B. Pawlikowskiej, W. Cejrowskiego, M. Wojciechowskiej), literaturę sensacyjną (M. Krajewskiego, M. Czubaja), obyczajową (M. Szwaji, K. Grocholi) oraz książki znanych postaci ze świata mediów (W. Manna, S. Hołowni, M. Prokopa, M. Czubaszek). Wielu zwolenników ma nadal popularna literatura obca, szczególnie książki autorstwa J. Grishama, S. Meyer, S. Larssona, P. Coelho, D. Steel, B. Delinsky, A. Christie, N. Roberts, N. Sparksa oraz literatura artystyczna laureatów Nagrody Nobla. Z zakresu literatury popularnonaukowej czytelnicy poszukują książek z dziedziny nauk społecznych, ekonomii i medycyny.

Młodzi czytelnicy, ze względu na obowiązek szkolny, najczęściej poszukiwali lektur szkolnych i ich opracowań. Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych chętnie również sięgali po nowości,

szczególnie z literatury przygodowej, obyczajowej, a zwłaszcza opowieści o wampirach, spowodowanej sukcesem wydawniczym książek S. Meyer. Dużym powodzeniem cieszyły się popularnonaukowe serie wydawnicze dla młodzieży z dziedziny historii oraz nauk przyrodniczych. Natomiast najmłodszy użytkownicy sięgali po barwnie ilustrowane baśnie, i bajki oraz poezję polskich klasyków literatury dziecięcej. Młodzież licealna korzystała z kompendiów wiedzy oraz opracowań literackich. W odniesieniu do literatury beletrystycznej w polu zainteresowania tej grupy czytelnicznej znalazły się, obok autorów zagranicznych, również nowości wydawnicze polskich pisarzy (G. Kasdepke, A. Maleszki, M. Fox).

Najpoczytniejsze książki w 2011 roku w bibliotekach publicznych woj. śląskiego:

Literatura piękna dla dorosłych:

Katarzyna Grochola: *Kryształowy Anioł*

Stieg Larsson: *Millennium: Dziewczyna, która igrała z ogniem*

Stephenie Meyer: *Saga Zmierzch: Księżyc w nowiu*

Paulo Coelho: *Zahir*

Małgorzata Gutowska-Adamczyk: *Cukiernia pod Amorem*

Małgorzata Kalicińska: *Miłość nad rozlewiskiem*

Camilla Lackberg: *Kamieniarz*

Nora Roberts: *Uczciwe złudzenia*

Tess Gerritsen *Dolina umarłych*

Carlos Ruiz Zafon: *Cień wiatru*

Paullina Simons: *Jeździec miedziany*

Monika Szwaja: *Matka wszystkich lalek*

Umberto Eco: *Cmentarz w Pradze*

Eric-Emmanuel Schmitt: *Marzycielka z Ostendy*

Literatura piękna dla dzieci:

L.J. Smith: *Pamiętniki wampirów*

Meg Cabot: *Pamiętnik księżniczki*

Gilbert Delahaye: *Martynka*

Grzegorz Kasdepke: *Detektyw Pozytywka*

J. K. Rowling: *Harry Potter i Insygnia Śmierci*

Francesca Simon: *Koszmaryn Karolek*

Barbara Gawryluk: *Mali bohaterowie*

Jesse Leon: *MacCann Scooby-Doo: nowe przygody*

Marta Fox: *Karolina XL zakochana*

Andrzej Maleszka: *Magiczne drzewo*

Literatura z innych działów:

- Martyna Wojciechowska: *Kobieta na krańcu świata*
Szymon Hołownia: *Bóg-życie i twórczość*
Mariusz Szczygieł: *Zrób sobie raj*
Krystyna Chiger: *Dziewczynka w zielonym sweterku*
Wojciech Cejrowski: *Gringo wśród dzikich plemion; Podróżnik WC*
Beata Pawlikowska: *Blondynka na Czarnym Łądzie*
Wojciech Mann: *Rockmann, czyli jak nie zostałem saksofonistą*
Maria Czubaszek: *Każdy szczyt ma swój Czubaszek*
Szymon Hołownia i Marcin Prokop: *Bóg, kasa i rock'n'roll*
Elizabeth Gilbert: *Jedz, módl się, kochaj*
Jarosław Kret: *Moje Indie*
Piotr Kraśko: *Alaska*
Andrzej Franaszek: *Miłosz: biografia*
Danuta Wałęsa: *Marzenia i tajemnice*
Magdalena Zawadzka: *Gustaw i ja.*

7.2. Wybrane przykłady wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych, promocyjnych

Spotkania autorskie

Spotkania autorskie są najczęściej stosowaną formą upowszechniania czytelnictwa, cieszącą się niesłabnącym powodzeniem, zwłaszcza w odniesieniu do postaci dobrze znanych i cieszących się dużą sympatią wśród czytelników.

W bibliotekach – podczas spotkań autorskich – gościli literaci, dziennikarze, publicyści, aktorzy, naukowcy, osoby duchowne. Wśród nich m.in.:

siostra Anastazja w MBP w Czechowicach-Dziedzicach, GBP w Miedznej,

Ewa Chotomska w GBP w Kobiórze, GBP w Tapkowicach,

Maria Czubaszek w MiPBP w Wodzisławiu Śląskim, GBP w Tapkowicach,

Wiesław Drabik w MBP w Knurowie, MGBP w Krzanowicach, MGBP w Kuźni Raciborskiej, MGBP w Ogródzieńcu, GBP w Nędzy, GBP w Pankach, GBP w Pilchowicach, GBP we Wręcycy Wielkiej,

Marta Fox w MBP w Katowicach, MBP w Świętochłowicach, GBP w Porąbce,

Barbara Gawryluk w GBP w Pilchowicach, GBP w Poczesnej,
GBP w Psarach,

Szymon Hołownia w Książnicy Beskidzkiej w Bielsku-Białej,
ks. Tadeusz Isakowicz-Zaleski w MGBP w Czechowicach-Dziedzicach,

Roksana Jędrzejewska-Wróbel w GBP w Goczałkowicach-Zdroju,
GBP w Tapkowicach,

Małgorzata Kalicińska w MBP w Cieszynie, MBP w Ustroniu, MGBP
w Czechowicach-Dziedzicach, MGBP w Strumieniu, GBP w Wilkowicach,

Grzegorz Kasdepke w MBP w Jastrzębiu-Zdroju, MBP w Katowicach,
GBP w Poczesnej, GBP w Tapkowicach,

Izabella Klebańska w GBP w Goczałkowicach-Zdroju, GBP w Pilchowicach,

o. Leon Knabit w MGBP w Czechowicach-Dziedzicach,

Hanna Kowalewska w GBP w Tapkowicach,

Piotr Kraško w Książnicy Beskidzkiej w Bielsku-Białej, GBP w Jeleśni,

Jarosław Kret w Książnicy Beskidzkiej w Bielsku-Białej, MBP w Jastrzębiu-Zdroju,
MGBP w Czechowicach-Dziedzicach, GBP w Bestwinie, GBP w Buczkowicach,
GBP w Miedznej, GBP w Psarach, GBP w Wilkowicach,

Jerzy Kronhold w Książnicy Beskidzkiej w Bielsku-Białej,

Ryszard Krynicki w Książnicy Beskidzkiej w Bielsku-Białej,

Arkadiusz Niemirski w GBP w Kamienicy Polskiej, GBP w Łęka-wicy,

Michał Ogórek w MBP w Jastrzębiu-Zdroju,

Joanna Olech w MiPBP w Będzinie, MiPBP w Myszkowie,

Anna Onichimowska w PiMBP w Łaziskach Górnych, GBP w Tapkowicach,

Krzysztof Petek w GBP w Boronowie,

Dariusz Rekosz w MBP w Katowicach,

Marek Szołtysek w MBP w Siemianowicach Śląskich, GBP w Boronowie,
GBP w Nędzy,

Kazimierz Szymeczko w GBP w Gaszowicach,

Wojciech Wiślak w MiPBP w Będzinie,

Roksana Wróbel-Jędrzejewska w GBP w Wilkowicach.

Odbyły się spotkania z aktorami, ilustratorami, tłumaczami, osobistościami mediów, podróżnikami oraz twórcami regionalnymi. Wśród nich są m.in.:

- spotkania z aktorami: z Grażyną Barszczewską w Bielsku-Białej, Piotrem Polkiem i Emilianem Kamińskim w Bobrownikach,
- spotkania z ilustratorami: z Edwardem Lutczynem w Miedznej, Łukaszem Zabdyrem w Świętochłowicach,
- spotkania z tłumaczami: z Teresą Worowską, tłumaczem literatury węgierskiej w Bielsku-Białej,
- spotkania z osobistościami mediów: z Weroniką Marczuk w Bielsku-Białej, prof. Janem Miodkiem w Cieszynie, Maciejem Orłosiem w Dąbrowie Górniczej,
- spotkania z podróżnikami: Anną Dziewit-Meller i Marcinem Mellerem oraz Jędrzejem Majką w Bielsku-Białej,
- spotkania z twórcami regionalnymi: z Marianem Koniosem w Szczyrku.

Wystawy

Podobnie jak w latach poprzednich biblioteki były organizatorami wielu interesujących i różnorodnych tematycznie wystaw. Były to wystawy: książek (w tym elementarzy), fotografii, plakatów, malarstwa (w tym reprodukcji), grafiki (w tym drzeworytów i linorytów), rysunków, ilustracji książkowych, ikon i rzeźb.

Ich autorami byli zarówno twórcy profesjonalni, jak i nieprofesjonalni. Dużym zainteresowaniem wśród klientów bibliotek cieszyły się „gotowe” wystawy: „Zaczytany Śląsk”, wypożyczona z Biblioteki Śląskiej przez 1 bibliotekę oraz „Karol Szymanowski” (własność Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego – wypożyczona również przez 1 bibliotekę), „Katowice-miasto ogrodów” (własność Biura Europejskiej Stolicy Kultury 2016) - wypożyczana przez 8 bibliotek, „Życie i działalność ks. Jana Dzierżona” (autorem wystawy jest Adam Wilczyński z Sekcji Historycznej Śląskiego Związku Pszczelarzy) – wypożyczana przez 10 bibliotek.

Wykłady, konferencje i sesje popularnonaukowe

Bytom	„Bytom w cieniu dwóch totalitaryzmów” 1933-1989” – konferencja zorganizowana we współpracy z Katowickim Oddziałem Instytutu Pamięi Narodowej
Częstochowa	„Akademia w Bibliotece” – wykłady nauczycieli akademickich Wydziału Filologiczno-Historycznego Akademii im. Jana Długosza na temat językoznawstwa, historii literatury polskiej i obcej, laureatów Nagrody Nobla
Dąbrowa Górnicza	„Ekologia w mieście” – konferencja wieńcząca projekt Stowarzyszenia „Ziemia i My” Centrum Edukacji Ekologicznej
Jastrzębie-Zdrój	„Na ścieżkach nauki” – wykłady promujące światowy dorobek naukowy i cywilizacyjny ludzkości
	„Salon pisarzy” – cykl wykładów prezentujący życie i twórczość wybitnych literatów polskich i obcych
	„Jesteśmy stąd”- wykłady o tematyce regionalnej
Jaworzno	„W kręgu motywów dzieł sztuki” – cykl przeznaczony dla młodzieży przygotowującej się do matury z języka polskiego
	Wykłady z zakresu historii sztuki i archeologii prowadzone przez dziedzinowych specjalistów oraz hobbystów z różnych kręgów zainteresowań
Mikołów	Historia protestantyzmu – wykład dr. Jana Szturca, autora m.in. słownika biograficznego „Ewangelicy w Polsce” oraz publikacji „Stowarzyszenia społeczno-kulturalne w polskim ewangelizmie”
Sosnowiec	Akademia literatury – cykl wykładów z historii literatury polskiej przygotowanych we współpracy ze środowiskiem naukowym Instytutu Nauk o Literaturze Polskiej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Konkursy

Wciąż dużą popularnością wśród użytkowników bibliotek cieszyły się różnego typu konkursy skierowane do wszystkich grup wiekowych. Ich celem była popularyzacja działań bibliotek na rzecz upowszechniania czytelnictwa i rozwoju społeczeństwa informacyjnego, a także tworzenie warunków do rozwoju bibliotek i umacniania ich roli w edukacji kulturalnej.

Inne inicjatywy

Będzin	II Zagłębiowski Maraton z Książką pisarzy i poetów Stowarzyszenia Autorów Polskich. Oddział w Będzinie
Bielsko-Biała	Festiwal kultury węgierskiej; Festiwal kultury słowackiej; Festiwal kultury czeskiej – propagujące kulturę i sztukę Węgier, Słowacji i Czech
	Program Bielskie spotkania z historią we współpracy z Katowickim Oddziałem Instytutu Pamięi Narodowej – cykl wykładów połączonych z dyskusją na temat historii najnowszej Polski dla czytelników dorosłych i młodzieży
	Klub zdrowia – program adresowany do mieszkańców miasta, mający na celu szerzenie wiedzy na temat zdrowia oraz profilaktyki
Bytom	Projekt „Rozegraj Unię – debaty o Prezydencji w bibliotekach publicznych” realizowany we współpracy z Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego oraz Pracownią Gier Szkoleniowych
Cieszyn	Święto Szlaku Zabytków Techniki Województwa Śląskiego – <i>Industriada 2011</i> – cykl warsztatów pn. <i>Technika w służbie książki</i>
Częstochowa	9. Dni Książki (16 maja – 5 czerwca) – cykl spotkań, warsztatów, wernisaży wystaw
	8. Noc kulturalna „Jaśnie oświecona” – rodzinny plener malarski, połączony z czytaniem przez aktorów częstochowskiego Teatru fragmentów książki Marka Twaina „Książę i żebrak” i spotkaniami autorskimi

Dąbrowa Górnicza	„Samowar Literacko-Filozoficzny” cykl spotkań których przedmiotem jest myśl filozoficzna wyłożona w traktatach naukowych oraz w literaturze pięknej
	„Herbatka Angielska” – cykl zajęć językowych dla dzieci, młodzieży i dorosłych, mający na celu skuteczną naukę języka obcego i nawiązanie nowych przyjaźni
Gliwice – PBP	„Śląsko-kaszubskie klimaty regionalnej kultury i literatury” – III Powiatowa Konferencja Regionalna dla bibliotekarzy, nauczycieli i regionalistów
Jastrzębie- Zdrój	„Jastrzębska ofensywa literatury” – projekt, w ramach którego odbyły się spotkania autorskie, promocje książek, konferencje oraz wystawy
	„Irlandzkie święto w Jastrzębiu-Zdroju” – projekt popularyzujący kulturę, literaturę i sztukę Irlandii (koncert muzyki, pokaz tańca, warsztaty artystyczne, spotkania interaktywne, konkursy czytelnicze o tematyce irlandzkiej)
Jaworzno	Noc z literaturą dla dorosłych – spotkania cykliczne, popularyzujące różne gatunki literackie i filmowe
	Bliżej prawa – cykliczne spotkania dotyczące problemów prawnych, prowadzone przez mecenasa
Katowice	Happening „Głośno o książkach” z okazji Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich – głośne czytanie fragmentów wybranych książek oraz obdarowywanie przechodniów czerwoną różą
Ruda Śląska	Orzegowskie fotografie – plener fotograficzny i wernisaż dla profesjonalistów i amatorów, zorganizowany we współpracy z Towarzystwem Miłośników Orzegowa
Rybnik	LABA-2 – warsztaty dla dorosłych mające na celu naukę samoobrony, tańca flamenco, fotografii i programu Corel, zorganizowane w ramach Letniej Akademii Bibliotecznych Atrakcji

Sosnowiec	„Kino w Bibliotece” – projekt mający na celu edukację filmową publiczności z terenu miasta i regionu, w ramach którego prezentowane były wartościowe dokonania polskiego i światowego kina, a także sylwetki ich twórców (reżyserów, aktorów, scenarzystów, kompozytorów filmowych)
	X Sesja Zagłębiowska – Przyroda Zagłębia; VII Sosnowieckie Dni Literatury
Tychy	X Tyskie Dni Literatury (6–15 października) – spotkania autorskie, koncerty, performance, wernisaże, wykłady, wystawy i warsztaty z biblioterapii
Zabrze	Panel dyskusyjny „Kant Kultury”, przygotowany i prowadzony przez zabrzańskich studentów humanistycznych kierunków studiów Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
Żory	Projekt „Czytam, bo lubię” – wieczory muzyczno-literackie, organizowane dwa razy w roku w klubie „Spinoza”, w wykonaniu nauczycieli i uczniów żorskich szkół muzycznych

Rok 2011 był rokiem kilku ważnych jubileuszy i wydarzeń o zasięgu regionalnym, ogólnopolskim i światowym.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustanowił rok 2011 *Rokiem Czesława Miłosza*. W Polsce były to liczne wydarzenia, niejednokrotnie międzynarodowe, jak np. II Festiwal Czesława Miłosza w Krakowie, w którym uczestniczyło blisko 200 pisarzy z całego świata, poetów i znawców jego twórczości, międzynarodowe sympozja i konferencje naukowe, wykłady, wieczory poezji śpiewanej itp.. Działania podjęte przez biblioteki publiczne naszego województwa, które aktywnie włączyły się w świętowanie 100. rocznicy urodzin Miłosza, miały na celu przybliżenie postaci tego wybitnego polskiego poety, pisarza, laureata Nagrody Nobla oraz popularyzację jego twórczości. Realizowane były przez cały rok 2011. Odbiorcami byli czytelnicy dorośli, uczniowie, młodzież, członkowie dyskusyjnych klubów książkowych. I tak najliczniejszą grupę imprez stanowiły wykłady dotyczące życia i twórczości Czesława Miłosza (Bielsko-Biała, Częstochowa, Katowice, Ruda Śląska, Szczekociny, Bojszowy), spotkania z Janem Mazurkiewiczem, redaktorem naczelnym tyskiego „Echa” i zarazem znajomym Miłosza (Bieruń, Łędziny), spotkania autorskie z Andrzejem

Franaszkiem, biografistą Miłosza (Biblioteka Śląska, Bielsko-Biała, Jaworzno, Sosnowiec), wystawy (Bytom, Czeladź, Jastrzębie-Zdrój, Katowice, Pszczyna, Milówka, Żarnowiec).

Czesławowi Miłoszowi poświęcone były także warsztaty literackie prowadzone przez Kazimierza Szymeczkę (Radlin, Pawłowice), spotkania poetyckie (Katowice, Ruda Śląska), konkursy recytatorskie (Żywiec), lekcje biblioteczne (Katowice, Koniecpol), prezentacje multimedialne (Koszarawa), konkursy literackie (Częstochowa, Pawłowice), koncerty słowno-muzyczne (Katowice). Sześć bibliotek z woj. śląskiego podjęło trud aplikowania do Instytutu Książki o dodatkowe środki finansowe na realizację swoich pomysłów związanych z Rokiem Miłosza. Duży sukces odniosła Biblioteka Śląska, której projekt zatytułowany „Czesław Miłosz for People !” Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego uznało za najlepszy spośród wszystkich zgłoszonych przez polskie instytucje.

W ramach obchodów *Roku Marii Skłodowskiej-Curie* Biblioteka Miejska w Częstochowie przygotowała wystawę ze zbiorów własnych „Kobiety, kobiety...”

120. rocznica urodzin Gustawa Morcinka była okazją do organizacji różnych imprez popularyzujących sylwetkę i twórczość tego znanego nie tylko na Śląsku pisarza. W MGBP w Skoczowie zorganizowano X konferencję bibliotekarzy z Polski i Republiki Czeskiej pt.: „Szlakiem Gustawa Morcinka”.

Z okazji *90. rocznicy wybuchu III Powstania Śląskiego* Miejska Biblioteka Publiczna w Bytomiu, we współpracy z Muzeum Górnośląskim, przygotowała wystawę „Powstania śląskie w malarstwie nieprofesjonalnym”, promującą malarzy amatorów, którzy podjęli w swych pracach tematykę powstańczą. MBP była także organizatorem gry miejskiej o charakterze edukacyjnym „Wszędołaz Powstańczy”, zrealizowanej w śródmieściu Bytomia. Miejska Biblioteka Publiczna w Mikołowie zaprezentowała wystawę Michała Cieślaka pt.: „Z hałdy na Górę św. Anny”. Historyczny projekt edukacyjny „Wtedy wszystko się zaczęło” z ww. okazji zrealizowała Miejska Biblioteka Publiczna w Rybniku. Prelekcji nt. „Trzecie powstanie śląskie w oczach reszty Polski” oraz montażu słowno-muzycznego mogli wysłuchać czytelnicy MBP w Katowicach.

30. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego w Polsce uczcily wystawami Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej, MBP w Sławkowie i GBP w Milówce.

Jubileusz pontyfikatu Ojca Świętego Jana Pawła II oraz Jego beatyfikacja znalazły oddźwięk w organizacji wystaw (Mierzęcice, Miłówka, Włodowice), prezentacji filmów dokumentalnych „Lolek – osobliwy portret Papieża” (Mierzęcice) i „Z dalekiego kraju” (Włodowice), konkursie plastycznym dla uczniów i dla dorosłych (Mysłowice), wystawie grafiki i rzeźb kamiennych (Wilkowice).

W dniach 8-15 maja 2011 roku w bibliotekach całego kraju, w tym w bardzo wielu bibliotekach publicznych woj. śląskiego, odbywały się imprezy i spotkania dla czytelników z okazji „Tygodnia Bibliotek” pod hasłem „Biblioteka zawsze po drodze, nie mijam – wchodzę”, mające na celu upowszechnianie czytelnictwa, promujące bibliotekę oraz popularyzujące różnorodne formy pracy z użytkownikami.

Z okazji *Tygodnia Modlitw o Jedność Chrześcijan* Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej po raz trzeci przygotowała Maraton Biblijny, w czasie którego na żywo, na antenie Radia „Anioł Beskidów” zaproszeni goście (biskupi, księża, siostry zakonne, społecznicy i ludzie różnych zawodów) czytali *Ewangelię św. Łukasza*. Inicjatywa ta spotkała się z szerokim poparciem społecznym.

7.3. Czytelnictwo dzieci i młodzieży (problemy, obserwacje, tendencje)

Mimo, iż stan czytelnictwa wśród najmłodszych warunkowany jest wieloma złożonymi czynnikami, jedną z kluczowych kwestii w kształtowaniu u dziecka zamiłowania do lektury jest rola rodzica. Rozwój intelektualny jest dziś dobrem, do którego przykładą się coraz większą wagę, a zjawiskiem, które staje się charakterystyczne dla obecnych czasów, jest posiadanie przez młodych rodziców wyższego wykształcenia. Jako że studia nierozzerwalnie kojarzą się z obcowaniem ze słowem pisanym, wydawać by się mogło, iż obecność książki w życiu współczesnej rodziny jest czymś naturalnym oraz że dziecko przejmuje nastawienie do książki po swoich opiekunach niemal automatycznie. Tempo i warunki dzisiejszego życia nie pozostają jednak bez wpływu na relacje panujące w rodzinie, w tym nierzadko także na proces zaznajamiania dziecka z książką. Maluch we wczesnym etapie życia nie posiada potrzeb czytelniczych. Te pojawiają się jednak szybciej, jeśli opiekunowie odpowiednio wcześniej zapewnią w codzienności dziecka obecność książki. W dużej mierze to dzięki wczesnym działaniom rodzica, przy odpowiednim podejściu i cierpliwości, łatwiej będzie wykształcić u pociechy nawyk

czytania, co z kolei w późniejszym okresie życia zaowocuje rozwiniętą wrażliwością, sprawnością w wypowiedaniu się, pisaniu oraz czytaniu. Tutaj właśnie pojawia się ogromne ryzyko przegapienia tego najbardziej odpowiedniego momentu podarowania dziecku szansy na polubienie książek. Jeśli bowiem lektura pojawi się dopiero w wieku szkolnym, może być już zawsze kojarzona z obowiązkiem, a nie rzeczą przyjemną, naturalną, taką, której dziecko samo z siebie będzie potrzebować. Przykładów nie trzeba szukać daleko – tego typu sytuacje można zaobserwować u niemałej grupy nastolatków, która unika książek jak ognia.

Tutaj wyłania się ogromne wyzwanie dla bibliotek, które muszą wykazać bezwzględną gotowość do wspierania rodziców w każdym z etapów tego wyjątkowego i niezwykle delikatnego procesu wprowadzania dziecka w świat książki, a tym samym w przestrzeń kultury, nauki, sztuki – najwyższych dóbr – ucząc przy tym zasad współżycia społecznego, prowadząc tą najlepszą z możliwych dróg aż do dorosłości. Niezaprzeczalnie wpływ na drogę edukacyjną, rozwój kulturalny i intelektualny dziecka ma środowisko – rodzina, szkoła, biblioteka. Pojawia się tutaj jednak istotny warunek, który mówi o konieczności współpracy między tymi elementami. Tylko zaangażowanie z wszystkich stron, wspólne połączenie sił, bieżąca wymiana opinii i doświadczeń, pozwoli w pełni wykorzystać potencjał edukacyjny i wychowawczy środowisk skupionych wokół najmłodszych czytelników. Właśnie owa współpraca pomiędzy biblioteką i rodzicem staje się dzisiaj coraz bardziej widoczna, czego przykładem jest zaangażowanie pod tym względem bibliotek publicznych województwa śląskiego. Mimo trudnych czasów dla bibliotek, prowadzący placówki od dawna robią wszystko w celu pozyskania środków na stworzenie przestrzeni w bibliotekach po to, aby mogły się w nich dobrze czuć zarówno dorośli, jak i maluchy. Choć wciąż nie wszystkie agendy bibliotek wyposażone są w najnowocześniejszy sprzęt i meble, a fundusze, w tym również przeznaczone na animację czytelnictwa dziecięcego, są ograniczone, w wielu placówkach udało się stworzyć niesamowite przestrzenie, które przyciągają dziś rodziców z dziećmi, pozwalając im poczuć się swobodnie i komfortowo przez długie godziny pobytu właśnie w dziale z literaturą dziecięcą. Odpowiednia atmosfera panująca w lokalu, którą tworzy nie tylko wystrój, ale także kompetencje i odpowiedni stosunek bibliotekarzy do małych użytkowników, pozwala snuć wizje, w których biblioteka w przyszłości

nie będzie przez dziecko omijana. Nie pozwolą na to wspomnienia z dzieciństwa, którego duża część będzie przecież kojarzona z pobytami w tym wyjątkowo przyjaznym, pełnym życzliwych ludzi, miejscu. Należy zatem robić wszystko, aby dziecko miało świadomość, że biblioteka to przestrzeń dla niego i że właśnie tutaj jest zawsze mile widzianym gościem. Cieszyć może, że zadanie to jest przez wiele bibliotek realizowane wyśmienicie.

Wśród zbiorów bibliotecznych przeznaczonych dla najmłodszych odbiorców coraz częściej pojawiają się publikacje w nietypowej formie wydawniczej, przybierające nierzadko postać zabawek. Przykładem może być Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Będzinie, której bibliotekarze podczas gromadzenia zbiorów dużą wagę przykładają właśnie do kwestii różnicowania, w efekcie czego na małego czytelnika czekają na półkach książeczki przeróżnych typów. Widoczna jest tendencja, że rola opiekuna w zapoznawaniu wychowanków z instytucją biblioteki nie ogranicza się do doprowadzenia pociech do placówki. Coraz częściej zauważyć można wspomnianą współpracę na polu rodzic – bibliotekarz. Opiekunowie, którzy przychodzą na spotkania i imprezy biblioteczne wraz ze swoimi kilkulatkami, chętnie dzielą się z bibliotekarzami informacjami odnośnie do preferencji czytelnich swoich pociech. Właśnie m.in. podczas dialogu okazuje się, że dzieci mogą być dobrymi odbiorcami takich oto bardziej nowatorskich rozwiązań, gdzie książka nie służy tylko do czytania czy przeglądania obrazków, ale sama w sobie pełni także funkcję np. zabawki edukacyjnej. Zdaniem niektórych bibliotekarzy tego typu rozwiązanie to jeden ze skuteczniejszych sposobów na oswojenie maluszka z książką. Optymizmem może zatem napawać ogólny wzrost zainteresowania biblioteką wśród młodych rodziców (choć nie we wszystkich bibliotekach), którzy przyprowadzają do placówek swoje pociechy. Jeśli wziąć tutaj pod uwagę coraz częstsze wycofywanie się bibliotek z limitów wiekowych przy zapisach, może już za kilka lat będziemy świadkami wzrostu zainteresowania książką wśród nastolatków.

W przypadku młodzieży zauważalna jest niestety zależność, że im starszy uczeń, tym trudniejsze okazuje się zachęcenie go do bycia aktywnym użytkownikiem biblioteki. Wiele bibliotek odnotowuje zatem duży spadek zainteresowania książką wśród nastolatków. Niektórzy bibliotekarze mówią wręcz o wyjątkowej niechęci uczniów do czytania. Część młodych ludzi tłumaczy się, że teksty, które anali-

zują w szkole na lekcjach języka polskiego, w zupełności im wystarczą i nie czują potrzeby sięgnięcia po inne pozycje. Wielość i dostępność współczesnych rozrywek stwarza dla książki konieczność konkurowania o uwagę nastolatków z innymi atrakcjami, często tymi niewymagającymi takiego skupienia jak lektura, dostarczającymi przyjemność przy minimalnym wysiłku umysłowym. Zainteresowanie krąży tutaj wokół coraz to większej liczby kanałów telewizyjnych, nowych typów urządzeń i gadżetów (smartfony, tablety, konsole przenośne), zaś ogromne i pełne hałasu przestrzenie pasaży sklepowych, w których spędza się czas, nie inspirują do zapomnienia się w lekturze. Niewielkim pocieszeniem może być to, że duża część urządzeń tak pożądaných przez młodzież, umożliwia mniej lub bardziej komfortowe czytanie e-booków. Być może do części nastolatków literatura dotrze więc przynajmniej w postaci elektronicznej. Obserwując statystyki można zauważyć również wzrost liczby wypożyczeń dokumentów audiowizualnych przy zmniejszającej się liczbie wypożyczeń publikacji w formie tradycyjnej.

W obliczu zjawiska spadku czytelnictwa w omawianych grupach wiekowych pojawia się potrzeba stosowania wielu zróżnicowanych metod po to, aby stworzyć warunki do stworzenia mocnej więzi między książką a nastolatkiem. Bibliotekarze w swoich placówkach oferują więc dostęp do Internetu (także w celach rozrywkowych), a nawet konsole do gier, w nadziei, że biblioteka stanie się miejscem spotkań po lekcjach, zaś przebywanie w pobliżu półek z książkami zainspiruje do sięgnięcia również po lekturę. Na niewielkie zainteresowanie bibliotekami wśród nastolatków czasem wpływa nie tylko ich nieatrakcyjne wyposażenie, ale również niekorzystna lokalizacja. Biblioteki centralnej z lokalem daleko usytuowanym od centrum miejscowości (nieraz także od przystanków autobusowych) zawsze będzie trudniej zachęcić do odwiedzin grupę młodych ludzi. Należy także pamiętać, że rok 2011 to nadal okres niżu demograficznego, co nie pozostaje bez wpływu na czytelnictwo w grupie wiekowej do 15 roku życia.

Całe szczęście u części młodzieży lektura to nie tylko obowiązek, ale też jeden z ulubionych sposobów na spędzenie wolnego czasu i relaks. Młodzi wciąż chętnie sięgają do książek podejmujących tematykę relacji z rówieśnikami, rodzicami, traktujących o problemach dorastania. Niezmiennie królują tutaj pozycje o narkomanii, anoreksji czy bulimii. Lektury, które swoją popularnością (głównie wśród

dziewczyn) wyróżniają się na tle innych, to nadal te, w których opisywane są przygody wampirów (np. autorstwa Stephenie Meyer), gdzie jednym z głównych wątków najczęściej jest miłość młodych ludzi. Chłopcy czytają przede wszystkim książki fantastyczne i przygodowe (np. cykl *Zwiadowcy* Johna Flanagana). Bibliotekarze obserwują ostatnio także niekorzystne strony zjawiska związanego z modą czytelniczą, której efektem bywa czasem nieoczekiwany wzrost popularności pozycji o niekoniecznie wysokim poziomie literackim, za to z bogatą szatą graficzną i wyjątkowo skuteczną promocją w mediach. Pozycje te bardzo szybko osiągają wysokie wyniki sprzedaży w księgarniach, stając się na tyle popularne, że są w stanie odwrócić uwagę młodych czytelników od bardziej wartościowych lektur. Omawiane zjawiska nie należy mylić z modą na czytanie, która sama w sobie jest czymś bardzo pozytywnym i często promowanym przez bibliotekarzy, czego przykładem może być wyjątkowo ciepło odebrany przez przechodniów happening czytelniczy pn. „Bądź modny – czytaj!”, zorganizowany na gliwickim rynku przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Gliwicach.

Rynek wydawniczy literatury dziecięcej jest coraz bardziej różnorodny. Wiele książeczek dla dzieci posiada dodatki, np. w formie pluszaków. Zauważalne jest również zwiększenie dostępności pozycji z zakresu literatury poznawczej, do której dodawane są różnego rodzaju szablony i inne elementy mające na celu pomoc w edukacji dzieci. Kierując ofertę do młodzieży, wydawnictwa proponują literaturę fantastyczną, obyczajową oraz przygodową. Wciąż wzrasta liczba dostępnych audiobooków i e-booków przeznaczonych właśnie dla tej grupy wiekowej, jednak ceny wersji elektronicznych książek wciąż są tylko niewiele niższe od tych tradycyjnych. Dostęp na dużą skalę do e-booków z beletrystyką w bibliotekach publicznych w najbliższym czasie to na razie rzecz mało realna, jeśli mamy na myśli pozycje, co do których prawa autorskie jeszcze nie wygasły. Problemem nadal jest zmieniający się kanon lektur szkolnych, co nie tylko utrudnia bibliotekarzom pracę, ale także obciąża i ogranicza instytucję finansowo. Co chwilę pojawia się bowiem nowa grupa książek dla uczniów, na którą trzeba przeznaczyć środki, blokując tym samym zakup innych pozycji. Część bibliotek zauważa również problem z dostępnością dobrze wydanych i jednocześnie atrakcyjnych cenowo lektur szkolnych.

7.4. Przykłady form pracy z dziećmi i młodzieżą

Wśród priorytetowych działań bibliotek publicznych od dawna znajduje się animacja czytelnictwa dzieci i młodzieży. Sprawdzone i jednym z najczęściej praktykowanych sposobów na promowanie literatury dziecięcej wciąż pozostaje głośne czytanie, podczas którego buduje się więź między czytającym a dzieckiem, mali słuchacze zaś uczą się ufności i otwartości we wzajemnych kontaktach, nabywając jednocześnie umiejętność łatwiejszego przyswajania informacji. Przedstawiciele najmłodszych grup wiekowych chętnie przychodzą do bibliotek na spotkania z przedstawicielami przeróżnych zawodów, szczególnie tych najbardziej charakterystycznych, znanych maluchom z książeczek, takich jak lekarz, strażak, a także listonosz czy stewardessa. Pozostając przy spotkaniach - to przede wszystkim w bibliotece publicznej najmłodszy mają szansę poznać autorów literatury dziecięcej, którzy z niezwykłą fantazją potrafią zaciekawić, rozbawić, a tym samym wzmacniać więź pomiędzy małym czytelnikiem a książką. Popularne formy pracy z dziećmi to także wszelkiego rodzaju konkursy, quizy, krzyżówki literackie, wyświetlanie filmów i prezentacji edukacyjnych, a także organizowanie dziecięcych Dyskusyjnych Klubów Książki. Podczas organizowanych lekcji bibliotecznych dzieci uczą się korzystać z biblioteki, m.in. jak zachowywać się w czytelni, jak szukać i wypożyczać książki. Lekcje w placówkach często podejmują także tematykę dotyczącą regionu – młody człowiek dowiadyuje się, skąd pochodzi, poznaje swoje miasto, województwo, kraj i świat. Biblioteki organizują najmłodszym mnóstwo spotkań, zajęć, a także wycieczek podczas wakacji i ferii, współpracują z teatrami, muzeami i wieloma innymi instytucjami. Wypełniając dzieciom czas, wprowadzają je w świat kultury. W placówkach organizowane są ponadto, cieszące się ogromną popularnością i niezwykle rozbudzające wyobraźnię, imprezy nocne. Przykładowo w samym Chorzowie dzieci uczestniczyły w Nocy z Andersenem, Nocy z Indianą Jonesem, Nocy z Hobbitem, Nocy z Wikingami. W 2011 roku biblioteki organizowały nie tylko imprezy i spotkania własne, ale obchodziły uroczystości ogólnopolskie oraz międzynarodowe. I tak w 2011 roku zorganizowano m.in.: Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom – Cała Polska Czyta Dzieciom, Ogólnopolski konkurs literacko-plastyczny „Znasz li ten kraj”, Międzynarodowy dzień języków obcych, Noc z Andersenem, Dzień Bezpiecznego Internetu, Światowy Dzień Pluszowego Misia, Festiwal Nordalia, Światowy

Dzień Praw Dziecka. W czerwcu odbyły się organizowane przez Bibliotekę Śląską, trwające trzy dni, Literackie Fanaberie (tym razem w odświeżonej łobuzerskiej), w które zaangażowało się wiele bibliotek odwiedzanych w ramach imprezy przez Joannę Olech, Michała Rusinka oraz Wojciecha Widłaka. Wielki finał przedsięwzięcia został zorganizowany w Jastrzębiu-Zdroju, gdzie na dzieci czekały liczne atrakcje, takie jak występy na scenie, pokazy szcudlarzy, malowanie twarzy, konkursy z nagrodami książkowymi, pokaz baniek mydlanych, a także kiermasz książek, na którym każdy mógł kupić ciekawą książkę w okazyjnej cenie.

Wybrane przykłady pracy z dziećmi i młodzieżą w bibliotekach publicznych województwa śląskiego w 2011 roku:

Będzin	VII Festiwal Modeli Redukcyjnych – Będzin 2010 (we współpracy z Ośrodkiem Kultury w Będzinie) Będziński SMOK – happening artystyczny Sieciaki – nowy cykl zajęć edukacyjnych dla dzieci z zasad bezpiecznego korzystania z Internetu organizowanych w ramach Dnia Bezpiecznego Internetu – „Kawiarenka Przyjazna Dzieciom”
Bielsko-Biała	Świat wokół nas – zagrożenia – program realizowany wraz z policją Mini Akademia Sztuk Wszelakich – wdrożenie pilotażowego programu adresowanego do najmłodszych czytelników
Bytom	Wyklejanki Szymborskie w ramach współpracy w projekcie pn. Jesień z noblistami (nie tylko) w bibliotece – wykonywanie kolaży inspirowane twórczością Wisławy Szymborskiej
Chorzów	Spotkanie z Andrzejem Grabowskim – autorem programów Tik Tak, Budzik, Wyprawy Profesora Ciekawskiego Warsztaty przyrodnicze Muminki odkrywają świat przyrody – w ramach Festiwalu Nordalia
Czeladź	Miś Uszatek i jego przyjaciele – cykl lekcji bibliotecznych z okazji 100. rocznicy urodzin Czesława Janczarskiego

Dąbrowa Górnicza	Klub walki z nudą – kontynuacja spotkań – gry, zabawy, dostarczające rozrywki i wiedzy
Gliwice	Książkowy przysmak lata – zabawa literacka polegająca na tym, że młodzi czytelnicy polecali książki swoim rówieśnikom, dzięki czemu powstała lista pozycji wartych przeczytania
Jastrzębie- Zdrój	Jastrzębska Ofensywa Literatury – projekt promujący czytelnictwo w środowisku lokalnym, w ramach którego odbyły się ciekawe spotkania autorskie m.in. z Marcinem Pałaszem i Anną Onichimowska
Jaworzno	Wieczór detektywów – wspólne czytanie, zabawy, konkursy, pogadanki
Katowice	Imprezy dla dzieci z okazji 85. urodzin Kubusia Puchatka i 73. rocznicy polskiego wydania Kubusia Puchatka Eskimos czyta i wita! – zabawa z książkami podróżniczymi, mapą i kompasem
Krupski Młyn	Krzesłowisko – działania twórcze ze starymi krzesłami Gimnazjalne różnaitości – konkurs artystyczny, temat edycji: „Pamiętajcie o ogrodach...” (kategorie: literacka, plastyczna)
Łaziska Górne	Przedstawienie pt. „Tajemnicze Święta skrzata” w wykonaniu krakowskiej grupy teatralnej Maska
Mikołów	Felix, Net i Nika – nie znika – konkurs literacki dla szkół podstawowych
Mysłowice	Bajki europejskie – Krecik i przyjaciele – cykl spotkań dla przedszkolaków, podczas których dzieci poznawały bohaterów bajek czeskich
Orzesze	Poznajemy kraje Unii Europejskiej – zajęcia, podczas których dzieci mogły dowiedzieć się ciekawych rzeczy o obyczajach, kulturze, historii i kuchni wybranych krajów
Pawłowice	Noc z baśniami – impreza nocna pn. Wyprawa po skarb, zorganizowana przez jedną z filii. W średniowiecznym młynie papierniczym – pokaz i warsztaty historyczne dla młodzieży gimnazjalnej

Radlin	Piknik z okazji Dnia Dziecka – wspólne czytanie książek, postacie z bajek, dmuchany zamek, malowanie twarzy
Radzionków	Plecaczki z ...niespodzianką – akcja wspólnego, rodzinnego czytania. Dzieci otrzymywały plecaki z książkami, w celu rozbudzenia w nich zapału do czytania.
Ruda Śląska	Spotkania z ciekawymi ludźmi – przedsięwzięcie kierowane do młodzieży, dzięki któremu młodzi ludzie mogli poznać ciekawe osoby
Rydułtowy	Każdy zawód jest ciekawy – projekt dla dzieci młodszych, mający zapoznać maluchów z popularnymi zawodami
Świętochłowice	Rozpoczęcie działalności w ramach Klubu Młodego Artysty PLASTUŚ, w którym dzieci wykonują prace manualno-plastyczne
Tarnowskie Góry	Śląskie tradycje i zwyczaje – spotkanie z Gertrudą Kuhną, występ grupy muzycznej „Fleciki”
Wilkowice	Spotkanie z pisarką Roksaną Jędrzejewską-Wróbel
Wisła	Spotkanie dla dzieci z prezesem PZN Apoloniuszem Tajnerem
Wodzisław Śląski	Książkowy zawrót głowy – projekt dofinansowany przez MKiDN, w ramach którego odbyło się 8 spotkań autorskich (m.in. z Ewą Chotomską i Barbarą Gawryluk)
Zawiercie	Nawiązanie współpracy z lektorami ze szkoły językowej, którzy czytali dzieciom bajki w języku angielskim

7.5. Dyskusyjne Kluby Książki

Dyskusyjny Klub Książki to wspólny projekt Instytutu Książki i bibliotek wojewódzkich współfinansowany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach wieloletniego, ogólnopolskiego programu promocji czytelnictwa i wsparcia sektora książki „Tu Czytamy!”. DKK działają przy bibliotekach różnego stopnia – od bibliotek wojewódzkich po filie biblioteczne w małych miejscowościach. Klubami w obrębie jednego województwa opiekuje się ko-

ordynator wojewódzki. Projekt adresowany jest przede wszystkim do czytelników korzystających z bibliotek publicznych. Oparty jest również na założeniu, że są potrzebne miejsca, w których można w sposób swobodny rozmawiać na temat wspólnie czytanych książek. Członkiem klubu może zostać każdy – niezależnie od wieku, zainteresowań czy wykształcenia. Nie trzeba znać się na literaturze, by odkrywać jej piękno. Liczy się pasja czytania, ochota na rozmowę o tym, co czytamy, a także chęć poznawania nowej literatury. Dyskusyjne Kluby Książek zapewniają dostęp do najnowszych oraz najciekawszych książek pojawiających się na rynku czytelnicznym, umożliwiają ponadto spotkania z ich autorami. Tego typu imprezy prowadzą zwykle bibliotekarze. To oni aktywizują czytelników do uczestnictwa w klubach, próbując zburzyć stereotypy nudnych spotkań literackich. Miłośnicy dobrej książki mogą zarówno czerpać przyjemność z wymiany poglądów o literaturze, jak również dowiedzieć się nowych ciekawych rzeczy, które przeplatają się w książkach i w naszym codziennym życiu. Podczas dyskusji nie ocenia się gustów czytelnicznych, swobodnie skłania się do głębszych przemyśleń nie tylko nad tematyką omawianych książek, ale też nad życiem w ogóle. Udział w klubach dyskusyjnych to przyjemnie i zarazem pożytecznie spędzony czas.

W 2011 roku w województwie śląskim działały 83 Dyskusyjne Kluby Książki, w tym 24 dziecięce. Spotkania organizowane były w Będzinie, Bielsku-Białej, Bytomiu, Cieszynie, Czeladzi, Częstochowie, Dąbrowie Górniczej, Gliwicach, Jaworznie, Katowicach, Knurowie, Mysłowicach, Piekarach Śląskich, Porębie, Raciborzu, Radzionkowie, Rudzie Śląskiej, Rybniku, Siemianowicach Śląskich, Sławkowie, Tarnowskich Górach, Tychach, Ustroniu, Wodzisławiu Śląskim, Zabrze, Zawierciu, Żorach, Żywcu, Czerwionce-Leszczynach, Kłobucku, Łazach, Pilicy, Bestwinie, Krzyżanowicach, Przystajni, Radziechowach-Wieprzu, Świerklańcu, Wilkowicach.

Ciekawostką, napawającą optymizmem, jeśli chodzi o rozwój czytelnictwa, jest to, że kilka bibliotek utworzyło nawet kluby nieformalne, które planują zarejestrować swoją działalność w 2012 roku (np. w Bojszowach, Jastrzębiu-Zdroju, Krzepicach, Ornontowicach). Przy miejskich bibliotekach publicznych w 2011 roku działało 67 klubów, w tym 22 dziecięce. Przy miejsko-gminnych bibliotekach utworzyło się 7 klubów dyskusyjnych (w tym 2 dziecięce), a przy gminnych bibliotekach powstało ich 8 (wszystkie dla dorosłych czytelników).

W Żorach powstał ponadto anglojęzyczny klub dyskusyjny pn. „Chatting with tea”. Na spotkania klubowe przychodziło najczęściej od 3 do 15 stałych uczestników w różnym wieku, a w ciągu roku odbywało się zwykle od 8 do 10 spotkań w klubie.

W ramach towarzyszącego projektowi programu „Autor na żądanie” klubowicze mogli spotkać się z wybranym przez siebie polskim pisarzem. Na spotkaniach autorskich w naszym województwie gościli m.in. W. Kuczok, M. Kalicińska, J. Fedorowicz, E. Lipska, M. Bruczowski, M. Czubaj, B. Rybałtowska, M. Rusinek, J. Hugo-Bader.

Efektom działalności wielu klubów były przeróżne warsztaty, wystawy, wykłady na temat twórczości wybranych pisarzy (w ubiegłym roku w wielu śląskich DKK miały miejsce spotkania z okazji obchodów Roku Miłosza). Organizowano wyjścia i wycieczki, spotkania plenerowe, a także gry edukacyjne i planszowe dla dzieci i młodzieży. Kilka klubów wzięło udział w Targach Książki w Katowicach. Tam, gdzie działalność okazała się wyjątkowo prężna, powstawały także dodatkowe sekcje. I tak np. w Czeladzi utworzyły się: Sekcja Teatralna oraz Dyskusyjny Klub Filmowy. Jeśli chodzi o działalność DKK w województwie śląskim, póki co można mówić o tendencji wzrostowej – w większości przypadków idea klubów sprawdza się znakomicie, stając się atrakcyjną alternatywą na spędzanie wolnego czasu przez społeczności lokalne.

7.6. Obsługa czytelnicza specjalnych grup użytkowników bibliotek

W wielu bibliotekach publicznych województwa śląskiego ważną częścią działalności jest współpraca z czytelnikiem o specjalnych potrzebach. W ten sposób biblioteki realizują jedno ze swoich istotnych zadań – przeciwdziałają wykluczeniu z życia kulturalnego osób niepełnosprawnych i seniorów. Także w zakresie pracy na rzecz najmłodszych czytelników zauważyć można aktywność bibliotek. Przygotowuje się wiele inicjatyw adresowanych właśnie do dzieci i młodzieży, w ramach których wykorzystywana jest m.in. terapeutyczna funkcja literatury.

Śląskie biblioteki publiczne prowadzą 15 filii szpitalnych. Dzięki temu osoby przebywające w szpitalach mają dostęp do literatury. W większości wymienionych poniżej placówek działalność bibliotekarzy nie ogranicza się jedynie do udostępniania książek i czasopism. Prowadzone są dla pacjentów warsztaty biblioterapeutyczne oraz dys-

kusje na temat literatury. Bibliotekarze podkreślają specyfikę pracy z osobami przebywającymi w szpitalu, konieczna jest tu bowiem większa niż zazwyczaj empatia i cierpliwość dla czytelnika.

Jednocześnie bibliotekarze wskazują trudności z jakimi borykają się w tego typu filiach: niedobór kadry pracowniczej, rażąco mały metraż pomieszczeń udostępnianych bibliotekom przez szpitale a także brak specjalistycznej literatury z zakresu medycyny, z której mogliby korzystać pracownicy szpitali.

W tabelach poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby czytelników oraz wypożyczeń w filiach i punktach bibliotecznych w szpitalach, domach opieki oraz aresztach.

Tabela 1. Biblioteki szpitalne w województwie śląskim:

Biblioteki szpitalne			Liczba czytelników	Liczba wypożyczeń
1.	Będzin		203	6714
2.	Bytom	F.18	372	2880
3.		F.24	262	2469
4.	Czeladź		162	291
5.	Dąbrowa Górnicza		154	5437
6.	Jaworzno		847	8833
7.	Katowice	F.34	1474	11720
8.		F.38	1560	7036
9.	Racibórz		280	5892
10.	Rydułtowy		284	2413
11.	Siemianowice Śląskie		265	2478
12.	Tychy		1635	36349
13.	Ustroń	F.1	589	3311
14.		F.2	1569	8109
15.	Wodzisław Śląski		266	2255
SUMA			9922	106187

Tabela 2. Punkty biblioteczne prowadzone przez biblioteki publiczne województwa śląskiego przeznaczone dla specjalnych grup użytkowników.

Punkty biblioteczne przeznaczone dla specjalnych grup użytkowników		Liczba czytelników	Liczba wypożyczeń
1.	Punkt biblioteczny w Szpitalu Ogólnym w Bielsku-Białej	1280	1280
2.	Punkt biblioteczny w Szpitalu Wojewódzkim w Bielsku-Białej	415	3990
3.	Punkt biblioteczny w Szpitalu Pediatrycznym w Bielsku-Białej	279	1366
4.	Punkt biblioteczny w Diecezjalnym Ośrodku Wspierania Rodzin w Bielsku-Białej	48	182
5.	Punkt biblioteczny w Areszcie Śledczym w Bielsku-Białej	147	3135
6.	Punkt biblioteczny w Domu Pomocy Społecznej „Kombatant” w Bytomiu	26	635
7.	Punkt biblioteczny w Szpitalu Powiatowym w Mikołowie	51	143
SUMA		2246	10731

Stanowiska komputerowe oraz specjalistyczny sprzęt techniczny przystosowany do potrzeb osób z dysfunkcją wzroku stanowi wyposażenie wielu bibliotek publicznych województwa śląskiego.

Duża liczba spośród nich udostępnia swoim czytelnikom urządzenie „czytak” służące do nagrywania i odtwarzania książki audio za pomocą karty CompactFlash, np. Będzin, Dąbrowa Górnicza, Mysłowice, Rybnik.

Wśród bibliotek dysponujących wyżej wymienionym sprzętem specjalistycznym wskazać można między innymi biblioteki:

- Bielsko-Biała – komputer z przystawką głośnomówiącą oraz czytnik ekranowy JAWS,
- Dział Udostępniania i Informacji Naukowej Biblioteki Śląskiej posiada urządzenie „autolektor”, które skanuje i odczytuje tekst czarno drukowy,
- Jaworzno, Katowice – specjalistyczny program komputerowy przeznaczony dla osób z dysfunkcją wzroku Window Eyes,
- Siemianowice Śląskie – specjalistyczny program komputerowy DUAL czytający ekran za pomocą mowy syntetycznej (screen reader) i powiększający,
- Żory – powiększalnik druku.

W ramach edukacji czytelniczej biblioteki organizują: konkursy, lekcje biblioteczne, wystawy, prezentacje, głośne czytania skierowane do specjalnych grup odbiorców. Pensjonariusze Domów Pomocy Społecznej oraz uczestnicy Warsztatów Terapii Zajęciowej mają możliwość promowania swej twórczości dzięki organizowanym przez biblioteki wystawom prac plastycznych.

Biblioteki prowadzą również regularną współpracę z Uniwersytetami Trzeciego Wieku, m.in. Czeladź, Jaworzno, Siemianowice Śląskie, a także Zakładami Karnymi, m.in. Wojkowice.

Większość bibliotek prowadzi bezpłatne wypożyczanie zbiorów bibliecznych na telefon. Ponad 40% bibliotek publicznych w naszym województwie deklaruje wykonywanie dla specjalnych grup czytelników usługi „Książka na telefon”. Z tej formy wypożyczeń mogą korzystać osoby starsze i niepełnosprawne, które ze względu na stan zdrowia mają utrudniony dostęp do biblioteki. Dzięki temu czytelnicy starsi i/lub niepełnosprawni mogą korzystać ze zbiorów bibliecznych bez wychodzenia z domu. Zamówione książki dostarczają takim czytelnikom bibliotekarze lub wolontariusze. Często praktyką jest również przekazywanie książek wyżej wymienionym osobom za pośrednictwem krewnych oraz znajomych.

Coraz większą popularnością cieszą się wśród czytelników książki do słuchania. Działy książki mówionej posiada większość bibliotek na terenie województwa śląskiego. Ponadto wychodząc naprzeciw oczekiwaniom czytelników specjalnych grup biblioteki zaopatrują swoje zbiory w specjalne serie wydawnicze, takie jak „**Duże litery**” przeznaczone dla czytelników mających problemy ze wzrokiem, mianowicie osób starszych, z wadami wzroku oraz chorych. Odnosić również należy, że niektóre z bibliotek zaopatrzone są w publikacje elektroniczne. E-booki wchodzi w skład zbiorów bibliotek w Będzinie, Częstochowie, Gliwicach oraz Żywcu.

Ważnym zadaniem bibliotek jest także upowszechnianie nowoczesnych środków przekazu. W minionym roku około 30 bibliotek publicznych z terenu województwa śląskiego prowadziło dla seniorów szkolenia z zakresu obsługi sprzętu komputerowego oraz korzystania z Internetu.

Tabela3. Przykładowe działania bibliotek województwa śląskiego na rzecz specjalnych grup odbiorców.

Biblioteka	Podjęte działanie na rzecz specjalnych grup użytkowników
MBP w Mysłowicach	<i>Od biblioterapii do aktywizacji zawodowej</i> – cykl zajęć mających na celu aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych
GBP w Jeleśni	<i>Gdyby wiedza tubylców naszej gminy przepadła to wraz z nią przepadnie jej dusza i serce</i> – cykl spotkań, na których seniorzy dzielą się wspomnieniami z II wojny światowej, oglądają dokumentację i zdjęcia
MBP w Sosnowcu	<i>Pasje i uspokojenia</i> – spotkanie z okazji Dnia Seniora
	<i>Salonik literacki</i> – spotkania literackie adresowane do pensjonariuszy DPSów
MBP w Piekarach Śląskich	<i>Zobacz jaki jestem zdolny</i> – cykliczny konkurs recytatorski adresowany do uczniów szkół specjalnych
PiMBP w Rybniku	<i>Wojewódzki Integracyjny Przegląd Wido-wisk Jaselkowych</i>
MBP w Jastrzębiu-Zdroju	Projekt <i>Czesko-polskie spotkania Seniorów mądre i radosne</i> – realizowany wspólnie z Karwińską Biblioteką Regionalną
Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej	<i>IX Dni integracyjne</i> – „Zobaczmy siebie” – program integrujący niepełnosprawnych ze społeczeństwem
	<i>Rozjaśnić mrok w przestrzeni</i> – przegląd twórczości członków Polskiego Związku Niewidomych. Wystawa zorganizowana wspólnie z PZN Okręg Śląski w Bielsku-Białej z okazji 60-lecia Polskiego Związku Niewidomych
MBP w Dąbrowie Górniczej	<i>Senior na topie</i> – całoroczny projekt kulturalno-edukacyjny doskonalący umiejętności z różnych dziedzin życia
PiMBP w Łaziskach Górnych	<i>Na śląską nutę</i> – przedświąteczne spotkania muzyczne adresowane do seniorów

GBP w Godowie	Sesja zdjęciowa połączona z wystawą, zorganizowana w ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Przyjaciół i Rodziców Dzieci Niepełnosprawnych „Razem Rażniej”, adresowana do dzieci z różnymi dysfunkcjami
Biblioteka Śląska w Katowicach	<i>Listy od serca</i> – warsztaty epistolograficzne organizowane w ramach akcji „Marzycielska Poczta”
	„Mała Galeria” – miejsce promocji sztuki i integracji środowiska osób niepełnosprawnych
MBP w Katowicach	<i>Czytanie jak fruwanie</i> – zajęcia dla dzieci z <i>Ośrodka Rehabilitacyjno-Oświatowego Dziennego Pobytu dla Dzieci Niepełnosprawnych</i>
BM w Cieszynie	Cykliczne warsztaty o charakterze biblioterapeutycznym skierowane do dzieci niepełnosprawnych w ramach programu <i>Czytanie zbliża</i>
MBP w Zabrze	<i>Czytelnia sztuki</i> – cykl spotkań poświęcony odbiorowi sztuki przez osoby z dysfunkcją wzroku za pomocą audiodeskrypcji
MBP w Żorach	<i>Czytanie uzdrawia</i> – współpraca z oddziałem dziecięcym Szpitala Miejskiego w Żorach
MBP w Czechowicach-Dziedzicach	<i>Akademia Pięknego Czasu</i> – cykl warsztatów i spotkań rozwijających umiejętności z różnych dziedzin, w tym: decoupage, frywolitka, nordic walking, nauka języków obcych

Dział Integracyjno-Biblioterapeutyczny Biblioteki Śląskiej w Katowicach spełnia rolę ośrodka metodycznego dla bibliotek samorządowych województwa śląskiego w zakresie czytelnictwa osób niepełnosprawnych.

W dziale prowadzone są zajęcia cykliczne i okolicznościowe o charakterze biblioterapeutycznym, arteterapeutycznym, edukacyj-

nym oraz integracyjnym dla grup zorganizowanych. Dział współpracuje między innymi z Warsztatami Terapii Zajęciowej, Domami Pomocy Społecznej, Specjalnymi Ośrodkami Szkolno-Wychowawczymi, szkołami z oddziałami integracyjnymi, szkołami podstawowymi oraz grupami przedszkolnymi.

Oprócz różnego typu warsztatów prowadzone są liczne konkursy, między innymi *Konkurs Książki Mówionej* mający na celu aktywizację czytelnictwa dzieci i młodzieży oraz kreowanie pozytywnych nawyków pamięciowych.

Zgromadzony tu księgozbiór specjalistyczny zawiera książki wydane w systemie brajla oraz różne formy wydawnicze książki mówionej. Ponadto placówka posiada urządzenia służące do odtwarzania książek zapisanych w formacie cyfrowym „czytak”.

W Małej Galerii promowana i prezentowana jest twórczość artystów niepełnosprawnych.

7.7. Współpraca z bibliotekami i instytucjami zagranicznymi

Naturalnym partnerem różnorodnych działań bibliotek w miejscowościach nadgranicznych są biblioteki z krajów ościennych. Dla bibliotek położonych w większej odległości od granicy takimi partnerami są instytucje w miastach partnerskich. W przypadku województwa śląskiego kilkanaście bibliotek nawiązało kontakty z bibliotekami i innymi instytucjami zagranicznymi. Bibliotekami, z którymi najchętniej współpracują polskie biblioteki województwa śląskiego są biblioteki czeskiego i słowackiego pogranicza.

Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej w ramach współpracy z Żyliną (Słowacja) i Frýdkiem-Místkiem (Czechy) od kilku lat organizuje międzynarodowy konkurs „Tworzymy własne wydawnictwo”, którego finał odbywa się co roku w innej bibliotece. Ponadto biblioteka podpisała umowę z biblioteką powiatu Jász-Nagykun-Szolnok (Węgry). W ramach współpracy biblioteki organizują wymianę książek, odbywają się wyjazdy studyjne, przygotowywane są dni kultury czeskiej, słowackiej i węgierskiej.

Dla Biblioteki Miejskiej w Cieszynie najbliższym partnerem jest biblioteka w czeskim Cieszynie, z którą współpracuje od 1991 roku, organizując wiele wydarzeń o charakterze kulturalno-edukacyjnym, w tym Międzynarodowy Festiwal Czytania nad Olzą. Cieszyńska biblioteka współpracuje także z biblioteką w Karwinie (Czechy) przy

organizacji imprez kulturalno-edukacyjnych oraz wymianie źródeł informacji.

Miejska Biblioteka Publiczna w Jastrzębiu-Zdroju już w latach 90 XX wieku nawiązała kontakt z biblioteką w Karwinie, a współpraca obu bibliotek polega m.in. na wspólnych inicjatywach takich jak zrealizowany w 2011 projekt „Czesko-polskie spotkania seniorów – mądre i radosne”, którego głównym celem była aktywizacja kulturalna seniorów poprzez zaproszenie ich do udziału w spotkaniach i wykładach poświęconych regionom, gwarze, zwyczajom kulinarnym, humorze i tradycjom górniczym.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Wodzisławiu Śląskim także współpracuje z biblioteką w Karwinie, a polega ona na udziale w projektach, spotkaniach i imprezach.

Z początkiem lat 90 ubiegłego wieku Żywiecka Biblioteka Samorządowa nawiązała kontakt z Kysucką Knižnicą w Čadcy (Słowacja). W ramach współpracy prowadzono wiele wspólnych konkursów i spotkań, a w ubiegłym roku biblioteka żywiecka była partnerem w projekcie „Literackie reminiscencje”, realizowanym przez bibliotekę w Čadcy.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Raciborzu od ponad 10 lat współpracuje z Biblioteką w Opawie (Czechy). W ramach współpracy w zaprzyjaźnionych bibliotekach odbywa się co roku: Dzień Polski w Bibliotece w Opawie oraz Dzień Czeski w Bibliotece w Raciborzu. Biblioteka będąca gościem przygotowuje dla gospodarzy oraz innych uczestników spotkania, zajęcia promujące swoją bibliotekę, miasto, kulturę narodową czy też tradycje i obyczaje.

Miejska Biblioteka Publiczna w Czechowicach-Dziedzicach współpracuje z biblioteką w Orłowej (Czechy) i w Martinie (Słowacja). W ramach współpracy realizowane są wspólne projekty adresowane do osób dorosłych („Zysk z dojrzałości. Aktywizacja społeczno-kulturalna osób w wieku 45+”) oraz dzieci („Wszystkie strony kultury”).

W ramach projektu „Poznajcie Region Trójstyku” pracownicy Gminnej Biblioteki Publicznej w Istebnej nawiązali współpracę z Biblioteką w Mostach k/Jablonkova (Czechy), z którą organizują wspólne konkursy przeznaczone dla dzieci i młodzieży.

Gminna Biblioteka Publiczna w Łodygowicach nawiązała kontakty ze swym odpowiednikiem w Námestovie (Słowacja). Co roku

przedstawiciele bibliotek spotykają się, wymieniają literaturą i zapraszają na imprezy.

Gminna Biblioteka Publiczna w Węgierskiej Górcie w ramach współpracy z Biblioteką w Mostach k/Jablónkova (Czechy) prowadziła kurs j. czeskiego dla dzieci polskich, zajęcia teatralne, których rezultatem był wyjazd dzieci z przedstawieniem do biblioteki czeskiej.

Miejska Biblioteka Publiczna w Rydułtowach współpracuje z polską szkołą w Orłowej (Czechy) m.in. poprzez przekazywanie im literatury w języku polskim.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Będzinie w ramach programu Comenius Regio kontynuowała projekt „Świadomość kulturalna i wymiana umiejętności”, realizowany z hrabstwem Fife (Szkocja), a który służył wymianie doświadczeń i informacji na temat migracji Polaków do Szkocji oraz możliwości edukacji międzypokoleniowej. Biblioteka współpracuje także z bibliotekami miast partnerskich: Kasiadorys (Litwa), Izewsk (Rosja) i Tatabanya (Węgry), w ramach której dzieci z tych miejscowości miały możliwość udziału w kolejnej edycji powiatowego konkursu ekologicznego organizowanego przez bibliotekę.

Miejska Biblioteka Publiczna w Bytomiu prowadzi ożywioną wymianę korespondencji oraz publikacji poświęconych historii i kulturze Górnego Śląska z Forschungsstelle Ostmitteleuropa w Dortmundzie. Biblioteka utrzymuje kontakty z Instytutem Stosunków Międzynarodowych „Most” w Recklinghausen (Niemcy), których wynikiem była wizyta artysty Isidora Kogansa prezentującego swe obrazy w bibliotecznej galerii „Rotunda”.

Miejska Biblioteka Publiczna w Gliwicach podpisała umowę o współpracy z Lwowską Akademią Sztuk Pięknych. Obejmuje ona wystawy exlibrisów we Lwowie, udział we wspólnych projektach i programach, wymianę wystaw i doświadczeń oraz publikacji.

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Rybniku nawiązała nieformalną współpracę z grupą Fotoklub Art Collegium we Frýdku-Místku organizując wystawy fotograficzne, które są okazją do międzynarodowych spotkań miłośników fotografii.

Inną formą współpracy międzynarodowej są wizyty studyjne grup studentów w Gminnej Bibliotece Publicznej w Gierałtowicach. Program Study Tours to Poland jest częścią Programu Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności „Przemiany w Regionie”. Program stwa-

rza możliwość studentom z Białorusi, Mołdowy, Ukrainy i Federacji Rosyjskiej poznania polskich rówieśników, środowisk akademickich, organizacji obywatelskich oraz brania udziału w wykładach, seminariach i imprezach kulturalnych.

8. WYBRANE PROBLEMY DZIAŁALNOŚCI INFORMACYJNEJ BIBLIOTEK

8.1. Usługi informacyjne Biblioteki; ogólna liczba kwerend w 2011 roku

W 2011 roku – podobnie jak w latach ubiegłych – nie zaszły istotne zmiany w prowadzeniu działalności informacyjnej. Tradycyjnie już realizacja usług informacyjnych prowadzona jest w oparciu o zbiory biblioteczne – drukowane i w postaci elektronicznej – oraz zasoby sieci Internet. Na warsztat informacyjny składają się: księgozbiór podręczny, czasopisma, katalogi, kartoteki (regionalna, lokalna, osobowa, zagadnieniowe, serii wydawniczych, motywów literackich, tekstów obcojęzycznych, recenzji literackich i filmowych), dokumentów życia społecznego, teczki wycinków prasowych, bibliografie regionalna i lokalna oraz zestawienia bibliograficzne na różne tematy. Biblioteki stanowią centrum informacyjne, edukacyjne, kulturalne, umożliwiając dostęp do aktualnych źródeł informacji. Coraz częściej w działalności informacyjnej istotną rolę odgrywają zbiory pozaksiążkowe i Internet. Ilość użytkowników Internetu wzrosła zdecydowanie w momencie zniesienia opłat, dzięki środkom przekazanym bibliotekom przez Fundację Orange w ramach projektu Akademia Orange dla Bibliotek.

Stała komputeryzacja kolejnych placówek daje możliwość uzyskania szybkiej informacji o zbiorach własnych i innych bibliotek (OPAC). Ponadto poprzez Internet można przeszukiwać katalogi różnych bibliotek i różnorodne bazy bibliograficzne. Bezpłatną usługą oferowaną w coraz większej liczbie bibliotek jest dostęp do *Systemu Informacji Prawnej LEX, Legalis* oraz *Lex Polonica Maxima*. W czytelnich bibliotek miejskich dostępny jest zbiór wydawnictw prawniczych (*Dziennik Ustaw, Monitor Polski, Polskie Ustawy, Prawo Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, Zbiór Prawa Podatkowego*). Aktualizowane na bieżąco biblioteczne strony internetowe – których jest coraz więcej – są kolejnym narzędziem w przekazywaniu informacji. Użytkownik ma możliwość, bez wychodzenia z domu, sprawdzenia ostatnich nabytków, godzin otwarcia placówek, propozycji usług

i imprez. O tych ostatnich może się także dowiedzieć za pośrednictwem newsletterów, rozsyłanych przez biblioteki (np. MBP Piekary Śląskie). Zainteresowanie księgozbiorem podręcznym w jego tradycyjnym kształcie maleje z roku na rok. Zdaniem bibliotekarzy typowe wydawnictwa informacyjne (encyklopedie, słowniki, leksykony itp.) są udostępniane coraz rzadziej. Czytelnicy poszukują literatury specjalistycznej, która szczegółowo odpowie na pytanie. W 2011 roku udzielono łącznie 1 709 706 informacji bibliotecznych i bibliograficznych, w tym sporządzono 18 657 kwerend. Tematyka kwerend była różnorodna. Były to m.in.: konferencje miejskie, zawartość gazetek parafialnych, szlak zabytków techniki, Stanisław Bieniasz (1950–2001), Janosch (Horst Eckert). Wybrane biblioteki (np. MBP Jastrzębie-Zdrój, MBP Piekary Śląskie, MBP Żory) prowadziły szeroką działalność edukacyjną w zakresie informatyzacji, organizując warsztaty komputerowe i informatyczne dla dzieci oraz seniorów „Komputer 50+”. Pozwoliły one na zdobycie praktycznych umiejętności związanych z korzystaniem z nowych technologii.

Nadal dużą popularnością cieszyła się **tematyka regionalna** (historia, kultura, architektura lokalna). Wyodrębnione z księgozbioru publikacje i dokumenty na ten temat, kartoteki regionalne, bibliografie regionalne czy lokalne oraz teczki wycinków prasowych stanowiły duże ułatwienie dla czytelników. Niezmiennym zainteresowaniem wśród użytkowników cieszyła się **informacja turystyczna**. Poszukiwano informacji o agroturystyce, hotelarstwie, organizacji wycieczek. Często korzystano z przewodników turystycznych po Polsce, Europie i świecie.

Głównymi odbiorcami informacji byli studenci i uczniowie, w tym maturzyści oraz osoby podnoszące swoje kwalifikacje zawodowe. Osobną grupę stanowili bezrobotni poszukujący przez Internet ofert pracy.

Rozwój technologii pozwala na udzielanie informacji za pośrednictwem poczty elektronicznej i różnych komunikatorów internetowych.

8.2. Bibliografie regionalne i lokalne

W 2011 roku biblioteki publiczne woj. śląskiego kontynuowały - bądź opracowywały samodzielnie lub we współpracy - bibliografie swojej miejscowości bądź regionu. Ich głównym celem jest zaspokajanie potrzeby bieżącej, aktualnej i wieloaspektowej informacji o mieście lub regionie.

W Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w **Będzinie** kontynuowane były prace nad elektroniczną bazą danych *Bibliografii gmin powiatu będzińskiego*, tworzoną w programie MAK w formacie MARC21, która zawiera 6.696 rekordów. Baza bibliografii za lata 1970–1980 liczy 447 opisów zeskanowanych artykułów. Od stycznia 2009 roku baza dostępna jest w katalogu on-line Biblioteki.

W Książnicy Beskidzkiej w **Bielsku-Białej** kontynuowano prace nad przygotowaniem materiału bibliograficznego do 15. tomu *Bibliografii Bielska-Białej i powiatu bielskiego za lata 2009–2010*, który udostępniony zostanie w postaci plików pdf na stronie internetowej Książnicy. Trwają prace nad opracowaniem 16. tomu powyższej bibliografii.

Miejska Biblioteka Publiczna w **Bytomiu** posiada retrospektywną Bibliografię Bytomia za lata 1989–2001, dostępną na stronie internetowej Biblioteki, w wersji papierowej za lata 1989–1998 oraz w wersji elektronicznej za lata 2000–2001 (w formacie pdf na nośniku CD). Materiały do *Bieżącej Bibliografii Bytomia za lata 2007–2011* dostępne są w formie tradycyjnej kartoteki. W 2010 roku Biblioteka zakupiła protokół wymiany danych bibliograficznych Z39.50, wchodzący w skład pakietu systemu informatycznego PROLIB M21. Aktualnie trwają prace przygotowawcze do stworzenia elektronicznej bazy *Bieżącej Bibliografii Bytomia*, dostępnej on-line.

Miejska Biblioteka Publiczna w **Chorzowie** na bieżąco opracowywała *Bibliografię Chorzowa* i udostępniała ją na swojej stronie internetowej. Obecnie liczy 16.840 pozycji bibliograficznych i zawiera opisy książek, artykułów z czasopism regionalnych, lokalnych i dokumentów życia społecznego.

Biblioteka Miejska w **Cieszynie** kontynuowała tworzenie komputerowej bazy danych *Silesiana*, zawierającej 43.230 opisów bibliograficznych, dostępnej w formie tradycyjnej oraz – od 2006 r. – w Internecie na stronie Biblioteki. Bazę można przeszukiwać za pomocą wyszukiwarki FIDKAR.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w **Czeladzi** zakończono prace nad elektroniczną wersją *Bibliografii Czeladzi za lata 1937–2008*, która dostępna będzie w formie elektronicznej na stronie WWW Biblioteki. Materiały dotyczące Czeladzi za lata 2009–2011 dostępne są w Czytelni w formie tradycyjnej kartoteki.

Biblioteka Publiczna im. dr. Władysława Biegańskiego w **Częstochowie** ukończyła *Bibliografię regionu częstochowskiego za lata 2005–2007*; materiały te czekają na druk. W lutym 2012 roku ukazała się *Bibliografia regionu częstochowskiego za rok 2010* jako suplement tomu 37 „Ziemi Częstochowskiej”. W opracowaniu są retrospektywne: *Bibliografia regionu częstochowskiego za lata 1945–1974* i *Bibliografia historii regionu częstochowskiego: pogranicze małopolsko-wielkopolskie na przestrzeni dziejów*. Swym zasięgiem chronologicznym obejmuje ona czasy najdawniejsze do roku 2000. Zakończenie prac przewidziane jest na rok 2012.

Miejska Biblioteka Publiczna w **Dąbrowie Górniczej** kontynuowała prace nad *Bibliografią Dąbrowy Górniczej XIX i XX wieku* w formie bazy komputerowej, w programie MAK 4.3. Baza zawiera opisy katalogowe książek, artykułów z czasopism, druków ulotnych, dokumentacji fotograficznej i filmowej oraz działalności kulturalno-oświatowej MBP. Na koniec 2011 roku stan bazy wyniósł 5.437 rekordów.

Powiatowa Biblioteka Publiczna w **Gliwiecach** wprowadziła do bazy komputerowej w programie PATRON opisy bibliograficzne artykułów z czasopism lokalnych powiatu gliwickiego za rok 2011.

Biblioteka w **Imielinie** opracowała materiały dotyczące swojego miasta za lata 1995–2010. Trwają prace nad udostępnieniem ich na stronie WWW Biblioteki.

Miejska Biblioteka Publiczna w **Jastrzębiu-Zdroju** kontynuowała prace nad stworzeniem *Bibliografii Miasta Jastrzębie-Zdrój* (retrospektywnej za lata 1936–2010), opracowując – w formie tradycyjnej kartoteki – opisy dokumentów zwartych i ciągłych o zasięgu lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim. Na koniec 2011 roku bibliografia ta liczyła 5.088 opisów. Jednocześnie w MBP powstały: „Bibliografia zawartości czasopisma *Nasze Problemy*” (za lata 1974–1982, 3.268 opisów) oraz „Bibliografia zawartości czasopism *Jastrzęb* (za lata 2007–2011, 1.047 opisów) i *Jastrzębski Węgiel*” (za lata 2007–2011, 503 opisy). Biblioteka prowadziła także prace nad „Bibliografią bieżącą za 2011 rok”, która dostępna będzie na stronie Biblioteki i w formie drukowanej w I kwartale 2012 r.

Miejska Biblioteka Publiczna w **Jaworznie** kontynuowała prace nad bibliografią powiatu grodzkiego, tworzoną w systemie

SOWA2 TEXT, i dostępną w formie kartoteki elektronicznej na stronie WWW Biblioteki.

Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna w **Lublińcu** kontynuuje prace nad wprowadzaniem do bazy w programie SOWA2/MARC21 zgromadzonych i opracowanych materiałów, głównie z czasopism lokalnych i regionalnych dotyczących miasta i powiatu. Na koniec 2011 roku baza liczyła ok. 150 rekordów za 2010 i częściowo 2011 rok.

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w **Łaziskach Górnych** gromadziła materiały dotyczące miasta, dostępne w formie tradycyjnej kartoteki. Nadal nie podjęto prac nad bibliografią powiatu mikołowskiego.

Miejska Biblioteka Publiczna w **Mikołowie** rozpoczęła wprowadzanie opisów bibliograficznych dotyczących miasta z kartoteki do bazy w systemie PROLIB, dzięki czemu dane można wyszukiwać poprzez katalog OPAC. Biblioteka planuje zakup modułu *Bibliografia*, co pozwoli opracować na podstawie zgromadzonych opisów bibliografię Mikołowa.

Miejska Biblioteka Publiczna w **Mysłowicach** nie prowadziła prac nad bibliografią powiatu grodzkiego. Kontynuowano kartotekę zagadnieniową miasta Mysłowice, zawierającą opisy artykułów z czasopism lokalnych i regionalnych dotyczących miasta.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w **Myszkowie** kontynuowała prace nad *Bibliografią powiatu myszkowskiego za lata 2003-2004*. Do bazy komputerowej wprowadzono opisy bibliograficzne z lokalnych tygodników: *Kurier Myszkowski* (za 2004 r.), *Gazeta Myszkowska* (za 2003 r.). Rozpoczęto również prace nad wprowadzaniem opisów artykułów z *Gazety Myszkowskiej* za 2004 rok.

Miejska Biblioteka Publiczna w **Piekarach Śląskich** prowadziła kartotekę powiatu grodzkiego za lata 2003-2005 w postaci tradycyjnej oraz za lata 2006-2008 w Wordzie. Obejmują one opisy bibliograficzne artykułów z czasopism lokalnych dotyczące miasta. MBP w 2011 roku zakupiła moduł „Bibliografia” w systemie MATEUSZ i planuje komputerową rejestrację swojej bibliografii.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Ryszarda Kincla w **Raciborzu** opracowała w 2007 roku *Bibliografię Raciborza i powiatu raciborskiego za rok 2002*, która dostępna jest w formie kartoteki oraz niepełnego dokumentu elektronicznego. Trwają prace nad jej uzupełnieniem.

Miejska Biblioteka Publiczna w **Radzionkowie** kontynuowała prace nad *Bibliografią miasta Radzionkowa za lata 2002–2005. Wybór piśmiennictwa*, którego wydanie zaplanowano na rok 2012. Opracowano materiał za lata 2002–2004 w formie kartoteki.

Miejska Biblioteka Publiczna w **Rudzie Śląskiej** gromadziła *Materiały do bibliografii adnotowanej wydawnictw zwartych dotyczących Rudy Śląskiej za rok 2011*.

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w **Rybniku** kontynuowała tworzenie w systemie PROMAX bazy bibliografii regionalnej, liczącej 1.293 opisy artykułów prasowych, przejętych z tradycyjnej *Kartoteki Regionalnej Ziemi Rybnickiej za lata 1945–2011*. Od 2012 roku tworzenie rekordów bibliograficznych odbywać się będzie z wykorzystaniem formatu MARC21.

Miejska Biblioteka Publiczna w **Siemianowicach Śląskich** kontynuowała tworzenie kartoteki komputerowej, zawierającej opisy bibliograficzne dokumentów życia społecznego i artykułów z aktualnych i archiwalnych numerów periodyków lokalnych, liczącej na koniec roku ok. 16.635 opisów. Tworzona jest też tradycyjna kartoteka zagadnieniowa „Siemianowice Śląskie w prasie”.

Miejska Biblioteka Publiczna w **Sosnowcu** kontynuuje kartoteki lokalną miasta i osobową dotyczącą twórców zagłębiowskich.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w **Świętochłowicach** na bieżąco gromadzone opisy bibliograficzne dotyczące miasta i udostępnia je w formie tradycyjnej kartoteki. Trwają prace nad zmianą formy bibliografii.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w **Tarnowskich Górach** kontynuowane są prace nad opracowaniem materiałów do t. 4 bibliografii *Tarnowskie Góry. Bibliografia miasta i powiatu za lata 2010–2011*. Jej wydanie planowane jest na 2012 rok.

W Miejskiej Bibliotece Publicznej w **Tychach** kontynuowano prace przy tworzeniu t. 3 *Bibliografii Tychów za lata 1997–2000*, wykorzystując w tym celu program PROMAX. W planach jest publikacja tej bibliografii w formie kodeksu i na CD.

Miejska Biblioteka Publiczna w **Ustroniu** prowadzi kartotekę wycinków prasowych dotyczących miasta.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w **Wodzisławiu Śląskim** od roku 2006 tworzy *Bibliografię Wodzisławia i powiatu wodzisławskiego* w programie komputerowym SOWA2, rejestrując artyku-

ły z prasy lokalnej i regionalnej. Swym zasięgiem chronologicznym obejmuje okres od 2000 roku i jest systematycznie uzupełniana o lata wcześniejsze. Jest dostępna poprzez stronę internetową Biblioteki.

Miejska Biblioteka Publiczna w **Zabrzu** kontynuowała kartotekę lokalną miasta, liczącą obecnie ok. 12.000 opisów bibliograficznych dokumentów zwartych, artykułów z czasopism, map i dokumentów multimedialnych i na bieżąco uzupełnianą. Ponadto kontynuowane są prace w programie komputerowym PROMAX w module „Bibliografia”. Baza ta na koniec 2011 roku liczyła 1.401 opisów. Wprowadzone opisy dotyczą głównie bibliotek i czytelnictwa, szlaku zabytków techniki, muzealnictwa i sportu.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w **Zawierciu** podjęła prace nad opracowaniem *Bibliografii Zawiercia i powiatu zawierciańskiego*. Jej wydanie, planowane na koniec 2012 roku, sfinansuje Starostwo Powiatowe w Zawierciu.

Miejska Biblioteka Publiczna w **Żorach** opracowuje *Bibliografię wydawnictw o Żorach i żorzanych oraz publikacji wydanych w Żorach za lata 1993-2011*. Zawiera ona opisy artykułów z prasy lokalnej, druki zwarte, mapy, plany, dokumenty niepublikowane i liczy na koniec roku ok. 12.059 rekordów. *Bibliografia* [...] dostępna jest online na stronie internetowej Biblioteki. W 2011 roku poszerzono ją o dane bibliograficzne artykułów z archiwalnych numerów *Nowin* (za lata 1970-1974), a także o opisy fragmentów dotyczących Żor i żorzanych, zamieszczone w dodatkach do dzienników regionalnych.

Żywiecka Biblioteka Samorządowa w **Żywcu** rozpoczęła prace nad tworzeniem bibliografii regionalnej w sposób zautomatyzowany w programie LIBRA2000/MARC21. Obecnie baza liczy ok. 1.000 opisów. W 2011 roku – podobnie jak w latach poprzednich – kontynuowała prace nad bibliografiami zawartości periodyków poświęconych sprawom miasta i Żywiecczyny, takich jak: *Gronie*, *Kalendarz Żywiecki*, *Nad Solą* i *Koszarawą*.

Biblioteka Publiczna Gminy **Kłobuck** nie podjęła prac nad bibliografią swojego powiatu.

Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna w **Pszczynie** w 2011 roku rozpoczęła tworzenie bibliografii regionalnej w wersji komputerowej w programie PATRON 3, wykorzystując istniejącą i wciąż aktualizowaną kartotekę, zawierającą opisy druków zwartych i ciągłych. Na koniec roku baza liczyła 30 rekordów.

W Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w **Siewierzu** kontynuowano prace nad komputerową bazą *Severiana*, tworzoną w programie SOWA2, liczącą na koniec roku 568 opisów bibliograficznych.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w **Szczekocinach** prowadziła kartotekę lokalną w postaci tradycyjnej, dotyczącą swojej Gminy.

9. FINANSE

Budżet samorządowych bibliotek publicznych wynosił w 2011 roku ogółem **136.411.934 zł**, w tym:

- w powiatach ziemskich – 53.018.287 zł dla 495 placówek (bibliotek i filii)
- w powiatach grodzkich – 83.176.382 zł dla 312 placówek (bibliotek i filii)
- w Powiatowej Bibliotece Publicznej w Gliwicach – 217.265 zł (1 placówka).

Średni nakład na 1 placówkę w województwie śląskim wyniósł 168.827 zł, natomiast:

- w powiatach ziemskich – 107.108 zł
- w powiatach grodzkich – 266.591 zł

Średni nakład na 1 placówkę w 2011 roku uległ zwiększeniu o 6.768 zł w porównaniu z rokiem poprzednim.

Jak co roku zauważalna jest znaczna różnica pomiędzy nakładami powiatów grodzkich a powiatów ziemskich. Nie oznacza to jednak, że tylko biblioteki powiatów ziemskich musiały pokonywać trudności związane z niewystarczającym budżetem; problem niedofinansowania dotyczył również większości bibliotek powiatów grodzkich.

Zamieszczona poniżej tabela przedstawia strukturę budżetów samorządowych bibliotek publicznych w 2011 roku w porównaniu z rokiem 2010.

STRUKTURA BUDŻETÓW
samorządowych bibliotek publicznych

Biblioteki	Rok	Budżet ogółem (zł)	Koszty utrzymania (zł)	Koszty % budżetu	Zakup książek (zł)	Zakup % budżetu	Prenumerata (zł)	Prenumerata % budżetu	Dochody (zł)	Dochody % budżetu
Powiaty ziemskie	2010	51 454 674	6 175 812	12,0	3 275 053	6,4	472 630	0,9	1 060 896	2,1
	2011	53 018 287	5 965 855	11,3	3 565 530	6,7	469 101	0,9	866 114	1,6
Powiaty grodzkie	2010	78 976 885	12 957 253	16,4	3 182 728	4,0	735 235	0,9	3 229 186	4,1
	2011	83 176 382	13 295 375	16,0	3 559 454	4,3	697 521	0,8	3 011 363	3,6
Powiatowa Biblioteka Publiczna w Gliwicach	2010	187 807	20 738	11,0	3 743	2,0	1 051	0,6	7 178	3,8
	2011	217 265	16 683	7,7	5 111	2,4	2 080	1,0	10 911	5,0
Ogółem woj. śląskie	2010	130 619 366	19 153 803	14,7	6 461 524	4,9	1 208 916	0,9	4 297 260	3,3
	2011	136 411 934	19 277 913	14,1	7 130 095	5,2	1 168 702	0,9	3 888 388	2,9

W 2011 roku dochody własne bibliotek publicznych były o 408.872 zł mniejsze w porównaniu z rokiem ubiegłym i stanowiły 2,9% budżetów ogółem. Pozyskiwano je, przede wszystkim z takich źródeł jak: usługi kserograficzne, opłaty za korzystanie z Internetu, usługi informacyjno – bibliograficzne, kary pobierane od czytelników, opłaty za karty czytelnicze. Niewielką ich część stanowiły odsetki bankowe, darowizny pieniężne itp.

Na zakup książek w 2011 roku przeznaczono o 668.571 zł więcej niż w 2010 roku i stanowił on 5,2% budżetów ogółem.

W przypadku prenumeraty czasopism zanotowano zmniejszenie środków przeznaczonych na nią o 40.214 zł w porównaniu z rokiem poprzednim i stanowiły one 0,9% budżetów ogółem. Wiele bibliotek przeznaczyło minimalne kwoty na zakup czasopism, natomiast nie zaprenumerowano nawet jednego czasopisma w następujących bibliotekach: w miejsko – gminnych bibliotekach publicznych w Czerwionce-Leszczynach, Kuźni Raciborskiej i Pilicy oraz w gminnych bibliotekach publicznych w Gierałtowicach, Gilowicach, Istebnej, Koszarawie, Lyskach, Łękawicy, Miedźnie, Olsztynie, Radziechowach-Wieprzu, Rędzinach, Starczy, Ślemieniu i Wręcicy Wielkiej.

Koszty utrzymania placówek bibliotecznych, na które składały się wydatki na opał, gaz, paliwo, energię elektryczną i ciepłą, wodę, czynsze, wywóz nieczystości, usługi telekomunikacyjne, internetowe, pocztowe, remonty bieżące, drobne naprawy, konserwacje, środki czystości i materiały biurowe stanowiły 14,1% budżetów ogółem.

W tabeli poniżej zamieszczono porównanie budżetów bibliotek w 2010 i 2011 roku oraz ich procent wzrostu i spadku po uwzględnieniu inflacji za 2011 rok.

Biblioteki	Budżet bibliotek w zł		% wzrostu i spadku po uwzględnieniu inflacji za 2011 r. w wysokości 4,3% (wg danych US)
	2010	2011	
Powiaty ziemskie	51 454 674	53 018 287	- 1,27
Powiaty grodzkie	78 976 885	83 176 382	1,01
Powiatowa Biblioteka Publiczna w Gliwicach	187 807	217 265	11,38
Ogółem woj. śląskie	130 619 366	136 411 934	0,13

Budżet bibliotek w 2011 roku w województwie śląskim zwiększył się o 5.792.568 zł w porównaniu do 2010 roku; w tym:

- w bibliotekach powiatów grodzkich budżety były większe o 4.199.497 zł
- w bibliotekach powiatów ziemskich budżety były większe o 1.563.613 zł

Analiza przedstawionych danych dotyczących budżetów bibliotek publicznych województwa śląskiego, potwierdza zaobserwowaną od kilku lat trudną sytuację finansową większości placówek bibliotecznych. Często, w ramach oszczędności, ograniczono środki pieniężne na zakup zbiorów bibliotecznych, prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej czy rezygnowano z prenumeraty czasopism. Niestety, znalazło to odzwierciedlenie w obniżonych wskaźnikach dotyczących czytelnictwa.

Warto zauważyć, iż większość bibliotek, szczególnie tych borykających się z ogromnymi trudnościami finansowymi starała się tak funkcjonować, aby nie doprowadzić do likwidacji placówek, a jednocześnie wyjść naprzeciw oczekiwaniom swoich użytkowników.

W 2011 roku biblioteki samorządowe województwa śląskiego pozyskiwały dodatkowe środki pozabudżetowe z różnych źródeł. Oto przykłady:

Miejskie biblioteki publiczne

Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej zrealizowała projekty na łączną kwotę **295.196 zł** Były to:

- „Łączy nas książka. Beskidzkie Centrum Promocji Literatury i Czytelnictwa w ramach Programu Operacyjnego Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Wydarzenia artystyczne/Literatura” – 79.528 zł
- „Akademia Orange dla bibliotek” – Fundacja Orange – 84.404 zł
- prowadzenie Punktu Informacji Europejskiej Europe Direct – Urząd Komitetu Integracji Europejskiej – 77.584 zł
- refundacja grantu – Międzynarodowa Konferencja nt. roli bibliotek pogranicza – Euroregion Beskidy – 45.680 zł
- działania na rzecz mieszkańców miasta Bielska-Białej – Urząd Miejski w Bielsku-Białej – 8.000 zł

Biblioteka Miejska w Cieszynie pozyskała dodatkowe środki finansowe na łączną kwotę **48.711,14 zł** na następujące projekty:

- „Czytanie zbliża narody / Cteni sblizuje narody” – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego *Przekraczamy Granice* za pośrednictwem Euroregionu Śląsk Cieszyński – Tesinske Slezsko – 37.231,76 zł
- „Information for the people” – Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego – 5.700 zł
- „Akademia Orange dla bibliotek” – Fundacja Orange – 5.779,38 zł

Miejska Biblioteka Publiczna w Czeladzi uzyskała środki pozabudżetowe na łączną wartość **7.403,27 zł** na:

- projekt „Akademia Orange dla bibliotek” z Fundacji Orange – 5.879,11 zł
- refundację wynagrodzenia i składek ZUS z Urzędu Pracy w Sosnowcu – 1.524,16 zł

Biblioteka Publiczna w Częstochowie zdobyła łącznie **597.738,69 zł** na udział w następujących projektach:

- „Akademia Orange dla bibliotek” – Fundacja Orange – 23.558,97 zł
- „Stworzenie systemu i punktów e-informacji kulturalnej w sieci miejskich bibliotek publicznych w Częstochowie” – Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013. Priorytet IV „Kultura” – 574.179,72 zł

Miejska Biblioteka Publiczna w Jastrzębiu-Zdroju otrzymała łącznie **72.588,43 zł** na:

- realizację projektu „Jastrzębska ofensywa literatury” z Programu Operacyjnego Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Wydarzenia artystyczne/Literatura” – 26.400 zł
- realizację programu „Akademia Orange dla bibliotek” organizowanego przez Fundację Orange – 23.612,43 zł

Ponadto Biblioteka jako partner Stowarzyszenia Przyjaciół Miejskiej Biblioteki Publicznej uczestniczyła w realizacji trzech projektów dofinansowanych ze środków Urzędu Miasta w Jastrzębiu-Zdroju:

- „Irlandzkie Święto w Jastrzębiu-Zdroju” – 8.050 zł
- „Z Pyzą na polskich drózkach” – 11.526 zł
- „Muzyczne inspiracje – warsztaty edukacyjne” – 3.000 zł

Miejska Biblioteka Publiczna w Jaworznie pozyskała łącznie środki finansowe w kwocie **21.295,03 zł** na następujące projekty:

- „Akademia Orange dla bibliotek” – Fundacja Orange – 5.717,55 zł
- „Biblioteka z Klimatem – promocja czytelnictwa i książki” – Fundacja „Energetyka na Rzecz Polski Południowej” – 2.000 zł
- „Kulturalny Klub Ekologiczny” – Fundacja Viessmann – 1.000 zł

Ponadto z innych źródeł (od instytucji i osób prywatnych) Biblioteka pozyskała łącznie 12.577,48 zł, w tym m.in. na:

- „Bezpieczny Internet” – PZU Życie S.A. – 5.000 zł
- „Słoneczny Dzień Dziecka w Bibliotece” – VEOLIA – 500 zł
- „Mikołaj w Bibliotece” – Unia Bracka Sp. z o.o. – 400 zł

Miejska Biblioteka Publiczna w Katowicach otrzymała łącznie **51.122,99 zł** na:

- projekt „Akademia Orange dla bibliotek” z Fundacji Orange – 44.122,99 zł
- projekt „Zatrzymać historię” z programu „Bank Ambitnej Młodzieży” z Fundacji Banku Zachodniego WBK – 7.000 zł

Miejska Biblioteka Publiczna w Piekarach Śląskich pozyskała łącznie **22.500 zł** na:

- projekt „Znamy się (nie)tylko z literatury” z Fundacji Orange – 6.000 zł
- „Przystanek Alternatywa” – projekt dofinansowany przez Alior Bank (konkurs „Dom z Wyższą Kulturą” III edycja) – 15.000 zł
- „Z Przyrodą za Pan Brat” – dofinansowanie ze Spółdzielni Mieszkaniowej „Chemik” – 1.000 zł
- „Górnictwo i sekrety” – projekt ze środków SKOK „Skarbiec” – 500 zł

Miejska Biblioteka Publiczna w Rudzie Śląskiej uzyskała środki pozabudżetowe na łączną wartość **119.579,96 zł** z przeznaczeniem na:

- projekt „Akademia Orange dla bibliotek” z Fundacji Orange – 18.327,16 zł
- realizację Programu Rewitalizacji Społecznej pod nazwą „Nowe życie Starej Bykowiny”; projekt współfinansowany z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego i stanowiący uzupełnienie działań projektu inwestycyjnego realizowane-

go przez Urząd Miasta Ruda Śląska w zakresie adaptacji budynku na Centrum Inicjatyw Społecznych (w CIS-ie mieści się Filia MBP w Rudzie Śląskiej) – 101.252,80 zł

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Rybniku pozyskała dodatkowe środki finansowe o łącznej wartości **34.274 zł** z:

- Fundacji Orange na projekt „Akademia Orange dla bibliotek” – 16.076 zł
- Fundacji Banku Zachodniego WBK w ramach programu „Bank Ambitnej Młodzieży” na projekt „Wtedy wszystko się zaczęło...” – 10.000 zł
- Towarzystwa Inicjatyw Twórczych „ę” – dotacja przyznana ze środków Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności w ramach programu „Seniorzy w Akcji” na projekt „Cztery pory roku po śląsku” – 8.198 zł

Miejska Biblioteka Publiczna w Sławkowie zyskała środki pozabudżetowe na łączną kwotę **1.287,88 zł** z przeznaczeniem na:

- projekt „Akademia Orange dla bibliotek” z Fundacji Orange – 887,88 zł
- organizację „Nocy z Andersenem” od sponsora – 400 zł

Miejska Biblioteka Publiczna w Sosnowcu pozyskała środki pozabudżetowe o łącznej wartości **42.556,36 zł** z:

- programu „Akademia Orange dla bibliotek” z Fundacji Orange – 38.556,36 zł
- Funduszu Prewencyjnego PZU – 4.000 zł

Miejska Biblioteka Publiczna w Świętochłowicach otrzymała łącznie **5.400 zł** na:

- realizację projektu „Czytaj z radością, słuchaj z przyjemnością – działania aktywujące młodych czytelników” z Programu Operacyjnego Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Wydarzenia artystyczne” priorytet: „Literatura” – 4.600 zł
- oraz ze Świętochłowickiego Towarzystwa Samopomocy – 800 zł

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Wodzisławiu Śląskim otrzymała środki pomocowe na łączną kwotę **22.941,63 zł** z następujących źródeł:

- z Programu Operacyjnego Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa

Narodowego „Wydarzenia artystyczne/Literatura” na realizację projektu „Książkowy zawrót głowy” – 16.201 zł

- z Fundacji Orange na projekt „Akademia Orange dla bibliotek” – 6.740, 63 zł

Miejska Biblioteka Publiczna w Żorach pozyskała łącznie **34.918,47 zł** z następujących źródeł:

- z Fundacji Orange na projekt „Akademia Orange dla bibliotek” – 32.918,47 zł
- z Banku Zachodniego WBK S.A. na organizację Mikołajek dla dzieci; Biblioteka podpisała umowę z Bankiem na jego patronat nad funkcjonowaniem klubu dyskusyjnego w języku angielskim „Chatting with tea” – 2.000 zł

Żywiecka Biblioteka Samorządowa pozyskała dofinansowanie o łącznej kwocie **11.500 zł** na:

- realizację zadań publicznych z Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (m.in. na spotkania autorskie, imprezy biblioteczne) – 10.000 zł
- wypoczynek zimowy dla dzieci zorganizowany w bibliotece (występ Teatru „DUO”) z Urzędu Miasta w Żywcu – 500 zł
- wypoczynek letni dla dzieci zorganizowany w bibliotece pod hasłem „Lasy – chronić czy niszczyć, wycinać czy sadzić?” z Urzędu Miasta w Żywcu – 1.000 zł

Miejsko-gminne biblioteki publiczne

Miejska Biblioteka Publiczna w Czechowicach-Dziedzicach pozyskała środki pozabudżetowe na następujące zadania:

- „Zysk z dojrzałości” – projekt dofinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka na lata 2007-2013 – **9.833,46 EURO**
- „Akademia Orange dla bibliotek” z Fundacji Orange – **3.904 zł**

Biblioteka Publiczna Gminy Kłobuck zyskała środki finansowe o łącznej wartości **12.092 zł** z:

- Fundacji Orange na projekt „Akademia Orange dla bibliotek” – 3.092 zł

- Towarzystwa Przyjaciół Kłobucka – 4.000 zł (plus dodatkowo majątek Towarzystwa pozostały po jego likwidacji)

Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna w Pszczynie otrzymała dofinansowanie na łączną kwotę **28.755,61 zł** na następujące projekty:

- „Akademia Orange dla bibliotek” z Fundacji Orange – 22.120,30 zł
- „Filcowe czary-mary – sztuka tworzenia z filcu” z Towarzystwa Inicjatyw Twórczych „ę” – 1.000 zł
- „Organizacja imprezy kulturalnej: wystawa rękodzieła i spotkanie z lokalnymi twórcami ludowymi z terenu ziemi pszczyńskiej wraz z imprezą podsumowującą” z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 „Małe Projekty” – 5.635,31 zł

Biblioteka Publiczna w Skoczowie zdobyła środki pieniężne o łącznej wartości **3.700 zł** na:

- konkurs plastyczny „Podwodny świat” (nagrody i poczęstunek) z Lokalnej Grupy Rybackiej „Żabi Kraj” – 1.500 zł
- książki zakupione z darowizn pieniężnych sponsorów (Bank PKO BP, BS, Firma „Sobik”) – 2.200 zł

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Żarkach pozyskała łącznie **2.487,91 zł** na:

- projekt „Akademia Orange dla bibliotek” z Fundacji Orange – 1.987,91 zł
- zakup książek z Funduszu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – 500 zł

Gminne biblioteki publiczne

Gminna Biblioteka Publiczna w Boronowie otrzymała dofinansowanie na łączną kwotę **1.896,21 zł** z:

- Fundacji Orange na „Akademię Orange dla bibliotek” – 1.396,21 zł
- Funduszu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – 500 zł

Gminna Biblioteka Publiczna w Buczkowicach zdobyła środki finansowe na łączną wartość **52.423,99 zł** na następujące projekty:

- „Akademia Orange dla bibliotek” z Fundacji Orange – 2.423,99 zł
- „Uniwersytet każdego wieku w Buczkowicach”; dofinansowanie z Unii Europejskiej ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego – 50.000 zł

Gminna Biblioteka Publiczna w Czernichowie pozyskała środki pozabudżetowe na łączną wartość **5.520,93 zł** na:

- „Akademię Orange dla bibliotek” z Fundacji Orange – 1.280,85 zł
- dopłatę do odszkodowania z PZU – 4.240,08 zł

Gminna Biblioteka Publiczna w Koszarawie zdobyła łącznie ze środków pozabudżetowych **6.984,70 zł** na:

- „III Koszarawskie Spotkania Literackie Pod Lachowym Groniem w ramach Programu Operacyjnego Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Wydarzenia artystyczne/Literatura” – 6.100 zł
- „Akademię Orange dla bibliotek” z Fundacji Orange – 884,70 zł

Gminna Biblioteka Publiczna w Krupskim Młynie pozyskała łącznie **11.109,47 zł** na:

- „Krzesłowisko – działania twórcze ze starymi krzesłami” z Towarzystwa Inicjatyw Twórczych „ę” – 1.600 zł
- „Akademię Orange dla bibliotek” z Fundacji Orange – 2.009,47 zł
- „Zakup wyposażenia biblioteki” z Fundacji „Orlen-Dar Serca” – 7.500 zł

Gminna Biblioteka Publiczna w Lelowie łącznie ze środków pozabudżetowych pozyskała **60.992,17 zł** na następujące projekty:

- „Ja cię bez trudu nauczę tego co przydać się może” w ramach Programu Operacyjnego Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Wydarzenia artystyczne/Literatura” – 7.100 zł
- „Akademia Orange dla bibliotek” z Fundacji Orange – 3.892,17 zł
- „Aby wyrosli tacy, którzy ponad poziomy wznieść się zapragną”; projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego – 50.000 zł

Gminna Biblioteka Publiczna w Miedznej zyskała środki pozabudżetowe na kwotę **4.098,14 zł** z:

- Fundacji Orange na „Akademię Orange dla bibliotek” – 3.548,14 zł
- z Banku Spółdzielczego w Miedznej – 550 zł

Gminna Biblioteka Publiczna w Mierzęcicach otrzymała łącznie **7.204,04 zł** na następujące projekty:

- „Akademia Orange dla bibliotek” z Fundacji Orange – 4.204,04 zł

- „Organizacja zajęć wakacyjnych dla dzieci i młodzieży w filii bibliotecznej w Przeczycach” ze Wspólnot Gruntowych wsi Przeczycze – 1.000 zł
- „Organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży w czasie wakacji i ferii zimowych w centrali w Mierzęcicach” z Funduszu Sołectkiego sołectwa Mierzęcice – 2.000 zł

Gminna Biblioteka Publiczna w Pilchowicach pozyskała środki finansowe poza budżetem na łączną kwotę **4.107 zł** z:

- Fundacji Orange na „Akademię Orange dla bibliotek” – 3.107 zł
- Fundacji Bankowej im. M. Kantona na książki – 1.000 zł

Gminna Biblioteka Publiczna w Poczesnej zdobyła łącznie **3.527,73 zł** z:

- Fundacji Orange na „Akademię Orange dla bibliotek” – 3.027,73 zł
- z Banku Spółdzielczego w Poczesnej – 500 zł

Gminna Biblioteka Publiczna w Rudzińcu pozyskała środki finansowe na kwotę **5.829 zł** z przeznaczeniem na:

- „Akademię Orange dla bibliotek” z Fundacji Orange – 3.619 zł
- „Bibliolato 2011” od sponsorów – 2.210 zł

Gminna Biblioteka Publiczna w Świerklańcu otrzymała dofinansowanie w wysokości **12.785 zł** na następujące projekty:

- „Senior-Net: kurs komputerowy dla mieszkańców +55” dofinansowany z Fundacji Orange – 825 zł
- „Po naszej stronie” dofinansowany z Fundacji Banku Zachodniego WBK – 3.000 zł
- „Przyłapani” dofinansowany z Fundacji Wspomagania Wsi – 2.315 zł
- „Zakup wykładziny” dofinansowany z Fundacji BRE Bank – 2.500 zł
- „Akcja: Stylizacja!” dofinansowany przez Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „e” – 1.400 zł
- „Twoje strony – Mocne strony” dofinansowany z Uniwersytetu Warszawskiego – 2.745 zł

Gminna Biblioteka Publiczna w Ujsolach zdobyła ze środków pozabudżetowych łącznie **2.379,32 zł** z:

- Fundacji Orange na „Akademię Orange dla bibliotek” – 1.379,32 zł
- Rady Sołectkiej, Nadleśnictwa Ujsoły – 1.000 zł

Gminna Biblioteka Publiczna w Wyrach łącznie ze środków pozabudżetowych pozyskała **3.096 zł** z:

- Fundacji Orange na „Akademię Orange dla bibliotek” – 1.564 zł
- Banku Spółdzielczego w Tychach – 500 zł
- Drew-Pol Gostyń – 50 zł
- Banku Spółdzielczego w Jastrzębiu-Zdroju – 250 zł
- ADW w Wyrach – 200 zł
- darów od czytelników – 532 zł

Fundusz Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (oraz innych uzależnień) – z tej formy skorzystały, między innymi, następujące biblioteki publiczne (nie wymienione wcześniej) przeznaczając środki finansowe na imprezy kulturalno-oświatowe dla dzieci, zakup książek czy nagrody w organizowanych konkursach:

- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Blachowni – **500 zł**
- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Pilicy – **700 zł**
- Gminna Biblioteka Publiczna w Kamienicy Polskiej – **476 zł**
- Gminna Biblioteka Publiczna w Markłowicach – **1.200 zł**

Z Fundacji Orange z programu „Akademia Orange dla bibliotek”, dofinansowanie na zwiększenie dostępu do nowych technologii komunikacyjnych i promocję ich wykorzystania tak, by biblioteki publiczne stały się nowoczesnymi, wielofunkcyjnymi centrami informacyjnymi, kulturalnymi i edukacyjnymi w 2011 r. otrzymały następujące biblioteki (nie wymienione wcześniej):

- MiPBP Będzin – 7.685,72 zł
- MBP Dąbrowa Górnicza – 27.673,34 zł
- MBP Gliwice – 30.809 zł
- MiPBP Łaziska Górne – 2.909,44 zł
- MiPBP Myszków – 1.015 zł
- MBP Orzesze – 7.370,07 zł
- MBP Poręba – 1.192,88 zł
- MBP Pszów – 1.899,67 zł
- MBP Pyskowice – 2.371 zł
- MiPBP Racibórz – 13.735 zł

- MBP Rydułtowy – 1.869,69 zł
- MBP Siemianowice Śląskie – 7.930,86 zł
- MBP Szczyrk – 1.719,65 zł
- MiPBP Tarnowskie Góry – 4.741,03 zł
- MBP Tychy – 13.698 zł
- MBP Wisła – 950 zł
- MBP Wojkowice – 1.529,55 zł
- MBP Zabrze – 46.086,99 zł
- MiPBP Zawiercie – 8.613 zł
- MGBP Koniecpol – 1.386,22 zł
- MGBP Krzepice – 481,72 zł
- MGBP Kuźnia Raciborska – 2.586 zł
- MGBP Łazy – 7.564,70 zł
- MGBP Toszek – 1.689 zł
- GBP Bestwina – 7.219,21 zł
- GBP Bobrowniki – 5.314,73 zł
- GBP Bojszowy – 1.296,67 zł
- GBP Brenna – 1.018 zł
- GBP Chełm Śląski – 500,44 zł
- GBP Chybie – 1.820 zł
- GBP Dębowiec – 797,13 zł
- GBP Gierałtowiec – 7.830,48 zł
- GBP Gilowice – 679,85 zł
- GBP Goczałkowice-Zdrój – 1.641,88 zł
- GBP Goleiszów – 1.242 zł
- GBP Gorzyce – 4.136 zł
- GBP Hażlach – 2.210,31 zł
- GBP Itebna – 761 zł
- GBP Jasienica – 3.887 zł
- GBP Jejkowice – 697,94 zł
- GBP Jeleśnia – 5.293,34 zł
- GBP Kobiór – 1.777 zł
- GBP Kochanowice – 2.115,52 zł
- GBP Kozy – 3.903 zł
- GBP Kruszyna – 4.890 zł
- GBP Lipowa – 1.958 zł
- GBP Lyski – 3.933,78 zł
- GBP Łodygowice – 2.057 zł
- GBP Mszana – 2.298 zł

- GBP Opatów – 719,84 zł
- GBP Pawłowice – 9.042,79 zł
- GBP Pawonków – 640,45 zł
- GBP Porąbka – 3.933 zł
- GBP Przyrów – 1.383 zł
- GBP Przystajń – 1.014,96 zł
- GBP Psary – 4.023 zł
- GBP Radziechowy-Wieprz – 1.900 zł
- GBP Starcza – 575,44 zł
- GBP Świnna – 628,78 zł
- GBP Tąpkowice – 1.775,76 zł
- GBP Wielowieś – 1.895,02 zł
- GBP Wilkowice – 5.773 zł
- GBP Wręczyca Wielka – 5.687,43 zł
- GBP Zebrzydowice – 1.508,54 zł

Inne:

Miejskie biblioteki publiczne

- **Miejska Biblioteka Publiczna w Bytomiu** pozyskała dofinansowanie z Uniwersytetu Warszawskiego na projekt społeczny „Twoje strony – Mocne strony” – **500 zł**
- **Miejska Biblioteka Publiczna w Kaletach** uzyskała z Urzędu Miejskiego w Kaletach dotację Wojewody Śląskiego na rozwój infrastruktury informatycznej (polepszenie przepływu łącza internetowego) – **2.500 zł**

Miejsko-gminne biblioteki publiczne

- **Gminna Biblioteka Publiczna w Krzanowicach** zdobyła dodatkowe środki finansowe z Banku Spółdzielczego Krzanowice – **150 zł**
- **Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Siewierzu** pozyskała dofinansowanie z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 na projekty złożone w ramach Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica”, „Warsztaty i spotkania autorskie jako edukacyjna forma pracy z młodym czytelnikiem” oraz „Kulturalno-historyczne świętowanie w księżnicy siewierskiej: organizacja imprezy kulturalnej wraz z wydaniem monografii – **8.827,37 zł**

Gminne biblioteki publiczne

- **Gminna Biblioteka Publiczna w Godowie** pozyskała dofinansowanie z Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności z Programu „Równać szanse-2010” na projekt „FLASH TIME – warsztaty dziennikarsko-fotograficzne” – **7.000 zł**
- **Gminna Biblioteka Publiczna w Krzyżanowicach** zdobyła środki finansowe w ramach działania 4.1/413 „Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 na projekt „Od pradziejów do współczesności – monografia Zabełkowa – **7.800 zł**

Wszystkie uprawnione biblioteki publiczne w województwie śląskim otrzymały w 2011 roku środki na zakup nowości wydawniczych w ramach programu własnego Biblioteki Narodowej „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek”.

Sporo bibliotek przystąpiło do programów oferowanych w ramach Programu Rozwoju Bibliotek.

Wśród darowizn rzeczowych, pozyskiwanych przez biblioteki od sponsorów wymienić należy, przede wszystkim: książki, czasopisma, zbiory specjalne, sprzęt komputerowy i techniczny, meble, gadzety reklamowe, zabawki do kącika dla najmłodszych, artykuły plastyczne i papiernicze oraz artykuły spożywcze dla uczestników imprez czytelniczych.

10. PODSUMOWANIE

W 2011 roku mimo wielu problemów i trudności znanych z ostatnich lat, biblioteki woj. śląskiego w większości realizowały satysfakcjonująco zadania statutowe.

Zjawiska pozytywne, na które zwróciły uwagę biblioteki, wiązały się z podejmowanymi przez te instytucje inicjatywami w różnych obszarach działania.

Wymienić tu należy:

- poszerzenie oferty usług (np. specjalne programy kierowane do osób starszych, wprowadzenie nowych rodzajów zbiorów, praca na rzecz osób niepełnosprawnych, wdrażanie i realizacja projektów, na które pozyskiwano dodatkowe środki)
- wprowadzenie nowych technologii (np. system i punkty e-informacji kulturalnej w sieci bibliotecznej miasta, elektroniczna obsługa czytelników, digitalizacja zbiorów, uruchomienie katalogu w Inter-

necie, zakończenie retrokonwersji zbiorów, nowe technologie komunikowania się z czytelnikami)

- pozyskiwanie dofinansowania własnych projektów bibliotek w ramach różnych programów (np. „Aktywna Biblioteka”, „Akademia Orange”)
- doskonalenie zawodowe i podnoszenie kwalifikacji przez pracowników
- podnoszenie funkcjonalności i estetyki pomieszczeń, remonty; zmiany lokalizacji placówek na lepsze; przyjęcie planów rozbudowy, modernizacji lokali i obiektów
- wzrost liczby czytelników i wypożyczeń (w niektórych bibliotekach)
- własne wydawnictwa.

Biblioteki nie ukrywały też trudności, a te dotyczyły tych samych obszarów, w jakich inne biblioteki, uzyskały sukcesy. W części bibliotek odnotowano spadek liczby czytelników, stagnację wypożyczeń wśród młodzieży, brak spodziewanych efektów we współpracy z Krajowym Rejestrem Długów, kłopoty z odzyskiwaniem zbiorów. Biblioteki, jako utrudnienie wymieniały też niekorzystne usytuowanie ich siedzib, poza centrum miejscowości i niedostosowanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych; niewykonanie szeregu remontów, wymiany wyposażenia oraz przestarzałych sprzętów komputerowych ze względu na brak stosownego zabezpieczenia finansowego.

Na wyniki działalności bibliotek miała również wpływ w zbyt małą liczbą pracowników merytorycznych; nadal funkcjonowały biblioteki gminne o obsadzie jednoosobowej.

W 2011 r. kontynuowano w województwie śląskim realizację Programu Rozwoju Bibliotek Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, przedsięwzięcia zapoczątkowanego w 2009 roku, którego celem jest wzmocnienie systemu bibliotecznego w całym kraju przez wsparcie technologiczne i szkolenia bibliotekarzy z bibliotek gmin wiejskich i małych miast (do 20 tys. mieszkańców).

Biblioteki gminne i małe miejskie, które nie przystąpiły do PRB, miały możliwość uczestniczenia w szkoleniach organizowanych przez Bibliotekę Śląską w ramach programu dotacyjnego „Biblioteka+”.

Chcąc podsumować i ocenić najważniejsze osiągnięcia i wyniki pracy bibliotek w 2011 r., zwrócić należy uwagę na poniższe dane.

Liczba bibliotek i filii wzrosła o 2 placówki, ale jak wynika ze sprawozdań GUS K-03 za 2011 r., 5 filii przez znaczną część roku było nieczynnych.

Nadal nasze województwo pozostawało w grupie regionów, w których przypada wysoka liczba mieszkańców na 1 placówkę. W województwie śląskim jest to 5 682 mieszkańców, przy średniej dla kraju 4 579.

Sytuacja formalno-prawna bibliotek nie zmieniła się w ub. roku. Nadal 17 bibliotek połączonych było z ośrodkami kultury, a 2 działały w strukturach urzędów.

Niestety, wejście w życie „Ustawy z dnia 31 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej oraz niektórych innych ustaw” (Dz. U. z 30 września 2011 r. Nr 207, poz. 1230), nie wróży stabilności organizacyjnej bibliotek, zwłaszcza w gminach wiejskich. W swoich postanowieniach Ustawa dopuszcza bowiem możliwość łączenia ze sobą instytucji kultury.

Projekty połączenia bibliotek z innymi instytucjami już istnieją. Najwcześniej jednak takie uchwały w odniesieniu do bibliotek, będzie można podjąć po 1 października 2012 r., pod warunkiem uzyskiwania stosownych opinii i zgody Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Dysponując środkami na zakup zbiorów, które nie były wystarczające w odniesieniu do potrzeb czytelniczych i przyjętych standardów zaopatrzenia w nowości, biblioteki z dużą starannością dokonywały wyboru nowych książek i innych zbiorów. Wielkość księgozbiorów bibliotek woj. śląskiego, porównując lata poprzednie, ciągle się zmniejsza. Nabytki w ciągu roku nie wyrównują ubytków, które są konieczne (selekcja książek zdezaktualizowanych, zniszczonych, zagubionych itp.).

Wskaźniki zakupu uzyskane w 2011 r. pozostawały na poziomie roku poprzedniego. Natomiast wskaźnik zakupu nowości ze środków samorządowych i z programu Biblioteki Narodowej ukształtował się na poziomie 7,25 wol. na 100 mieszkańców i był wyższy niż w 2010 r. Środki pochodzące z programu BN przeznaczone dla bibliotek naszego województwa były o kilkaset tysięcy złotych większe, stąd też ten wskaźnik nieco wzrósł.

W analizowanym roku, 725 spośród 815 bibliotek publicznych i ich filii użytkowało komputery (89%). W stosunku do roku ubiegłego

go przybyło kolejnych 48 (tj. 6,6%) placówek bibliotecznych wyposażonych w ten sprzęt.

90 filii bibliotecznych pozostawało bez sprzętu komputerowego czyli 11% wszystkich bibliotek i filii. Na jedną jednostkę organizacyjną sieci przypadało w 2011 r. 4,9 komputera (w 2010 r. – 4,5).

Nie bez wpływu na stan wyposażenia bibliotek w sprzęt komputerowy, jest Program Rozwoju Bibliotek, w którego założeniach jest wsparcie technologiczne bibliotek.

Niekorzystnym zjawiskiem jest ciągły spadek liczby czytelników. W 2011 r. nie był on już tak dotkliwy jak w 2010 r., a wskaźnik zasięgu czytelnictwa utrzymał się na poziomie 19 czytelników na 100 mieszkańców.

Zauważyć warto, że następuje proces przesuwania się struktury wieku czytelników w kierunku starszych grup wiekowych, tym samym następują zmiany w strukturze grup zawodowych. Jest to niewątpliwie wpływ wielu czynników demograficznych.

Największy ubytek zarejestrowanych czytelników bibliotek w 2011 r. (w liczbach bezwzględnych), odnotowano w grupie wiekowej 16–19 lat i 20–24 lata oraz w grupie uczniów.

Z kolei największy wzrost rejestrowanych czytelników odnotowano w grupie wiekowej pow. 60 lat i w grupie zawodowej wśród tzw. „Pozostałych” (tu rejestruje się np. emerytów, bezrobotnych, dzieci poza obowiązkiem szkolnym).

Warto jeszcze zaznaczyć, że czytelnicy wypożyczyli w 2011 r. więcej książek na zewnątrz niż w 2010 r.

Jednak mniejsze były udostępnienia na miejscu zarówno książek, czasopism, jak i zbiorów specjalnych.

Sprawozdawczością GUS-owską za 2011 r. objęto także inne usługi bibliotek. Wskazać tu należy na usługi elektroniczne, korzystanie ze zbiorów elektronicznych dostępnych zdalnie w sieciach lokalnych oraz inne poza udostępnieniami, formy działalności bibliotek (szkolenia, imprezy różnego typu, konferencje, seminaria).

Obok czytelników aktywnie wypożyczających, GUS zebrał dane o użytkownikach zarejestrowanych i było ich w bibliotekach województwa śląskiego 1.207.237. Natomiast odwiedzin zanotowano 9.417.599. Statystycznie każdy mieszkaniec województwa, od niemowlaka po emeryta, odwiedził bibliotekę dwukrotnie w ciągu roku.

Biblioteki naszego województwa w 2011 r. zorganizowały 42.036 różnych imprez: literackich, edukacyjnych, wystaw, w których brało

udział 819.990 uczestników. Na 1 placówkę i filię przypadało więc statystycznie 51 przedsięwzięć w ciągu roku.

Są to liczby godne uwagi i wielkiego uznania dla bibliotek, które podejmowały wysiłek zmiany swojego wizerunku.

Poniżej przedstawiono porównanie sytuacji bibliotek publicznych województwa śląskiego w 2011 r. z sytuacją bibliotek w całym kraju.

Tabele zawierają wskaźniki dotyczące:

- 1) bazy materialno-organizacyjnej
- 2) obciążenia usługami
- 3) efektywności

Wskaźniki bazy materialno-organizacyjnej

Lp.	WSKAŹNIKI	woj. śląskie 2011	Polska* za 2010
1	Liczba mieszkańców na 1 placówkę	5 682	4 579
2	Powierzchnia użytkowa na 100 mieszk.	2,7	2,5
3	Miejsca w czytelniach na 100 mieszk.	0,23	0,28
4	Liczba książek i czasopism oprawnych na 100 mieszk.	361	348
5	Zakup książek na 100 mieszk. (wg danych z K-03 GUS)	7,2	7,1
6	Liczba komputerów na 1 placówkę	4,9	4,2

Wskaźniki obciążenia usługami

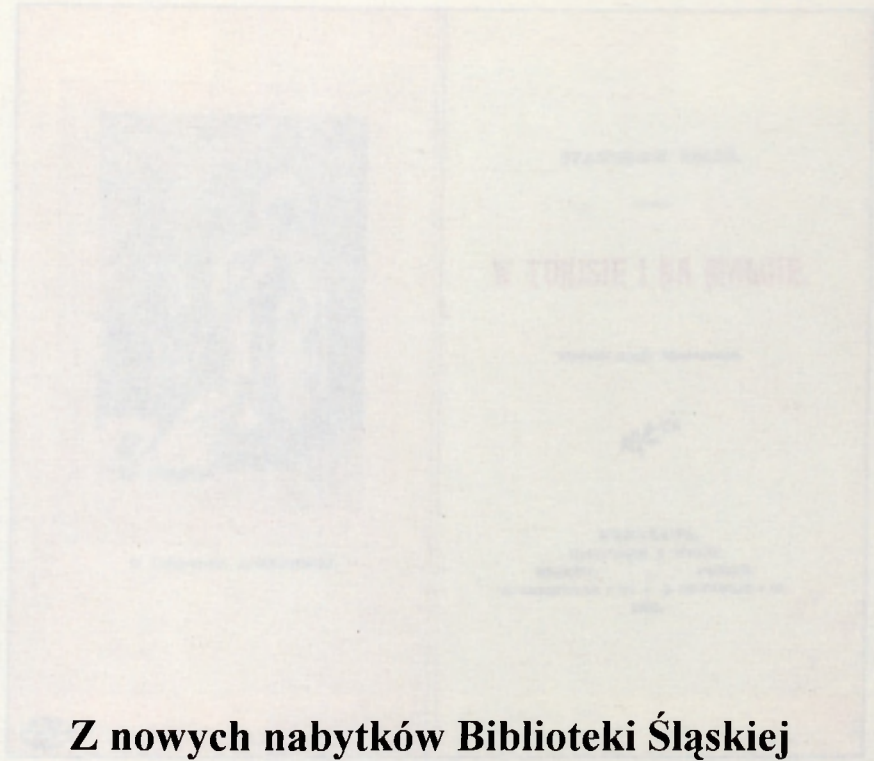
Lp.	WSKAŹNIKI	woj. śląskie 2011	Polska*
1	Liczba czytelników na 1 placówkę	1 076	779
2	Liczba czytelników na 1 m ²	6,9	6,6
3	Liczba czytelników na 1 pracownika ¹	398	356
4	Liczba wypożyczeń ² na zewnątrz na 1 pracownika ¹	8 067	6 773
5	Liczba udostępnień ² na 1 miejsce w czytelni	323	261

Wskaźniki efektywności

Lp.	WSKAŹNIKI	woj. śląskie 2011	Polska*
1	Liczba czytelników na 100 mieszkańców	19,0	17,0
2	Liczba wypożyczeń ² na zewnątrz na 100 mieszkańców	383	323
3	Liczba wypożyczeń ² na 1 jednostkę inwentarzową	1,00	0,90
4	Liczba udostępnień ² w czytelniach na 100 mieszkańców	74	78
5	Liczba wypożyczeń ² na zewnątrz na 1 czytelnika	20,2	19,0

* wg danych za 2010 rok zawartych w „Zestawieniu zbiorczym o stanie i działalności sieci bibliotek publicznych w 2010 r.”, zamieszczonym na stronie WWW Biblioteki Narodowej

- 1) pracownicy merytoryczni pełno i niepełnozatrudnieni w osobach fizycznych
- 2) wypożyczenia na zewnątrz i udostępnianie na miejscu – łącznie książki, czasopisma pozostałe zbiory nieelektroniczne oraz zbiory elektroniczne na nośniku fizycznym

Z nowych nabytków Biblioteki Śląskiej

Śl. Dolna: W Tuchcie i na Majce,
Warszawa [rok nieczytelny]

W UDRZANIU AMALIKIEM.

STANISŁAW BELZA.

W TUNISIE I NA MALCIE.

Wydanie drugie ilustrowane.

WARSZAWA.
GEBETHNER I WOLFF.
KRAKÓW. POZNAŃ.
G. OKRATHNER I SP. | J. LEITZBERG I SP.
1905.

STANISŁAW BELZA.

W Tunisie i na Malcie.

WARSZAWA.
1905.

St. Belza: *W Tunisie i na Malcie*,
Warszawa [et al.] 1905

M. Mosiolek: *Domowa nauka oprawiania książek*, Warszawa 1908

W. Sieroszewski: *Bajki*, Warszawa [1922]

ELEMENTARZ POWIASTKOWY MARJAN FALSKI

MARJAN FALSKI

ELEMENTARZ POWIASTKOWY DLA DZIECI

Z OBRAZKAMI KAMILA MACKIEWICZA

WYDANIE XI

KSIĄŻNICA-ATLAS

ZJEDNOCZONE ZAKŁADY KARTOGRAF. I WYDAWNICZE

TOW. NAUCZ. SEK. ŚR. I WYŻSZ. S. AKC.

LWÓW - WARSZAWA

1926

1

M. Falski: *Elementarz powiastkowy dla dzieci*, Lwów ; Warszawa 1926

H. Morkowicz-Olczakowa: *Dzień Krysi*, Warszawa 1926

Patykiem po niebie: poezje Teodora Bujnickiego, Kazimierza Hałaburdy, Anny Kompielskiej, Wacława Korabiewicza, Wilno 1929

Wł. Perzyński: *Uczniaki*, Warszawa [1929]

Karol Buzek i Jerzy Kubisz.

Elementarz

i pierwsza książka do czytania.

Podręcznik

przeznaczony na pierwszy i drugi
oddział szkoły powszechnej.

Wydanie drugie poprawione.

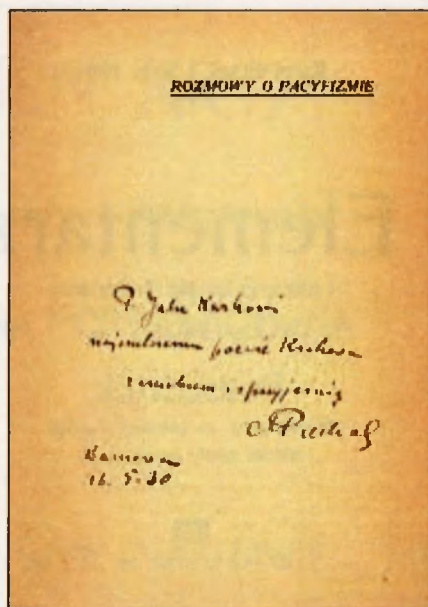
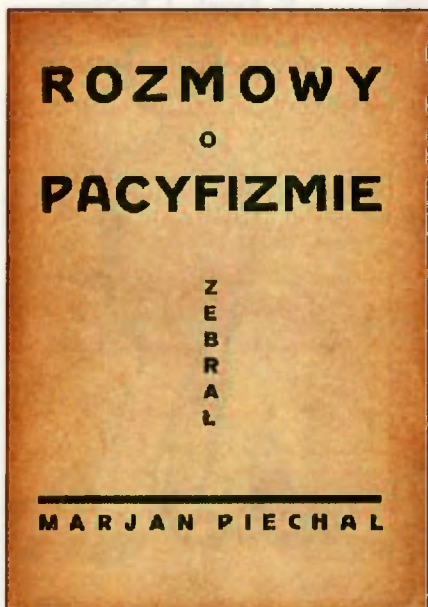
1929

Nakładem Spółki Wydawczej „KATOLIK” w Bytomiu (Śląsk Opolski).

Wydawnictwo „KATOLIK” w Bytomiu
i drukarnia „KATOLIK” w Bytomiu

K. Buzek, J. Kubisz:
*Elementarz i pierwsza książka
do czytania, Bytom 1929*

M. Piechal: *Rozmowy o pacyfizmie*, Warszawa 1930

L. Krzemieniecka: *Przyszła koza do woza*, Warszawa [1932]

ABC

MAŁY ELEMENTARZ DLA DZIECI

POCZĄTKOWA NAUKA CZYTANIA I PISANIA
Ułożył ADAM OSTOJA

NOWE WYDAWNICTWO — WARSZAWA

[1949]

A. Ostoja: ABC :
mały elementarz
dla dzieci,
Warszawa [po 1945]

A

Aa

Aeroplan
auto
as

Aa

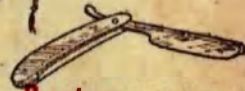
Samogłoski.

a, ą, e, ę, i, o, ó, u, y.

Spółgłoski.

b, c, ć, d, f, g, h, j, k, l, ł, m,
n, ń, p, r, s, ś, t, w, z, ź, ż.

B

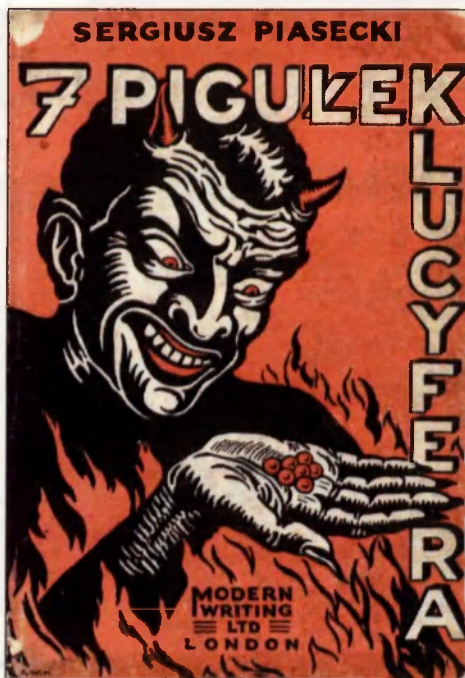

Bb

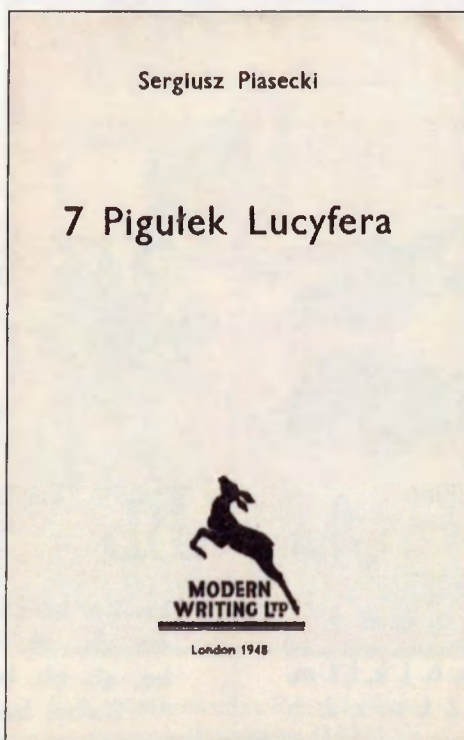
Brzytwa
boa
bal

Bb

ba, be, bi, bo, bu, by, ab,
eb, ib, ob, ub, yb, bą,
bę, qb, ęb, bu, ób, ba-ba,
ba-bo, ba-by, bób.

S. Piasecki: *7 pigulek Lucyfera*, London 1948

J. Tuwim: *Lokomotywa* ; *Rzepka* ; *Ptasie radio*, Warszawa 1958

MADONNA POETÓW

*Antologia współczesnej polskiej
poezji maryjnej*

opracował
Ks. Dr Zdzisław J. Peszkowski

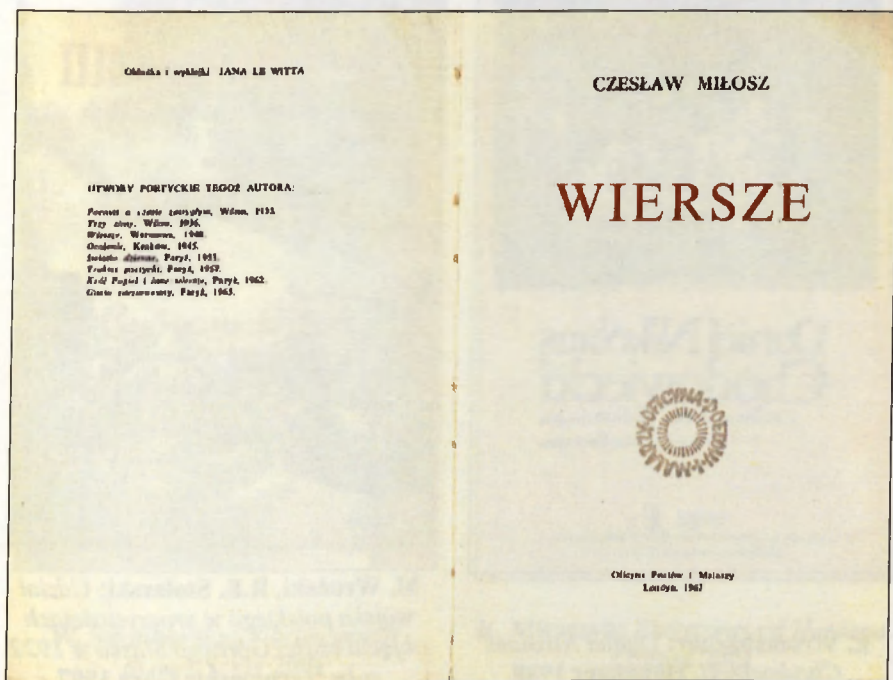
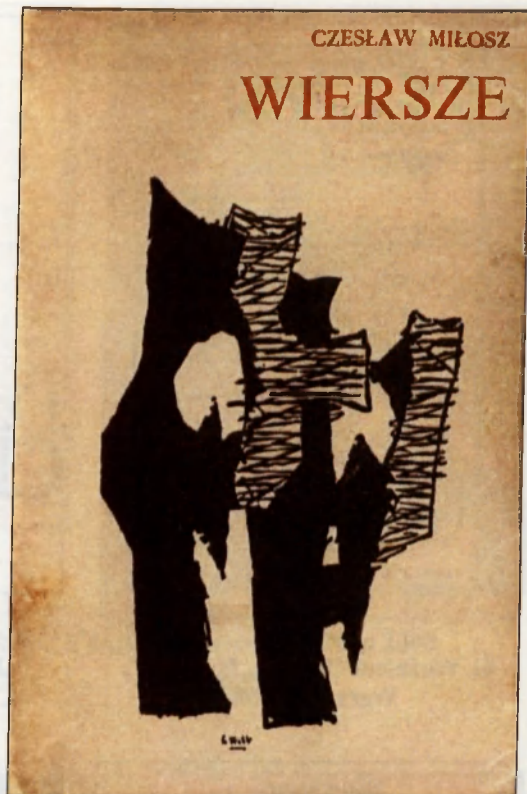
Obecna Poezja i Malarsztwo
Łódź 1966

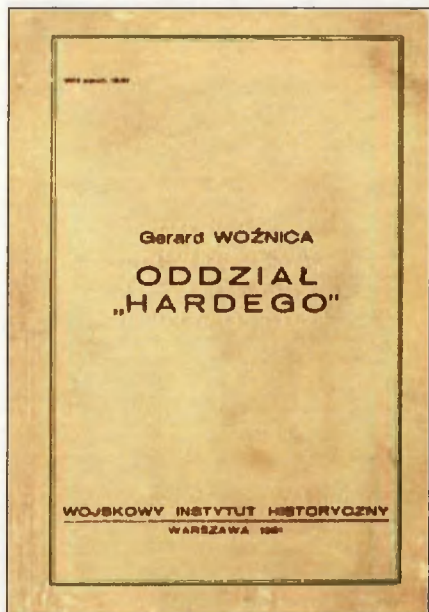
MADONNA POETÓW

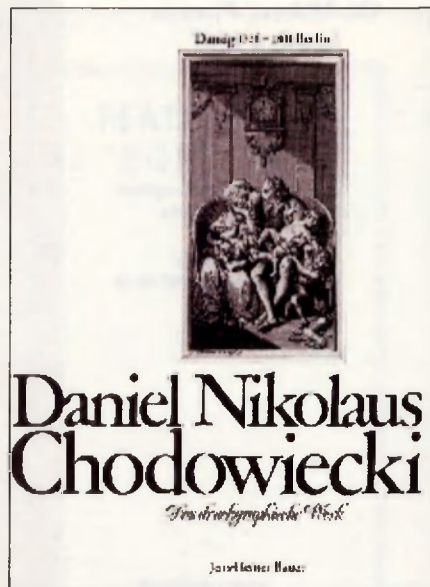
Z.J. Peszkowski: *Madonna
poetów*, Londyn 1966

Cz. Miłosz: *Wiersze*,
Londyn 1967

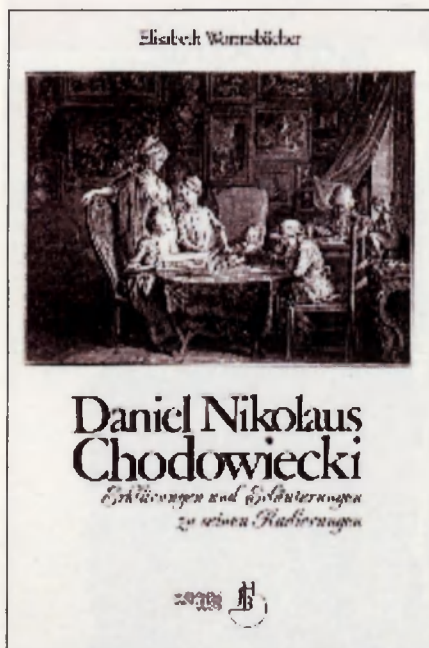

**G. Woźnica: *Oddział „Hardego”*,
Warszawa 1981**

**J.H. Bauer: *Daniel Nikolaus
Chodowiecki*, Hannover 1982**

**E. Wromsbäcker: *Daniel Nikolaus
Chodowiecki*, Hannover 1988**

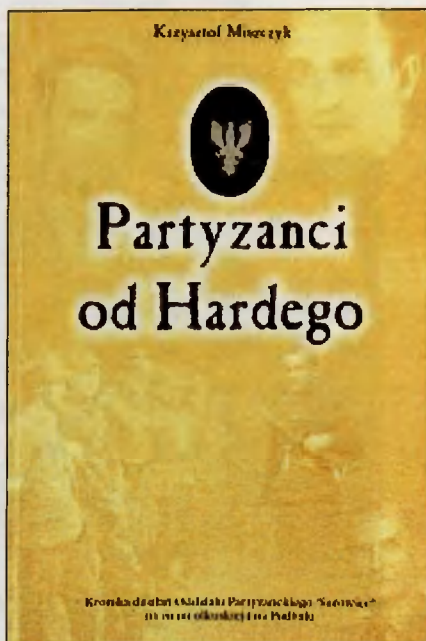
**M. Wroński, R.E. Stolarski: *Udział
wojska polskiego w uroczystościach
objęcia części Górnego Śląska w 1922
roku*, Tarnowskie Góry 1997**

P. Marchesani: *Bruno Schulz il profeta sommerso*, Milano 2000

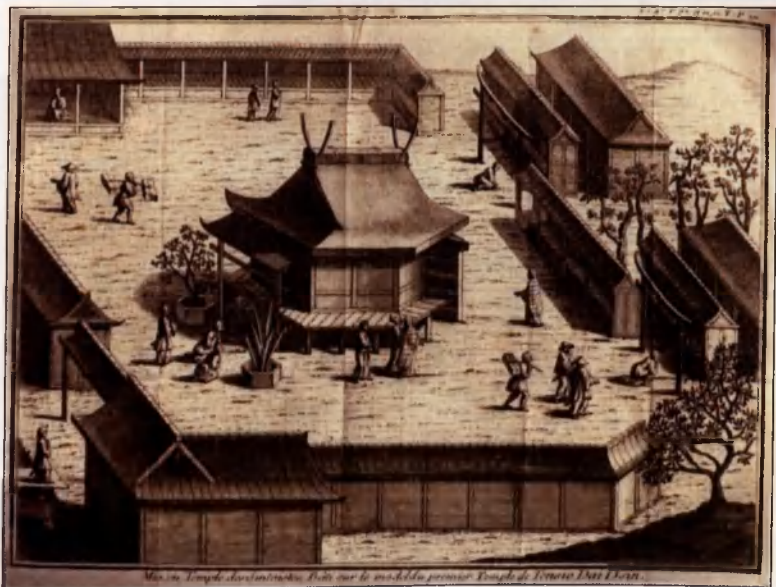
W. Szyborska: *Vibrani poezii ta eseï*, L'viv 2001

K. Miszczyk: *Partyzanci od Hardego*, Olkusz 2001

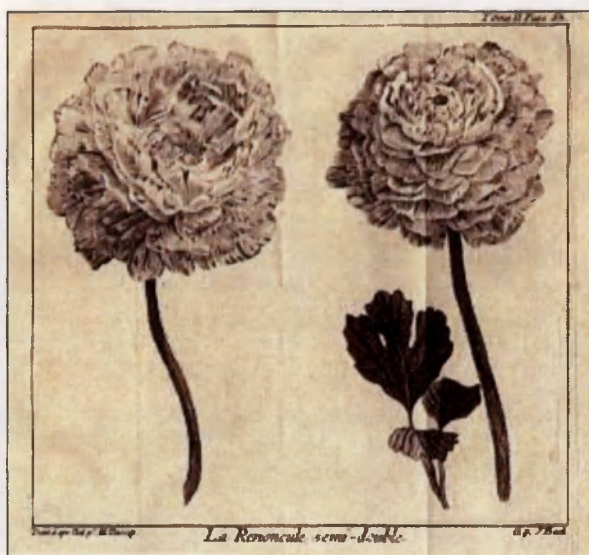

Charlevoix, Pierre François Xavier de : *Histoire Du Japon [...]* T. 1
Nouvelle Édition [...]. Paris, 1754

**Pluche, Antoine : *Le Spectacle De La Nature Ou Entretiens*
Sur Les Particularités De L'Histoire Naturelle [...] T. 2 Nouvelle Édition.
A Francfort, 1762**

Plancher de l'Art de l'Éducation

SAISON à rendre des notions de plus de celle que
on voit en l'école jusqu'à l'histoire qui est de la vie
elle n'a pas de en la vie de la Terre
des animaux, et de l'histoire de la nature de la terre.

LE SPECTACLE DE LA NATURE, OU ENTRETIENS SUR LES PARTICULARITÉS DE L'HISTOIRE NATURELLE

Que ont paru les plus peccies à rezelle
des Jemz-Gam carico, & l'art
forme l'opit.

PREMIERE PARTIE.
CONFÉRENCE QUI REGARDE
les Animaux & les Plantes.

TOME PREMIER.
NOUVELLE ÉDITION.

A FRANCFORT, en Poer,
J. F. BASTIENNE, Libraire, à Luge,
Chez
U. VANDER BASTIENNE, Libraire, à Basterie.

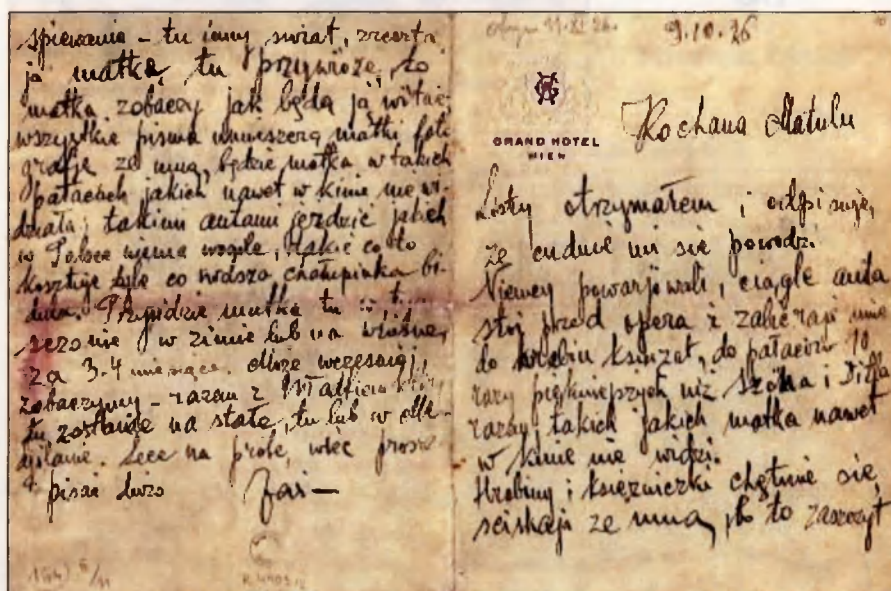
M. DCC. LXXII.

Pluche, Antoine :
*Le Spectacle De La
 Nature Ou Entretiens
 Sur Les Particularités
 De L'Histoire Naturelle*
 [...] T. 1 Nouvelle
 Édition. A Francfort,
 1762

**Zaświadczenie Dyrekcji Teatrów Miejskich w Warszawie
o wyjeździe Jana Kiepury, adepta Opery Warszawskiej za granicę w celu
kontynuowania studiów wokalnych, [Warszawa], 12 VI 1925**

**List Jana Kiepury, tenora, śpiewaka operowego i operetkowego do matki,
Miriam Neuman, Wiedeń, 9 X 1926**

Rękopiśmienna karta tytułowa z naklejonymi postaciami tancerzy w strojach ludowych z rękopisu: *Sprawozdanie z działalności Śląskiego Związku Teatrów Ludowych – Koło w Lublińcu za czas od 24. października 1937 r. do 31. grudnia 1938 r.*

Fotografia przedstawiająca członków Śląskiego Związku Teatrów Ludowych – Koła w Lublińcu z przełomu 1937/1938 roku.

Z rękopisu: *Sprawozdanie z działalności Śląskiego Związku Teatrów Ludowych – Koła w Lublińcu za czas od 24. października 1937 r. do 31. grudnia 1938 r.*

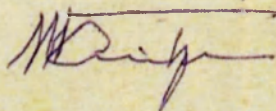
Kolorowana karta przedtytułowa oraz rysunek piórkem
(wiejska kaplica św. Sebastiana w Gašiorowicach).
Ilustracje z pracy szkolnej Elisabeth Trell: *Bericht über meinen
Landschulhelferdienst vom 3. bis 24. März 1939 in Quellental*

Warszawa 7.01.72

Melchior Wańkowicz
Warszawa, Puławska 10 m 35
tel. 45-36-77

*Dziękując uprzejmie za nadstane
miłe słowa przesyłam serdeczne
pozdrowienia*

**List pisarza i publicyisty Melchiora Wańkowicza do Xenii Popowicz,
przyjaciółki domu Wańkowiczów, Warszawa, 7 I 1972**

Stanisław Niewiadomski,
Grób Wikinga.
Katowice, 1924
(druk muzyczny)

Konspekt książki jubileuszowej
Państwowego Zespołu Pieśni
i Tańca „Śląsk”
pod roboczym tytułem
Słoneczna republika
(zespół Śląsk 1953-1978),
ze spuścizny pisarza
i dziennikarza
Celestyna Kwietnia

ZE ZBIORÓW
BIBLIOTEKI
W KATOWICACH

Konspekt
książki jubileuszowej
Państwowego Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk”

Tytuł /zbiory/: Słoneczna republika
/Zespół „Śląsk” 1953 - 1978/

Tytuł książki:

Tytuł	Author	Objętość w arkuszach
1. Skrzyp <i>z. 1918-1919</i> z. 1918 „Śląsk”	<i>Feliks Kowalski</i> Jan Kamiński	4/8 2/1 2
Stomatologia:		
3. Moje wspomnienia	Stanisław Szodyna	2
4. Smutki z Murzą Kamińską	Agata Wójciszewska	1
5. Takie były początki	Władysław Olszewski	1/8
6. Nylam pracy tym	Irena Słomińska	1/8
7. Wspomnienia pedagoga	Janusz Lisowski	1
8. Wspomnienia luba	Maria Kowalska	1
9. Ze „Śląskiem” w dzieło	Andrzej Kowalski	1
10. Do Gwiazdy ślaska „Śląsk”	Christyna Kowalska	1/8
11. Ostatni wieczór ze „Śląskiem”	Tadeusz Kowalski	1
12. Ze wspomnień dziennikarza <i>z. 1918-1919</i>	Bolesław Kowalski	1/8
13. Wspomnienia i krótki dyskurs	Janusz Kowalski	1
Wzrost i rozwój „Śląska”:		
14. Wzrost wspomnienia	Bolesław Kowalski	1/2
15. Folklorysta z „Śląska”	Andrzej Dygalski	1/2
16. Moje wspomnienia ze „Śląskiem”	Władysław Pyszni	1/2
17. Kształt wspomnienia	Józef Kowalski	1/2
18. Jubileuszowe refleksje	Józef Kowalski	1/2

Dwurnik Edward: *Workuta – Cmentarz*,
1989, obraz olejny

Dwurnik Edward: *Kolyma*, 1989,
obraz olejny

„Dziękujemy – całonocny recital”. Obchody Cieszyńskiego Nowego Roku
w Bibliotece Śląskiej. 4 I 2011 r.

Wydarzenia w Bibliotece Śląskiej

Inauguracja obchodów 200-lecia urodzin dr. Józefa Piłsudskiego. 17 I 2011 r.

„Drzeworyty – talizmany szczęścia”. Obchody Chińskiego Nowego Roku w Bibliotece Śląskiej. 4 I 2011 r.

Inauguracja obchodów 200-lecia urodzin ks. Jana Dzierżona. 17 I 2011 r.

Metropolitalne Święto Rodziny 2011. Konferencja prasowa. 3 III 2011 r.

Uroczystość wręczenia nagród w konkursie
Śląska Fotografia Prasowa 2010. 10 III 2011 r.

**Spotkanie z Ernestem Bryllem w Salonie Literackim Michała Jagiełły.
16 III 2011 r.**

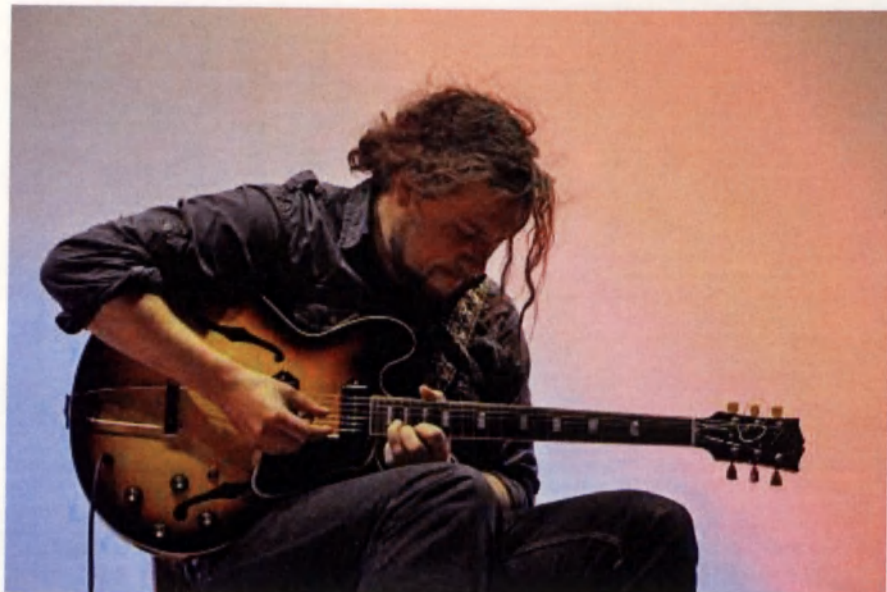
V Festiwal Muzyczny „Młody Amadeusz”. 16 IV 2011 r.

9. Ogólnopolski Festiwal Ekspresji Dziecięcej i Młodzieżowej.
6 IV 2011 r.

Wernisaż wystawy „Przybyli, odeszli, są... Żydzi polscy”.
Kwiecień Kultury Żydowskiej. 11 IV 2011 r.

**„Żydowska muzyka miejska” – koncert Raphaela Rogińskiego.
Kwiecień Kultury Żydowskiej. 11 IV 2011 r.**

**Promocja książki
Oskarżona: Wiera Gran
i spotkanie z autorką
Agatą Tuszyńską.
Kwiecień Kultury Żydowskiej.
26 IV 2011 r.**

Kongres Języka Polskiego. 4 V 2011 r.

W pierwszym rzędzie od lewej: prof. Jan Malicki, prof. Aleksander Wilkoń, prof. Wiesław Banyś – rektor Uniwersytetu Śląskiego, prof. Andrzej Markowski – przewodniczący Rady Języka Polskiego.

W drugim rzędzie od lewej: prof. Jolanta Tambor, dr Łucja Ginko, red. Jacek Skorus – szef Serwisu Informacyjnego Panorama TVP, prof. Jacek Warchala, prof. Jerzy Bralczyk, prof. Rafał Molencki. Powyżej – prof. Edward Polański.

Kongres Języka Polskiego. Prof. Jan Miodek (na pierwszym planie) i prof. Jerzy Bralczyk. 4 V 2011 r.

Gala Ambasadora Polszczyzny towarzyszyła Kongresowi Języka Polskiego. Od lewej: prof. Andrzej Bochenek, Danuta Szaflarska, Światosław Świacki, Krzysztof Dzierma, Waldemar Popek (odebrał nagrodę w imieniu Olgi Tokarczuk), Jacek Dehnel. 6 V 2011 r.

Międzynarodowa konferencja „Łączycanie między tradycją a wyzwaniami współczesności. Język – świadomość – kultura”. 12 V 2011 r.

**„Człowiek i zwierzę w przestrzeni miasta”.
Happening w ramach Dnia Praw Zwierząt. 23 V 2011 r.**

**Finisaż wystawy VII Międzynarodowego Przeglądu Ekslibrisu
Drzeworytniczego i Linorytniczego im. Pawła Stellera – Katowice 2010.
Prof. Michał Kliś (w środku). 30 VI 2011 r.**

**Uroczystość wręczenia nagrody Śląski Wawrzyn Literacki 2010.
Od lewej: prof. Aleksander Nawarecki, prof. Danuta Opacka-Walasek,
prof. Jan Malicki. 29 IX 2011 r.**

**Występ katarzyniarza Tomka
z Bielska-Białej uświetnił
uroczystość wręczenia nagrody
Śląski Wawrzyn Literacki 2010.
29 IX 2011 r.**

9. edycja Święta Drzewa. 11 X 2011 r.

Promocja książki prof. Krzysztofa Składowskiego
Wspólnie pokonajmy raka. Onkolog o nadziei. 18 X 2011 r.

Uroczystość wręczenia Nagrody im. Karola Miarki. 27 X 2011 r.

Spotkanie z redakcją „Guliwera” podczas „Salonu Małych Ojczyzn” odbywającego się w ramach 15. Targów Książki w Krakowie. Od lewej: prof. Jan Malicki, prof. Alicja Baluch, Aneta Satława, prof. Joanna Papuzińska. 3 XI 2011 r.

**Stoisko Biblioteki Śląskiej
na 15. Targach Książki
w Krakowie.
3–6 XI 2011 r.**

**Pokaz multimedialny na fasadzie Biblioteki Śląskiej wieńczył projekt
Czesław Miłosz for People! 18 XI 2011 r.**

XXXIX edycja Śląskiej Nagrody im. Juliusza Ligonia. 17 XII 2011 r.

Promocja książki Teresy Semik *Zabiorę twoje łzy. Sądowa historia pacyfikacji Kopalni „Wujek”*. 19 XII 2011 r.

